
SYMBOLA
VARIA DIVERSORVM
PRINCIPVM.
CVM FACILI ISAGOGE D.
ANSELMI DE BOODT BRVGENSIS
SAC. CÆS. MAI. AVLÆ MEDICI
DILIGENTIA
PERSEVERANTIA
CVM GRAT. ET PRIVILEGIO
SVMMI PONTIFICIS, ET
SAC. CÆS. MAI.
TOMVS TERTIVS.
S C M.tis SCVLPTOR AGIDIVS
SADELER EXCVDIT PRAGÆ.
M. D. C. III.

Digitized by Google

Digitized by Google

CANDIDO LECTORI.

PRiores duos Tomos Iſagoge illuſtravit Doctiſsimus vir Iacobus Typotius Sac. Cæſ. Maieſtatis Hiſtoricus. Verùm quia orationis gravitas non minus interpretem requirit, quam Hierographiæ Oedipo indigebant, atque hac ratione neque lectori qui avidè interdum explicationem cupit, neq; Sculptori qui propter orationis obſcuritatem emptores ab emptione voluminum deterreri arbitratur, ſatisfactum ſit: Studui ut utrique facillimo ac perſpicuo orationis genere ſatisfacerem; eòque magis quòd res ipſa per ſe obſcuriſsima, non obſcuram ſed claram, ut intelligatur, orationem deſideret. Si interdum videbor Myſtæ mentem non aſſequi, id mihi à viro bono & candido vitio non vertetur. Cùm nulla ratione fieri poſsit ut animi concepta ſemper aſſequi liceat. Dedi imprimis operam ut nulli Hierographiæ deeſſet explanatio, quò nullam tam obſcuram eſſe, quin explicari poſsit, oſtenderetur. Si nonnunquam ſtylus coactus aut tectus videbitur, id ſcias lector figuram ac alluſionem orationis ad gnomem poſtulare: Obſcura enim non ſemper perſpicuè exponi poſſunt. Vno etiam tantum modo ſingulæ explanatæ ſunt Hierographiæ, licet multifariam explicari poſsint: Id ſtudio feci, tum ne nimis curioſè Principum arcana indagare velle viderer, tum ut tibi lectori aliqua exercendi ingenij ratio ſupereſſet. Scio multos fore quibus oratio mea non placebit, ſed nec Iuppiter omnibus placet. Non fuit mihi propoſitum Typotij ſtylum imitari, ac Grammaticis, Oratoribus vel Poëtis ſolis hæc ſcribere; ſed omnibus & vel parum Latinæ linguæ peritis; ut cuilibet uſui mea eſſe poſſent. Scripſit Typotius graviſsimo ſtylo ſibi non alijs, ac ſtudioſè non niſi ſtudio intelligi voluit. Ego legentis mentem & ingenium hærere nolui. Hæc itaque noſtra candide lector qualiacunque ſint, æquo ac benevolo animo ſuſcipe, Typographique errores operi ſubiunctos corrige, & in æternum vale. Pragæ, Anno Chriſti, 1603.

Magni Duces. Duces. Principes. et Marchiones. totius Italiæ 1

Thomas Mocenigus Venetorũ Reipub. Dux 64.

Franciscus Foscari Venetorum Dux Republicæ 65.

Christophorus Morus Venetorum Rei: publicæ Dux 66

Pasqualius Malipierius Venetorum Reipublicæ Dux 67.

Nicolaus Thronus Venetorum Reipub. Dux 68

Nicolau Marcellus Venetorum Reip: Dux 69.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

SIC IMMORTALIS SUM.

LAURUS immortalitatem, quòd perpetuò vireat, deſignat. Duæ vero manus, quæ & illam, & ſeſe complectuntur, fidem datam ſeruanti, immortalitatem parere oſtendunt. hæc dux Venetus ſibi quòd ſe fidelem reipub. ſuæ ſciuerit, accommodare voluit. Sunt aliæ arbores, quæ hyeme & æſtate vigent, ſed hanc elegit, quòd ſacra, & auguſta ſit, eximia forma, odoreq; ſuaui, prædita, ac victorum ornamentum. Diuo namq; Auguſto de cœlo miſſa fuit, Tyberiúſq; Imperator tonante cœlo ſertum de lauri frondibus contextum, & triumphantes Romanorum duces capiti aptare ſolebant. Laurus ſiquidem, Plinio teſte, ne quis fulmine iciatur, prohibet.

Lauri ſpecies duæ ſunt: Delphica & Cypria. Delphica reges & principes victores, Cypria muſæ (ut & nunc poëtæ) Delphis coronabantur ac ſeſe immortalitati conſecrabant.

Fides fœderaq; duabus junctis manibus confirmari & olim & nunc ſolent. Fides reipub. eſt fundamentum, hæc namq; ab heroïbus reipublicæ cui præſunt, data ſervataq;, illos immortales facit, & rempublicam florentem conſeruat.

CONSTANTER ET SINCERE.

Palmæ duo rami diademati tranſverſim inſerti conſtantiæ, diadema regium regni, & aurum ſinceritatis, ſceptrumq; erectum imperij aut reipub. eſt argumentum. Aptè hæc ad Symbolum, conſtanter videlicet & ſincerè regnum & imperium vel rempub. eſſe adminiſtrandam. Palma conſtantiam deſignat, quia quo magis deprimitur, eò fortiùs aſſurgit. Vt illa non cedit: ita heroës publicam utilitatem, privatis commodis præponere, malorumque injurias & maledicta negligere ac contemnere, ſincereq; remp. adminiſtrare debent, memores Virgiliani verſus: Tu ne cede malis, ſed contra audentior ito.

Conſtantia & ſinceritas etiam auro indicatur. Nam aurum diro igni toto anno cruciatum, ita conſtanter illius vim perfert, ut nihil illi depereat ponderis, longèq; purius & ſincerius illæſum poſtea eximatur.

Vt itaq; in Hierographia aurea corona ſceptrum erectum ſuſtentat, ita conſtantia ſincera imperium omne continet. Conſtantiæ ſinceræ præmium etiam regnum vel imperium eſt, quod Alexandri Magni exemplo docetur, qui res aduerſas perferens, & contemnens, Cyrum Perſarum regem vicit, & Monarchiam orbis adeptus eſt. Huc reſpexit Archihierographus S. Paulus, qui neminem coronari aſſerit niſi legitimè certaverit. Affectus enim animi, Satanam & mundanas nugas ſuperari vult, fortioremq; illum, qui ſe, quàm qui alios vincit rectè exiſtimat.

SIC SEMPER.

Solebant AEgyptiorũ reges ingentes illas pyramides, quæ inter mũdi miracula recẽſentur, & nũc adhuc ſuperſtites conſpiciũtur, ſepulchris ſuis

ut apud

ut apud poſteros æterna ipſorum maneret memoria, extruere. Ingentes quidē eaq; forma: ut adverſus omnes tempeſtates,tempusq; rerum edax quodammodo SIC SEMPER durarenr. Hos imitatus dux Symboli author, monumento firmæq; baſi obeliſcum vel pyramidem impoſuit: quam neque ventus validus appictus deijcere, neq; Sol exurere, aut annorum curſus,(quos Sol definit,)exedere poſſunt. Innuitur itaq; bonam famam ac memoriam ducis poſt obitum (quem obeliſcus monumento ſuperſtructus oſtendit) ita conſtanter SIC SEMPER, ut dum viveret permanſuram: manet ſiquidem poſt funera virtus. Imo & poſt funera nomen ducis ſolis inſtar, illuſtre invitis Zoilis (quos ventus indicat) fore, indicari poteſt. Verum quid ſi vir magnus reipub. commodo deditus obeliſcum ſcopum,& metam rerum gerendarum nempe reip. utilitatem eſſe velit? ſeq; ad hanc contendere, neq; Solis æſtus ventiq; frigora, hoc eſt ulla obſtacula ita pertimeſcere ut à ceptò deſiſtat memor Poëte:

Qui cupit optatam curſu contingere metam
Multa tulit fecitq; puer ſudauit & alſit?

Profectò non malè Symbolum cum Hieroglypto hoc modo expoſitum conveniet.

VIS CONJUNCTA MAJOR.

Sagitta ad metam directa Scopum vi fulguris adjuta attingit. VIS enim humana CONIVNCTA cœleſti, MAIOR profectò eſt, ut omnis vis unita fortior diſperſâ. Quis enim neſcit ſagittam ab homine, & fulgur à Iove emitti? Fulguris etiam vim maximam eſſe, non ignorat is, qui fulguris cauſam, & materiam, ſpiritum eſſe tenuiſsimum ab exhalatione calida ſiccaque prognatum, ac vehementer impulſum, & incenſum intelligit. Cum enim huiuſmodi exhalatio ſpiritu igneo turgida, à frigidiſsimis denſiſsimiſq; nubibus intercipitur & concluditur,ac in anguſtias ita cogitur,ut amplius non poſsit; tum liberum ac capaciorem poſtulat quæritq; locum, & nubes à quibus impeditur ac obſeptus eſt, momento, ut ſpacium habeat,diſfringit; maximumq; ſonitum quem tonitru vocant efficit, vehementiq; impetu erumpens, & ob motum citiſsimum materiamq; ſulphuream halinitri ſpiritu commixtam, ignitus, obvia quæq; pervadit, diffindit, aut exurit, quod tum ſpicula ipſi telo tum ignis appictus indicat. Rectè itaque dux numinis vim magnam eſſe, ac ſi humanis viribus jungat majorem fore fulguris imagine, ſeque viribus ſuis, melius rempub. cui præeſt, divina ope accedente, regere poſſe oſtendit.

IMMORTALE QVOD OPTO.

Muliercula,aut virgo nuda, nulloq; ornata muliebri mundo retibus vel laqueis inſiſtens,mentem ducis adumbrat: Oſtendit enim quod pericula omnia,quæ à mundo, & Satana quotidie imminent, ſtudioſè evitet, animiq; affectus, & impetus improbos, quibus ita ſolet mens,aut

 animus

animus illaqueari, ut nihil heroicum nihilq; pium facere poſsit, ſuperare contendat; Ac ob id ſe interiturum præmium ex palma, vel Lauro quæ cito mareeſcunt, non optare, ſed aliud, quod immortale ſit, verum virtutis præmium. Neglecta enim Lauro, ac palma cœlum oſtentat, ibi videlicet I M M O R T A L E eſſe, quod O P T A T, ibi verùm rerum bene geſtarum præmium, nempe cum ſummo ac inexplicabili gaudio vitam æternam: Fœlices profectò illi heroes qui immortalia, æternaq; interituris, ac caducis rebus præferunt. Fœliciores, qui vitam ita inſtituunt, ut immortale, & ſummum illud bonum conſequi poinnt. Fœliciſsimi qui jam Deo uniti ſummo illo bono fruuntur. Sciuit dux ſe palma laureaque ob virtutes reſque bene geſtas dignum, ſed vana hujuſmodi præmia ſe prudenter contemnere palam commonſtrare voluit: Hunc imitari, & caduca deſpicere; cœleſtiaq; tantùm ac diuina præmia optare, diſcamus.

BONÆ SPEI.

Ex ſacris literis deſumpta eſt hæc Hierographia, cum poſt aliquod menſium imbres, arca Noë remiſsis, & defluxis ex parte aquis, ſupra montes Armeniæ ſiſteretur; Columbam Noë exploratum emiſit, num terræ planities habitabilis foret, Illa jamdudum concluſa, liberoq; aëri credita veterem antea libertatem & aſſuetos cibos quæſiuit, quos cnm nequaquam inveniret: arrepro oleæ ramuſculo ad arcam revolavit. Hinc bonam ſpem concepit Noë, brevì terram habitabilem ut priùs fore. Quemadmodum itaque poſt imbrium undarumque tempeſtates columba oleæ ramulum, deferens ſpei ſignum, dedit ipſi Noë: ita dux hoc Hieroglypto oſtendere voluit: neminem fortunæ iujurijs laceſsitum, nullamq; rempublicam bello conqvaſſatam deſperare debere, præſertim fortuna mitiore pacatioreque ſeſe oſtendente: ſequitur enim poſt nubila Phœbus, neque res humanæ perpetuo eodem in ſtatu permanent. In rebus itaque adverſis nunquam animus deijciendus, ſed B O N AE S P E I fortes viri eſſe debent: tum quod Deus nullum onus tàm magnum, aut calamitatem tam ingentem inferre ſoleat, quàm non ferat hominis narura: tum quod adverſam fortunam & calamitates, ſequaturplerunq; melior ſortuna. Inſtabilis enim eſt, & quos depreſsit, mox elevat.

Columba in Hieroglypto, quia abſque bile animal eſſe putatur, manſueta omnia, oleaque pacem, promittit, quæ B O N AE S P E I eſt, quòd rerum copia ac reipub. felicitas pacem ſequi ſoleant.

Digitized by Google

Magni Duces et Duces Italiæ

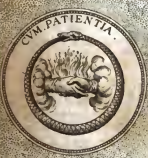
Petrus Mocenigus Venetorum Reipublicæ Dux 70.

Andreas Vendraminus Venetoru Reipublicæ Dux 71

Joannes Mocenigus Venetorum Reipublicæ Dux. 72.

Marcus Barbaricus Venetorum Reipublicæ Dux. 73.

Augustinus Barbaricus. Venetorum Reipublicæ Dux 74

Leonardus Lordanus. Venetorum Reipublicæ Dux 75.

LÆSÆ LIBERTATIS AFFECTVS.

Vt ſanitas cum læditur afficitur, ita libertas, ac ut illius affectus, corpus; ita iſtius rempublicam perturbat: Quia enim, ut inquit I. C. res eſt inæſtimabilis libertas, ac, teſte Ariſtotele, poteſtas vivendi, ut velis, quamque natura introduxit, nullæque gentes qui eam habent libenter amitrunt: Fit ut ſi perturbetur, & lædatur multorum tumultuum ſit cauſa, qui, non priùs ceſſant, quam aut priſtinum ſtatum habeat, aut pereat. Contingit enim interdum eos, qui nimiùm libertati ſtudent in ſervitutem rapi, ab ijs, quorum intereſt, nimiam libertatem introduci. Nam magna libertas ſine aliquorum damno vel injuria raro habetur: Cum enim plebs libertate magna fruitur, tum optimates opprimi, cum optimates, tum plebs, cum verò reges, tum optimates, tum plebs, ſolent. Oſtendit itaq; Hieroglypton turri, quæ carceris figuram præ ſe fert, ſervitutem, aut læſam libertatem, undarùmque fluctus, qui turrim obſident, & aluunt, læſæ libertatis affectum, tumultum nempe & ſeditionem populi, ad removendam ſervitutem, & recuperandam libertatem ortam & inſtitutam, quaſi innuere vellet duces reipub. operam dare debere ne lædant populi libertatem ac ſeditionum nec non tumultuum cauſa fiant, ſed potiùs ut illam illæſam conſervent.

Poteſt etiam turris inter fluctus conſtituta mentem principis indicare, quæ uti à fluctibus concuſſa ſine noxa permanet, ita etiam mens humana, ab omnibus læſæ libertatis affectibus, (quæ fluctibus ſignàntur) agitata, eos contemnit & ſuperat.

NULLI CEDIT.

Decet Heroicum virum, ac reip. præſidem, fortitudo conſtantia & magnanimitas, quæ quercu deſignātur. Nam quercus cæteras omnes arbores robore, propter ligni duriſsimi compagem; Conſtantia propter radicum ramorúmq; multitudinem & craſsitiem: ac magnitudine, quòd ramos longè lateq; diffundat excelſaque præ cæteris ſit, ſuperat. Convenit autem Heroi fortitudo: ut pericula maxima propter honeſtatem & commune bonum ſubeat. Conſtantia, ne à bene inceptis deſiſtat, aut ab adverſis facilè perturbetur. Magnanimitas, ut exiſtimatione ſibi erga populum facta, eum in officio contineat ac incepta facilius ad finem deducere poſsit. Quantum enim poſsit vir magnanimus ac gravis indicat Virgilius:

Ac veluti magno in populo cum ſæpe coörta eſt
Seditio, ſævitq; animis ignobile vulgus,
Jamq; faces & ſaxa volant furor arma miniſtrat
Tum pietate gravem, ac meritis ſi fortè virum quem
Conſpexêre, ſilent arrectiſq; auribus adſtant.

His tribus virtutibus clarus, nullis cedat, neque hoſtibus neque rebus adverſis, ut quercus, quæ aëris imbriúmque tempeſtatibus non cedit, ſed

dit, ſed pericula quævis magno animo fortique ac conſtanter ferat. ita ſiquidem laudem apud ſuos ac bonum nomen apud poſteros conſequetur.

CUM PATIENTIA.

Quis hic dexteras datas & junctas, flammaque flagrantes, ardentis amoris & concordiæ vinculum ſignificare non intelligit? quod nec ignis, nec adverſi quipplam diſſolvere debeat. Amoris ſiquidem nexu, ſacramento pactoque confirmato vincti, CVM PATIENTIA quævis potius ferre, quàm ut ſe diuelli patiantur, debent. Sed quid ſerpens in orbem actus, caudamque ori inſertam habens indicat? Serpens, prudentiam, orbis figura, vinculum illud amoris, caput Reipub. ducem, quod caudam, id eſt, plebem, reip. infimum membrum, ita prudenter continere debet; ne vinculum amoris & concordiæ quod inter optimates & plebem, unius corporis partes eſt, rumpatur aut divellatur, ſignificat. Vt enim cum caput, caudam vel aliud ejuſdem corporis membrum lædit, etiam malè habet: quia omnes partes animalis ita harmonicè conſentiunt; ut nulla affici & lædi, quin omnes patiantur, poſsit: ità ij, qui rempublicam regunt cum plebem opprimunt & exugunt, tandem & illi, laborante republica, quaſi manibus pedibuſq; deſtituti nullas vires habent, ac damnum ſibi non plebi (quæ faciliùs reip. mutationem fert) intuliſſe ſentiunt.

NON MIHI DOMINE SED NOMINI TUO DA GLORIAM.

Pius & modeſtus profectò hic dux, qui quas de hoſtibus reportavit victorias non ſibi, ſed numini aſſcribi vult, dum ait: NON MIHI SED NOMINI TVO DA GLORIAM. Pietatis enim eſt, quicquid fœlicitatis vel boni in hac vita conſequimur, illi accepta ferre, cujus beneficio ſumus & vivimus. Modeſtiæ etiam eſt, partæ victoriæ gloriam, quam victoriæ author D. Opt. Max. ſibi, non alteri peperit: non nobis, ſed illi aſcribere; victoria enim omnis à Deo eſt, & ille dat cui vult. Victoriam autem de hoſtibus non levem hunc ducem reportaſſe, indicat Hercules, qui omnium animalium regem fortiſsimum leonem comprimit.

COPIA ME PERDIT.

Quemadmodum plerunque contingit arbores, quæ copiam fructuum ferunt, vel à fructuum onere, vel ab ijs qui fructus decerpunt, diſrumpi: Ita ſæpe magni viri eximijs virtutibus, ac animi dotibus præditi, dum nimis ſtudioſè reipub. curam gerunt, ac virtutum & ſtudiorum ſuorum fructus publicæ utilitati accommodant (memores ſententiæ non nobis, ſed patriæ nati ſumus) vires animi & corporis robur ita frangunt, ut rectè illorum quivis dicere poſsit: COPIA fructuum meorum ME PERDIT. Nam ſi nullas animi dotes habuiſſem, quibus patria frui

 ac uti

ac uti potuiſſet curis publicis, arduiſque negotijs, non fuiſſem præfectus, ſed integer curiſque ſolutus, beatam (út inquit Marcial.) domi vitam egiſſem. Verum non luget neque dolet dux Auguſtiſsimus, ſe alijs inſerviendo conſumi, ſed innuit ijs, qui putant reipub. præſides beatos eſſe, rebuſque ſuis optimè conſulere potius detrimentum pati.

NASCETUR.

Elephas animal vaſtiſsimum omniumque quadrupedum maximum res magnas deſignat. Symbolum verò NASCETVR, proli, quam utero geſtat, accommodari debet. Indicatur namque hoc Hieroglypto ac Symbolo res magnas non ita properè eſſe expediendas, ſed expectata dataque occaſione; inquit enim Theognides: μηδὲν ἄγαν σπεύδειν ne nimis propera. Vt enim elephas, Plinio teſte, decennij ſpacio uterum gerit tantumque in vita ſemel, ac pariendi tempus dum veniat, patienter expectat: ita etiam, res magnæ quæ geruntur, accelerari & præcipitari non debent, ſed expectanda apta rei gerendæ occaſio, quæ tandem uti elephanti proles, licet diu utero contenta, naſcetur. Tempus enim occaſionem gignit & parit.

* *
*

Adreas Grimanus Venetorum Rei: publicæ Dux 76.

Andreas Gritti Venetorum Reipublicæ Dux 77.

Petrus Landus. Venetorum Reip: Dux 78

Franciscus Donatus. Venetorum Reipublicæ Dux 79

Marcus Antonius Triuisanus Venetorum Reip. Dux 80

Franciscus Venerius Venetorum Reipublicæ Dux 81

FESTINA LENTE.

Convenit hæc Hierographia cum proximè præcedenti: Columna enim res graves magnaſque quibus reſpub.innititur,ut illa ſtructuræ anguſtioris fulcrum eſſe ſolet, deſignat. Hanc feſtinanter & lenrè exereſcens circumvolvit vinea. Feſtinanter, quia vix ſtirps aut arbor tam citò ramos producit, ac vinea, lentè tum quòd aſpicienti motus nullus appareat, tum quod tardiùs botros ferat, & maturet. Prudenter admonentur principes viri, ne cum graviſsima negocia ac ex quibus ſalus reipub. dependet tractant, nimis properent ac inconſultè & immeditatè quippiam aggrediantur aut ſtatuant: rarò enim fœlix eventus hujuſmodi conſilia ſequitur. Lentè itaq; feſtinandū; Sat citò ſi ſat bene. feſtinatio neque cernit,neque cavet pericula,lenta verò tempus habet;ut noxia obſervet & evitet.

SUSTINET NEC FATISCIT.

Andreas Gritti cum fœliciter octennij bellum pro Venetis geſsiſſet, ac Paravium contra Maximilianum defendiſset, hanc Hierographiam à M. Ioanne Cotta poëta Veronenſi inventam auroq; inſculptam inter amicos, Cùm jam dux Venetorum Electus eſſet clam diſtribuir. Suſtinet autem in hac Hierographia Atlas orbem, univerſæ nempè naturæ maximam molem, imò & univerſum ipſum. Inquit Symbolum: Suſtinet nec fatiſcit. Sed quis univerſum ipſum ſuſtinere poteſt? profectò nemo niſi Deus Opt. Max. Quid itaque indicatur? Nihil aliud, quàm eos, qui à Deo ad res magnas,aut ut remp. regant vocati ſunt, labores vocationis ſuæ ferre conſtanter debere. Iuvabit enim illos divina virtus, ne oneri ſuccumbant, aut fatiſcant, perfer itaque & obdura, SVSTINE NEC FATISCE Deus opem feret & labor compenſabitur vel hîc vel vita æterna.

IN OLLIS VENARI.

Principes viri in ſylvis non iu ollis venari, hoc eſt ſuis non alienis laboribus ſibi rem, ſtatum & dignitatem comparare debent. Qui enim alienos labores devorant, ac ab alijs præparata, & conſtituta ſibi applicant, ac in proprios uſus convertunt, illi milvis,(quorum rapacitas cuivis cognita eſt,)comparari poſſunt: Dum enim prædam in aëre milvus quærere deberet, ollam decoctis carnibus plenam (in hoc Hieroglypro) faciliori compendio invadere conſpicitur. Hic acquirendi modus, ut privato nulli convenit: ita nec principi, niſi Tyranni haberi velint. Tyranni enim per fas nefaſque aliorum facultates per vim ad ſe rapiunt, ac præſenti ſorte minimè contenti, regna ac reſpub. bene conſtituras perturbant, invadunt, ſuiſque regnis injuſtè adjungunt. Princeps iſto Petrus Landus, ne talis putetur & habeatur, Tyrannorum, ac illorum, qui in ocio degentes, injuſtè aliorum opes ad ſe trahunt ac conſumunt, imaginem Hieroglypto exhibet. Vitij enim turpitudo exemplo aliquo hominis

hominis menti inſculpta, ac palàm figura oculis objecta, mentem non ſolùm ne peccet firmat & tuetur, verùm etiam virtutis ſtudium ſummoperè placere oſtendit.

LIBERTAS SUB METU.

Tracta eſt hæc Hierographia à vulgari fabula: Equus enim quidam freno ſeſſoreque excuſſo, veloci curſu ſylvam (libertate adepta petulās)petijt ibiq; in lupos famelicos incidit,à quibus cū dilaniandus ſterneretur nullaque vitæ ſpes amplius ſupereſſet exclamaſſe narratur: O me miſerum & infelicem, qui clementem meum dominum abunde pabulum mihi ſuppeditantem geſtare nolui, jam luporum viſceribus geſtabor. Symbolum ait libertas ſub metu, & verè, ut enim equo illi abſq; metu in ſylvā excurrenti interitus præſtò fuit, ita & rebuſpublicis privatiſque hominibus, ui prudenter pericula, quæ vel libertatem labefactare aut tollere poſſunt, obſervent, ac evitent. Inſidiari libertati rerumpub. Tyranni ſolent; quia non ſe ut populo & communitati, ſed populum,ut illorum libidini & voluptati inſerviant, creatos arbitrantur. Libertas itaq; quævis cum metu nō careat,quin facilè in ſervitutem commutetur: citius autem ea, quæ in peccandi licentia conſtituitur, ac vera libertas dici non poteſt,eſt ſiquidem libertas,teſte Cicerone poteſtas vivendi ut velis, verùm certo tantùm modo. Nam Cicero priorem exponens definitionem, inquit ita. Is vivit ut vult, qui recta ſequitur, qui gaudet officio, cui vivendi via conſiderata atque proviſa eſt, qui legibus quidem non propter metum paret, ſed ea: ſequitur atq; colit: quia id ſalutare maximè eſſe judicat. Qui nihil dicit, nihil facit, nihil cogitat denique niſi libenter ac libere: cujus omnia conſilia, reſq; omnes,quas gerit ab ipſo proficiſcuntur, eodemque referuntur: nec eſt ulla res, quæ plus apud eum valeat, quàm ipſius voluntas atque judicium, cui etiam fortuna ipſa cedit. Libertate vera quia fruitur reſpub. Veneta, cujus caput dux iſte Franciſcus fuit: ut poſteris conſuleret ac prudentiæ ſuæ teſtimonium relinqueret, admonitos eos voluit, ne libertate,qua ipſo imperante fruuntur, abuterentur,ac tanquam effrenes equi peccandi licentia in vitia ruerent, ac ſine metu amittendæ libertatis, nimis ſecuri, vicinis Monarchis prædæ eſſent. Dum enim libertas peccandi nimia concediiur, ac peccata impunita relinquuntur: bonorū oppreſsio,propter illatas injurias ulciſcendi cupido, priſtini ſtatus mutationem & ſervitutem facilè inducunt. Quæcunque itaque florere reſpublica diu vult,imprimis operam det: ùt viri boni tutò degere ac vera libertate frui poſsint, nec non improbi,quantumvis magni,legibus coërceantur, ac delinquentes plectantur.

SUMUS.

Sumus inquit Symbolum. Verùm dubitant argutuli an ſimus nec ne. Nam præſentis temporis eſt Symbolum. Tempus autem præſens nullum videtur. Fluit enim perpetuò tempus. Si nomen, tum & ipſum

ipſum nunc putes, falleris, quia tantùm connectit futurum cum præterito, uti linea quæ connectit album lignum nigro, apparens quidem, ſed ſine ulla latitudine. Eſſe tamen nos, verè ſcimus, ſed ita: ut ea, quæ in perpetuo ſunt fluxu, ac ſtabile nihil habent. Fluxus & inconſtans noſter iſte ſtatus horologio Solari cujus umbra nunquam quieſcit, ac clepſydra cujus momenta continuè fluunt, nec conſiſtunt, commodè deſignantur. Verùm Myſta non ſolum ſe nihil eſſe, (ut præſens tempus nullum dari poſſe videtur.) oſtendere, conatur: Sed etiam, ſe nunc dignitate illuſtrem quiſnam priùs fuerit, ac poſt hanc vitam futurus ſit perpendere. Qua contemplatione nihil utilius eſt, tum ne ad majores honores evecti ſuperbiamus, tum etiã, ut imbecillitatis noſtrę memores, ita vivamus ut poſteris bonum noſtrum nomen relinquamus, & vitæ æternæ participes fiamus.

AUDACES JUVAT.

Audaces fortuna juvat timidosq; repellit. Canit Virgilius. à quo verſiculo author Hierographiæ Symbolum accepit. Verùm fortunam adijcere noluit, quod fortuna temerarios potiùs, quàm audaces juvet. Ac ſi audaces optatæ rei exitus ferè ſemper ſequatur, id non fortunæ, ſed virtuti & prudentiæ tribuendum eſſe: Audaces enim, quæ aggredi uolunt, priùs conſultant: Temerarij, abſque conſilio in quævis pericula ſeſe conijciunt ac præcipitant. Leo ut eſt animalium omnium audaciſsimus & rex: ita aptè illius figura erecta, ac ad pugnam inſtituta, audacia ſignificatur: quæ principibus viris imprimis convenit, tum ut res magnas arduas ac periculoſas non tentent, niſi adhibito priùs conſilio, Tum etiam ut ab inceptis non facilè deſiſtant, ſed leonum inſtar magna animi fortitudine audacter & intrepidè ijs incumbant, donec ad optatum finem perducant. Nihil enim turpiùs principi præſertim in rebus bellicis, quàm quid inconſultè aggredi, ac tentata fruſtra cum ignominia relinquere. Rectè itaque Myſta audaces conſilium juvare aſſerit.

MAGNI DVCES ET DVCES ITALIÆ
Laurentius Priolus Venetorum Reip:
Dux 82.
NVLLA HORA SINE LINEA
Hieronimus Priolus Venetorum Reip
Dux 83.
PAVLATIM PAVLATIM
Petrus Loredanus Venetorum Reip
Dux 84.
Aloyſius Mocenigus Venetorum Reip
Dux 85.
NON SVN. TALES AMORES
VI PARVA NON .INVERTITVR.
Nicolaus de Ponte Venetorum Rei:
publicæ Dux 86.
Pasqualius Zicogna Venetorum
Reipublicæ Dux 87.
ALIIS INSERVIENDO CONSVMOR
VLTRA NVBILA.

NULLA HORA SINE LINEA.

Linearum pictura nobilis fuit Apelles. Is cum Protogenem pictorem, qui peregrè profectus fuerat, quæreret lineam ex colore duxit ſummæ tenuitatis per tabulam: nolebat enim domeſticis nomen ſuum dare. Reverſus Protogenes ac ſubtilitatē lineæ contemplatus Appellem ſe quęſiviſſe aſſeruit. Quapropter arrepto penicillo alio colore tenuiorem lineam in illa ipſa duxit, ac præcepit, ut ſi rediiſſet illi oſtenderetur. Reverſus Appelles ac vinci erubeſcens, tertio colore lineas ſecuit, nullum relinquens amplius ſubtilitati locum, ac Protogenem hac ratione ſuperavit. Appelles id in ore habere ſolebat: nullam diem illi eſſe ſine linea. Cui ſententię, Symbolum hoc ſimile eſt vitis omnibus, qui reipublicæ inſerviunt ac præficiuntur obſervatu neceſſarium. Vt enim Sol, qui inferiora hæc omnia calore & luce regit, generat, producit, ac fovet, nunquam quieſcit, ac ſtylo, quem in horologijs ſolatibus radijs ſuis illuminat, ſingulis momentibus umbram facit, & proinde NVLLA etiam HORA SINE LINEA elabatur: ita etiam reipub. duces nunquam ocioſi eſſe, ſed aſſiduis exercitijs populi bonum, & commodum curare debent. Hoc quia huic duci ſemper propoſitum fuit, diligentiæ ſuæ notam, poſteris, hac Hierographia reliquit.

PAULATIM, PAULATIM.

Paulatim incedit, ſed ſecurè teſtudo. Securè propter domicilium ac tegumentum, quod ſecum perpetuò fert, ita compactum mirabili naturæ artificio, ut eo ab omni periculo rupium ubi degere ſolet defendatur & muniatur. Nam à ſaxis ſive in illa præcipitetur teſtudo: ſiue ea in illam decidant, neque lædi ipſa, neque tegumentum confringi poteſt. Oſtendit hac Hierographia prudentiam Myſta, qua in rebus arduis & quæ ad reipublicæ ſuæ ſalutem ſpectant utitur. Paulatim enim difficillima negotia gerit, ac non niſi circumſpectè & deliberatè. Hac enim ratione tutò ad optatum finem etſi paulò tardiùs, perducuntur. Sat citò, inquit ille, ſi ſat bene. Complures properanter & abſque conſilio ſua conficiunt, verùm ſæpe illos properantiæ nimiæ pœnitet: Si aliqua res celeritate opus habet. res bellica eſt: Verùm ni & illa, conſilio ſubitaneo præhabito geratur, multorum exitio properantis ſtultitia plectitur. Valet enim ſemper hoc Saluſtij: priuſquam incipias conſulto, at ubi conſulueris maturè opus eſt facto.

NON SUNT TALES AMORES.

Duo Haſtarum manipuli vincti concordiam vireſque junctas multorum, Vincula, amorem ſignificant. Vt enim junctæ haſtæ nulla ratione infringi, nec à robuſtiſsimo quidem viro, ſeparati facillimè ac à puero poſſunt. Ita etiam regna ac Reſpub. concordes nulla hoſtium vi ſubverti poſsunt. Hanc concordiam conſervat amor civium erga ſe mutuo, quem virtus & bonæ leges ſimiliaque civium ſtudia parere ſolent. Hic ſi labatur aut vacillet, & vel propter diverſam religionem, aut alias cauſas,

ſas ultro citroque minuatur aut pereat: reſpub. tandem peſſum it, ac non diu ſtare poteſt, ut multæ etiam optimæ inſtitutæ reſpub. ſuo interitu ſatis declarant. Id Myſta prævidens aliquando (ut nihil in rebus humanis perpetuum) reipub. ſuæ poſſe contingere. Ait: NON SVNT TALES AMORES hominibus, ut nunquam diſſolvi ac infringi poſsint: ac propterea ſe dolere caſuram aliquando florentiſsimam rempublicam.

VI PARVA NON INVERTITUR.

Vt elephas animalium vaſtiſsimum VI PARVA NON INVERTITVR ita nec magna reſpub. quæque divitijs opulentia ac virtutibus floret: Hæc enim duo, tanquam columnæ eam, ne labatur, ſuſtinent: Divitijs enim, ea quæ neceſſaria ad conſervationem reipub. ſunt: ut confœderati, annona, milites, & arma comparantur, ac incolarum virtute, ea quæ comparata ſunt, in optimos uſus vertuntur. Virtus autem una, non ſufficit. Nam juſtitia, fides, prudentia, fortitudo, ac temperantia requiruntur. Iuſticia, ut inter populum æqualitas Geometrica & Arithmetica ſervetur, crimina puniantur, & bene de repub. meritis præmia dentur: Hac enim ratione pax ſervatur, & diſcordia, quæ cives perdere ſolet, prohibetur. Fortitudo, ut tum ad invadendos hoſtes, tum ad tuendã remp. ac moleſtias quaſvis ferendas, promptus ſit animus. Fides, ut commercia tutò geri, ac quilibet ſecurè de ſe vel ſuis rebus, quod volet, ſtatuere poſsit. Prudentia, ut gerenda, quàm optimè gerantur, & vitanda, ſecuriſsimè vitentur. Ac poſtremò, temperantia, ut malorum, rixarum tumultuumque cauſæ, quæ ex luxu ac ebrietate naſci ſolent, impediantur. Iſtis profectò innitens columnis reſpublica Veneta, (ad quam proculdubiò direxit Aloyſius Mocenigus hanc Hierographiam) VI PARVA NON facilè INVERTETVR Non cadet enim (quæ jam aliquot centenis annis floruit) priuſquam virtus exulet, crimina impunita maneant, ac potẽtioribus peccandi licentia libera relinquatur, plebſque opprimatur, ac ad ſeditionem compellatur. Quæcunque enim reſpublica diu ſtarè vult, nulli rei magis, quàm ut probi tuti ab injuria & damno vivere poſsint, ſtudere debet. Qui rempublicam perdi volunt, improbos inducant, qui luxu, intemperantia, perfidia, ac malis moribus, bonos corrumpant: ſic enim brevì illius habebunt exitium. Perpendens itaque Mocenigus reipublicæ ſuæ, ſibi commiſſæ, magnitudinem & potentiam, verè vi parva non facilè inverti poſſe aſſeruit.

ALIIS INSERVIENDO CONSUMOR.

Nicolaus de Ponte ad familiæ nomen, dum pontem pro Hieroglypto exhibet, appoſitè, quod cognomine, & re, pontis inſtar ſit, alludit: ut enim pons eorum à quibus calcatur pedibus, conſumitur: ita & ipſe reipublicæ ſuæ præfectus, dum eos, quos regit curare, ac juſticiæ adminiſtratione, alijsq; munijs publicis inſervire cogitur; ſe alijs inſerviendo conſumi verè aſſerit. Magnum enim onus eſt reipub. ſervire abſque abſoluta &

ta, & regia poteſtate, interea tamen omnia ad commodum populi aptare debere. Laude quidem omni dignisſimum eum boni principis ſuprema lex, ſalus populi eſſe debeat, ſed quæ multa incommoda, & pericula ſecum trahat. Bellua enim multorum capitum eſt populus, quibus ſingulis diverſa de rebus inſunt judicia, & quod uni placet alteri diſplicet. His omnibus qui ut placeat, ſtudet, non parum conſumitur, animiq; & corporis vires frangit. Non mirum itaq;, bonum hunc principem officio & vocatione ſua ſtrenuè fungentem, oſtendere velle quid lucri, & emolumenti oblata illi ducatus dignitas afferat: Nihil videlicet, quàm pericula, curas & ſollicitudines, quæ vel interitum, vel varias animi, & corporis ægritudines inducunt.

ULTRA NUBILA.

Vt navis tempeſtate jactata, tandem ſecundo afflante vento ſecuro eſſe in ſtatu videtur, ac ciconia ad altisſima volatum dirigens, tandem etiam ultra nubila delata, neq; à pluvijs, neque ventis amplius quicquam perpeti poteſt: ita Paſquaſius iſte Dux à ciconia nomen familiæ ſuæ habens, ciconiæ exemplo egregiè oſtendit, ſe ad ſummos quidem honores perveniſſe, ac poſt varios fortunæ inſultus, ea jam ſatis proſpera frui: verùm nondum planè ſecurum eſſe, ut caſui ciconia ac vectura onuſta navis antequam portum attigerit naufragio ac ſubmergendi periculo expoſita eſt. Has animi ſui anguſtias, & curas Hieroglypto notat, ac nihil, in rebus humanis tutum, neminemque ante ſupremum diem quantumvis fortuna arrideat beatum dici poſſe ſignificat. Laude propterea nō mediocri dignus. Nihil enim prudentiùs quàm omnes fortunę applauſus ſuſpectos habere, & ita firmare animū, ut ſi velum vertat, noxa nō ſentiatur. Magnum quid videtur ad honores ſummos evehi, ſed ut honos, ita onus creſcit, & quantum honoris acceſcit, tantum libertatis decreſcit. Sic qui rebuſp. præficiuntur ſummum quidem locum ſummamq; dignitatem obtinent: verùm ingenti adjuncto onere, dum omnibus ac ſingulis reipub. membris regendis occupantur, ac rectè ut figura indicat onerariæ navi ſimiles ſunt, quæ, quo amplior eò plura in ſe recipit, ac quo plura, eò oborta tempeſtate majoribus periculis exponitur, ac faciliùs undis (ni ſe citò exoneret) obruitur. Libertatis jacturam capere illos, qui ſumma in dignitate conſtituti ſunt, notum eſt. Vix enim animum à curis relevare, rebus domœſticis, liberiſq; bene educandis, ac valetudini curandæ operam dare illis licet. Hæc omnia, qui neſcit, ſi deſint, libertatem minuere, vix ſapit. Valeant itaque honores tot periculis ac incommodis venales, ac mediocritas in rebus omnibus quæratur, & ſufficiat.

Iacobus Foscarinus Venetorum Reipub. Dux 88.

Marinus Grimanus Venetorum Reipublicæ Dux 89.

Duces Mediolanensiu

Ioannes Galeatius Vice Comes. Mediolani Dux 7. Comes Virtutum.

Ioannes Maria Vice Comes. Mediolani Dux II Comes Virtutum.

Philippus Maria Vice Comes Mediolani Dux ultimus ex Vice Comitum.

SOLA MIHI REDOLET.

Faſciculus florum Hieroglipto exhibitus, varias & diverſas reſpublicas in hoc orbe conſtitutas deſignat: quæ etiamſi floreant, ac opulentia, bonis legibus, alijſque ornamentis celebrentur, ac cuivis placeant. Tamen ferè ſemper ea in qua quis natus, & educatus eſt, cæteris gratior, ac acceptior eſſe ſolet, Imprimis autem tum, cùm in ea non ſolum commoda vivendi ratio, verùm etiam præcipuus dignitatis gradus habetur. Id quia Iacobo Foſſario contigit, quid mirum illi rempub. ſuam tàm celebrem, tàm bene conſtitutam, tàm antiquam, tàm claris viris omnique diſciplinarum genere ornatiſsimis refertam, tàm auguſtijs palatijs ornatam, ac denique omni rerum abundantia tàm affluentem præ cæteris, quas longis paraſangis præcellit, redolere & placere. Hunc animi ſui affectum, hac Hierographia palam omnibus aperire voluit, eaque ratione ſe quodammodo gratum patriæ ſuæ eſſe oſtendere. Gratitudinis enim eſt agnoſcere acceptum beneficium, quod rependi non poteſt.

SYDERA CORDIS.

Sereniſsimi iſtius principis Symbolum cum Hieroglypto parum convenire, ac Symbolum vix explicari poſſe, videtur. Quid enim ſydera cum leone, & quid cor cum ſyderibus conveniens habet? Cor profectò nullis ſyderibus, ſed cœlum tantùm ornatur. Verùm prudentiſsimus princeps abdita animi ſui non cuivis fortaſſe patere voluit, ſed ijs ſolummodo, qui occultiori philoſophiæ ſe conſecrarunt, ac myſticum Hierographiarum ſenſum conſequi valent. De microcoſmi enim ſyderibus hîc agitur, ac analogia majoris mundi cum minore (homine videlicet, qui microcoſmus vocatur) oſtenditur. Vt enim in majori mundo Sol ſuo calore, & ſpiritu omnia fovet, ac ſyderibus omnibus lucem (philoſophorum omnium ſententia) tribuit: ita microcoſmi Sol (id eſt cor hominis) caloris omnis, & vitalis facultatis fons, ad cerebrum (microcoſmi cœlum) ac principes facultates intellectum & ratiocinationem, ſuos radios ſeu ſpiritus mittit: ut principum facultatum meliores habitus, id eſt virtutes (quæ microcoſmi ſunt ſydera) illuſtrentur. Quæ verò ſint iſta ſydera, vel virtutes? Hieroglypton indicat, ac præcipuè crux leonis anteriori pede præmonſtrata, ſcopusque aliarum virtutum omnium, vera nempe religio. Nam virtutes, ut conſtantia, fortitudo, liberalitas ac magnanimitas, Leone S. Marci Venetorum patroni deſignantur. Myſticè itaque oſtendere princeps hac Hierographia voluit, veram Chriſtianamq; religionem, & virtutes omnes, præcipuè autem animi fortitudinem, & conſtanriam, deſideria & ſydera cordis ſui eſſe, ac optatam quam cupit contingere metam. Auguſtum me hercule propoſitum Vt enim nihil maius religione, qua Deo alligamur, ita nihil optabiliùs, quàm rationem habere, ac modum virtute comparatum, quò ejus connexu & unione frui liceat.

HUMENTIA SICCIS.

Exhibetur hic arboris truncus viridis, cui ignis ſubſtratus, & duæ

ſitulæ aqua plenæ appenſæ ſunt. Quibus haud dubiè indicare voluit Ioannes Galeatius: ſe omnibus in rebus moderatione uti, & temperantiæ ſtudere, ac animi affectus omnes, præcipuè verò iram, & libidinem, quæ igni optimè comparari poſſunt, ratione, ut aqua ignis vehementiam contemperat, compeſcere. Quod certè animi propoſitum in viro magno, & principe ſummoperc laudandum eſt, ac ab antiquis non parum celebratum. Extat apud Livium præclarum Scipionis Africani exemplum. Qui Carthagine in Hiſpania capta, virginem captivam elegantiſsima forma ad ſe perductam, Romanorum hoſti & principi deſponſatam, Sponſo ſanctè ſervari, ac reſtitui cum dote juſsit. Qua temperantiæ ac munificentiæ fama, magnæ Hiſpaniæ partis ſtudium & favorem ſibi conciliavit; ut inde amica Romano populo fuerit. Iulius Cæſar etiam iram comprimere, ac ratione extinguere potuiſſe ſcribitur, ut nullius rei illum oblivio citiùs, quàm injuriarum (quæ irarum fomites eſſe ſolent) caperet. Vtilis ita que eſt omnibus in rebus moderatio.

HUMENTIA SICCIS.

Similis omnino hæc Hierographia præcedenti eſt. Ob id ab ea ejus interpretatio ſumi poteſt. Vt itaque præcedens moderatione omnibus in rebus opus eſſe docet: ita hæc. Moderatio autem imprimis illis, qui alios regunt, convenit. Qua ſæpiſsime etiam contra ſancitas leges, quod æquum eſt, diſtribuitur, ac obſervatur. Eſt enim æquum aliquid juſto majus & correctivum ipſius, propter circumſtantias, quæ poſitum juſtum immutant. Hinc proverbium: ſummum jus ſumma injuria; dum videlicet nimis ſtrictè obſervatur, neque pro eorum, quæ incidunt, natura, moderatur ac corrigitur. Quid enim ſi ſtatutū ſit, cum, qui noctu gladium gerit, aut ſclopeto plumbeas glanges ejaculatur, capite plecti debere: æquū ne eſt peregrinum, qui legē ignorat ac primùm urbem ingrediens in legem peccat, capitis damnari? Nemo ſanè, niſi mente captus dixerit. Vir enim prudens & æquus, reum venia, ob ignorantiam cuius cauſa ipſe non fuit, dignum eſſe, ac id æquitatem poſtulare, quæ legem ita moderatur, neminemque abſque culpa puniri vult, cenſebit.

VEL IN ARA.

Non puto hanc Hierographiam à Galeacio Maria fuiſſe editam, ſed ab alio quopiam, ſi vera ſint, quæ Paradinus refert: Scribit enim Galeacium ita libidini fuiſſe deditum; ut virgines ac honeſtas matronas vi compreſſerit, & violârit: eaque Tyrannide ſibi omnium odium ac præcipuè eorum, quos lædebat, ita comparaſſe, ut Andreas quidam Lampaganus ab illo graviter offenſus, in ejus mortem ſocijs nonnullis ſibi adjunctis conſpirârit. Quia verò principis majeſtas poſtquam ſæpius cædem cum ſocijs propoſuiſſet, illum à cæde facienda terrebat, & prohibebat: ut intrepidus, ac ad facinus perpetrandum audacior eſſet, juſsiſſe ſibi ad vivum in tabella imaginem principis depingi, ad quam aliquoties in die, ac cum luberet, pugionem adigebat. Tandem cum frequenti & quotidiano adactu, jam ſibi audacior videretur, ſocijs acceptis, templum, ubi princeps erat ingreſſū fuiſſe, ac illum colloquij quaſi cauſa per ſatellites accedens, pu-

gione ſubitò interfeciſſe. Hæc profectò hiſtoria, ſi vera eſt, ſatis declarat, neq; interfectum Galeacium hac Hierographia uſum fuiſſe, neque etiam interfecti filiū vel nepotem. Quicunq; itaq; is fuerit, vel indicare ulciſcendi cupiditatem voluit, vel in patriam ſtudium, Mutij Scævolæ exemplo, qui vel in ara hoſtem ſuum ſi ſeſe obtuliſſet occaſio, trucidaſſet. Glorioſum enim eſt patriæ hoſtem trucidare. Hoſtes patriæ ſunt, qui patrias leges, & patriam relligionem, extinguere, delere, vel mutare volunt. Pro his pugnandum dum vires valent, dum deficiunt aut ceciderunt, cedendum potiùs, ſatius enim eſt partem patriæ, quàm nullam ſupereſſe.

BATTI TUTTI SE NON GUASTA.

Imperantis vel conſulentis eſt Symbolum. ait enim: Feri omnes, ſi nō, deſtruis. Obeliſci ſunt lignei, quos feriri omnes vult Myſta; Erecti enim collocantur: ut deijciantur à ludentibus. Interdum omnes deijci, ut vincatur, & numerus dejectorum vincenti propoſitus compleatur, debent. quod ni fiat, & ne unus tantúm ſuperſit, amiititur victoria. Obeliſcis autem Myſta inimicos, & in necem, vel detrimentum ſuum confœderatos, intelligi vult. Quos vel non laceſſendos, vel omnes opprimendos utile eſſe ſecuritatis cauſa arbitratur. Crudele quidem & parum Chriſtianum conſilium (ſi hoc modo Symbolum interpretari velimus) ſed quod in rebus politicis utile & neceſſarinm videtur Paucorum enim interitu ſæpe multorum cavetur, ac reipub. tranquillltas conſervatur. Hujnſmodi conſilium à Turcarum Imperatoribus obſervatur, ad tyrannidem enim evecti, fratres, quoſque ad regnum fas habere putant, necari omnes ut ſuperſtites, ac à nullo laceſsiti regnent, jubent. Abſque tamen periculo, huiuſmodi animi propoſitum exequi non licet: Quia multoties, qui inimicos aut hoſtes ſuos delere omnes conatur, non poteſt, vel quod non omnes norit, vel quod crudelitate illa, hoſtium amicos ſibi hoſtes faciat, atque hoc modo inimicorum inſidijs ſe exponat, ac in alios conſtitutam necem in ſe transferat. Eleganter periculum hoc (ſi Chriſtianè Symbolum explicare velimus) inſinuare Myſta videtur: dum ait: omnes feriendos aut rem malè geri; non ſufficit enim conatus, ut res bene geratur. Quia ſi unus ſuperſtes manſerit, is aliorum necem ulciſei, hoſtibuſque multum negotij faceſſere poterit. Omnes itaque deijciendi aut delendi ſunt. Verùm quia id difficulter & non ſine ſummo periculo fieri poteſt: Quid aliud inferre licet, quàm Symbolum obliquè innuere: hoſtibus parcendum, Deoque ſoli vindictam relinquendam eſſe, Myſtæque propoſitum pium eſſe. Chriſtianus enim fuit, Proinde nihil æquè Chriſtianum piumq; Principem magis decet, quàm hoſtes non lædere vel laceſſere.

Franciſcus I. Sforza. Mediolani Dux IIII. Marchio. Anconę Comes Rotundis et Auglarię.

Galeatius Maria Sfortia Mediolani Dux V. Comes Rotundis Mar. Anconę

Bona de Sabaudia Galeatij Marię uxor Ducissa Mediolani.

Ioannes Galeatius Sfortia Galeatij filius. Mediolani Dux VI.

Ludouicus Morus Sfortia Mediolani Dux VII.

QVIETUM NEMO IMPUNE LACESSET.

Franciſcus Sfortia dux Mediolanenſis, cum ducatus poſſeſsionem ad ſe hæreditario jure per uxorem Blancam vicecomitiſſam devolutam, accepiſſet, ac turbulentum reipublicæ ſtatum armis ac vi compeſcuiſſet, munitionemque firmiſsimam Portam Ioviam appellatam, tumultuum impediendorum, ac ſecuritatis gratia extruxiſſet, militaribus inſignibus venaticum canem clunibus inſidentem, ac anterioribus pedibus inſiſtentem, ſub pinoq; quieſcentem appingi curavit, adjecto Symbolo: QVIETVM NEMO IMPVNE LACESSET. Quo proculdubio indicare voluit, ſe neminem laceſſere velle: verùm laceſsitum, promptum ſe ad defendendum ac offendendum fore. Quod re ipſa Iovio teſte præſtitit, cum Renatum regẽ provinciæ, bello ad ſe imminentẽ, armis compeſceret. Boni enim principis indoles eſt, neminẽ offendere, neminiq; vim aut injuriam inferre; verùm in offendentes aut laceſſentes graviter ſævire.

QVIETUM NEMO IMPUNE LACESSET.

Differt hac Hierographia à priore, Hieroglypto non Symbolo. Nam hic canis inquietus, ac latrans in truncum arboris impetum facit, quem deijcere conatur. Inquit Myſta QVIETVM NON IMPVNE LACESSET. Trunco, ſe, qui quietus eſt, ac neminem laceſſit, ſtatumque ſuum ſatis firmum, ac cane, hoſtes ſuos notari vult. Hos non ſolùm fruſtra in ſe impetum facturos, verùm etiam defatigatos ſibi ipſis nocituros, ac non impunitos manſuros Symbolo declarat. Vt enim nimio latratu defatigatur & læditur canis; ita etiam, quicunque potentem & quietum principem oppugnat, oppugnando ſuas atterit vires, ac tandem ijs deiectis, proſtratiſque, facilè vincitur, ac ſtultitiæ temeritatiſque ſuæ pœnas luit. Prudentiæ itaque eſt, quietos non laceſſere, neque irritare crabrones, ne laceſsiti damnum capiant, ac ſui mali ipſimet cauſa ſint.

ME TRAHIT ALTUS HONOS.

Quicunq; honori aram conſtruit, id eſt, omnia ſua eo dirigit, ut ſummos honores conſequi poſsit, is facilè honores nanciſcitur, ac ijs attollitur. Dirigit is, qui virtutibus operam dat, omnibuſque utilis prodeſſe ſtudet, ſupremumque numen colit, amat, ſibique uniri cupit. Id approbat aurea illa Salvatoris ſententia: Primùm quærite regnum Dei, & cætera adijcientur vobis. Tanta enim virtutis, ac pietatis vis eſt, ut eam honor tanquam umbra ſequatur, ac vitium fugiat. Non mirum itaque Myſtam, qui mentem ſuam cœleſtium rerum deſiderio teneri innuit, (ut cœleſtis globus, & ſtellæ docent,) Symbolo aſſerere: ME TRAHIT ALTVS HONOS. Agnoſcit enim divini amoris vim, qua ad perpetuos æternoſque honores trahitur. Verùm hi rarò appetuntur, quod pòſt hanc vitam tantùm ſpes ſit, eos conſequi poſſe, omnes enim potiùs mundanis

danis

danls honoribus conſequendis operam nauant, quia ob oculos verſantur & in quotidiano ſunt uſu. Sed melior ſanctiorq; hujus principis ſententia Chriſtiano homini ſervanda eſt; quia cœleſtia terrenis, ac æterna interituris præfert.

SOLA FACTA SOLUM DEUM SEQVOR.

Plinio narrante Phœnix Arabiæ avis eſt. Vnus in toto orbe, aquilæ magnitudine, auri fulgore circa colla, cæruleam roſeis caudam pennis diſtinguenribus, criſtiſque faciem, caputque plumeo apice cohoneſtante, vivere annis ſexcentis creditur, ac ſeneſcens caſtra thuriſque ſurculis conſtruere nidum, replere odoribus, ac ſuperè mori. Ex oſsibus deinde, & cineribus potiùs, naſci primo ceu vermiculum, inde fieri pullum, & tandem adoleſcere. Vnicam hanc avem principiſſa Bona SOLA FACTA ob mariti obitum, imitari voluit, ac propterea ſe SOLVM DEVM SEQVI ad ſupremum uſque diem phœnicis exemplo potiùs velle, quàm ſecundas nuptias celebrare, clarè Symbolo ſignicat. Laudatur ob idem propoſitum Annia Romana, quæ cum hortaretur, ut vidua juvenis formoſaque, iterum nuberet, reſpondit: ſe nolle. Quia ſi bonum conjugem, ut primum habere contigiſſet, perpetua ſi eum mitteret moleſtia victuram. Quod ſi contra in malum incidiſſet virum: nimium grave habituram illud malum, quod nulla neceſsitate cogente ſibi ipſa peperiſſet. Valeria etiam Romana maior Meſſalorum fratrum ſoror celebratur; quod cum ſimiliter hortaretur, ut ſecundò nuberet. Reſponderit, Servium qui ejus vir fuerat, etſi alijs mortuus videretur, apud ſe tamen adhuc vivere. Non parvam itaque continentiæ, & pudicitiæ laudem meretur hæc principiſſa, quòd vidua facta, nullum alium ſponſum, quàm Deum velit, qui interire nunquam, ac perpetua fœlicitate eam beare poteſt.

ESTE DUCES.

Ducum officium & munus eſt, gregarios milites in hoſtem ducere, ac factis induſtriam, fortitudinem, & peritiam rei militaris oſtendere, ut ſibi authoritatem & obedientiam erga milites pariant, ijſque animum, quo ad invadendum hoſtem, multò ſint alacriores, faciant. Vbi enim conſpiciunt ducem periculis ſe primos exponere, hoſtes aliquot ſternere, ac coronas militares aliquot mereri, pudet propriæ ignaviæ, ac præcipites in hoſtes ruunt, vel vincere, vel mori cupientes. fas eſt itaque duces (ut Lacena in hoſtes præmitti ſolet) tum induſtria, tum rei militaris peritia, rerumque geſtarum gloria (quæ coronis tribus notatur) cæteris militibus præcellere, ac rebus factiſque, ſe veros duces eſſe docere. Hac enim ratione milites honoris & gloriæ cupidos, ac ad quævis audenda intrepidos faciunt. Dum enim gloriæ conſequendæ ſtudio inflammantur & tenentur, ac mentem præmiorum accipiendorum ſpe erectam habent, ultrò citroque ſeſe in omnis generis diſcrimina præcipitant, ac præclarè rebus geſtis, coronas militares conſequuntur, & ad majores dignitates promoventur,

moventur, tandemque exercituum duces creantur. Rectè itaque Myſta ſuos monet, ut duces eſſe ſtudeant, ac honorem & gloriam ſibi tanquam ſcopum proponant.

SECURITAS ALTERA.

Canis plebis ingenium optimè refert. Vt enim canis mendicitate vivit, blandiendoque ſibi victam quæritat, alioſque canes & homines ab heri culina latratu, & morſu abigere,& arcere, dum ſibi præferri animadvertit, conatur: ita etiam Plebs: Potentiorum enim amicitias adulando, commodi cauſa venatur, quas ſi conſequi cum fructu non poteſt, ac ſe deſpici, commodaque omnia ad præcipuos deferri, & ab ijs cum luxu conſumi, percipit, ſuæ paupertatis pertæſa,ac magnatum fœlicitati invidens, latratu ac injurijs magnatum famam lacerat, ac morſu armiſque illos ac totam rempublicam (ni compeſcatur) perturbat. Compeſcitur autem viri alicujus præſtantis & gravis oratione,legibus, pœniſque. Oratione etſi primus fervor plebis obtundatur; non tamen ſecurus redditur reipub. ſtatus, niſi legum vis adhibeatur, ac ſeditionum capita carceribus includantur, ijſque amplius nocendi occaſio præcidatur. Tum enim ſecuritas altera, & vera reipub. conſtituitur, Quæ pravos, legibus pœniſque ad officia & tranquillitatem reipub. ſervandam, cogit. Vbi libertas plebi nimia indulgetur, ibi viri boni ſervi, non liberi ſunt, & ab illis ſecuritas exulat.

Maximilianus Sfortia Medioláni Dux viii.

Franciſcus II Sfortia Mediolani Dux ix. et ultimus

Franciſcus II Sfortia Mediolani Dux ix. et ultimus.

Christierna Christierni Regis Daniæ filia Franciſci II. Ducis uxor.

Duces Sabaudię

Amadeus vi. Com: Sabaudię Dux Cablaſijet Auguste Pretorię Princeps Nolę

Amadeus viii Dux Sabaudię? Cablasy et Augustę Pretorię Princeps Nolę

BREVIS VITA MAGNANIMORUM.

Maximilianus Sforzia Mediolani Dux, hac Hierographia ſe ad res magnas gerendas animum quidem habere demonſtrat; Verùm ſe animi deſiderium explere non poſſe propter vitæ brevitatem: Ait enim: magnanimorum vitam brevem, ac Hieroglypto oſtendit formicam, rem magnam, nempe cœlum petere. Magnanimum herclè animalculum, quòd pro corporis magnitudine majores vires habet, quam quodvis aliud animal, cuiusque vires, excedit animus, quo etiamſi breviſsimæ ſit vitæ, multa conatur: Rempublicam enim inſtituit: diligentia, cura ac labore, dum domicilia & horrea extruit, tantos interdum terræ acervos eijcit, ut vix quis credere poſsit, à tam exiguo animalculo aſsiduis laboribus tantum acervum congeri poſſe. Vt itaque tanti animi animalculo animus eſt ad cœlum repere, ac priuſquam eò pervenire poſsit, vita deficiat; ita dolendum multos egregios viros, qui magna animo concipiunt, ut humano generi proſint, è vita tolli, priuſquam animi concepta ad optatum finem perducere poſsint.

SALUS ET VICTORIA NOSTRA.

Conſpiciuntur hîc oleæ duo rami diademati inſerti. Oleæ rami pacem, diadema regnum vel rempublicam, Symbolum reliqua exprimit: Ait enim: SALVS ET VICTORIA NOSTRA, intellige pax eſt in regno vel republica. Quia omne bellum quietis paciſque recuperandæ cauſa fit, quæ finis & ſcopus belli eſſe debet, nec non etiam victoriæ. Nam victoria obtenta pax reſtituitur, ſalúſque reipublicæ. Hinc rectè Cicero: *Dulce eſt nomen pacis, res verò ipſa tum jucunda tum ſalutaris.* Et Silius Italicus:

pax optima rerum,
Quas homini noviſſe datum eſt, pax una triumphis
Innumeris potior; pax cuſtodire ſalutem
Et ciues æquare potens.

MIT DER ZEIT, id eſt: TEMPORE.

Tres in hac Hierographia viſuntur rupes, ex ſingulis, ſingulæ enaſcuntur Palmæ. Media rupes, ut & palma cæteris procerior, adjunctæ à lateribus rupes, minores ſunt. Germanicè Symbolum additur; MIT DER ZEIT, hoc eſt TEMPORE, quaſi innuere vellet, tem-

let, tempore minores palmas fore æquales majori, quæ jam excrevit: Videlicet palmam majorem, quæ victoriam adeptam ſignificat, jam eſſe conſtantem; reliquas verò ſperatas & imminentes mediæ ſimiles, & conſtantes rupium inſtar fore. Admonet etiam Symbolum authorem non diffidere ſibi, quin tandem progreſſu temporis de inimicis ſit reportaturus victoriam: Tantùm patienter expectandum, donec palmæ excreſcant, id eſt: tempus victoriæ occaſionem maturam faciat.

ACCIPIO NULLAS SORDIDA TURRIS AVES.

Inter Hierographias, quæ hoc volumine continentur, inepta hæc nihilque egregium continere videtur; Loquitur enim Turris, ſeque ſordidam appellat, ait ſiquidem: ACCIPIO NVLLAS SORDIDA TVRRIS AVES. At quid hæc? niſi fortè ironicè Catharina (à detractoribus ſordida appellata) ſe ſordidam, quæ mundiſsima fuit, vocet, ac ſe nullas aves, id eſt nullos leves & inconſtantes moribuſque incompoſitis homines, qui alijs malo exemplo ſunt, ac ad vitia trahunt, in aulam ſuam admittere, indicare velit.

FORTITUDO EIUS RHODUM TENUIT.

Societas annunciationis Beatæ Virginis ab Amadeo quinto Sabaudiæ Duce inſtituta fuit, huius ſocietatis Hieroglypton, torques ex aureo funiculo his literis. F. E. R. T. inſertis, fuit, quibus Symbolum exprimitur. Fortitudo ejus Rhodum tenuit. Refertur autem Symbolum ad Amadeum primum Ducem Sabaudiæ, qui æquites Rhodienſes à Tyrannide infidelium liberavit. Amadeus Quintus cum ſocietatem inſtitueret, elegit ſocios quatuordecim, præcipuos ſuos nobiles. Amædeum Comitem Genevenſem, Antonium Dominum de Geauzeu, Hugonem de Challon, dominum de Arley, Amadeum de Geneva, Ioannem Viennenſem, Amiralium Franciæ, Gvillelmum de Granzon, Gvillelmum de Calamon, Ronlandum de Veyſſy, Stephanum Baſtard de La baume, Gaſparum de Moneur, Barleum de Foras, Themardnm de Menchon, Amadeum Bornard, ac Richardum Muſard Anglum, Quorum ſingulis torquem aureum literis prædictis inſertis, in memoriam primi Ducis, dono dedit.

DUCTORE DEO.

Amadeus iſte Sabaudiæ Dux, ſe ad Pontificatum DEO DVCTORE perveniſſe oſtendere voluit. Baculo enim, quo ſolent peregrinantes uti, curſum vitæ ſuæ, quæ nihil aliud, quàm vera eſt peregrinatio, demonſtrat. Baculum ſuſtinet manus è nubibus porrecta, nempè Deus, qui pe-

qui peregrinantem ducit, vitamque ejus dirigit. Pileus autem baculo appenſus, pontificatum, quem DEO DVCTORE conſecutus eſt, adumbrat. Monemur hîc, ut nos, vitamque noſtram Deo commendemus; bene ſemper ſperemus, neque præter modum ſolliciti ſimus: Quia ad vitam neceſſaria pater noſter cœleſtis nobis abunde ſemper ſuppeditabit: Ait enim Salvator: primùm quærite regnum Dei, & juſtitiam ejus, hæc omnia adjicientur vobis.

Ludouicus Dux Sabaudię II Cable: ſij et Aug: Prætorię Princ: Pede:

Amadeus VIII. Dux Sabaudię III. Cabl: et Aug: Pretorię. Princeps Pedemont

Philibertus II Dux Sabaudię IIII. Cab. et Augustę Prætorię. Princ. Pedemon

Carolus Dux Sabaudię V Cablaij et Augustę Prætorię. Princ: Pedemon.

Carolus Ioannes Amadeus Dux Sab: Cabl: et Augus: Pretor: VI. Prin. Pede:

Philippus Comes Baugiaci et Brixię hinc Dux Sabaudię VII. Prin: Pede:

TRACTA MAGIS FERIUNT.

Obſcurior hæc videtur Hierographia, verùm elegans eſt; Nam figuræ explent,quod Symbolo deeſt: ait enim Symbolum: tracta magis feriunt. (ſupple,) quàm fracta, aut decidentia: Arcus enim depingitur, cujus corda aut funis fractus, ac ſagittæ fractæ, & decidentes apparent. Hierographiam hanc veram eſſe quilibet intelligit; verùm quo tendat author,difficile divinatu eſt; fortè hoſtium minas non ferire, ut gladium aut telum intelligit.

Non ſemper feriet, cuicunque minabitur arcus.

Propterea minas leveſque injurias negligendas ac contemnendas eſſe: Magni enim hoc animi eſſe indicium, ſi quis ab exiguis non facilè commoveatur, ſed tum primùm, cùm honor, aut vita periclitatur, hoc eſt, cum verè feritur. Hujus animi, leo præ cæteris generoſum animal, exemplum eſt: Vulneratus enim, obſervatione mira percuſſorem novit, & in quantalibet multitudine appetit: Eum verò qui telum quidem miſerit, ſed tamen non vulnerarit, correptum rotatumque ſternit, nec vulnerat.

IACTÆ CRESCIMUS.

Exhibet hic Myſta projectiles ollas artificiali igne repletas duas, quæ in hoſtes,aut obſeſſas urbes ad incendia excitanda proijciuntur: Hæ, quia flammam & ignem continent, ac is jactus vento agitatus, aut in materiam cōbuſtibilem incidens, facilè excreſcit, rectè Symbolo adaptatur. Quo author Hierographiæ, ignis inſtar, ſi varijs fortunæ procellis agitetur, aut jactetur, ſe majorem indies futurum arbitratur: Viros enim fortes non deijcit fortuna, ſed exercet, ut ubi injurias paulatim remiſerit, creſcant, ac malorum perpeſſorum memores, majori ſtudio & conatu ſe animo fuiſſe infracto, oſtendant, nullamque calamitatem metuere, quam non forti animo ferre, & ſuperare poſsint.

PRÆSTANTIOR ANIMUS.

Quia proprium aquilæ eſt Solem poſſe innoxiè inſpicere, propterea pullos implumes ſubinde cogit (ut inquit Plinius) Solis radios intueri, & ſi conniventes, animadvertit, præcipitat è nido, velut adulterinos, & degeneres. Intuetur hic quidem Solem aquila: verùm iter ſurſum inſtitutum relinquit, ac deorſum tendit, non quod Solis radios non ferat viſus, ſed quod corporis vires, ut Solem petat, non ſufficiant. Hæc eleganter Heros iſte Symbolo ſuo accommodavit: Oſtendere enim voluit, ſe omnibus animi, & corporis viribus, ad res magnas, & ſublimes rendere: verùm ad propoſitam metam & ſcopum pervenire non poſſe, corporis non animi defectu,quem præſtantiorem & indefeſſum animadvertit. Is etſi abſque corpore nihil præſtare, ac corpus ad nutum ægere non poſsit, tamen ſubinde ejus vires auget.

Omnia deficiunt, animus tamen omnia vincit,
Ille etiam vires corpus habere facit.

Non

Non tamen vires illæ animi appetitui, qui infinitus eſt, ac ſatiari non poteſt, comparari poſſunt. Conſolatur itaque ſe, quod animus promptus fuerit, etſi corpus imbecille.

NATURA MAJORA FACIT.

In confeſſo eſt, naturam majora facere quàm artem. Si quis dubitet, contempletur in Figura Oceanum, ejuſque fluxum & refluxum: AEthnæ ignitas evomitiones,quæ interdum ingentia ſaxa, ad aliquot miliaria ejiciunt: nubiũ reſolutiones,& imbres,quæ jugiter ſubinde univerſam provinciam per aliquot dies perfundunt, inebriantq;. Certè hæc nunquam ab arte fieri poſſe, quivis percipiet. Vt autem in his natura arti præpollet, ita etiam in ijs,quæ homini inſunt. Fundamentum enim omnium artium,& virtutum natura eſſe debet. Niſi enim quis aptus ſit ad artes, aut virtutes,rarò artifex, aut probus evadet. Educatio multum quidem poteſt, ſed materiam tantum figuli inſtar à natura ſuppeditatam, efformat; quæ ſi inepta fuerit, nihil inde effinget. Hinc eſt, quod nonnullis videantur adnatæ artes,& probitas: alijs è contra neque educatione neque præmijs aut pœnis artes vel virtutes inſeri poſsint. Vt autem quis illuſtris fieri poſsit,& clarus,educationi ſuccedere debet fortuna,quę efformatum educatione ornet, & laude, divitijs, honoribus &c.depingat. Quò author Symboli reſpicit,qui erſi bene educatus fortunaque accedente ad magna promotus ſit: præcipuam tamen fœlicitatis partem à natura, quæ majora facit, quàm educatio & fortuna, ſe obtinuiſſe, inſinuare videtur.

HÆRENT SUB CORDE SAGITTÆ.

Non videtur reſpondere Symbolum Hieroglypto obiter intuenti: Verùm ſi quis diligenter perpendere velit, eleganter convenit. Nam hîc nomine ſagittæ telum non intelligitur, ſed quod inſtar ſagittæ procul pelli, ac ferire poteſt. Proinde tormentum bellicum è terra prominens exhibetur: cujus pars (illa nempe quæ globum, aut id, quod ejaculari debet, continet) ſub terra latitat. Vt itaque ſub terra hæret, ſeu latitat jaculum, ita etiam magnanimus iſte princeps indicare voluit; ſe quidem habere ſagittas, aut rationes, quibus ulciſci, injuriam ac iram explere poſsit, verùm ſub corde hærere,quod iram comprimat, rectaque ratione frenet: Heroicum enim eſt, non ſolum hoſtes externos, ſed etiam internos, nempe pravos animi affectus domare, & vincere, Inter hos homini rationali, nullus ira turpior eſt. Ira enim ratione caret, & furoris eſt initium. Hinc rectè Ovidius:

Vince animos iramq́, tuam, qui cætera vincis.

Verùm ut ira abſq; ratione beluina eſt; ita quæ loco & tempore fit ac ratione regitur,utilis eſt & neceſſaria, tum ad regendos ſubditos, tum ad compeſcendos hoſtes. Hæc ſagittas ſub corde latentes habet tamdiu, donec occaſio offeratur: idque neceſſarium eſt principibus, ne temerè & impune ab hoſtibus vexentur.

FORTITUDO EIUS RHODUM TENUIT.

Repetitur hic Hierographia Amadei ſexti Ducis Sabaudiæ; niſi quod hic ſerpens caudam ori inſertam habens addatur, Serpens prudentiam, Vinculum concordiam ſociorum, & literæ Symbolum explicant. Qui cauſam Hierographiæ intelligere cupit, legat quæ paulò antè ſcripta ſunt.

* * *

Digitized by Google

Philibertus Dux Sabaudiæ Cablaſij, et Aug: Prat: viii. Princ: Pedemon.

Carolus III. Dux Sabaudiæ IX Cab: et Auguſtæ Prætoriæ Princ Pedem

Beatrix Emanuelis Regis Portu: galiæ filia Caroli Ducis uxor.

Emanuel Philibertus Dux Sabaud. Cab: et Augu: Prætor: X Prin: Ped:

Emanuel Philibertus Dux Sabaudiæ Cabl: et Augus: Prætoriæ X. Princ Pedemon: Comes Aſtl: Nizze in Provinciæ et Gencuræ March: Ital: et Zeuæ. etc.

INFESTUS INFESTIS.

Elephas hoc habet peculiare, ut cum ovium gregem obvium habet, non ſolùm non offendat, ſed proboſcide, qua manus loco utitur, hinc illinc oviculas amoveat: ut ſibi viam faciat, eaſque non lædat. Generoſus iſte Elephantis animus cauſam præbuit Hierographiæ, quæ, elephantem ſibi viam per gregem facientem, ne oviculas conterat, adjecto Symbolo INFESTVS INFESTIS, demonſtrat. Vult autem author intelligi; ſe injuriam aut vim inferentibus infeſtum; quietis verò & benignis, mitem fore. Quæ certè virtus etiamſi quemlibet deceat; nulli tamen magis, quàm principi convenit. Hac enim amatur à populo, ſuoque loco dignus cenſetur; quod bonos tueatur eoſque præmijs, ac honoribus ornet, malos verò puniat, & à repub. tanquam alijs infeſtos abigat. Qui principes ſubditorum facultatibus inhiant, ac minima data occaſione, ad ſe trahutn, omnibus ſe exoſos faciunt, & non durabile regnum habent: Execrabile enim vulgò videtur, eum qui immenſas habet divitias, non ſolùm tenacem eſſe, ſed innocentes, aut vix pœnam meritos ſpoliare.

FIDE ET CONSILIO.

Elegans hæc eſt Hierographia & vera, quæ orbem fide contineri, & conſilio regi, oſtendit. Manus enim junctæ fidem, & angues conſilium, vel prudentiam deſignant. Quantum valeat in repub. & conſilijs fides, ſciunt politici omnes. Fides enim commercia firmat, ſine quibus nulla reſpub. florere aut ſtare poteſt. Fides laborantem ac egentem remp. nutrit, & alit. Hanc ſi principes vel exercituum duces amittunt; præcipites ruunt, neque amplius ſe vel exercitum tenere, aut ſuſtentare, deficientibus facultatibus, poſſunt. Vt autem in iſtis neceſſaria fides, ita etiam in conſilijs, quæ propalari non expedit, ac ad tuendam rempub. hoſteſque arcendos debellandoſve inſtituuntur. Hęc enim, qui, contra fidem ſilentij datam, detegit, hoſtique revelat, proditoris ſupplicium meretur.

Si quis Theologicè, fidei vocabulum explicare velit: conveniet optimè Symbolũ Hieroglypto. FIDE enim, hoc eſt religione ET CONSILIO, id eſt legibus, quæ juriſprudentum conſilio ſtatuuntur, hunc orbem regi, certum eſt.

CON ESTAS, id eſt: ISTIS.

Hierographia hæc inventa primò fuit à Ioanna Arragonenſi, quam Romæ præſul quidam ſenex deperibat, cùm autem ab ea repulſam pateretur, neque libidinem explere poſſet, amore in tabiem verſo, prohibuit ne ædes ſuas egrederetur. Verùm illa mandato neglecto clam ſe Roma proripuit, ac Hierographiam hanc, amicis in ſignum evicti periculi, & victoriæ exhibuit. Exhibet autem leonem clunibus inſidentem, pavidum ac à tribus facibus, quæ manu virginea continentur territum. Leo, qui (ut inquit Plinius) ſenex, primùm hominem adoritur, ſenem procum indicat, faces autem, quibus terretur leo vel ſenex procus, pudicitia, generoſitas & prudentia ſunt, quæ decus muliebre conſervant. Pudicitia infamia

famia arcetur, generoſitate inſidiantes repelluntur, ac prudentia pericula caventur. Iſtis itaque tribus rectè ſe ferociam proci illudere gloriabatur. Cur autem hæc Beatrix eadem Hierographia uſa ſit, neſcitur. Fortè Theologicè leone, Satanam deſignat, quem tribus facibus ſpe, fide & charitate domavit; ut diadema cœleſte conſequi poſſet: Vix enim credibile eſt, fœminam politicè hæc intelligi velle; nempe religione, juſticia, & armis tanquam facibus, diadema ſeu regnum contra leonem, id eſt hoſtem, ſervari.

INSTAR OMNIUM.

Quid ſibi velit Emanuel Philibertus Dux Sabaudiæ hoc Symbolo, INSTAR OMNIVM. difficile eſt conjectu, præſertim quod ex Hieroglypto explicari, aut ſuppleri Symbolum non poſsit. Nam corona ex lauri frondibus, cum baccis exhibetur, ac in ſuperiori parte roſa ex unionibus, qui gēmam circumſtant, conſpicitur. Niſi forè Princeps quemadmodum gemma iſta precio, dignitate, elegantia & pulchritudine inſtar omnium unionum eſt: Ita etiam ſe INSTAR OMNIVM ſuorum ſubditorū eſſe innuat. Princeps enim caput eſt reip. & ſicut à capite non ſolùm motus omnium membror, ſed etiam ſenſus provenit: ita à principe ſalus & fœlicitas populi proficiſcitur; ut rectè Princeps ſe INSTAR OMNIVM, à quo ſalus & fœlicitas omnium dependet, dicere poſsit: Sed fortaſsis corona hæc, quæ ducibus Romanorum triumphantibus dabatur, ex lauri folijs, huic Duci INSTAR OMNIVM aliarum eſt: Solebat enim dari obſidionalis, Duci obſidionem paſſo: Civilis, civem liberanti: muralis, primò murum ſcandenti: Caſtrenſis, caſtra occupanti; & navalis, primò navem inſilienti: Sed triumphalis tantum duci totius exercitus, qui victoriam obtinuiſſet: Vt enim ille caput militum omnium & exercitus eſt, ita & corona ipſi data, INSTAR aliarum OMNIVM eſſe debet. Principes itaque rectiùs majora, eaque, quæ cætera comprehendunt, quàm viliora petunt.

RECONDUNTUR NON RETUNDUNTUR.

Palo arma impoſita cernuntur, inquit Symbolum: RECONDVNTVR NON RETVNDVNTVR: Retundi enim, aut negligi ne pacis quidē tempore debent: Opinione ſiquidem citiùs ſæpe bella oriuntur, ac incauti & ſine armis facilè ſuperantur. Prudentes principes tempore pacis cogitant de bello, ac ita omnia parant, ut orto bello extemplò parati, neceſſarijs omnibus ſint: Exemplum prudentiæ præbet Reſpub. Veneta, quæ à multis annis armamentarium celeberrimum totius Europæ in promptu, omni armorum genere inſtructū habet. Verùm non ſolùm armis prudens princeps, pacis tempore, ſibi proſpicere debet, ſed theſauris, pecunijs, opibus, ac viris qui bella gerere poſsint: hæc enim nervum belli dicuntur vulgò conſtituere. Loca etiam, quæ ingreſſum provinciæ prohibere hoſti poſſunt, tempore pacis, muniri vallis, foſsis, aquiſque debent: Hæc enim qui differt, donec bellum oriatur, ſibi & tempus

pus defuturum, ut rectè extruat, & curis expenſiſque nimijs impeditum, id exequi non poſſe, ſentiet.

SPOLIATIS ARMA SUPERSUNT.

Hieroglyphe proximè præcedenti ſimilis eſt. Palo ſiquidem arma ſunt impoſita, Gnome verò differt. Ait enim SPOLIATIS ARMA SVPERSVNT. Sed quo pacto ſpoliatis omnibus rebus, arma ſupereſſe poſſunt? Superſunt ſanè; quia furor arma miniſtrat. Ira, vindictæq; cupido eudunt & offerunt arma. Oſtendere itaque hac Hierographia princeps voluit; nemini vim eſſe inferendam, victoſque non eſſe terendos planeque opprimendos, ſed ſinendos, ut ſibi parci putent: Si enim victi omnibus exuantur rebus; animi anguſtia, egeſtas, dolor acceptæ ignominiæ, ac deſiderium recuperandæ libertatis, cogunt, ut priſtinam libertatem quærant, & quævis tentent potiùs, quàm ut miſerrimè vivant. Ob id principes ſemper metuere debent, oppreſsis rationem nō defuturam, qua ſe liberent. Satiùs itaque eſt, indulgere victis ſuarum rerum uſum, quàm penitus ſpoliare; ne arma, ut ſe ulciſcantur, ſuperſint. Innuitur etiam hac Hierographia, potiùs debellandos quàm ſpoliandos adverſarios. Spoliati enim & non debellati data occaſione vindictam illatæ injuriæ, ut diximus, capiunt. Sic Romani, qui ad furculas Caudinas omnibus rebus ſpoliati, ac ſub jugum miſsi fuerant, paulò poſt injuriam acceptam ulti ſunt.

* * *

MAGNI DVCES ET DVCES ITALIÆ.

Emanuel Philibertus Dux Sabaudiæ cum uxore Margaretha.

Carolus Emanuel Dux Sabaudiæ Cablasy: et Aug: Præl: xi Princ: Ped.

Carolus Emanuel Dux Sabaudiæ Cablasy et Augustę Prętorię. Princ: Ped: Comi: Asti Nizæ et Gen: March Italię etc.

Magni Duces Hetrurę

Alexander Medices Florentię Dux Primus

QVIS DICERE LAU-
DES.

Quis dicere laudes, inquit Symbolum, ſupple, Margaritæ poteſt? Margaritæ autem uniones vocantur, ex quibus conſtat corona, Alludit ad nomen uxoris Princeps Emanuel. Sed unde laudari poteſt Margaretha? A fide, ſpe, charitate, pietate, & religione: Hæc enim crux illa indicat. Deindè à mundicie, ſimplicitate, pulchritudine eximia, quæ ab unionibus, aut margatitis indicantur. A regia majeſtate, quam corona oſtendit, & ab elegantia, morumque comitate ac manſuetudine, qua hæc Ducifſa ornata fuit. QVIS itaque DICERE LAVDES meæ Margarethæ poteſt: ait Maritus. Verùm & hoc modo intelligi Hierographia poteſt? QVIS DICERE LAVDES Margarethæ poteſt? quæ ſincero puroque amore ſuum amat colitque Maritum, ac ſemper cordi incluſum conſervat; Aut ſinceritate puritateque cordis (quam uniones deſignant) crucem Domini Salvatoris ejuſque nomen & memoriam in pectore gerit: Hebraicè enim E L Deum ſignificat. Conſecravit itaque uxori hanc Hierographiam, eiuſque virtutem propalare voluit.

NEC DEGENERO.

Vt arbores quædam fructiferæ inter alios fructus, interdum inſipidos, exuccos, eſuique inutiles ferunt: ita etiam parentes optimi aut prudentiſsimi ineptos, pravoſque filios, genitoribus prorſus diſsimiles. Proinde hac Hierographia Carolus dux oſtenditſe à parentibus rerum geſtarum gloria claris prognatum ab ijs non degenerare, ſed animo moribus, ac virtute illis tam ſimilem, quàm avicula ovo excluſa, progenitori ſuo; Hunc principes, qui parentes omnibus virtutibus ornatos habuerunt, imitari debent, ac parentum veſtigia ſequi, ne degenerent, ac indigni parentibus ſuis, ab alieno excluſi ovo videantur.

PRÆMIO ET POENA.

Conſpicitur hic palmæ & oleæ ramus diademati tranſverſim immiſſus, uterque victoriæ ſignum eſt. De palma non dubitatur, ſed de olea, qua tamen Plinio teſte Athenienſes victores coronabantur. Aliàs pacis ſignum eſt. Verùm ad Symboli explicationem parum refert, num pax, aut victoria ſignificetur. Nam diadema regium, (quod regnum vel rempublicam deſignat,) ſive id victoria partum ſit, ſive alio jure Principi advenerit: ut conſervetur & floreat, præmio & pœna opus habet: Præmia enim invitant, incitantque hominem ad virtutem, pœnæ deterrent à vitijs. Si enim, teſte Cicerone, in republica nec rectè factis præmia extent ulla, nec ſupplicia peccatis: neque domus, neque reſpublica ſtare poteſt. Nam boni & rempub. juvantes, ſi deſit præmium, eam negligunt, ac perire ſinunt. Mali ſi impune ſcelera committi poſſe animadvertunt, tandem ea, quibus ſalus reipub:

pub innititur, aggrediuntur. Quos itaque ipſa natura retinere in officio non poteſt, ij magnitudine pœnæ, maleficio ſubmovendi ſunt. Sicuti in corpore, ſi quid ejuſmodi eſt quod reliquo corpori noceat, uri aut ſecari patimur, ut membrorum aliquid potius, quàm totum corpus intereat: ſic in reipub. corpore, ut totum ſalvum ſit, quicquid eſt peſtiferum amputari debet.

IN VIRTUTE TUA. N.

Hierographia hæc nomini ſuo convenit: Sacra enim eſt, ac victoriam omnem numini aſcribendam eſſe docet: Quid enim aliud deſignatur, quàm hæc oratio? O crux IN VIRTVTE TVA. Nικῶ. id eſt vinco, ac in victoriæ ſignum Lauream coronam conſequar: Crucis enim ſigno non ſolùm Sathanas eiuſque machinationes coërcentur: Sed etiam hoſtes ſuperantur, ut multis authoribus comprobari poteſt. Nicephorus enim Conſtantinum Magnum, bellum contra Byzantinos gerentem, & jam bis victum, in cœlo crucem ſtellis formatam, hac inſcriptione IN HOC SIGNO VINCES vidiſſe aſſerit: ac poſtridiè pugna innita, victoriam obtinuiſſe. Piè itaque veneratur hic Dux crucem, non propter figuram: ſed propter eum, qui illi affixus nos ſalvos fecit, ac virtute ſua nobis victoriam, contra Sathanam, mundum & carnem præbuit.

NON BVELVO SIN VINCER.
id eſt:
NON RECEDO NISI VINCAM.

Alexander iſte, cùm Margaretham Auſtriacam Imperotoris filiam duxiſſet in uxorem, ac Thuſciam æquiſsimè regeret, Seque optima corporis conſtitutione præditum animadverteret; voluit rebus bellicis ſe clarum reddere, ac gloriæ cauſa, pro parte Imperatoris ſe quodvis periculum ſubire, imò vel vincere vel occumbere velle, narrabat. Ad hunc ſcopum cum Hierographiam quæreret, nulla hac aptior viſa fuit: Rhinoceros enim ad pugnam adnatis armis inſtructum animal, Elephantem aggredi ſolet, ventremque tanquam cæteris partibus molliorem cornu, quod in fronte vel tergo habet, petit, eo animo, ut non decedat à pugna, niſi elephantem proſtraverit, & interfecerit. Ob id convenit Symbolum Glyphe, NON BVELVO SIN VINCER, hoc eſt, non recedam niſi vincam, Rhinoceros enim (ut ait poëta) nunquam victus ab hoſte recedit.

PREMITUR NON OPPRIMITUR.

Vt Sol planetarum omnium maximus, & anima quaſi totius orbis tan-

bis, tanto fulgore præditus, ut ubique præſens luce ſuo radijſque eſſe videatur, nihilominus tamen, objecto Lunæ corpore radios ad nos per aliquot temporis momenta mittere non poteſt: ita magnorum virorum animi, & ſtudia, fortunæ injurijs, & calamitatibus, ſic interdum premuntur, ut vix videantur poſſe emergere. Tandem tamen, ut Sol decedente Luna, priſtinam faciem recuperat, ſuoſque radios quoquoverſum diffundit: ita etiam conſtantium Heroum animi ab infortunijs, ac calamitatibus liberati, veterem exercendæ virtutis, magnarumque gerendarum rerum conſuetudinem recuperant: ut verè non oppreſſos, ſed preſſos tantùm ſe fuiſſe, dicere poſsint. Hoc Symbolum etiam pulchrè veritati accommodari poteſt: Veritas enim una eſt ut Sol: duplicia & multiplicia ſunt veritati contraria. Vt autem Sol nunquam opprimi poteſt, ſed tantum premi, cum videlicet Luna illi opponitur, ac impedit ne ipſius radij ad nos pertingant, ita nec Veritas, quæ etſi aliquando prematur, & cæletur: tempus tamen ipſam tandem in lucem profert, cujus filia eſſe dicitur.

Margaretta Austriaca Carol. V. Imp. filia Alexãdri Medices Duc. Flor uxor.

Cosimus Medices Magnus Dux Hetruriȩ primus Eques Aurei Velleris.

Cosimus Medices Magnus Dux Hetruriȩ I. Mag. Magister Equestris ordinis S. Stephani.

CUM PUDORE LÆTA FOE-
CUNDITAS.

Fœminæ lætari fœcunditate ſolent, ſed quo pacto illis pudori poſsit eſſe fœcunditas, ut Symbolum explicat, non intelligo. Niſi fortè dum uterum gerunt, aut prolem ad latera habent, ob memoriam ſacrificij Deæ Veneri præſtiti, dum ſoboli comparandæ operam navârunt, verecundia afficiantur. Verùm illas iſtius ſi pudet, nimis probæ ſunt: quod peccatum in re honeſta, & neceſſaria vereri videantur. Sed nonnullis mulieribus indoles, & ad probitatem propenſio ſæpe tanta eſt, ut cohiberi non poſsit, ac ea quæ peccatis ſimilia ſunt, ſuſpecta habeat. Excuſetur itaque pudor iſtius Margaretæ, quæ læta fœcunditate, ut pavo, pullos ſub alis, ita ſobolem magna charitate tuetur & fovet.

CUM PUDORE LÆTA FOE-
CUNDITAS.

Non differt hæc Hierographia à priore, niſi quod hic pavo erecta & in orbem expanſa ſtet cauda, ac ſub illo pulli. Pavone utitur, quòd reliquas aves pennarum pulchritudine admirabili ſuperet, & quod fœcunda ſit avis, utpote, quæ duodecim excludat ova, ſtudioſeque conſervet, ne mas reperiat, ac incubandi deſiderio frangat. Habet expanſas plumas, ut pulchritudinem reglamq; majeſtatem deſignet, quàm tamen cum pudicitia ac humilitate ſuſtinet, Pudicitia nihil aliud eſt, quam pudoris incurrendi metus, aut pudoris evitandi ſtudium. Pavo pudoris index: quia cum pedes intuetur, verecundatur, ac plumas demittit. Pia itaque hæc Margaretha ſe fœcundam magnaq; dignitate præditam agnoſcit, nec propterea ſe laſcivire aut ſuperbire; ſed dona divina cum ſumma humilitate ſuſcipere, pudicitiaque ſervare, rectè hac Glyphe, oſtendit. Eſt itaq; huic Margarethæ concordia formæ atque pudicitiæ ſit. Alias raro conveniunt: Nam ut inquit Iuvenalis:

Lis eſt cum forma magna pudicitia.

UNO AVULSO NON DEFICIT
ALTER.

Hierographia hæc facilis eſt, illi qui ſcit Alexandrum Ducem à Mediceæ familiæ inimicis interfectum fuiſſe, Coſmumque ei ſucceſsiſſe, qui principatum adeptus, hanc Glyphen edidit ut hoſtes familiæ, Alexandro extincto, ejuſdem proſapiæ non deeſſe, neque defuturos ſucceſſores ad rempub. regendam, intelligerent. Habuit enim Coſmus tunc temporis numeroſam ſobolem, filioſque reipub. regendæ idoneos. Palma autem arbor præ cæteris electa eſt, quòd ſit victoriæ ſignum, à qua, ut VNO ramo AVVLSO NON DEFICIT ALTER, ita neque à pluribus alicuius principatus hæredibus, uno ab hoſtibus interfecto, vel extincto, alter deficit, qui hoſtes punire aut vincere poſsit.

DUABUS.

Vt duæ anchoræ naves ne à procellis marinis conquaſcentur, ac rumpantur, ſecuras reddunt: ita leges, & arma rempublicam, ne à turbis, aut ſeditione perturbetur, aut ſubvertatur: Lex enim tanquam anima reipub. totum corpus ne morboſum, valetudinarium, ac male affectum reddatur, conſervat. Ad ſalutem enim civium, civitatumque incolumitatem, vitamque hominum quietam ac beatam, conditæ ſunt leges, ut inquit Cicero: Vbi leges non ſunt, ibi probi, improborum libidini expoſiti, miſeram trahunt vitam; ut apud Barbaros, inter quos potentiores legibus ſoluti, cæteros opprimunt. Præcipuus itaque ſcopus eſt legum, ſuos incolumes conſervare, ac nihil niſi ſalutem, atque utilitatem reipub. proponere, ut ait Ovidius:

Inde datæ leges, ne fortior omnia poſſet.

Verùm non juvant leges, ſi arma & miniſtri qui illas exequantur, deſint. Armis enim improbi & qui in legem peccant, aut rempub. perturbare ſtudent, coercendi ſunt, & plectendi. Præſtat, nullam condere legem, quam non tueri. Dum enim latæ non ſervantur, & legislatoris & legum authoritas diminuitur, ac improborum peccandi audacia creſcit, bonorumq; vita majoribus periculis exponitur. Quo enim ſeveriores ſunt leges, atrociusque improbi puniuntur, eò ſecurior, tutior, atque beatior bonorum vita redditur. Quid metuat probus ſeveriſsimam legem, in quam peccandi non eſt animus: aut ſi peccet, ſe ſupplicio dignum judicet?

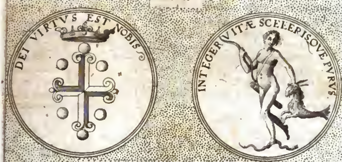
FESTINA LENTE.

Lentè procedit teſtudo: ſed ſecurè. Lentè ob onus & impedimentum, Nam domicilium adnatum ſecum fert. Securè, quod domicilium ſcuti inſtar ſit, quo inter rupium præcipitia, ſi decidat vel ſaxis obruatur, tuto ire, & commorari mira naturæ providentia poteſt. Vt autem feſtinare videatur, velum appictum eſt venti afflatu turgidum. Nam teſtudinis moram lentumque proceſſum inſulæ mari innatantis gravitas, oſtendit. Sæpiùs repetitur Symbolum hoc in libro, ac eum qui res arduas, & magnas fœlici cum ſucceſſu gerere vult, neque feſtinanter, & inconſultè: ſed lentè, ac expectata occaſione facere debere, docet: Primùm enim quid agendum ſit, deindè an fieri poſsit, cogitandum: Tum demùm quomodo fieri poſsit, conſultandum, ac poſtremò rationes, machinæ, aut inſtrumenta, ad rem gerendam idonea, quærenda ſunt: Hæc enim ſi quis diligenter perpenderit, ac in promptu habuerit, occaſionemque rei gerendæ idoneam reſpondere animadvertit: non cunctetur ampliùs: (elapſa enim ſemel occaſio rarò remeat) ſed circumſpectè, lentèque feſtinet: Percipiet enim ſe deſideratum, optatumque rerum ſuarum exitum, ac finem conſequuturum.

FIDEM FATI VIRTUTE SEQVEMUR.

Antiqui capricornum ita pingere ſolebant, ut terræ globum, remumq́ue anterioribus pedibus, ac dorſo cornucopiæ contineret. Qua figura nummos ſculpi juſsit Auguſtus Cæſar, qui Capricornum in horoſcopo, vel pro aſcendente habuit. Etſi verò aſtrologorum judicia vana ſint, vanaq́ue plerumque promittant, quòd ex neceſſarijs cauſis, quinam contingentes effectus fieri debeant, præſciri velint: Nihilominus tamen, quia Dux eundem Horoſcopum, cùm Cæſare Auguſto, ac Carolo Quinto Imp: habuit, eoq́ue die, quo Auguſtus victoriam contra M. Antonium ad promotorium Attiacum, obtinuit, eo etiam ipſo, ille ad montem Murtanum Florentinos vicit, ejuſdemq́ue ferè cum Auguſto ætatis fuit: Non videtur ineptè uſus hac Hierographia; qua aſtrologicis vaticinijs neque probatis, neque contemptis, ſe Horoſcopi, & FATI FIDEM ejuſque promiſſa VIRTVTE ſua, non Cœli SEQVI, & obtinere velle oſtendit: Major enim laus eſt, propria virtute, quàm aliena, res magnas conſequi.

Cosimus Medices Magnus Dux Hetrurię Primus

Cosimus Medices Magnus Dux Hetrurię Primus

Cosimus Medices Magnus Dux Hetrurie Primus

DEI VIRTUS EST NOBIS.

Pij, & fœlices illi ſunt, qui in fœlicitate, rerumque affluentia conſtituti Deum coluntac venerantur, beneficijque ab eo accepti, memores quicquid boni, vel beatitudinis adipiſcuntur, illi aſcribunt. Hac pietate, Coſmum principem fuiſſe inſignem, fidem facit; quòd poſt trucidati fratris funera, ad imperium corona deſignatum invitis ſicarijs, evectus, crucis (id eſt)numinis vim ſibi familiæque ſuæ Mediceæ,(quam aliquot globuli Hieroglypto inſerti notant) adfuiſſe Hierographia reſtetur, & agnoſcat. Hac enim non ſolùm gratias numini à quo imperium accepit, dicit: verùm etiam hoſtes bona cauſa deſtitutos, numinis metu, (quod à ſua ſtare parte aſſerit) à vi injurijſque inferendis deterret. Arduum enim eſt contra ſtimulum calcitrare, ac contra eos, quos divina tuetur virtus, quid machinari, vel moliri.

INTEGER VITÆ SCELERISQVE PURUS.

Venationis dea Diana, arcu pharetraque inſtructa, ſerpentem calcans pedibus, ac capricornum manibus tenens, conſpicitur. Exhibetur capricornus; quia (ut præcedenti Hierographia notavimus) in Ducis horoſcopo conſtituitur. Qui fortaſsis propter alias conſtellationes violenti quippiam Duci portendit. Verùm quia animus prudens ab aſtris non regitur, fataque evitare & fugere poteſt. Propterea Diana eum ſerpente (id eſt prudenter) incedens, Capricornum (id eſt fatum) venatione captum, manu detinet, ne libertatem ad virtutem tendentis animi impedire, & illudere poſsit. Hæc proculdubio Dux ſibi applicare voluit, ac ſignificare, ſe, quod INTEGER VITAE SCELERISQVE PVRVS ſit, fati minas non metuere, ſed ratione, & prudentia vitam ita inſtituere, ac dirigere, ut quaſi captum ſuoque arbitrio ſubjectum habeat: Sapiens enim dominabitur aſtris, vitæque integritas hominem ad fœlicem optatumque finem deducere ſolet: Qui enim benè vixit, benè etiam mori ſolet.

TUSCORUM ET LIGURUM SECURITATI.

SYLVA RENASCENS.

Elba inſula in mari Tyrrheno ſita, non procul à Plumbino Thuſciæ promontorio Hieroglypton conſtituit. Huic aſcriptum eſt SYLVA RENASCENS. Fuit ſiquidem hæc Inſula ſylvis referta, ac præcipuè circa eam partem ubi Coſmopolis civitas exſtructa, apparet. Hanc quia Thuſciæ Dux à fundamentis ædificavit, ac egregiè munivit, facti illius memoriam poſteris relinquere voluit. Eleganter ſylvam renaſcentem appellat: non arboribus, ſed propugnaculis ac hominibus, qui non ſolùm ſe, ac ipſam inſulam, ſed etiam Thuſcos, ac vicinos

vibinos Ligures adverſus externos hoſtes defendere, ac ſecuros reddere poſſunt: Eo enim loco ſita eſt, ut ipſi Thuſciæ propugnaculi vice ſit, ac invadentes Thuſciam à tergo ſit.

SUPERABO.

Vt adamas fortitudine, patientia, & valore, reliquas gemmas ſuperat: ita etiam Coſmus iſte magnus Hetruriæ Dux ſignificare voluit, tribus annulis adamantibus ornatis, ſe operam dare, ut alios omnes principes fortitudine, patientia ac valore, hoc eſt, virtute, poſsit ſuperare. Dignum certè tanto principe propoſitum: Fortitudo enim virum magnum imprimis decet; cuius munera præcipua ſunt, mortis doloriſque contemptio: Robuſtus enim animus, & excelſus omni eſt liber cura, & angore, cum & mortem contemnit, & ad dolores ita paratus eſt, ut meminerit maximos luctus morte finiri; parvos multa habere intervalla; requietis mediocris nos eſſe dominos: ut ſi tollerabiles ſint, feramus: ſin minus, æquo animo è vita, cum ea non placeant, tanquam ex theatro exeamus. Patientia fortitudini tàm ſimilis, quàm adamas adamanti: Viro enim forti adverſa patienter ferre, utile eſt. Cujuſvis enim doloris remedium eſt patientia: feras non culpes, quod vitari non poteſt. Valor, ſeu exiſtimatio ob virtutes, animique dotes ſequi hominem ſolet. Ea ſiquidem natura eſt virtutis, ut quemvis in ſui admirationem trahat, magni fiat, & colatur. Porrò annuli adamantibus ornati ſe mutuò complectuntur, ac virtutes has ita junctas indicant, ut ſeparari non poſsint. Adamantis verò fortitudo, qua omnes lapides & gemmas terere poteſt, ac patientia qua, igni ac ferro reſiſtit, dignitaſque, qua reliquas gemmas valore & æſtimatione ſuperat, cuivis nota eſt; Ita ut rectè obſcura hæc Hierographia hoc modo explicari poſsit.

FESTINA LENTE.

Iam aliquoties Symbolum iſtud quotidianum repetitur: FESTINA LENTE, verùm alia ſculptura; hic enim delphinus circa anchoram, & remum repens, aut natans cernitur. Delphinus, Plinio teſte, velociſsimum omnium animalium, ocyor volucre, ocyor, telo, ac niſi multum infra roſtrum os illi foret medio penè in ventre, nullus piſcium celeritatem ejus evaderet. Feſtinationis itaque index delphinus, cumque lentè feſtinate, docet circa anchoram revolutio, quæ celeritatem lentam facit, & remus, qui remoram, aut ſi mavis moram indicat. Diximus antea prudentes eos eſſe principes, qui feſtinanter & lentè negocia magna gerunt. Hoc eſt, qui mediocritatem ſervant: oblatas occaſiones non negligunt, ac nihil ſine conſilio aggrediuntur. Nam in rebus magnis memoriaque dignis, conſilia primùm, deindè acta, poſtea eventus ſpectantur.

HETRURIA PACATA.

Quid præſtiterit magnus Dux Coſmus HETRVRIA PACATA

CATA, hac Hierographia oſtendit: Ferociam enim leonum, hoc eſt potentum, & luporum, (intellige) improborum, quique turbata repub. bonorum opes conſumunt, & perdunt, compreſsit, illorumque loco cornucopiæ, id eſt rerum omnium affluentiam, & copiam induxit: Hæc enim pacem ſequi ſolent. Tempore ſiquidem belli truces, ac inquieti, plerunque res gerunt, turbaſque augent, & promovent. Rapaces fraudulenti, ac avari luporum inſtar, in turbis prædam venantur, omniaque ſurſum, deorſum commovent, ne deſit rapinæ occaſio, Ita ut, boni, quod ſe à turbis excludant, illis contemptui, ac prædæ ſint. Rectè itaque Hierographia ſignificatur PACATA HETRVRIA leones, & lupos domitos, ac omnium rerum abundantiam, (quam cornucopia deſignat) pacis beneficio introductam eſſe.

* *
*

Leonora de Toledo Magna Ducissa Hetrurię Cosimi uxor

Franciscus Medices Magnus Dux Hetrurię secundus.

Franciscus Medices Magnus Dux Hetrurię II et Eques Aurei Velleris.

Joanna Imp. Ferdinandi filia. Francisci Magni Ducis uxor.

Blanca Capella Magna Ducissa Hetrurię Francisci uxor

FAMAM SERVARE MEMENTO.

Nulla eſt virtus quin viro maximè conveniat, illiq; ornamento ſit: Fœmina ab alia virtute, quam à pudicitia vix laudatur. Hanc unicam ſi conſervet, jam omnibus virtutibus ornata videtur. Hac ſi careat, cæteræ omnes virtutes, ut affabilitas, manſuetudo, comitas, ac parſimonia, quæ mulieres ornant, ita ſordeſcunt & deturpantur, ut potiùs dedecori, & vitio, quàm decori ſint. Quo enim affabilior impudica, eo ſceleratior, ac ad decipiendos viros protervior, inſtructior, aptiorque judicatur; ſic de alijs virtutibus cenſendum. Verùm non ſufficit mulierem eſſe pudicam; Ita enim vivere debet, ut honeſta habeatur, & putetur, Hoc eſt famam ſervare debet, omneſq; occaſiones fugere, quibus ſuſpitio impudicitiæ incurritur. Pudicitię veræ exemplũ morte ſua exhibuit Lucretia Romana Collatini uxor, quæ à Tarquinio ſuperbo, invita compreſſa pectus pugione, ne ſceleris conſcia fuiſſe crederetur, transfodit. Hãc ſibi pro exẽplari, & virtutis ſtimulo Leonora Coſmi uxor propoſuit, ac ſi nõ morte, vita pudica imitata eſt.

PROSPERO MOTU.

Quis dubitat quin Myſta hic ſibi gratuletur, quod triremis, ſua ſuorumq; ope, contra fluctus & procellas (ſpectant enim vexilla puppim) ad optatum properet portum: Hoc eſt, quod ea quæ animo concepit, ac diligentia laboreque ad exitum fœlicem ducere ſtudet, invitis malevolis, malaq; fortuna PROSPERO MOTV ad finem cupĩtum rendant. Vt triremis eorum quos continet diligentia, & labore, contra ventum, & fluctus marinos, ſatis proſperè deſidaratum ſæpe portum adipiſcitur: ita Heroës diligentia ac ſtudio, non ſolum virtutem conſequi, ac difficillima quæque ad optatum finem perducere poſſunt: ſed etiam contra inimicorum & invidorum conatum, ad principatus dignitatem PROSPERO paulatim MOTV evehi. Diligentia enim ac ſtudio, virtutis habitus comparatur, omniaq; impedimenta, & obſtacula, quæ virtutis habitum, ac ne quis ad ſumma pervenire poſsit, prohibent, removentur, & ſuperantur.

LÆDENTEM LÆDO.

Magnanimi boniq; principis eſt, non ſolùm neminem lædere, ſed eos defendere, qui propter ætatem, defectum rationis, ignorantiam, aut aliam cauſam ſe defendere contra improborum injurias & fraudes non poſſunt: ut ſunt impuberes, ætate minores, viduæ, mente capti, ſurdi, muti, cœci, ruſtici ac exteri. Hi enim omnes pupillis comparandi ſunt, ac à lege, & rege, niſi Barbarus haberi velit, defendi debent. Barbari ſiquidem, pupillos, viduas, ruſticos ac reliquos, qui ſeipſos tueri non poſſunt, fraudibus, dolis, ac vi bonis ſpoliant, & in ſervitutem morte quavis deteriorem redigunt. Hos boni & magnanimi principes, ne in ſe numinis iram concitent, non imitantur: ſed potiùs Ducem hunc Franciſcum, qui lædentem tantùm lædit, ut ruſcus vel Taxus arbor. Hæ enim folia ita ſpittis horrida habent, ut ramum, aut folium ab illis illæſus nemo decerpere poſsit. Magnanimum itaq; non ſolùm hujus Ducis eſt propoſitum, quod eum tan-

tùm lædere velit, à quo læditur; ſed etiam neceſſarium, ut authoritas, ac majeſtas ipſius non labefactetur, ſed conſervetur.

AMAT VICTORIA CURAM.

Myſta muſtelam in arenam profert, quia cùm procul odore Bufonem ſentit, rutæ ramuſculum quærit, eoque arrepto munita, bufoni obviam it, ac odore herbæ, quæ venenis omnibus medetur, enecat, aliàs halitu Bufonis interitura, tanta inter eam, & inimicum eſt antipathia. Voluit Hieroglypto Myſta ſignificare, non ſolùm prudentia, contra eos, qui vel ſtatum vel perſonam ſuam lædere vellent, ſe defendere velle, ſed etiam cura ac diligentia, inimicorum ſuorum technas & machinationes facilè muſtelę inſtar eludere, vincereq; poſſe. Vix profectò aliud maiorem curam, & diligentiam requirit, quàm victoria, ſive quis inimicos, & hoſtes, ſive pravos improboſq;, animi affectus, ac vitia ſuperare contendat, neque enim minor laus eſt, internos quàm externos hoſtes vincere. Interni ſiquidem perpetuò nobis inſidiantur, & incautum feriunt; ut ira, ac libido, quæ niſi ſumma cura, diligentiaq; coërceantur, facilè rationis imperium contemnunt. Imprimis autem cavendum, ne vitia in conſvetudinem veniant, ſummaq; cura, & ſtudio virtutes, quæ illis opponuntur, aſsiduè ita exercendæ ſunt, ut in habitum tranſeant: Hac enim ratione, victoria, cura & diligentia obtinetur. Ad externos ſuperandos hoſtes, non minùs curam, quàm diligentiam deſiderari, norunt belli duces.

GARRULA ET VADE.

Non dubium quin hæc Hierographia in garrulos, & detrectatores aptata fuerit, qui nempè verborum copia ſapientiæ opinionem apud indoctiores, & leviores homines venantur, aut bonorum hominum famam lacerant, & ex alienis vitijs laudem quærunt. Vtrumque ſanè vitium execrandum, auliſque principum familiare. Ibi enim illi qui audaci quadam dicacitate alios ſuperant, prudentiores doctioresq; judicantur, & habentur, quique aliorum vitia recenſent, ac carpunt, virtutem amare, & habere putantur. AEgrè profectò ſapientes, & boni viri tale judicium, cùm vitium pro virtute habetur ferunt. Sapientes loquacitatem odio habent, pauca loquuntur, & neceſſaria tantùm, potiùsq; ſilent. Tacendo rarò peccatur: loquendo ſæpiſsimè, ut inquit Horatius;

Sed tacitus paſci ſi poſſet corvus haberet
Plus dapis, & rixæ multò minùs invidiæq;

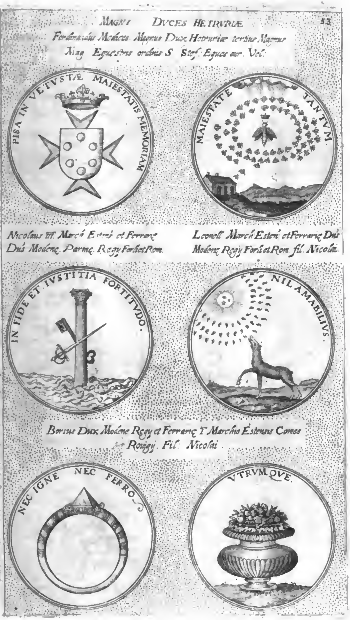
Boni aliorum vitia regunt, ne ſi propalent, invidiæ notam ſibi inurant. Garrulos itaque, & detractores Ioannam, Imperatoris Ferdinandi filiam, ac Franciſci uxorem, odio perſequutam fuiſſe, ac à ſe abegiſſe, facilè tum Symbolo tum Galerita avicula maniſeſtum fit. Galerita enim, nubibus volatu inhærens, totos dies æſtate garrit, ac Symblum ut abſoluto inutili garritu decedat & vadat, præcipit.

AUDE ET FIET.

In hac Hierographia una Venus, unuſq; amor aut Cupido apparet.

 Platoni

Platoni duæ ſunt Veneres, ut & geminus amor, una & antiqua & ſine matre Venus cœlo nata, quæ cœleſtis Venus nuncupatur. Altera junior eſt Iove, & Dione progenita, quam vulgarem communemque vocamus. Amor eadem ratione, alius cœleſtis, alius vulgaris; nunquam enim abſque Venere amor eſt. Cœleſtis amoris officium eſt, æterna, & ſummum illud bonum amare, ut haberi poſsit. Habetur autem ab ijs, qui omnes animi vires, ut id conſequi poſsint intendunt. Vulgaris amoris officiũ eſt, terrena, caduca, & mortalia amare, ac deſiderare, quæ varij generis ſunt, alia enim honeſta, alia inhoneſta ſunt. Inter honeſta cenſentur, artes, ſcientiæ & ſimilia, quæ tum propter ſe, ac ipſum honeſtum, tum propter utile amantur & expetuntur. Inter inhoneſta ſunt voluptates, quarum amor turpis habetur. Hanc Hierographiam cum Symbolo ſive quis velit cœleſti Veneri, aut amori, ſive terreno, applicare, perinde eſt. Quicquid enim amat ac expetit humanus animus, id facilè ſi ſibi confidat, aptiſque rationibus aggredi audeat, ſciatq́, conſequitur: Labor enim improbus omnia vincit, ac audaces fortuna juvat. Id profectò docent ſancti viri, & martyres, qui divino amore pleni, extrema quævis paſsi ſunt, ut ſummum illud bonum conſequerentur. Id etiam artifices manifeſtum faciunt, cum ad artes, aut ſcientias ſumma cupidine impulſi, nocte dieque ſudant, ut ſummam illius cognitionem adipiſcantur. Amor difficultates, & pericula omnia, Veneris ſvaſu, contemnit. Verenti enim obſtacula, non datur ad metam aditus. Propterea inquit Symbolum: AVDE ET FIET, hoc eſt: ſi quid ames, aude; fiet enim, ut re amata potiaris. In Venereis amoribus præ cæteris audaciam rarò audentem fallere, cuivis notum eſt. Ad hunc non dubium eſt, quin Blanca reſpexerit, ſibique ipſi gratuletur hac Hierographia, quòd audaciam fœlici ſucceſſu ſibi profuiſſe cognoverit. Alios itaque ut audeant exhortatur, ac compotes optatis fore ſi pateant, promittit. Ait enim AVDE ET FIET. Fuit illa nobilis & patritia Veneta, ex illuſtriſsima prognata familia, eximia pulchritudine prædita, ac altera Venus, quæ Franciſcum Ducem in ſui traxit amorem, ac ita Cupidinis jaculis ferijt, ut ſaucius, nullam, niſi à ſe, cujus juſſu jaculum immiſſum fuerat, medelam acciperet: quam illa tandem illi perpetua vitæ conſvetudine obtulit, Sacramento firmavit ac ſervavit, donec concordem animum infœlici, ac ſimili fato ſimul redderent. Hoc audaciæ ultimum fuit præmium.

MAGNI DVCES HETRVRIÆ
53
Ferdinandus Medices. Magnus Dux Hetruriæ tertius Magnus
Mag. Equestris ordinis S. Stef. Eques aur. Vel.
PISA IN VETVSTÆ MAIESTATIS MEMORIAM
MAIESTATE TANTVM.
Nicolaus III. March. Esten. et Ferrarę
Dns Modenę. Parmę. Regij Forliet Rom.
Leonell March Esten. et Ferrarię Dns
Modenę Regij Forli et Ron. fil. Nicolai.
IN FIDE ET IVSTITIA FORTITVDO.
NIL AMABILIVS.
Borsius Dux Modenę Regij et Ferrarię I. Marchio Estensis Comes
Rouigij. Fil. Nicolai.
NEC IGNE NEC FERRO
VTRVMQVE.

PISA IN VETUSTÆ MAIESTATIS MEMORIAM.

Piſa olim reſpublica libera fuit, multaque bella cum Florentinis tuendæ libertatis cauſâ geſsit. Cùm libera eſſet, monetam cudit, poſtea cum à Florentinis ſubacta fuiſſet, hoc jus illi ademptum fuit. Id iterum reſtituit Ferdinandus Medices ad Ducatum evectus, IN VETVSTAE MAIESTATIS MEMORIAM. Reſtitutionis beneficium hoc nummo agnoſci voluit.

MAIESTATE TANTUM.

Inter omnes Hierographias, vix alia boni principis officium meliùs explicare videtur: Cernitur enim hîc rex apum in examinis medio, forma egregia, duplo ceteris major, in fronte macula, ac diademate candicans. Huic omnes parent apes, majeſtateq; tantùm illius reguntur, non aculeo, quo carere, aut non uti conſtat. Mira omnium circa eum obedientia. Cum procedit, una eſt totum examen, circaque eum conglobatur, cingit, protegit, cerni non patitur. Reliquo tempore cùm apes in labore ſunt, ipſe opera intus circuit, ſimilis exhortanti, ſolus immunis. Vt itaque apum imperator, ſuos majeſtate tantùm, non aculeo regit: ita bonum principem decet, potiùs benignitate, affabilitate, comitate alijſque virtutibus, ſuos ad obedientiam allicere, & regere, quàm ſeveritate, minis ac verberibus ad nutum cogere: Hoc enim Tyrannorum eſt, qui nunquam durabile regnum habent. Quia enim multos ſævitia lædunt, ac nemo injurias illatas inultas ſinit, oblata minima ulciſcendi occaſione de ſtatu deijciuntur. Hinc Seneca:

Victima haud ulla amplius
Poteſt, magiſque opima mactari Jovi
Quam rex iniquus.

Id contigit Tarquinio ſuperbo Romanorum Regi, ac Tyranno poſtremo, ob vim Lucretiæ, ac injuriam Collatino eius marito illatam. Studeant itaq; principes ut clementia non ſævitia regant, amentur, non metuantur. Qui metuuntur, multos metuant neceſſe eſt.

Qui ſceptra duro ſævus imperio regit,
Timet timentes, metus in authorem redit.

Ac nuſquam tuti, aut ſecuri ſibi videntur. Qui amantur, ſine cuſtodibus, & armis tuti ſunt.

IN FIDE ET JUSTICIA FORTITUDO.

Inter gladium, & clavem conſiſtit columna fluctibus Impetita. Gladius juſticiæ, quòd eo ſontes plectantur: clavis fidei, quòd illi theſauri credantur; ac columna, quæ undarum fluctus ſuſtinet, fortitudinis argumentum eſt, Ait Symbolum IN FIDE ET IVSTICIA FORTITVDO, (ſupple) ad ferenda adverſa, continetur. Rectè quidem: Fides

Fides enim, & juſticia, non ſolùm fortitudinem, ſed omnes alias in ſe complectitur virtutes. Fides autem hic non ſolùm pro confidentia: ſed etiam pro vera religione accipi poteſt. Hanc fortitudinem in ſe continere, aut parere, tot docent martyres, qui pro ea tuenda, quævis tormenta ferendo ſanguinem magna conſtantia, animiq́ue fortitudine profuderunt: Vera enim fortitudo eſt, omnium rerum terribiliſsimum, mortem nempè, ac immenſos cruciatus, quibus illa infertur, non metuêre. Iuſticia non minùs fortitudinem continet. Sive enim juſtus tueri juſticiam contra improbos, ſive eam exequi, & ſontes punire velit; fortitudine opus habet, ut quaſi leo confidens abſque terrore, (ut inquit Salom. in Proverb.) quod juſticiæ munus exigit, faciat: Hac ſi deſtituatur virtute, juſtus eſſe non poteſt. Aptè itaq; Myſta IN FIDE ET IVSTICIA fortitudinem eſſe ait, eaſque ſibi colendas tanquam reipub. baſes, & ſine quibus nulla reſpub., nullumq́ue regnum diu ſtare poteſt, proponit.

NIL AMABILIUS.

Hinnulus Solem intuetur, ac NIL inquit eſſe AMABILIVS. Verè profectò cùm nihil, auguſtiùs, utiliùs, admirabiliùs, ac propterea amabilius in toto hoc univerſo Sole ſenſibus appareat: Luce enim, ſplendore, ac radijs totum orbem illuſtrat, complectitur, ac coloribus ornat: Calore movet, generat, fovet, nutrit, ac conſervat cuncta; ut rectè mundi anima, vitæq; fons à multis dicatur. Sine illo horrent frigore cuncta, gelaſcit aqua, intereunt vegetabilia, exſtinguuntur animalia, quieſcunt omnia, ac tenebris obruta non eſſe videntur. Admirabilis eſt magnitudine; plus centies enim, terræ globo demónſtratur major. Admirabilis motu: ſingulis enim horæ minutis proprio motu plura quàm decem miliaria Germanica percurrere à Geometris oſtenditur. Admirabilis ſplendore; quòd à terra pluribus, quàm nongenties mille miliaribus diſtans, non ſolùm tam procul omnia illuminet, ſed etiam obſtacula omnia, ut nubes, ac angulos quoſvis abditos, minima data rimula penetret. Admirabils etiam calore, quia tam procul diſtans, ita omnia æſtate calefacit, ut interdum offendat. Hujus lucem, & calorem, nullæ faces, nullus ignis, etiamſi ingens urbs aut tota provincia conflagraret, imitari poteſt. Non mirum eſt itaque animantibus, Sole, à quo omne beneficium habent, NIL eſſe AMABILIVS. Verùm Myſta hoc Sole, quem Hieroglypton exhibet, alium notat, cujus intuitu NIL AMABILIVS eſſe aſſerit: Videlicet conſpicui Solis patrem, & creatorem Deum ipſum. Qui tot intervallis, hunc ſuperat, quot lux ipſas tenebras, ac pictor imaginem. Hunc intueri ſumma fœlicitas, ſummumq́ue bonum, ac ſupremum beatudinis culmen, immenſum, ineffabile, omnemq́ue ſenſum ſuperans, eſt.

NEC IGNE NEC FERRO

Primus iſte Ferrariæ Dux conſtantiam ſibi proponit colendam, virtutem ſanè principe dignam, imprimiſq́ue convenientem. Id Adamas gemma indicat, quæ ab igne conſumi nullo tempore poteſt, ac malleum, ut vulgi opinio eſt, perfert, neque ab eo icta diſfringitur. Quæ opinio etſi falſa ſit: tamen quia vulgò vera habetur, rectè inſeruit Symbolo. Ignem

gnem innoxiè ac conſtanter ferre notiſsimum eſt Spagiris, à quibus ſi nube infecta fuerit: ex ſtibio per ſe Mercuriali præparata lympha, ac Phœbeo incluſa Thalamo, illiq; immerſa, Vulcanoq; ignita, nitorem eximium, concipit, ac artificem ditat. Vt itaq; adamas ignem, quo nihil vehementius eſt, conſtanter perfert, ac igne purior, & ſincerior redditur: ita principes viri, cum res magnas, & arduas aggrediuntur, conſtanti animo illas gerere nulliſque rebus adverſis perturbari, aut frangi debent: ſed contra ut illuſtriores fiant, audentius ire. Cavendum tamen à pertinacia, quæ conſtantiam fronte mentitur; Verùm vitijs inſervit, ut conſtantita virutibus: Multi ſpecie illius decepti, non laudem, ſed vituperium ſibi pepererunt.

UTRUMQUE.

Difficilè divinatu quid ſibi primus Marchio Eſtenſis hac Hierographia propoſuerit. Veriſimile eſt, quia poculum aureum fructuum copia repletum apparet: Se VTRVMQVE, videlicet divitias rerumque copiam, ſtatui ſuo procurare voluiſſe. His enim majora, nemo à principe ſuo optare poteſt. Rerum copia, hominum induſtria & artificio comparatur, quæ divitias pariunt; utriuſque verò parens, pax & reipub. tranquillitas eſt, cujus ſtudioſiſsimus princeps eſſe debet Qui enim bellis delectatur, ac pacem, quam poſſet habere, negligit, ſibi nihil commodi parit, ſubditiſque quietem ac ſecuritatem omnem aufert, illorumq; necem procurat, regnumque flagitijs replet. Belli enim tempore ſilent leges, ac milites dominantur, qui reipub. fundamenta perturbant. Nam ut inquit ille:

Nulla fides pietasq; viris, qui caſtra ſequuntur.

Hercules I Dux Ferrarię Modenę et Regij II Marcho Estensis Comes Rouigij
Dnś Brescelli et Romaniæ Eques ordinis Sancti Michaeli.

Alphonsus I Dux Ferrarię Modenę et Regij III. Marchio Estensis Comes Rouigij Princeps Carpi Caen Bayeux et Falaise Dnś Comar et Rom.

Alphonsus I Dux Ferrarię Modenę Regij III. Marchio Estensis Comes Rougij Princeps Carpi etc.

ΟΥΤΩΣ ΑΠΑΝΤΑ.

id eſt:

SIC OMNIA.

Multis modis explicari hæc Hierographia poteſt, quod admodum ſimplex ſit Hieroglypton, & Symbolon. Verùm ſequens figura ſatis docet Principem temporis potiùs quam alterius rei rationem habuiſſe. Hic Spheram pro Glyphe, ac οὕτως ἅπαντα, id eſt: ſic omnia, pro Symbolo exhibet. Significat itaque ut terræ globus ſpheræ mundanæ alligatus eſt, ac à cœlo ejuſque motu, & revolutione, quæuis, juſtis temporum intervallis perpeti debet: nunc æſtatem, nunc hyemem: SIC OMNIA ſimiliter tempori eſſe ſubjecta, ac ſe patienter tempori inſervire, ut ex voto omnia ſuccedant, velle. Vtile profectò Principibus propoſitum, qui ſi diſsimulare, hoc eſt: tempori inſervire non poſſunt, inepti ad imperia putantur. Hinc proverbium, qui neſcit diſsimulare neſcit regnare. Ego eos qui diſsimulare coguntur, regnare non poſſe, judico. Princeps prudens, ita rerum ſuarum ſtatum componit, ut diſsimulatione opus ſit nulla. Præterea tempeſtivè bonis legibus improbos, ac rebelles ita compeſcit, ac coërcet, ut nihil magni contra ſe tentare audeant: aut ſi tentent ruant, & pereant, priuſquam quid efficiant. Quid hîc diſsimulatione opus eſt? ſi leuia tentent, ac pœna delicti præ foribus ſit: at quid diſsimulatio? Verùm fuit iſte primus Dux Ferrariæ, huic parere difficilè fuit libero populo, hîc tempori aliquid dare debuit neceſſaririò, ut imperium novitium paulatim ſtabiliret.

ΟΥΤΩΣ ΑΠΑΝΤΑ.

id eſt:

SIC OMNIA.

Hujus Hierographiæ Symbolon à priori non differt, Glyphe plura continet. Cernitur enim hic mulier ulnis pectus comprimens, catenas alligata rupi, ac horologium intuens, quod capſulæ incluſum eminente foris inquietis trutina, rupi impoſitum eſt, adjecta deſuper ſphera. Mulier hæc patientia eſt, ferens ferenda ac tempore liberationem ſperans. Multis enim Sphera ſpem notat, ac omnibus horologium tempus deſignat. Vt itaq; rupes iſta omnes cœli, & temporis motus, & viciſcitudines fert, οὕτως ἅπαντα, id eſt: SIC OMNIA incommoda, etiam quæ ſervitutis ſpeciem præ ſe ferunt, illi qui novum imperium adeptus eſt, ferenda fortiter ſunt, donec occaſione, (temporis filia) oblata, eò quo cupit, omnia perduxerit: Prudentiæ enim eſt tempori aliquid, propter majus bonum dare, ac virtutis, adverſa omnia ferre. Quæ quò faciliùs feruntur, eò minorem adferunt moleſtiam. Hoc enim proprium patientiæ eſt, quod onus incumbens minus grave faciat, ac eo ſublato augeatur voluptas:

Quod fuit durum pati, meminiſſe dulce eſt: inquit Seneca.

Et Eccleſiaſticus: *Vſq; ad tempus ſuſtinebit patiens.* Vix à fortitudine differt hæc virtus, niſi quòd fortitudo magis agendo, quàm patiendo celebretur.

SIC RE-

Circumvolutos, ac ſe mutuo complectentes angues, urit ignis, ut nexum diſſolvat, & conjunctos ſeparet, aut necet; repugnant illi, ignisque injuriam perferunt, neque ſe divelli patiuntur. Magnum profectò amicitiæ, ac concordiæ teſtimonium. Vti itaq; potiùs mortem ferre, quàm ſolvi malunt: Ita boni, & ſapientes (qui ſerpentibus notantur) ubi amicitiam inierint, concordi animo, eam arctè cuſtodire debent; iiſque repugnare, & obſiſtere, quæ concordiam, vel amicitiam diſſolvere conantur, ac quidvis potiùs pati, quam ut vinculum, quo juncti ſunt ſolvatur. Talis amicitia ſecundas res ſplendidiores facit, & adverſas partiens, communicanſque, leviores: Sine ea nullo modo firmam, & perpetuam jucunditatem vitæ tenere poſſumus, ac vita inſidiarum, & metus plena eſt. Vere amicitiæ exemplum exhibuit Pylades & Oreſtes, teſte Manilio.

Idcirco nihil ex ſemet natura creavit
Pectore amicitiâ majus, nec rariùs unquam,
Vnus erat Pylades, unus qui mallet Oreſtes
Ipſe mori: Lis una fuit per ſecula mortis:
Alter quod raperet fatum, non cederet alter
Et duo, qui potuere ſequi vix noxia pœnis,
Optavitq; reum ſponſor non poſſe reverti
Sponſoremq; reus timuit, ne ſolveret ipſum.

Verùm hujuſmodi amicitia, rara admodum eſt, quod nunc commodi cauſa, amicitiæ fiant, quæ veræ non ſunt, ac cauſa deficiente pereant, ut inquit Ovidius:

Donec eris fœlix; multos numerabis amicos
Tempora ſi fuerint nubila, ſolus eris.

DE FORTI DULCEDO.

Ex Sacris literis deſumptum eſt Symbolum. Cum enim Sampſon interfeciſſet leonem, ac pòſt aliquot tempus ad locum ubi interemptus fuerat, rediiſſet; Examen apum ex capite leonis evolans conſpexit, exemptiſque favis mel comedit, ac ænigma domum reverſus DE FORTI DVLCEDO convivis ſuis, ſtipulata mulcta, ſi non ſolverent, propoſuit explicandum. Qui tandem à Sampſonis conjuge edocti, leonem fortem, & mel, dulcedinem in ipſius inventam capite fuiſſe, expoſuerunt, mulctamq; in Sampſonem rejecerunt. Vir hîc ſedens, militari habitu fortitudinis index eſſe poteſt. Symbolo ſignificat Myſta, ſe, viroſque fortes in periculis conſtantes, patienteſque magnum ſolatium fortitudinis, & patientiæ habere, ac calamitates quaſvis à Deo immiſſas, non ſolùm non dolere; ſed jucundas, dulces, & gratas, percipere: Quòd hac ratione à Deo probati, atq; in hac vita à peccatis expiati, ut per ignem aurum, fœlicitatis perpetuæ compotes fiant, ac patientiæ, fortitudiniſq; lauream, immortale & ſummum illud bonum, conſequantur. Nemo enim inquit Hierographus Paulus id

lus id

lus id conſequitur, niſi qui legitime certaverit, ac fortitudinis exempla ediderit, hoc eſt, qui mundum, carnem ac Sathanam debellaverit, ac illorum ſtratagemata illuſerit. Quod ad reliqua Hieroglypti attinet, Myſta non exhibet hic leonis, ſed vituli caput, quod gentilitijs ſuæ familiæ ſcutis appingi ſolet. Refert itaque ſeipſum vituli capite, ac ut ex vitulo veris initio exenterato, ac cera denuo obſtructo, putrefactaq; carne, apes mellis & dulcedinis parentes, procreantur; Ita ex ſe, ſuaque familia omne bonum alijs,ſuiſque gloriam, ac honorem proventuram ſpondet,& promittit.

LOCO ET TEMPORE.

Alphonſus primus Ferrariæ Dux, ſtrenuus, mirandaque animi generoſitate,ac conſtantia præditus fuiſſe prædicatur. Is in celebri propè Ravennam pugna, uſus fuiſſe dicitur, globo metallico pyrio pulvere ita artificiosè conſtructo, ut LOCO ET TEMPORE in hoſtes immiſſus, in partes diſsilierit, magnamq; hoſtium ſtragem ediderit. Ob fœlicem machinæ ſucceſſum, partamq; illius beneficio victoriam, memoriæ cauſa, Glyphen ipſius globi igniti,abſque Symbolo edidiſſe amicis traditur. Quod tamen poſtea ab Arioſto Latinè, LOCO ET TEMPORE, adiectum dicitur.

A LIEV ET TEMPS.
id eſt:
LOCO ET TEMPORE.

Eadem planè Hierographia, quæ ſuperior, niſi quod Gallicè Symbolũ exprimatur,a lieu & temps,hoc eſt,loco & tempore. Admonemur ut omnia loco & tempore faciamus. Vt enim hujuſmodi igniti globi, ſi tardiùs quàm oportet ejaculentur, non hoſtes, ſed ipſum emittentem interficere poſſunt, ac ſi citiùs quàm opus fuerit rumpantur,inutiles fiunt, ita niſi in rebus agendis,quis tempus ac locum,id eſt,occaſionem diligenter obſervet, ſæpè optato exitu fruſtrabitur. Loci & temporis etiam magna cura in civili converſatione & officijs habenda eſt, quæ ſi ritè obſerventur, prudentiæ ac ſapientiæ indices ſunt, virumq; multis ornatum virtutibus commonſtrant. Qui enim quando oportet,& ubi oportet fert terribilia, fortis eſt: Qui ubi & quando oportet dat, liberalis. Qui ubi & quando oportet re vel verbis jucundus eſt, is affabilis & comis eſt. Ita ut loci temporiſque circumſtantia, ſæpe res ineptas, ac inutiles,aptas & utiles faciat. Vt medicis imprimis notum eſt,qui occaſionem volucrem eſſe ſciunt, & ſæpe pharmaca optima non apto tempore data, aut non apto loco applicata,venena fieri, ac ægrum jugulare. Id novit Ovidius dum canit:

Temporibus medicina valet data tempore proſunt
Et data non apto tempore vina nocent.

Alponſus I Dux Ferrariæ Modenæ et Regy III. Marchio Estenſis etc

Hercules II Dux Ferrariæ Modenæ Regy et Chiartres IIII. Marchio Estenſis Princeps Carpi Comes Rouigy et Gisors Dns: Comasci Montargy. Carsignani Frignani et Romaniæ

Hercules II. Dux Ferrariæ Modene et Chiartres IIII. March: Estenſis.

IN HOC SIGNO VINCES.

Thau literæ ſignum in Hebræorum ſacris liberationis fuiſſe indicium ex nono Ezech. patet, ubi ait: Signa Thau ſuper frontes virorum gementium, & dolentium. Omnem autem ſuper quem videris Thau ne occidatis. Hoc ſigno etiam uſi fuerunt in Hieroglyphicis AEgiptij alligato ei funiculo, quem manus tenebat, ut in obeliſco Romę ad portam Collinam ſculptura illius oſtendit. Glyphe illa myſterium liberationis humanæ continet, ut lingua Cimmeria (teſte Goropio Becano) aliarum parens, admirabili modo explicat. Thau enim funem ſignificat, & ſi vertas nomen vat habebis, id eſt, apprehende, ita ut primæ linguæ, nempe Cimmeriæ, architectus Deus admoneat; ſola illius nomenclatura, tale ſignum apprehendendum, huicque ſoli innitendum eſſe: Hoc enim verum noſtrum eſſe crucem, id eſt, Scipionem, unde crucis nomen deductum eſt. Quod in nullo alio ſigno, victoria, ſalus, aut requies eſſe poſſit: Per hoc enim ſignum ſalvi facti ſumus, dum filium æterni patris pro nobis ſanguinem ignominioſè effundentem ſuſtinuit. Non fuit quidem apud Romanos turpius, aut crudelius ſupplicium cruce: Sed jam non ignominiæ, ſed pleniſsimæ gloriæ, & victoriæ ſignum eſt, ut rectè Myſta admoneat, hoc ſigno nos vincere omnia poſſe.

IN TE QVI SPERAT NON CONFUNDITUR.

Vera hæc, ut præcedens eſt Hierographia, quòd ſacra tractet, Hieroglyphe peccatorem exhibet, qui crucem ſupplex amplectitur, ac mentem ad eum, qui cruci affixus, ſpinea corona coronatus flagelliſq; cæſus fuit, dirigit, ac in eo ſpem omnem, ne confundatur, æterniſque crucietur ignibus, ac tormentis, ponit: Hic enim fuit, qui dum perditi primorum parentum peccato eſſemus, nos ſanguine ſuo à peccatis abluit, & redemit. Huic fidere, hunc amare, & in hoc ſperare debemus, ne confundamur. Debet enim fide, ac charitate hæc ſpes munita eſſe: Sine fide enim impoſsibile eſt placere Deo, quòd qui illa caret, fundamento ſalutis careat. Charitas non ſolùm erga Deum, ſed etiam proximum adeſſe, ut univerſa delicta operiat, ac Deus in nobis maneat, debet. Qui his inſtructus, ſpem in Salvatore habuerit, neque hîc, neque in futurum confundetur: ſed omnia ex optato habebit. Nam qui ſperat in Domino ſalvabitur; ſalvatione autem nihil majus.

PERFICIT ET CONFICIT.

Apud veteres AEgyptios Saturnus in Hieroglyphicis pingebatur dextra manu ſerpentem circa collum continere, caudamq; faucibus devorare. Qua figura, anni circuitum, tempus, ætatem, ac immortalitatem ſignificabant. Idque ideo, Cyrillo authore, quòd in longitudinem ſerpens porrigatur, taciteque ſerpat abſque ſtrepitu, multiſque ſpiris abundet,

quibus

quibus annorum dierumque ſeries tacitè prætetlabentes egregiè deſignantur, Hieroglypto Symbolum optimè accommodatum eſt, PERFICIT ET CONFICIT omnia, videlicet tempus: Nihil enim manu factum eſt, quod tempore tandem non aliquando intereat, & conficiatur. Ob id ait Ovidius:

Tempus edax rerum, tuq; invidioſa vetuſtas
Omnia deſtruitis, vitiataq; dentibus ævi
Paulatim lenta conſimilis omnia morte.

Admonemur etiam hac Hierographia, ne corporis, animi, aut fortunæ, bonis ſuperbiamus: ut enim tempore perficitur corporis forma, agilitas, valetudo, eloquentia, ars, ſcientia & reliqua: ita etiam à tempore paulatim eadem conficiuntur, tandemque morte intereunt. Fortunæ ſimiliter bona, ut vel data, vel non data occaſione ſæpe eveniunt, ita facilè iterum inopinato auferuntur. Proptcrea tempori fidere ſapientis non eſt; omnia enim mutat, ut inquit Claudianus:

Quid non longa valebit permutare dies?

Narratur Anaxagoram percontanti an Lampſaceni montes aliquando mare futuri eſſent? reſpondiſſe, ita ſanè, niſi tempus defecerit. Noſtro ſanè ævo, antè paucisſimos annos, mons maximus in inſulis fortunatis una nocte ex plano enatus eſt, ac propè Puteolos alius. Tempore itaque mira rerum fit viciſsitudo, ac omnia paulatim mutantur.

QVI JUDICATIS TERRAM DILIGITE IUSTICIAM.

Admonentur hoc Symbolo reges, principes, ac judices, ut diligant juſticiam, ac Glyphe, ut adminiſtrent tum pœna, quam clava ſignificat, tum æquitate, quam bilanx: Non enim omnia juſta æqua ſunt; ſæpe enim ſummum jus, ſumma injuria eſt. Quid ſi lex lata ſit, cum, qui citatus, certò tempore non comparet, cauſam amittere, iſque venire non meminerit, ac jurejurando ſe oblitum fuiſſe teſtari velit; æquum ne eſt, ut centum milium florenorum cauſam amittat? Iniquum profectò videtur: propterea, quòd legiſlator, non obliviosos, aut certis impedimentis implexos; ſed contumaces, ac qui cum poſſent venire, nolunt; ut adverſario moleſtiam faciant, cauſamque protrahant, tam graviter puniri velit: Multa tamen arbitraria hujuſmodi negligentiam caſtigari æquum eſt. Ad æquitatem ſupremi judices, & à quibus nulla amplius eſt appellatio, inſtituti ſunt. Hi ſecundum æquitatem judicare debent, ac potiùs ſecundum legum mentem quàm verba: AEquum enim præſtantiùs, quodam juſto, ac alicujus juſti correctivum: Emendat enim legem ſecundum naturam circumſtantiarum. Propterea qui hoc agunt, ac juſtum non exactè in deteriorem exequuntur partem, æqui & boni dicuntur, ac perfectè juſti ſunt; Eſt enim juſticiæ perfectus habitus æquitas. Vt autem æquitas judicibus convenit: ita etiam clava, ſeu pœna, quæ malos

ac ſceleratos, coërcet, abigit, aut è medio tollit: ut boni & probi jucundè, ac tutò vivant: Hic enim finis omnis juſticiæ, & propter hunc reges & principes à Deo inſtituti ſunt. Nihil propterea magis laudari poteſt in principe, quàm ſi juſticiam diligat, ipſequemet ſtudioſè adminiſtret, aut ab alijs, ſi periculum vetet, adminiſtrari curet. Adminiſtrabit ipſe, ſi cuivis aures præbeat; hac enim humanitate nihil aptiùs, ut ſubditorum amorem ſibi conciliet, ac juſticiam conſervet, eſſe poteſt; ita enim quæcunque in regno injuſtè geruntur, & qui mali, injuſti, ac improbi miniſtri ſint, facilè ab ipſo deteguntur. Vbi improbi, ac auari juſticiæ præſunt, ibi venalis eſt juſticia, ibi viduæ, pupilli, ac qui ſe tueri non poſſunt, prædæ ſunt. Vbi boni, ibi floret juſticia, ac probi miſeræque perſonæ ſecuram, & beatam vitam degunt, principeſque, quia ſitierunt juſticiam, æternam beatitudinem conſequuntur.

DEUS FORTITUDO MEA.

Pro Hieroglypto fortitudinis, hîc Divi Georgij figura exhibetur, qui Dei inſtinctu, ejuſque fortitudine munitus, Draconem illum Anglicum, qui divam Margaretham devoraturus erat, interfecit. Fortitudinem in ſe agnoſcit Myſta, eamque non ſuam, ſed numinis eſſe, piè profitetur, ut Eſaias: DEVS meus, factus eſt FORTITVDO MEA: Virtus enim eſt fortitudo, ac virtus omnis à Deo. Hîc autem non ſolùm bellica fortitudo, qua victoriam Dei auxilio adipiſcimur, intelligitur: Sed ea, qua mundum, Sathanam, omniaque vitia ſuperamus, quam ſi Dei beneficio obtinemus, tum verè profiteri poſſumus, nos, vires, valetudinem, divitias, honores, opes ac delicias contemnere, eaque, quæ ijs contraria ſunt, pro nihilo ducere, nec multitudinis opinione, nec dolore, nec paupertate terreri, Sed non ſolùm hæc omnia contemnere ſatis eſt: verùm omnibus modis ad virtutem tendere, ut fortes ſimus, debemus: Inquit enim Ambroſius: in duobus fortitudinem ſpectare animi: Primò ut exteriora corporis pro minimis habeamus, & quaſi ſuperflua, deſpicienda, magis quàm expetenda ducamus: Secundò, ut ea, quæ ſumma ſunt, omneſque res, in quibus eſt honeſtas, præclara animi intentione, uſque ad effectum perſequamur. Dei itaque auxilio fortes, nulla pericula, nullos dolores, ne mortem quidem extimeſcimus, ac ita animum componimus affectuſque domamus, ut in nullum flagitij genus, quod Deum offendat, incidamus. Hæc vera eſt fortitudo, quæ non noſtra, ſed Dei eſt, & quam Deus per nos exercet, aut ejus beneficio exercemus.

URGET MAJORA.

Quis hac Hierographia magnanimitatem hujus Herculis non agnoſcit, dum exemplo Rhinocerotis ſe majora urgere Symbolo aſſerit?

Rhinoceros

Rhinoceros equidem non minora animalia, ſed elephantem hoſtem ſe longè majorem, & omnium quadrupedum maximum aggreditur. Habet Rhinoceros in naſo, & ſupra dorſum cornu, quo ad ſaxa limato, præparat ſe pugnæ ac ventrem elephanti, quem ſcit molliorem, petit. Tanti animi fertur, ut à pugna nunquam niſi victor recedat. Cute duriſſima & craſsiſsima eſt armatus: ut non facilè ab elephante vulnerari poſsit. Quemadmodum autem Rhinoceros minora quævis animalia contemnit, ac victoriam quam ab illis ferre poſſet, ſibi potiùs ignominioſam quàm glorioſam putat. Sic magnanimus iſte Dux, ſibi non res exiguas, faciles, & leves, urgendas; ſed magnas, difficiles, & arduas, ut majorem gloriam conſequi poſſet, propoſuit.

Digitized by Google

DVCES FERRANÆ ET MODENÆ.

Renata nepotissa Regis Galliæ. uxor. Herculis II Ducis Ferrariæ.

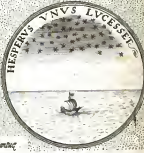
Alphonsus II. Dux Ferrariæ Modene et Regij ultimus.

Cæsar Dux Modenę Regij et Carpi VI. Marchio Estensis etc.

Marchiones Mantuę.

Joannes Franciscus Gonzaga Dn̄s Mantuę et primus Marchio.

Ludouicus Gonzaga Marchio Mantuæ Secundus.

UNA FUIT.

Quia ab una arbore duo rami ablati terræque inſerti in duas arbores abeunt; Rectè Renata, Herculi matrimonij fœdere juncta, quod duæ manus ſe mutuo ac ramuſculos complectentes, indicant, marito progeniem & ſobolem promittit. Nihil enim optabilius principe, quàm ut legitimam prolem regni hæredem habeat; nihilque mulieri amabiliùs & gratiùs, quàm ut conjugi ſuo ſobolem ferat. Vt autem arbor à qua ramuſculi ablati ſunt, una fuit, ac ramuſculi terræ inſerti, multiplicantur: Ita etiam una fœmina, conjugii beneficio multiplicatur. Divinam autem & conjugalem eſſe conjunctionem, demonſtrant manus è nubibus porrectæ. Fœlicem autem futuram ſobolem ſignificant oleæ vel lauri ramuli, qui pacem & victoriam in regno ſeu imperio (quod corona notatur) promittunt.

EXCELSÆ FIRMITU-
DINI.

Alphonſus Dux Ferrariæ ab anno ætatis decimoquarto hac Hierographia uſus dicitur, cauſamque dediſſe præceptores; Qui cùm illum optima indole, ac ad virtutes natum animadverterent, ſæpe inculcabant, ne unquam hanc indolem, & ad virtutes propenſionem, mutari aut extingui, ut principibus contingere ſolet, pateretur. Hi enim optimè educati, virtutibuſque omnibus ornati, cùm primùm florem ætatis attigerunt, aut ad gubernacula rerum vocati ſunt, effrenes quaſi facti, virtutes in vitia mutant, ac qui priùs mites, crudeles: qui liberales, avari; qui æqui, iniqui; qui caſti, in omne libidinum genus profuſi; qui modeſti, ſcurræ; qui affabiles, difficiles & moroſi, fiunt. Vt itaque Alphonſus oſtenderet ſe perpetuò conſtantem fore, ac indolem Geniumq; ad virtutes ſtimulantem, ſe non derelicturum EXCELSAE FIRMITVDINIS figuram columnam, conſtantiæ imaginem pro Hieroglypto edidit.

OBSTANTIA NUBILA
SOLVET.

Putant aliqui Cæſarem hunc, cùm adoleſcens adhuc eſſet, illuſtriſsimam quandam virginem amaſſe, qua cùm potiri ob multa impedimenta non poſſet, iſtam Hierographiam excogitaſſe; ut tempus aliquando fore, quo diſcuſsis impedimentis omnibus, Amaſia ſua potiri poſſet ſignificaret. Verùm auguſtius mihi videtur hæc Hierographia interpretanda; Nempè ut Sol ineffabili vi potentia, ac calore nubes, qui conſpectum illius nobis intercipiunt, ſolvit ac conſumit; ita etiam authorem iſtius Hierographiæ in vero, & æterno Sole Deo opt. max. eam habere animi fiduciam, quod ille, quæcunque obſtant ne ad fœlicitatis, ac beatitudinis culmen pervenire poſsit, facilè diſſolvet. Poteſt etiam ſtemmati aut familiæ applicari, Quæ cum antiquiſſima,

ſima, & illuſtriſsima Solis inſtar ſit, quævis, à quibus labefactari, ac opprimi poſſet, facilè delebit, ac in nihilum, ut Sol nubes, rediget.

HESPERUS UNUS LUCESSET.

Navis mari, ventis ac tenebris concredita, animum aut negotia Ducis periculis non levibus expoſita indicat. Conſolatur tamen ſe Dux neque deſperat, quin ad fœlicem portum ſit adventura cùm ait HESPERVS VNVS LVCESSET. id eſt: ſtella aliqua major. Ejus enim lumine licet exiguo optatum portum navis conſequetur. Admonemur itaque hac Hierographia, ne in periculis conſtituti deſperemus, ſed in Deo ſperemus. Facilè enim ſi vel minima divini auxilij lux affulſerit, liberamur. Quamdiu meliora ſperamus, tamdiu leviùs ferimus pericula. Spes enim ſperantes alit, ac ſperatis ſperans ut præſentibus fruitur

AD NOS LAUDIS AMOR.

Capreolus in cacumine rupis ſe oſtentat. Animal quod inter rupes degit, ac ſumma ſemper appetit loca. tanta ſaltandi peritia, dexteritate ac ſecuritate præditum, ut in planitiem vix palma majorem ſaltare præceps abſque periculo audeat; quam cum pedum unguibus appræhendit, ibi etiam ſe ſiſtere poteſt. Quemadmodum itaque hoc animal nullo præcipitij metu, ſemper altiora, & ſumma petit donec ulteriùs nun poſsit, ita illuſtriſs. iſte vir Ioannes indicare hac Hierographia voluit, ſe virtutem, qua ſola vera laus comparatur, ſemper amare, tantique facere, ut difficillima quæque illius gratia, ac ad eam conſequendam aggredi, velit.

EX GLACIE CRISTALLUS EVASIT.

De ſe proculdubiò Ludovicus Gonzaga, loquitur dum ait EX GLACIE CRISTALLVS EVASIT. ac à criſtalli origine Hierographiam deduxit. Putant enim authores nonnulli glaciem diu in frigidiſsimis montibus ſervatam, tandem in criſtallum abire, ac criſtallum priùs aquam fuiſſe. Verùm omninò falluntur, nunquam enim aqua in criſtallum mutari poteſt, abſque tamen aqua non generatur, ſolvi enim terræ tenuiſsima portio cum aqua debet, quæ recedente aqua, tum primùm in criſtallum concreſcit. Si criſtallus ex aqua congelata conſtaret, igne ſolveretur; (quæ enim frigore concreſcunt, calore ſolvuntur,) ac aqueæ partes igne conſumerentur: quod non fit experienti. Igne enim crematus, calcem ſeu terram, & ſal cujus ſpiritus beneficio coagulatus fuit, oſtendit. Verùm non refert,

non refert, quid hac de re vulgares authores cenſeant: Conſtat Il-
luſtriſimum D. Ludovicum hac Hierographia oſtendere, nihil eſſe tàm
imbecillum, ignobile, & puſillum, quin tandem ſtudio, diligen-
tia, opera, & induſtria, illuſtre, firmum, magnumque
evadat: Ac proinde ſe illuſtriorem o-
mnibuſque virtutibus ornatio-
rem ſuis futurum.

Digitized by Google

Fridericus Gonzaga Marchio Mantuę III.

Franciscus Gonzaga March. Mantuę IIII. Generalis ſuprem: Venetor Reipub.

Franciscus Gonzaga Marchio Mantuę IIII Generalis ſupr. Venetor Reipub.

Iſabella Paleologa Marchioniſſa Mãt: uxor Francisci March:

Fridericus Gonzaga Dux Mantuę I et Mar. Mont. Fer. General. Car. V. Imp.

Margaretta Duciſſa Mantuę. Friderici uxor.

SOLUS INDEFICIENS.

In rebus humanis nihil eſt perfectum, nihilque completum, nemo etiam tam fœlix, aut beatus, cui non aliquid deſit, & quem non premat moleſtia aliqua. Si animum ſpectes, ſæpe illi, quibus neque valetudo, neque externa bona deſunt, curis, triſtitia, anxietate, alijsque animi affectibus cruciantur, ac virtutibus animique quiete carent. Quibus animus compoſitus eſt, fortunæ bonis, vel bona valetudine, plerunque carent. Ac qui divitijs alijſque externis affluunt, bona multoties valetudo & virtus deficit: Nunquam enim hac in vita quis ita fœlix fuit, ut ſi alijs nihil illi deeſſe videretur, ſibi tamen nihil deficere aſſereret. Hinc rectè Ovidius:

Vltima ſemper
Exſpectanda dies hominis, diciq́ beatus
Ante obitum nemo, ſupremaq́ funera debet.

Et Cic. in Tuſcul. Qui beatus eſt, non intelligo, quid requirat, ut ſit beatior: ſi eſt enim quiddam quod deſit, ne beatus quidem eſt. Hæc perpendens Myſta Solem Hieroglypto exhibuit, ac illum ſolum indeficientem ſcribit: Verè profectò; utpote qui neque motu, neque lumine, neque calore unquam defeciſſe deprehenſus fuerit. Per tot enim ſecula, tam citato motu, quem mens humana concipere non poteſt, indefeſſus ſemper permanſit, ac per tantum ſpacij intervallum lumen perpetuò idem nobiſcum indeficiens communicavit, mitiq́; ſuo calore nos fovit. Et quamvis hæc omnia huic noſtro viſibili Soli conveniant: voluit tamen myſtice Hierographiæ author Symbolo æternum illũ Solem, Trinitatẽ videlicet, intelligi, qui ſolus indificiens & beatus eſt, quem ipſe, ut etiam beatus, & indeficiens fiat, ſibi pro rerum omnium ſcopo, ſanctè propoſuit.

DOMINE PROBASTI ME ET COGNOVISTI SESSIONEM MEAM.

Depictus hîc eſt furnus probatorius incenſus, cui catinus (quem Spagiri tigillum vocant) virgulis aureis plenus, impoſitus eſt; ut oſtendatur aurum examini, & depurationi eſſe commiſſum: Aurum enim igne vehementi probatur, ac ſi adulteratum ſit, facilè exemptum dignoſcitur: Priùs tamen ingenti igne cruciari debet: niſi enim protſus ignitũ fuerit, nõ liqueſcit, liquefactum, ac in virgas projectum, tum demum quanti valeat, manifeſtũ fit; Colores ſiquidem & fucos adulterinos ignis conſumit. Vt itaque aurum igne diu vexari, antequam valor ipſius innoteſcat, nobiſque ſit in precio, debet; ita etiam viri boni, Deoque grati, multis ſæpe à Deo calamitatibus affliguntur, ut illuſtriores Deoque chariores fiant. Hunc divinæ probationis modum in ſe Dux iſte agnovit, propter adverſa, quæ perpeſſus fuit, ac auri igniti inſtar magna animi fortitudine, conſtanter pertulit. Ob id ait: DOMINE PROBASTI ME ET COGNOVISTI SESSIONEM MEAM. Seſſione, quam furnus

nus probatorius indicat, Marchionatus dignitatem & locum ad quem à Deo vocatus fuit, intelligit, quem ſe ut vocatio poſtulat bene regere, demonſtrare velle videtur.

DOMINE PROBASTI ME ET COGNOVISTI ME.

Repetitur hîc Hierographia ſuperior, ſed omiſſo probationis furno, ac in Symbolo ſeſsionis vocabulo; ita ut non ad locum, ſed ad ſe tantum referri velit Hierographiam author. Aurum itaque iterum tigillo impoſitum igni ſubſtrato probari oſtenditur. Auri probandi modi varij ſunt: Probatur enim Lydio affrictum lapidi: verùm incerta & fallax hæc proba, quòd ſuperficies tantùm examini ſubijciatur. Probatur etiam aqua ex halinitro, & vitriolo diſtillata, huic enim injectum, ac pòſt aliquot tempus exemptum, ſi priſtinum pondus ſervaverit, adulteratum non fuit. Per ignem faciliùs probatur; ſtibio enim commixtum, ac in pyramidem projectum, ſi pondus amiſerit purum nunc, non antea fuit. Exactiſsimè autem cemento regali, (quod ex pulveris plumbi uncia, ſulphuris vivi, ſalispetræ, ſingulorum ſemuntia, arſenici crudi, ſalis communis binis uncijs conſtat) probatur; eo enim omnis fucus tollitur, ac purum putumque redditur: Hique duo poſtremi per ignem probandi modi veri ſunt: Si enim ſtibium ac cementum tulerit aurum, defœcatum, ac obrizum dici poteſt. Vt itaque ignis aurum, ita Deus, num illi fidamus, in eo ſpem ponamus, ac virtutes amemus, iiſque ornati ſimus, varijs nos calamitatibus probat; quas ſi ſuſtinemus patienter, tum demum nos probatos, puros ac putos æternæque beatitudinis compotes fore, ſcire poſſumus. Hanc probationem Iobi inſtar à Deo inſtitutam Marchio iſte ſe tuliſſe hac Hierographia non minùs, quam priori, oſtendere voluit.

UNUM SUFFICIT IN TENEBRIS.

Chriſtianis mos eſt, cum anniverſarios Salvatoris noſtri crucifixi luctus, ejuſque diei, qua paſſus, & mortuus eſt, memoriam celebrant, tredecim candelas ſub crepuſculum, eo, quo cernuntur in Hieroglypto, modo conſtitutas, incendere. Hæ duodecim Apoſtolos, & beatam Virginem numero referunt, ac etſi omnes ſimul ardeant primò: paulatim tamen poſtea ſingulæ extingvuntur, donec omnium ſuprema ſola luceat. Quæ ſola tenebris depellendis ſufficit: quia habitus privationem tollit: Tenebræ enim nihil aliud, quàm lucis ſunt privatio, ac lux nihil aliud, quàm vita corporum, quatenus viſibilia ſunt, aut lucentis corporis in objectis corporibus, ſpiritualis præſentia ac idea, quatenus viſus objectum eſt, ſenſu potiùs, quàm definitione, aut ratione nobis nota: Nemo enim mortalium veram lucis eſſentiam comprehendere animo poteſt: imò nec an ſubſtantia, an qualitas, & ſi ſubſtantia, an corporea, an incorporea ſit, intelligi poteſt. Oculis nihil notius luce: Ejus enim beneficio cuncta apparent, & perſpicua omnia ſunt, ac calores actum recipiunt; ut non

abſurdè

abſurdè Ariſtoteles, lucem actum eſſe perſpicui quatenus perſpicuum definierit. Iſabella Palæologa Græca ex proſapia imperatorum Conſtantinopolitanorum, propter Turcarum tyrannidem, tam diu in tenebris latuit, donec Franciſci Marchionis conjunx eſſet, cujus unius & ſolius luce, ſi ſe ereptam è tenebris agnoſcat, ac ſibi illam ſolam lucem ſufficere, ut omnes animi moleſtias, anxietates, omniaque perpeſſa mala obliteret ac exſtinguat; quis illi vitio vertere poteſt, imò non laudet potiùs? Mulieris enim lux vir eſt, à quo ornamentum & dignitatem adipiſcitur. Sed & non nulli arbitrantur, illam hac Hierographia uſam cum vidua eſſet, ac ab omnibus aulicis, uno excepto ſene, deſereretur: Cùm enim filius ipſius, Amaſiam nobilem conjugis loco ſecum circumveheret, ac omnes aulicos, (à quibus mater antea honorari ſolebat) ut Amaſiæ ſuæ aulam ornaret, & ad ſe traheret: Vidua mater ab omnibus neglecta fuit, unuſque tantùm illi fidus adhærebat ſenex, cujus fidem & lucem, ut ſibi ſuffeciſſe, ac cæteros contempſiſſe oſtenderet, veriſimile eſt hanc Hierographiam edidiſſe: Prudentiùs ac utiliùs unius hominis probi, & fidi conſuetudine uti licet, quàm multorum, cùm fides à multis rarò ſervari, ab uno facillimè poſſit.

ΑΜΩΜΟΣ.

id eſt:

INNOCENS.

Pro innocentiæ teſtimonio exhibet hic adamantem in ſummitate montis conſtitutum, ac conſpicuum facibuſque illuſtratum Myſta. Adamas inter omnes gemmas colore omni vacat, ac tranſparens eſt aquæ inſtar, puritatis ſanè, bonæque conſcientiæ index. Duricie & fortitudine, nulli gemmarum cedit, ignis ferens injurias, è quo purior, ac nitidior depoſitis ſordibus, & nubeculis ſolet exire: Vt rectè igne examinatus irreprehenſibilis, ac inculpatæ pulchritudinis dici poſſit. Ad ejus naturam alludit Myſta, cùm ſe innocentem ac inculpatum Græco Symbolo oſtendit: Habuit enim invidos complures, dum Caroli Quinti ſummus Dux belli eſſet, hos facibus ignitis notare voluit: Vti enim ignis adamanti notam, aut maculam inurere nullam poteſt: ſed illum nitidiorem, ac illuſtriorem reddit: ita nec invidi aut detractores illum calumnijs maculare verè poſſunt. Quia ἄμωμος id eſt: ſine macula, ac montis inſtar, ipſius virtus, ac innocentia, ita firma, ac omnibus conſpicua eſt: ut invidorum ac momorum dentibus tanquam facibus, potiùs illuſtretur, quàm obſcuretur.

IN ÆTERNUM.

Duæ manus dextræ à nubibus porrectæ, nihil aliud, quàm divinum ac conjugale fœdus, quod inter Margaretham, & Fridericum iſtum eſt, ſignificat: Duabus enim dextris ſolent fœdera confirmari. Conjugale verò fœdus ad mortem alterius conjugis tantùm durare ſolet.

 rare ſolet.

rare ſolet. Verùm Margaretha IN AETERNVM fœdus manere, ac nunquam diſſolvi cupit. Symbolum IN AETERNVM ne mortem quidem ſui conjugis diſſolvere, vinculi, & datæ fidei nexum poſſe, oſtendit. Se itaque, ſi non corpore marito poſt mortem unita eſſe poſsit, animo tamen fore, neque unquam primam quam illi dedit fidem, irritam ſecundis nuptijs facturam: Hac enim ratione æternum fœdus ſervari dicitur. Egregia ſanè ac tanta Principe digna gnome, quæ conjugalis amoris vinculum, nunquam diſſolvi, ſed in æternum permanere cupit.

DVCES MANTVÆ

Franciſcus Gonzaga Dux Mantuę Secundus et Mar. Mont. Ferratis.

Eliſabetha Auſtriaca Ferdin Imp F. Ducis Franciſci Mantuę uxor.

Guilhelmus Gonzaga Dux Mantuę III M Mont Ferr Eques Aur Vell.

Leonora Auſtriaca. Ferd: Imp Filia. Ducis Guilhelmi Mantuę uxor.

Vincentius Gonzaga Dux Mant IIII et Montis Ferr II Eques Aur: Vell:

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

QVOD HIC DEEST ME TORQVET.

Stellio Lacertæ genus eſt, inde nomen habens quòd tergum, & cauda ſtellis inſignita ſint. Venenoſum eſt animal, ejuſque naturæ, ut qui vinum, in quo extinctus fuerit, ebiberit leproſus fiat. Vere cavernas relinquens, dum apricatur, ſolem jugiter intuetur, ut nebulæ, & humores oculis inhærentes, ac tenebris conquiſiti, diſcutiantur. Animalculum eſt quadrupes Salamandræ non diſsimile, ac inter alia hoc peculiare habet, quod, ut cætera animalia Venerem cupiunt, illius ſtimulis neque crucietur, neque amoris conflictus ſentiat. Ab hac ipſius natura princeps Franciſcus Symbolum accepit, dum ait: QVOD HIC DEEST, nempe amor, ME TORQVET: Fuit enim amore cujuſdam virginis captus, quo quia ſe mirificè vexari ſenſit, appoſitè Stellionem, qui amoris moleſtia caret, pro Hieroglypto edidit. Quibus autem moleſtijs amantes torqueantur, mortalium paucisſimis ignotum eſt. Ait enim Plautus: Credo ego amorem apud homines carnificinam commentum, ita me amor lapſum animi ludificat, fugat, agit, oppetit, raptat, retinet, jactat, largitur, quod dat non dat, deludit, modò quod ſuaſit diſſuadet: quod diſſuaſit, id oſtentat.

VIAS TUAS DOMINE DEMONSTRA MIHI.

Thobias junior cùm juſſu parentis, ad exigendam debitam pecuniam ei proficiſcendum eſſet in Mediam, factus eſt illi divino inſtinctu itineris dux Angelus Raphaël. Dum itaque circa Tygrin flumen quieſcerent, ac Thobias in flumine pedes lavare vellet: piſcis quidam horrendus in illum inſiliens, non levem illi timorem incuſsit: Verùm Angelo jubente audacior factus, in terram traxit, occidit, exenteravit, ac cor, jecur & fel ſervavit, ut corde carbonibus injecto, dæmonia fugare, ac felle cœcitatem oculorum amovere poſset: Quòd poſtea factum fuit. Nam cum apud Raguelem manerent, cujus filia Sara ſeptem viris (quos dæmonium, prima concubitus nocte interfecerat,) fruſtra deſponſata fuiſſet, Angeli conſilio Thobias illam in uxorem petijt à patre, obtinuitque, ac Dæmonio abacto cordis fumo, illa conjugaliter, cum altera parte omnium bonorum, quæ pater poſsidebat, potitus eſt. Hujuſmodi itineris ducem, non eſt dubium, quin ſibi hic Dux, qui adhuc cælebs erat, dum hanc Hierographiam erigeret, optarit: quo juvante piam, omnibuſque virtutibus ornatam uxorem, ut Sara fuit, nanciſci poſſet. Hanc illius fuiſſe mentem, Symbolum, VIAS TVAS DOMINE DEMONSTRA MIHI, confirmat: Scivit enim Dux, bonam, piam, & probam uxorem, non niſi à Domino, ut Thobiæ contigit, dari. Quam etiam poſtea jugibus ad Deum fuſis precibus obtinuit, Eliſabetham nempe Auſtriacam Ferdinandi Imperatoris filiam, cujus pietas & virtus, Solis inſtar totam Italiam illuſtravit. Poteſt etiam hæc Hierographia ad omnia alia negotia, ac res quaſvis agendas, accommodari & applicari. Quis enim eſt tam impius

impius, qui neſciat omnia Dei nutu regi, ac non velit à Deo rerum ſuarum fœlicem ſucceſſum dari.

SPOLIAT MORS MUNERA NOSTRA.

Arbor hîc oſtenditur frugifera, quam fulminis telum diffindit, & enecat. Ait Symbolum: SPOLIAT MORS MVNERA NOSTRA. Myſticè hæc hominibus accommodantur: Vt enim fulmen florentem arborem ſæpe exurit, ac ne fructus ſuos ſtatuto à natura tempore exhibere poſsit, facit: ita etiam mors, excelſa, bonæque frugis ingenia plerunque immaturè, ne fructus & munera, quæ à numine obtinuerũt, nobiſcum viciſsim communicari poſsint, ferit. Id certè viro omni humaniorum literarum genere cultiſsimo, D. Iacobo Typotio Belgæ, quondam Regis Sveciæ Conſiliario intimo, Cæſariſque Rudolphi Secundi Hiſtorico, qui Symbolorum priora duo volumina ſua iſagoge illuſtravit, contigit: Hunc enim mors præcox, tabe conſumptum, amicis, beneque illi volentibus, ante extremum ſenium abſtulit. Habuit vir ille inſignis, cancellariæ aliquot volumina præ manibus, & quædam abſolvit, quibus non ſolùm principum ſui ævi ſtatum fictis nominibus deſcripſit, ſed etiam formulas literarum, mandatorum, & libellorum, qui à principibus vel rebuſpub. expediri ſolent. Poëmata & epigrammata etiam nonnulla conſcripſit. Ac libellum de arte Hierographiæ, quem ſpero tandem in lucem proditurum, ac, etiamſi mors Doctiſs. Typotium vita ſpoliârit: munera tamen illius noſtra fore.

ΟΛΥΜΠΩΣ.

Mons hîc depingitur Olympus, in tota Macedonia, & Græcia altiſsimus, cui ſuperſtructum eſt mauſeolum, quale Auguſtus Romæ habere ſolebat. In hujus cacumine altare fidei, & fides coronata cernitur. Proculdubio mons animum hominis excelſa optantem deſignat: is enim ſi Olympum, hoc eſt cœlum, ac æternam beatitudinem cogitat, ac cupit, fide imprimis inſtructus eſſe debet: fides enim fundamentum ſalutis eſt, ſine qua impoſsibilis eſt placere Deo. Ob hanc cauſam corona illi ſupra pingitur: ut demonſtretur fidei præmium, vel coronam, Olympum eſſe, id eſt, cœleſtem gloriam. Verùm quia de fide alijs virtutibus carente, & mortua hîc non agitur: arbores vivæ appictæ ſunt. Fides enim fructibus, nempe charitate ac ſpe, ut Olympum conſequatur, ornata eſſe debet: Niſi enim charitas adſit, quæ viæ inſtar ſit, & ſpes quæ viam, ut columnæ mauſeolum, ſuſtentet, non pervenietur ad montis jugum. Rectè itaq; hic Princeps viva fide, & quæ alijs virtutibus ornata eſt, ſe beatam vitam conſequuturum credit.

COSI MORIR MI PLACE.
id eſt:
ITA MORI PLACET.

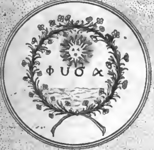
Elegans hæc Hierographia, ac probæ matrifamilias optimè conveniens,

veniens, utpotè quæ amoris conjugalis vehementiam ejuſque fidem teſtatur. Vt enim ab hedera, quæ ſe fulcris, & ramis ſuſtinere non poteſt, arbor circumvolvitur, ac illius complexu tandem in tabem redigitur, ac marceſcit. Ita Leonora Auſtriaca conjugi ſuo Gvilhelmo unita, ac amoris in conjugem igne accenſa, paulatimque tabeſcens: hujuſmodi mortem ſibi placere, Symbolo Italico aſſerit: Nihil enim gratiùs amantibus eſſe ſolet, quàm cùm re amata fruuntur, potiùs in amplexu mori, quàm ab ea divelli. Amor propterea inter conjuges laudatur, qui tam vehemens eſt, ut ſemper ſimul vivere cupiant, & ſi moriendum uni ſit, alter commori optet.

SEMPER VIVA.

Vincentius Gonzaga, cum Ducis Parmenſis ſororem, virginem eximia forma præditam, in uxorem duxiſſet, neque eam proli ferendo idoneam nactus eſſet: ab ea ſeparatus, alteramque ducens (ſi vulgi fama vera eſt) hanc Hierographiam, ſinceri amoris teſtimonium, in illius memoriam edidiſſe fertur; qua oſtendere voluit: ut Luna ſemper lumine illuſtratur, licet id non ſemper appareat: Ita virtutes ideam ac formam, prioris Amaſiæ & conjugis, etiamſi conſpectu illius non amplius frui poſsit, animo ſuo firmiter inhærere, ut quaſi SEMPER VIVA appareat. Vivunt enim amantes in alieno corpore, ac amatæ formam, corpus, animumque in ſe ferunt, illiuſque animi facultate, non ſui reguntur. Hæc vis amoris; cujus etiam proprium eſt, non lætari, non gaudere, non bene valere, omnia faſtidire, niſi adſit res amata, ac ea frui liceat. Suſcipit autem ideam veram, ac corpori amantis nectit, ut ſpeculum objecta, oculis: animuſque in ſe ab oculo ſuſceptam attrahit, ſibi unit, ac ſpirituum beneficio toti corpori communicat: Vt ob id non mirum ſit, amantes ſola idea non contentos, ſed prototypon optare; neque quieſcere donec eo potiantur. Verùm iſtius amoris gratiâ Ducem erexiſſe Hierographiam, veriſimile non eſt: ſed alterius divinioris, qui virtutem proſequitur, colit ac ſibi uniri cupit. Qua priorem conjugem ornatam fuiſſe, nemini ignotum eſt.

Vincentius Gonzaga Dux Mantuę IIII et Montis Ferratis II. Eques Aurei Velleris.

Vincentius Gonzaga Dux Mantuę IIII et Montis. Ferratis II Eques Aurei Velleris

Parmensium Duces

Petrus Aloysius Farnesius P.P. Pauli III fil. Dux Parmę Placentię et Castri.

Octauius Farnesius Dux Placentię Parmę et Castri II. Marchio Nouarię.

ΦΥΣΑ.

id eſt:

FLATUS.

Videtur hîc Hierographiæ author quatuor elementa exhibere: Corona enim, quia herbis, & floribus conſtat, terram, quæ illorum parens eſt, notat. Aquæ figura ſatis apparet. Aër, ſpiritus, aut ventus: quia neque cerni, neque depingi poteſt, Græca dictione φῦσα, id eſt, flatus, ſignificatur. Sol ſuprema parte: quia caloris omnis fons eſt, ignem illum æthereum non malè deſignat. Sed quid Myſta velit quatuor elementis, difficulter aſſequi licet. Scitur omnia quatuor elementis conſtare: Scitur abſque ijs nihil vitam habere poſſe. Sed quid hinc ſacri colligi poteſt? Non dubitandum, quin obſcura hæc Hierographia aliquid maius præ ſe ferat, quàm prima fronte apparet. Hoc nempè: ut Sol nobis conſpicuus omnia ſuo motu, luce & calore regit: frondes herbaſque virentes producit, tempeſtates marinas, ac ventorum tormina & procellas, lumine ac præſentia ſua moderatur, compeſcit acregit. Ita Solem illum cœleſtem noſtra omnia negotia ad bonum finem dirigere, ac varijs calamitatibus oppreſſos, fortunæque injurijs, ac procellis jactatos, ineffabili ſua bonitate ſublevare.

PROBASTI DOMINE.

A Franciſco Gonzaga deſumpta eſt hæc Hierographia, qui ſe fidelem Cæſari fuiſſe, ac omnes probationis modos (auri inſtar) ſuſtinuiſſe, oſtenderat: Conſpicitur enim hîc furnus ignitus, ac tigillum auri virgulis ad fuſionem plenum, igni impoſitum. Fortè iſte Princeps ſe à Cæſare noſtro Rudolpho probatum varijs modis, ac ſincerum fidumque inventum, ſibi ipſi gratulatur. Quid enim principem magis decet, quàm fides & boni conſcia mens, quietis laudiſque æternæ ac immortalis pabulum? Si divinis ſacriſque accommodare Symbolum velimus: nihil profectò gratiùs, jucundiùs, acceptiùs ac quòd magis ſolatium præbeat, eſſe poteſt; quàm, conſcientia teſte, firmam Deo præſtitiſſe etiam in maximis periculis fidem.

A FUNDAMENTIS EREXIT.

Si quis hanc figuram diligenter contemplari velit, nullam eſſe Hierographiam deprehendet, ſed tantùm exſtructæ arcis à fundamentis memoriam. Quæcunque autem arx ſit, legitimè, & ex arte conſtructa eſſe apparet: Hexagona enim eſt, ſexque propugnaculis inſtructa, quæ ita ad lineas diſponi ſolent, ut nuſquam foris, ne uni hoſti ſit tutus locus. Facies etiam propugnaculorum ita duci debent, ut à multis locis defendi poſsint, ac axillæ propugnaculorum, ut vix foris & tantùm ad faciei ſuperficiem conſpici poſsint: Hac enim ratione ordinata, tutiſsima fiunt, ac hoſtibus metuenda; quòd non niſi maximo periculo arcem oppugnare poſsint. Arces ob quatuor cauſas extruuntur: Primò ut illi, ad quos

ad quos imminent, ad quævis officia cogi poſsint, velint, nolint. Sed illæ ſtruentem vel ipſius ſtatum ruunt: quia Tyrannidem inducunt nunquam durabilem. Secundò ut tutus receptus, hoſte provinciam vaſtante, aut occupante habeatur. Verùm illæ raro utiles ſunt, ob id, quòd occupatis omnibus circumcirca, tandem, & illæ ſe dedere cogantur. Tertiò extruuntur arces: ut hoſtes circa limites provinciæ hærere cogantur, ibique detineantur, donec, quæ ad illos pellendos neceſſaria ſunt, parata eſſe poſſint. Atque iſtæ neceſſariæ omniumque utiliſsimæ ſunt, ſi circa præcipuas vias, ac provinciæ introitus conſtruantur. Quartò ſtruuntur arces; ut perfidi, aut ad jugum redacti, in officio retineantur. Vtiles quidem illæ, ſi miles ſtationarius rectè ſe gerat, ſed nequaquam ſi ferociat: captæ enim ab injuriam paſsis, rebellionis fiunt fulcrum, ac difficilè recuperantur. Qui metui nolunt, ac officijs captant ſubditos, arcibus opus non habent; quòd amentur, ac ab amantibus non lædantur: Nemo enim quem diligit, offendit.

S I C.

Lunæ jam primùm creſcentis apparet imago. Huic inſcriptum Symbolum S I C. Supple, illuſtrior creſcam: ita ut ſingulæ literæ dictionem referant ſi velis, Nos paucis ita exponimus: Vt Luna paulatim creſcit, S I C Dux iſte Vincentius. Solidiora profectò ea rerum gubernacula, quæ paulatim excreſcunt, quàm quæ ſubitò ad ſummum perveniunt. Quod citò fit, citò perit, ac præcocia quævis facilè intereunt. Res magnæ & arduæ, ut durent fundamentis egent firmioribus. Creſcunt interdum principes, ambitione, Tyrannide, avaritia alijſque vitijs, quæ effrenis illa libertas, ac ſuprema poteſtas à nemine, neque à propria conſcientia coërcita, parit. Verùm iſte Princeps, ſuis ſe Lunæ modo, paulatim illuſtriorem fore promittit: Luna enim lumine creſcit, ac Solis beneficio. Quid aliud notat Myſta? quàm ſe virtutibus, ac potentia divini illius Solis, id eſt, numinis auxilio, & ope, illuſtriorem ſemper fore confidere, ac eò omnia ſua dirigere, ut ſuorum omnium bono tale propoſitum feliciter, ad optatum finem deducere poſsit.

S E S I B I.

Quis neſcit arborem ſolitariam frondentem, florentem, fructumque ferentem, quam nullum animal accedere aut conſpicere poteſt, ſibi tantùm, non alijs frondere, ac fructus ferre, & propterea nulli alteri animali utilem, nihilque habere in S E, quàm quod S I B I ſit, hoc eſt eſſe. Ab iſtius exemplo Myſta contrarium elici vult; nempè ſe non fore inſtar arboris ſolitariæ, nec ſibi tantùm, ſed alijs ſe velle vivere: Non enim, inquit nobis ſolùm, ſed patriæ nati ſumus, ac proinde ejus animi eſſe, quod omnibus animi corporis ac fortunæ bonis rempublicam, ac ſuos juvare velit. Dignum certè tanto Principe propoſitum; imò nulli magis quàm principi conveniens. Sunt enim non ſibi, ſed alijs nati, ac ideo præfecti alijs, ut regant, juſticiam adminiſtrent, ſontes plectant, ac inſontes tueantur. Sine his enim principes non magis eſſe poſſunt, quàm paſtor ſine ovibus. Sunt enim non ſui, ſed ſubditorum causa à Deo creati, ac conſtituti.

tuti. Si aliter ſentiant, ac ſubditos ſpolient, non paſtorum inſtar Duces, ſed Tyranni luporum inſtar, qui non tondent, ſed deglubunt pecus, dici debent, & ſunt.

HIS ARTIBUS.

Hieroglypton clavam, tres globos, ac gyrum ex filo oſtendit. Inſtrumenta hæc ſunt, quibus Theſeus Minotaurum Labyrintho in Creta inſula incluſum, interemit: Filo enim inter eundem extenſo Labyrinthi vias, reditus gratiâ notavit. Globis piceis Minotauri faucibus injectis, morſus prohibuit, ac clava proſtravit: Ita ut non ſolùm vi, ſed arte hoſtem ſuperaverit. Symbolo HIS ARTIBVS Ducem etiam ſibi propoſuiſſe, ſupremam virtutis militaris gloriam, dubium non eſt. Dicitur enim hanc Hierographiam edidiſſe; dum in exercitijs militaribus in Flandria coram Carolo Quinto, cum Comite Egmondano, altero Minotauro illi dimicandum eſſet, quem non ſola vi, quam clava indicat, ſed prudentia, quam filum, & ſagacitate ſeu ingenio, quod globi indicant, ſe ſuperare poſſe confidebat: Iſtis enim tribus facilè robuſtiores vincuntur; Majora ſæpe ſtratagema, quam vis in rebus bellicis præſtat. Poteſt hæc Hierographia generaliùs exponi: Ducem videlicet adverſa omnia, fortitudine, prudentia, ac ingenio ſuperare velle: Fortitudine enim, ac ferendo patienter, adverſa leviora facimus. Prudentia, ut minus noceant, nobiſque utilia fiant, efficimus, ac ingenio quantum poſſumus à nobis arcemus.

*Octauius Farnesius Dux Placentię Parmę et Castri II
Marcho Nouarię S. Rom Eccles Generalis.*

*Alexander Farnesius Dux Placentię Parmę et Castri
III Marchio Nouarię Eques Aur Vell Gub et Gener Belgij.*

*Rainutius Farnesius Dux Placentię Parmę et Castri IIII
Marthro Nouarię Prefect et General S Rom Eccles*

VIRTVTIS IMPERIO.

Nulla arx, caſtrum, aut turris tam munita, cujus porta virtuti non pateat: Invia enim virtuti nulla via, tantaque eſt virtutis dignitas, ac majeſtas, ut adverſis rebus omnibus imperet, ſibique ſubijciat, Ideo itaque Dux Octavius turrim porta aperta figuravit, ac VIRTVTIS IMPERIO non malè aperiri Symbolo notat; quod ſe ſuis virtutibus, benevolentia, manſvetudine, comitate, liberalitate, magnanimitate, ac juſticia, nemini inviſum; ſed omnibus gratum acceptumque fore, omniumque arcium, civitatum, ac ædium januas ſibi patere, ſciat. Nam inviſos tyrannos, ac vitijs deditos, populus liber, à finibus arcere, ijſque fores præcludere: bonos è contra, virtutibuſque ornatos appetere, ac ad ſe allicere ſolet: Hæc enim virtutis efficacia & vis eſt, ut non ſolùm à bonis, ſed etiam ab improbis ametur, deſideretur, & colatur.

NUBES EXCEDIT.

Hac Hierographia, quæ montem Olympum, ac Symbolon NVBES EXCEDIT, continet, Dux iſte oſtendere voluit, ſe philoſophum & Chriſtianum eſſe, tranquillitatemque animi ſui tantam eſſe, ut nullis fortunæ procellis, vel injurijs, aut malevolorum hominum machinationibus perturbari, aut offendi queat: Olympus enim Macedoniæ mons hæc indicat, quia tantæ altitudinis eſt; ut NVBES, Lucano teſte (à quo Symbolum deſumptum eſt) EXCEDAT, ac accolarum ſacrificijs inſerviat, qui quotannis jugum petunt, ac ibi ſacrificant, victimiſque exuſtis, cineres explanant, figuraſque & literas nonnullas ijs inſcribunt: Has quia elapſo anno, reverſi illæſas, integraſque reperiunt; rectè nullum ibi ventum, aut pluviam unquam eſſe, vel fuiſſe colligunt. Licet etiam Olympum pro animo Ducis accipere, qui mundana omnia ſpernens, NVBES EXCEDIT, ac divina tantùm æternaque appetit, ad quæ omnia ſua dirigit. Verùm quid ſi juvenilius iſta interpretari Dux velit, ac Hieroglypton cum Symbolo Olympiæ ſuæ applicarit? quam forma, elegantia, ac venuſtate, reliquas ſuæ ætatis Veneres, (ut Olympus reliquos montes) excedere; atque ab omni infamia & periculo, ut ille à ventis nubibuſque immunis eſt, ſecuram eſſe, oſtendere vult.

PLACENTIA FLORET.

Lupa Romanam Coloniam indicat, quòd Romani à Romulo: qui à Lupa educatus fuit, nomen habeat. Etſi autem nunc Romana Colonia non ſit Placentia, ſed proprium ac liberum habeat Principem: tamen antiquitus fuit. Vt itaque ſub Romanis floruit: ſic nunc ſub iſto Principe, quem corona indicat, florere cernitur. Appicta enim florentia lilia conſpiciuntur, quæ odoris ſvavitate, formæ elegantia, ac coloris ſinceritate, omnes alios flores antecellere videntur. Symbolum, quænam Colonia Romana floreat, indicat, videlicet Placentia. Lætatur itaque hac Hierographia Princeps, quòd ſub Ipſius imperio Placentia antiqua Romanorum Colonia, non minùs quàm olim floreat. Laude profectò

profectò dignus hic Princeps, cui populi placent commoda, ac qui ſuos potiùs, quàm ſe florere cupit: Ipſis enim benè habentibus, aut florentibus, ille bene habet, ac floret. Cùm ſe ſolos florere volunt, & putant principes, ſpecie florent, reipſa marceſcunt: id poſtea rerum pericula, quæ populi auxilia poſcunt, dum nulla ſunt oſtendunt.

PLACentia ROMANorum COLONia.

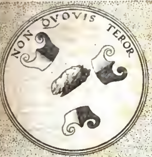
Præcedenti ſcholio diximus Lupam Romanos, quòd Romulus illorum author à lupa nutritus ſit, indicare: Ejus effigies hîc iterum exhibetur. Hiſtoria verò hæc eſt, cùm Amilius Numitorem fratrem, cui regnum legatum à patre fuerat, regno expuliſſet, ac ſtirpem ejus maſculam intereniſſet, filiamque ejus, Rheam Sylviam veſtalem virginem, ut ſpes partus perpetua virginitate illi adimeretur feciſſet: Illa vi compreſſa incerto patre, geminos edidit, qui ab Amilio in profluentem aquam mitti jubebantur. Verùm cùm deferentes in proxima alluvie, pueris expoſitis, diſcederent, ac ſtatim aqua recedens, illos in ſicco reliquiſſet: Lupa ſitiens ad aquam venit, ac ad pueros vagientes deflexa; ſubmiſſas mammas illis præbebat, linguaque lambebat tantiſper, donec Fauſtulus paſtor ſurreptos pueros auferret, ac Laurentiæ uxori educandos daret. Iſtius Romanæ originis cauſa lupa pingi ſolet, & lupæ ſculptura cum gemellis, adhuc hodie in capitolio ex Aſphalto lapide conſpicitur. Verùm non ſolùm lupa, ſed Tyberis, quia Romam præterfluit, Romanos indicare ſolet. Ob id, huic Hierographiæ appictus eſt cum ſceptro, imperij videlicet ſigno. Mulier autem erecta, & Galeata victoriam, aut Romanam civitatem, aut Coloniam ipſius indicare poteſt, quæ florere Placentiam, quod dextra manu lilium, ac ſiniſtra cornucopiæ, contineat, clarè oſtendit. Si quis dubitet, Symbolum conſulat: id enim figuram, etſi non integris verbis, explicat.

SECURITAS PLACENTIÆ ET PARMÆ.

Securitas in AEgyptiorum Hieroglyphicis ſella notari ſolebat, quod ea membra delaſſata, frui quiete poſſent: Securitas enim quies quædam animi eſt. Hîc duplex ſella ſpectatur, una cui virgo ſecuritas inſidet, altera quæ ignem continet. Deindè virgo facem in manu habere cernitur, proculdubiò ut oſtendatur, quænam ſit, aut in quo conſiſtat ſecuritas Placentiæ & Parmæ, ut Symbolum ait. Ignis itaque eſt, ac id quòd ignis myſticè ſignificat: vigilantia nempè. Vt enim Ignis, tenebras inſidijs plenas pellit, ac minùs ſecura quæ ſunt, lumine ſuo ſecura, & aperta facit, ita etiam vigilantia. Hac ſiquidem civitates, & arces ab hoſtium dolis, ac irruptionibus defenduntur, ac ſecuræ redduntur. Vbi nullæ ſunt vigiliæ, aut excubiæ, facilè hoſtis vallum ſuperat, ac munitiones etiam firmiſsimas occupat. Excubiæ vigilantiſsimis militibus poni debent, ut ſecuri dormiant cives. Niſi

ſiat, nemini tuta dies, aut nox eſt. Id clarè oſtenditur anſeribus, qui malè vigilante Romano milite in capitolió contrà Gallos, ipſi vigiles clangore alarumque ſtrepitu, hoſtem clam capitolium aſcendentem M. Manlio prodiderunt, ac rem Romanam ab imminente periculo liberarunt, Rectè iatque hoc loco ignis, id eſt vigilantia, ſecuritas Placentiæ & Parmæ conſtituitur: Hæc enim non ſolùm apertos hoſtes fallit, ac eorum conatus irritos reddit, ſed etiam vicinos, qui per fas, nefaſque limites extendere, & omnia ad ſe rapere nimia imperandi cupidine incenſi, volunt, illudere poteſt.

Fridericus Rouereus Vrbini Dux I.
Præfectus et Generalis Vrbis Romę

Guido Vbaldus Rouereus Feltrius I
Vrbini et Sorę Dux II Præfec Vrb. Rom.

Franciscus Maria Rouereus Vrbini Dux
III Generalis ſupremus Venet. Reip.

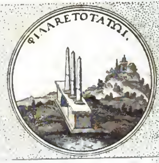
Laurentius Medices Vrbini Dux IIII
nepos PP Clem. VII Præfectus Vrb Rom.

Otto Antonius Rouereus Vrbini Dux
V. Præfectus et Generalis Vrb. Romę.

Guido Vbaldus II Rouereus Vrbini Dux
VI Pref Vrb. Rom Gener ſupr. Ven. Reip.

NON QVOVIS TEROR.

Silex in medio, ac ignitabula tria circum diſpoſita in hac Hierographia cernuntur. Omnes ſilici minantur ictus, ſed ille NON QVOVIS (ut ait Symbolum) TERitur: Quia etiamſi allidatur pariq́ue vehementer dum ignem excutit, videatur; tamen ſi ab ignitabulo ferreo percutiatur, non teritur ipſe, ſed potiùs ferrum: mollius enim ſilice. Propterea ut patiatur ac ignem generet, & promat, ex chalybe fieri ignitabulum debet: Hujus enim duritiei cedit, ac atomos à ſe ignitos, percuſſus eijcit. Quomodo autem ignis illiſione illa generetur difficile ſcitu eſt. Ego & motum illum velociſsimum, quo corpora dura alliduntur, & ſulphur tum lapidis, tum chalybis, ſolidæ materiæ inhærens, & combuſtibile, generationis ignis eſſe exiſtimo: Motum enim, ignem ex materia inflammabili generare, docent ligna in ſe mutuo affricta, quæ facile ignem concipiunt, & duriores lapides molaribus terendi cauſa adhibiti, qui in aquis ſcintillas ignis eijciunt. Rectè itaque Symbolo, ſe NON à QVOVIS TERi ait Myſta: Ferenda enim multa ſunt in hac vita, neq; magnanimi eſt ſtatim deſpondere animum. Sive hoſtes, ſive infortunia præ manibus ſint, & non parùm offenderint, reſumendus animus, ac illata damna nihili facienda, vincendaq́ue virtute fortuna eſt. Qui hæc præſtare poteſt, nihil in illum cadere poterit, à quo teratur aut miſer fiat. Animus enim eſt, qui teritur. Is ſi fortis & conſtans ſilicis inſtar ſit, illæſus permanet, ac adverſa, neque injucunda, neque gravia percipit.

VIRTUS UNITA.

Virtutem unitam fortiorem eſſe diſperſa, vetus eſt philoſophorum ſententia. Pro virtutis exemplo hic Elephas depingitur animal ut cæteris majus, ita robuſtius. Conſpicitur hîc faſcijs ligatus, ut unio illa virium proculdubio ſignificetur. Verùm quid fuci, aut muſcæ elephantem vexantes notent, difficile conjectu: Niſi fortè vires diſperſas indicent. Nam innumeræ, & ſeparatæ, ut in Hieroglypto apparent, nihil præſtare poſſe, nihilq́ue virium habere cuivis notum eſt. Myſticè autem hæc ita interpretari poſſunt. Principes nempe viroſq́ue magnos, dum omnes ſuos concordes & unanimes habent, majores habere vires, quàm ſi diſcordes ſint, & non conveniant; Ac muſcarum aut fucorum, id eſt adverſariorum, & hoſtium fraudes, conatus, & impetus faciliùs ferre poſſe. Sumpſit fortaſsis ideo hanc Hierographiam Princeps: ut ſtudioſè ſuos concordes ſemper ſervaret, eaq́ue ratione rerum ubertatem majorem, & reipublicæ ſuæ ſtatum firmiorem conſequeretur: Concordia enim res parvæ creſcunt & diſcordia maximè dilabuntur. Rarò bene uniti, bello ſuperari, disjuncti facillimè poſſunt. Princeps qui facilè hoſtes ſuperare vult, ſtratagemate illos disjungat, nullo labore ſuperabit.

NON DEGENER ADDAM.

Candela ardens depellit tenebras, & tanquam lucis parens, innumeras alias accendere poteſt. Myſtæ manus minores candelas comprehendens ait Symbolo: NON DEGENER ADDAM: ſupple lucem.

Can-

Candelæ parentes ſuos eleganter comparat,quòd virtutibus ſuis tanquam luce totâ Italiam illuſtrarint. Manu & candelis ſe,ac Symbolo animi propoſitum ſeu gnomen notat. Nempe ſe non ſolùm non degenerem parentibus fore, verùm etiam illorum lumini ac virtutibus, plus adjecturum,aut ſi fieri poſsit, illos ſe ſuperaturum ; ut vere dicere cum Cic. poſsit:præluxi meis majoribus. Laude profectò dignum eſt maxima, hunc Principem, & quoſvis alios, majores ſuos non ſolùm æquare virtute,ſed ſuperare velle. Virtutis ſtudium priſcis philoſophis cæteris omnibus ſemper præpoſitum,ac in ſummo honore habitum fuit.

SEMPER.

Annulus hîc adamante gemma ornatus depingitur. Huic tres pennæ, vel plumæ apponuntur. Pennæ haud dubiæ tres ipſius adamantis præcipuas qualitates,aut dotes notant. Pulchritudinem,qua eximiè nitet & micat: Fortitudenem,qua igni, & ferro reſiſtit, ac phiſicam facultatem & virtutem, qua terriculamenta, incubos, adulteria, phantaſmata, ac inſomnia arcere creditur. Symbolum ait SEMPER: Vt itaque adamas his tribus ornatus dotibus, SEMPER conſtanter permanet: ita etiam Myſta ſemper fortitudinem, ac patientiam ad ferenda mala, & humanos caſus ; pulchritudinem, & nitorem conſcientiæ, quo Deo gratus eſſe, ac virtutem, qua ſe ſuoſque regere poſsit, ſibi colendam, & conſtanter ſervandam eſſe propoſuit. Hac Hierographia multi ex Medicea familia dicuntur uſi, pennaſque varijs coloribus depinxiſſe, videlicet viridi, albo ac rubro: Quibus multorum ſententia, fides, ſpes, ac charitas notabantur: Fides albo, ſpes viridi, ac charitas rubeo: ut hoc modo oſtenderent, ſe iſtis virtutibus SEMPER florere,Deum amare,ac ejus regni, illorum ope compotes fore.

EA SOLA VOLUPTAS.

Bubo apud Romanos, teſte Plinio, funebris, & maximè ominoſus, publicis præcipuè auſpicijs, deſerta incolit, nec tantùm deſolata, ſed dira etiam,& inacceſſa: noctis monſtrum, nec cantu aliquo vocalis, ſed gemitu. Aridas arbores,& exeſos truncos amat, in quibus hærere & latere die ſolet: nam lucem meridianam ferre non poteſt,aut aliarum avium ſocietatem,quam fugit,& odit,ſolam amans ſolitudinem. Trunco igitur inſidet in hoc Hieroglypto, ut ſolitudinem deſignet. Quam Myſta Symbolo ſibi ſolam voluptati eſſe aſſerit. Sapienter profectò, ſi non quævis ſolitudo, ſed ea tantùm, quæ ab omnibus vanis ac mundanis turbis hominem liberat ac ſolo Deo omnipotenti conſecrat,vitiaque omnia, & voluptates,mundique illecebras ac leviorum hominum conventus contemnit, & deſerit, intelligatur. Hæc enim ſolitudo meritò ſapienti ſola voluptati eſſe debet, quod ea ad vitam cœleſtem detur aditus, quem mundana omnia præcludere ſolent.

ΦΙΛΑΡΕΤΟΤΑΤΩΙ.

id eſt:

VIRTUTIS AMANTISSIMO.

Symbolum Græcum eſt, à duabus compoſitum dictionibus, ſuperlativi gradus: Latinè virtutis amantiſsimo reddi optimè poteſt. In Hieroglypto tres pyramides conſpiciuntur aræ impoſitæ, affixæ, aut ſuperſtructæ, quæ metas notant. Nam ad has tum Græci, tum Romani currere bigis, quadrigis aut etiam pedibus, in circis, quales complures Romæ fuerunt, ſolebant. Qui primi metas attingebant, victores coronabantur, aut propoſitum præmium conſequebantur. Vt verſus indicat:

Qui cupit optatam curſu contingere metam?

Hac itaque Hierographia oſtendere Dux iſte voluit, verum gloriæ præmium ijs, qui virtutem ſequuntur, & amant, deberi. Ac proinde ſe omni conatu, tanquam ad metam propoſitam, eò omnia ſua dirigere, & diſponere: ut virtute adepta, gloriam apud ſuos, poſteroſque ac immortalem vitam apud Deum conſequi poſsit;

Hæc enim veræ virtutis ſunt præmia.

Guido Vbaldus II. Rouer. Vrbini Dux V. Præſ. Vrbis et Generalis Ven. Reip.

Julia Varana, Ioan. Mariç Camerini Ducis filia Guido Vbaldi Duc. Vxor.

Lauinia Rouerea Principiſsa Vrbini Guidoubaldi Ducis filia

Franciscus Maria II Rouereus. Vrbini Dux VI. Præfectus Vrbis Romæ

Franciscus Maria II. Rouereus. Vrbini Dux VI. Præſcetus Vrbis Romç.

MERITIS MINORA.

Dux iſte Gvidovbaldus multos ſuæ ætatis principes, virtutis gloria ſuperaſſe, ac juſticia, comitate, omniq́ue humanitatis,& officiorum genere, ſuos tanquam fratres, & filios rexiſſe fertur. Eam laudem non ſolùm domi, ſed etiam foris, & militiæ ſibi peperiſſe dicitur: ubi fortitudo, magnanimitas, ac diligentia, (quæ præcipuè in militia requiruntur) cæteris ipſius virtutib⁹ præluxerunt. Non immerito itaq; Ludovicus Dominicus, omni literarum genere ornatiſsimus, illi Hierographiam iſtam exſtruxit: videlicet currum triumphalem ſpolijs repletum, ac corona laurea ornatum: Quo curruum genere, Romanorum duces devictis hoſtibus in urbem, albis equis tracti, triumphanteſque vehebantur; cùm nullus honor major illis à Senatu Romano daretur. Hoc honore & majore ob virtutes, ac merita, hunc Principem dignum fuiſſe, atque MERITIS MINORA omnia,quæ ſpectantur,ſive ſpolia, ſive coronam, ſive currus & equorum majeſtatem conſideres, eſſe, ſignificare Guidovbaldus voluit.

ADVERSIS ADVERSA SOLATIO.

Rota hîc fortunæ conſpicitur, adverſis utrinque manibus, aut brachijs comprehenſa. Symbolum ADVERSIS ADVERSA SOLATIO eſſe dicit. Id rectè figura explicat: Vix enim una manus, & inferior ſtabilem, & immobilem rotam continere, quin nutet in utramvis partem, poteſt. Verùm ſi adverſam rotæ partem, altera manus contineat: jam quævis ſolatium habet,ac ſine moleſtia rotam quietam contineri poſſe, nemo dubitat. Sic in rebus adverſis contingit: Dum enim fortunæ injurijs premimur, ac calamitatibus obruimur, faciliùs eas perferre poſſumus: ſi nos non ſolos, ſed complures alios idem ſufferre videmus. Nam

Solatium miſeris ſocios habere pœnarum.

Si quis cauſam quærat, hanc affero: quòd dum alios ſimili modo opprimi, ac torqueri videmus, neque intrinſecus, quem ferunt dolorem, apparet: fortitudinem ac patientiam miramur, & imitari dum patiendo conamur, occultum noſtrum dolorem animiq́ue anxietatem levamus, & minuimus. Verè itaque adverſis adverſa eſſe ſolatio dicitur.

AD LACHRYMAS.

Sive hoc loco Draco, ſive Baſiliſcus pro Hieroglypto exhibeatur, idem eſt: utrumq; enim animal homini inimicum & venenatum eſt. Draco halitu: Baſiliſcus viſu, & ſibilo necare dicitur. Verùm num Baſiliſcus in rerum natura ſit, multi dubitant. Narratur à Gallo ſeptennali gigni, ac ex ovo molli erumpere, aërem inficere, omneq́ue animal ſibillo interficere. Ad Draconis figuram propiùs accedere Hieroglypton videtur. Nam in Simplicium apud Rudolphum Imperatorem Secundum muſeo, exiccatus non abſimilis conſpicitur. Draco Sathanæ ſimulachrum hominis hoſtis genuit, ac AD LACHRYMAS venit, dum Deus, religio, &

pietas

pietas colitur. Quid mirum itaque hanc Laviniam tanti Principis filiam, ſibi ipſi bona ſua conſcientia gratulari, ac lætari, quod hoſtem ſuum Sathanam ac ipſius technas, & machinationes numinis auxilio ſuperaverit, ac AD LACHRYMAS coëgerit. Quod ſi invidos, malevolos ac detractores, draconis effigie notari velimus, ac Laviniam gaudere, quod non ſolùm ab illis lædi non poſsit, ſed quod ſua fœlicitate illos ad lachrymas & gemitus deducat; rectè Hierographiam explicabimus: Nam mali & invidi aliorum fœlicitate lachrymantur, dolent, & tabeſcunt, teſte Horat:

Invidus alterius rebus marceſcit opimis.

Ait Seneca: utinam invidi oculos haberent in omnibus civitatibus, ut omnium fœlicitatibus torquerentur. Nam quanta fœlicium ſunt gaudia, tanti invidorum ſunt gemitus. Idem ait alio loco: nunquam meliùs torquebis invidos, quam virtuti, & gloriæ ſerviendo. Eleganter itaque adverſarios gementes, aut AD LACHRYMAS redactos, Hieroglypto expreſsit hæc Principiſſa.

NON DEEST GENEROSO IN PECTORE VIRTUS.

Generoſitatis, ac magnanimitatis ſignum, hîc eſſe Leonem, Symbolum, & leonis natura, ſatis explicant: Illi enim præcipua generoſitas tunc, cùm colla armoſque veſtiunt iubæ. Injurias acriter ulciſci ſolet: odore Pardi coitum ſentit in adultera, totaque vi conſurgit in pœnam: idcirco aut culpam flumine abluit, aut longiùs comitatur. Generoſitati annumeratur, quòd in ſupplices utatur clementia, proſtratis parcat, ac in viros priùs, quàm in fœminas fremat, in infantes non niſi magna fame. Credit Libia, Plinio teſte, intellectum ad eos pervenire precum. Hinc ipſe narrat, captivam reducem multorum in ſylvis impetum mitigaſſe alloquio, auſamq; fuiſſe, dicere ſe fœminam profugam, infirmam, ſupplicem, animalis omnium generoſiſsimi, cæteriſque imperantis, indignam ejus gloria prædam, ac his auditis, leonem diſceſsiſſe, intacta muliere. Nos alio caſu diſceſsiſſe, nequaquam ſermonem, quem nunquam audierat, multò minùs didicerat, intellexiſſe, exiſtimamus. Hoc verùm narratur, quòd vulneratus obſervatione mira percuſſorem noſcat, & ad vindictam ſumendam in quantalibet multitudine appetat. Datur in hoc Hieroglypto illi in manu ſeu anteriori pede gladius, ut injurias ulciſci poſſe indicaretur. Appoſitè profectò: quia jam Franciſcus Maria author Hierographiæ Cardinalem Papienſem Ravennæ propria manu propter graviſsimas perpeſſas ab illo injurias, interfecerat: in cujus rei memoriam, ac ad terrendum inquietos, & petulantes animos, hanc non Hierographiam, ſed Myſtographiam potiùs in lucem edidit: qua ſibi non deeſſe generoſum pectus, ad illatas injurias ulciſcendas, oſtendere voluit. Politicè optimè ſed non piè.

INCLINATA RESURGO.

Rem mirandam Ariſtor. in ſeptimo Problematum, & Plutarchus in ſeptimo Sympoſiacorum narrat: Si inquit ſupra Palmæ arboris lignum magna pondera imponas, ac tam graviter urgeas, onereſq; ut magnitudo

oneris

oneris ſuſtineri non queat, non tamen deorſum palma cedit, nec intra flectitur, ſed adverſus pondus reſurgit & ſurſum nititur, recurvaturque. Propterea inquit Plutarchus: in certaminibus, Palmam ſignum eſſe placuit victoriæ, quoniam ejuſmodi eſt, ut urgentibus opprimentibuſque non cedat. Ad hujus palmæ naturam reſpexit Iovius, dum huic Principi Hierographiam hanc exſtruxir. Non quidem lignum exhibens (quod dignoſci non potuiſſet) ſed ipſius arboris figuram, quam diviſam ſaxo oneravit, adjecto Symbolo INCLINATA RESVRGO. Hac itaque Hierographia oſtendere voluit; ut palma lignum onere preſſum, non ſolùm non deprimitur, ſed contra nititur, ac altius reſurgit; ita etiam magnum, fortemque Ducis animum, non ſolùm fortunæ telis, aut oneribus, non opprimi; ſed è contra altiùs elevari. Hoc enim proprium eſt fortis animi, adverſa contemnere, ac ex iis ſecundas res elicere. Qui adverſis non flectirur palmæ inſtar, verè fortis eſt, ac ferendo onera, ſublevatur

INCLINATA RESURGO.

Præcedente Hierographia altera pars arboris inclinatur, hîc palmæ tantùm ramulus. Significatio prorſus eadem, de ligno, (ut ſupra notavimus) non de ramis accipiendum Symbolum: Palmæ enim rami onerati nunquam reſurgunt. Lignum oneratum non flectitur, ſed contra nititur ac fornicatur, ita ut cùm pondere aſcendere videatur. Dicitur Dux hanc & ſuperiorem Hierographiam, Iovio inventore, erexiſſe tunc temporis, cum à Papa Leone ablatum Principatum, iterum recuperaret, ac amicitia inita cum Balionijs, Iulioq; Cardinali de Medices (qui poſtea creatus fuit Papa Clemens ſeptimus) generalis reipubl. Venetæ Præfectus eligeretur: Præfecturæ dignitatem, ſummo honore fœlicique fortuna, multis rebns domi militiæque benè geſtis, ad funera uſque ſervavit.

Teſtatum itaque voluit hac Hierographia, ſe, etiamſi antea oppreſſus fortuna adverſa fuerit, ramen non deſpondiſſe animum, ſed erexiſſe, randemq; palmę inſtar reſurrexiſſe, ac ad meliora veniſſe.

* * *

Lucretia Estensis Ducissa Vrbini. Fráciſci Mariæ uxor Alfon Duc Fer sor | *Veſpaſianus Gonzaga Dux Traietti et Sabionede Eques Aurei Veller.*

Verpaſianus Gonzaga Dux Traietti et Sabionedæ Vice Rex Nauarræ. Eques Aurei Velleris

Ferdinandus Gonzaga. Dux Dariani. Marchio Cuastallæ. Princeps Malphetæ. Eques Aurei Velleris. Vice Rex Siciliæ. Generalis Car. V. Imp. Gub. Med.

UT CRESCIT.

Palma arbor ad extremam fluminis ripam excreſcit, ac à vento, ne in flumen deijciatur, & à flumine, ne terra, cui radices infixæ ſunt, ablata, in flumen incidat, periclitatur. Palmam jam ſæpiùs victoriam ſignificare diximus. Fluctus, & venti, fortunæ impetus notant. Oſtendere itaque hæc Principiſſa velle videtur, creſcente victoria, etiam creſcere hoſtes. Verùm non de ea, quæ bellis comparari victoria ſolet, hîc agitur; ſed de ea quæ fœmineo ſexui magis convenit; rationis nempe. Quæ quò magis ætate creſcit, ac vitijs dominari conatur, eò plures hoſtes nanciſcitur, majuſque præmium, ſi victoriam adipiſcatur, meretur: Hæc enim humanæ naturæ conditio, ac is ſtatus eſt, ut ætate ad omne flagitij genus deteriores, niſi ratio effrenes affectus domet, reddamur. Si frenet ac domet, inſtarque palmæ iſtius, tam periculoſo loco expoſitæ, ventos, ac flumina ferat: jam victoriæ non ſolùm initium, ſed finis eſt, ejuſque præmium vita æterna, quæ illi tantùm, qui legitimè certaverit, debetur. Eam ſibi deberi hæc Principiſſa myſticè indicare voluit, dum ſe, (ut in Hieroglypto palma immota & inconcuſſa ſtat) per totum vitæ curriculum, vitijs reſtitiſſe demonſtrat.

DECUS ET TUTAMEN IN ARMIS.

Arma quædam ad offendendum, quædam ad defendendum ſunt. Animalibus ijs, qui ex præda non vivunt, omnia ad tutandum ſe tantùm producta videntur. Ea ita aptè compoſuit natura, ut non ſolùm tutelæ cauſa, ſed etiam ornamento, & decori ſint. Inter cætera animalia Hiſtrix pilos gallinaceis pennis craſsiores pedis longitudine, toto corpori ita inſertos, ac variegatos, nunc nigro nunc albo colore habet, ut à nullo animali attingi, aut comprehendi poſsit; Imò ita diſpoſiti ſunt, ut ſi venantium venatorum diligentia in diſcrimen ponatur, à ſe ſatis procul, contracta cute, in adverſarium pilos mucronatos ejaculari poſsit: Ita ut non ſolùm decori & ornamento illi ſint hujuſmodi pili, ſed etiam vice pilę Romanæ, quæ quatuor cubitos longa, in hoſtem initio conflictus jaci ſolebat. Ad iſtius animalis naturam alludit Myſta, ac generoſo principi neceſſaria arma eſſe oſtendit. Tum ut decus, tum etiam ut ſecuritas ſtatus conſervetur. Arma ſiquidem principes decent: quòd retinendæ juſticiæ, ac pacis recuperandæ, conſervandæque ſint inſtrumenta: Sine his enim, neque ſontes puniri, neque inſontes tuti eſſe poſſunt.

HIS IMPII TERRENTUR.

Fulminis jacula tria conſpiciuntur, quæ Iuppiter nequitiæ vindex, emittere in ſceleratos ſolet. Vnum tangit, alterum urit, tertium findit. Ait Symbolum: HIS IMPII TERRENTVR. Et verèquis enim non metuat numinis iram & ipſius ſagittas, quæ incautum momento traijciunt, cujuſq; ictus nullum ſcutum, aut parma excipere, aut illudere poteſt? Sive quis eum, qui jaculatur, ſive modum, quo ejaculantur, ſive vim & materiam ipſorum perpendere velit, omnia terrore plena ſunt. Numine enim

ne enim ad vindictam parato in impios? Quid impijs terribiliùs eſſe poteſt? Horrendo etiam illo ſonitu & tonitru, quod fulmen ſequi ſolet, quoque terra ipſa tremit, quidnam magis terrere poſsit haud video? Niſi fortè vis, & materia ipſa cui nihil pervium, quæ omnia deijcit, exurit, findit ac penetrat, præ cæteris omnibus, metum, horrorem, ac terrorem ſceleratis incutiat. Tanta enim fulguris, ac jaculi illius vis, indies conſpicitur, ut vaſtiſsimas arbores deijciat, & findat, muros denſiſsimos penetret; enſes in vaginis, illæſa vagina liquefaciat; beluas, homines, occulto ſuo igne, ac ſpiritu momento exurat, ac enecet; Incendijs civitates vaſtet; aliaque quamplurima ſupra naturæ curſum efficiat. Interdum fulminis jaculo lapis adijcitur, cunei aut ſecuris inſtar, graviſsimus, duriſsimus, colore ex albedine fuſco, ex quo ignis elicitur; Ceraunius à nonnullis appellatus. Hic vi dejectus ſi muros penetret, mirum non eſt: cùm Biſalte durior ſit: Foramen habet quaſi manubrij inſerendi cauſâ factum fuiſſet. HIS itaque numinis armis IMPII proculdubio TERRENTVR, ut Symbolum ait, ac ut his; ita non minùs, pœnis ſeveriſque legibus, quò mens Myſtæ tendit. Oſtendere enim vult, ſe juſticiam colere, ac malos, impios, ſceleratoſque homines minis, pœniſque deterrere, atque ad officia cogere, ut probi tutò & quietè vivere poſsint. Principe ſanè magnanimo dignum, & non ſatis laudatum propoſitum.

JUVAT EMPTA LABORE GLORIA.

Camelos inter armenta paſcit oriens, quorum duo genera Bactriani & Arabici: Differunt, quod illi bina habent tubera in dorſo: hi ſingula ac à nonnullis dromedarij appellantur, quod celerius cæteris currant: talis hoc loco exhibetur. Camelus non ultra aſſuetum procedit ſpatium, nec plus inſtituto onere, quàm commodè ferre poſsit, recipit. Sitim quatriduo tolerat, impleturque cùm bibendi occaſio eſt, & in præſens & in futurum, obculcata proculcatione priùs aqua: alias potu non gaudet. Tantæ celeritatis dromedarius eſſe fertur, ut centum miliaria uno die conficere poſsit. Inediam per deſerta multis diebus ferre, ac tenui victu ſaturari poteſt; urticis præ cæteris libentiſsimè veſcitur. Dum onera ſuſcipit genua flectit, ac inflexus manet, donec quantum bajulare velit, impoſitum fuerit, tum aſſurgit. Si nimium imponatur, non ſurgit, ſed volutatur, donec onere levetur. Ab ejus natura deſumpta eſt hæc Hierographia: Vt enim Camelus dum longa itinera oneratus facere poteſt: copioſiori melioriq́ue cibo alitur, ac non ſolùm pro laboris præmio laudem, ſed cibum conſequitur. Ita viri fortis gloria, labore & periculis parta, (quod propria, non aliena virtute, aut fortuna habeatur) gratior ac majori præmio digna eſt: Vbi enim plus laboris, ibi plu s meriti eſſe debet. Non malè itaque Symbolum IVVARE EMPTAM LABORE GLORIAM dicit. Iuvat autem & paſcit animum proprijs laboribus adeptæ gloriæ recordatio. Inquit ille:

Quod fuit durum pati meminiſſe dulce eſt.

& ait AEneas: *Forſan & hac olim meminiſſe juvabit.*

VIVO O MORTO,
id eſt:
VIVA AUT MORTUA.

Aquila avium omnium regina, ac imperatrix, præ cæteris avibus animoſa eſt. Ob id ejus figura legionibus Romanorum prægeſtari pro ſignis militaribus ſolebat,& adhuc hodie Imperatorum Romanorum ſcutis gentilitijs inſeritur biceps. Notat autem hoc loco authorem Hierogtaphiæ Ferdinandum Gonzagam, Imperatoris nomine belligerantem; Quia vero ad arcem, in jugo montis conſtitută dirigit volatum,& Symbolo ait: VIVO O MORTO, id eſt, viva aut mortua, (ſupple ad arcem perveniam) indicatur animus Ducis; qui arcem, quam obſidere conatur, aut ſcopum, quem conſequi ſperat, ſe neglectis periculis omnibus, quæ in Hieroglypto maris latitudine, montis altitudine, ac itineris longitudine ſignificantur, ſe capere, aut mori velle, oſtendit. Generoſi enim ac magnanimi eſt, neque pericula, neque mortem metuere ac vel vincere, & optata adipiſci, vel mori velle: veræ fortitudinis & conſtantiæ ſignum. Cavere tamen duces debent, ne dum conſtantiam ac fortitudinem in rebus periculoſis quærunt, in pertinaciam incidant. Hæc enim ſæpe conſtantiæ ſpecie fallit, belli ducibus imprimis vitanda. Dum enim ijs conſequendis ſtudent, quæ prudentum judicio obtineri non poſſunt, multas rei benè gerendæ occaſiones non ſolùm amittunt, ſed rem ſuam perdunt.

SIC ALIAS DEVORAT UNA MEAS.

Manipulus hîc plumarum vel pennarum diverſi generis avium conſpicitur. Symbolum ait, unam aquilæ nempe pennam, alias devorare. Scribitur enim à Plinio eam habere naturam pennam aquilæ, ut ſi inter aliarum avium pennas ponatur, illas conſumat, & ad teredinem vel tabem deducat. Multæ ſunt hujuſmodi etiam rerum inanimatarum antipathiæ, ita ut alterum alterum non ferat. Filicis & arundinis tanta eſſe dicitur, ut ſi falx filice muniatur, & arundines ea ſecentur, nunquam poſtea renaſcantur. Magnetis etiam & allij tanta, ut eo inunctus, vim ſuam trahendi ferrum plane amittat: Quorum omnium diſſenſus ratio, homini planè abdita eſt. Pennis vel plumis olim galeæ Romanorum ornabantur, ut hoſti majores, & terribiliores apparerent, faciliuſque victoriam obtinerent Nunc Vngari, quot Turcas interfecerunt, tot gruum pennas galeis aut pileolis imponere ſolent, ita pennæ illis victoriæ ſigna ſunt. Fortaſſis ab iſtorū moribus Ferdinandus Gonzaga Hieroglypton deſumpſit, ſibique applicavit, Nam cum privatas, variaſque contra inimicos victorias obtinuiſſet, indicare voluit celebriorem unam, quam aquilæ bicipitis, Imperatoris videlicet nomine obtinuit: (illius enim fuit ſupremus belli Dux) alias omnes obſcuras reddere, obliterare ac extinguere.

Cęsar Gonzaga Dux Dariani March Guastallę Princeps Malphetę.

Ferdinandus Gonzaga Dux Dariani Marchio Gastallę Princeps. Malph.

Hyppolita Gonzaga Principissa Melphetæ Ferdinandi Ducis filia.

Julius Cęsar Gonzaga S. Rom Imp Princeps et Bozoli Dńs S. Marti

Pyrrus Gonzaga S. Romani Impery Princeps Dńs S Martini

HÆC EST SOLA NOSTRA GLORIA.

Nihil laudabilius Principi, quàm vitia omnesq́ue pravos animi affectus vincere, ac eos quibus à Deo præfectus eſt, juſto & æquo imperio regere. Victoria enim,qua vitia animi ſuperat,& virtutem ſequitur,ſubditis bono exemplo eſt, eosq́ue ad ſimile virtutis ſtudium incitat, provocatq́ue. Imperio verò juſto, pravos à criminibus abſterret,bonosq́; quietis amantes tuetur, illorumq́ue vitam jucundam, & ſecuram facit. Quis itaque non laudet iſtius Cæſaris propoſitum? qui ſe victoria (quam palmæ ramus indicat, & ſceptro, quod imperium notat) gloriari,Symbolo oſtendit. Vera profectò victoria, dominari affectibus,veraq́ue gloria juſtè, ac æquè ſuis poſſe imperare. Qui vitijs dediti ſunt Principes, aulam ſimilibus conſpurcant, ac dignitatis decorem maculant. Nam ut ait ille: *Regis ad exemplum totus componitur orbis.* Qui imperio aut legibus non utuntur, ignavi ſunt, malorum ac ſceleratorum hominum fulcrum, bonorum exitium, proprijq́ue ſtatus brevi collapſuri cauſa ſiunt.

NEMO SINE TE.

Quia dum filius Dei Chriſtus baptiſaretur à beato Ioanne in deſerto, tertia perſona Trinitatis, Spiritus ſanctus, columbæ figura apparuit; ſolet à Chriſtianis pictoribus columbæ imagine adhuc hodie perſona illa divinitatis figurari, ac depingi. Manus lumen à radijs illius Spiritus petens, ipſum Ferdinandum Gonzagam authorem Hierographiæ notat: qui fatetur abſque Spiritu ſancto neminem lumen aliquod habere, aut conſequi poſſe. Verè profectò: Nam de externo hoc & viſibili lumine, hîc non agitur: ſed de interno Intellectus; qui niſi ab hoc divino Lumine illuſtretur, tenebris obruitur, nihilq́ue agnoſcere, quod ad ſalutem animæ facit, poteſt. Piè itaque hic Princeps numinis illius vim, ac ſine ipſo neminem aliquid efficere, quod ſibi vel alijs emolumento eſſe poſſit, agnoſcit.

PAR UBIQVE POTESTAS.

Cernitur hîc Cerberus Typhone, & Echidna natus inferorum canis triceps ante fores Plutonis. Is ingredientibus blanditur: ſed ingreſſos ab egreſſu altiſſimis maximèque horrendis latratibus deterrendo prohibet. Diana venationis Dea, Virginum decus, caſtitatiſq́ue imago, & Sol Dianam illuſtrans, hoc loco etiam conſpicitur. Hoc Hieroglypto ſatis obſcuro, exiſtimo Hippolitam caſtitatem profiteri voluiſſe: Nam ut Cerberus Plutonis oſtium optimè contra egreſſuros cuſtodit, ac Dianam blanditijs ad ſe pellicere conatur, ita illa ſe corpus ab omnibus illecebris, ac vitiorum blanditijs, Sathanæque tentationibus immaculatum conſervare, PARI VBIQVE POTESTATE poſſe oſtendit. Proinde quantum valet Cerberus ad alliciendum, tantū ſe ad repellendum & reſiſtendum Solis radijs, hoc eſt divino juvante auxilio, valere. Id enim ſi menti affulſerit, facilè Sathanæ blanditiæ,& irritamenta ſuperantur, irritaque

taque redduntur, & caſtitas inviolata ſervatur. Narratur de Euſebio Epiſcopo, & martyre, quod virginitatem ab ineunte ætate ſollicitè cuſtoditam, Deo protegente nullius inſidijs amittere potuerit. Mulier enim quædam forma illius capta, cum ad ipſum impudenter irrumpere vellet, cubiculum aditu aperto, intrare non potuit: & culpæ conſcia, ac terrore ſimul perculſa, ante januam, excitato Epiſcopo, crimen confitendo, veniam impetravit. Ita Dei auxilio miraculosè caſtitatem ſervavit.

VIRTUTIS FORMÆQVE PRÆVIA.

Exhibetur hîc Aurora, Solis, & Lunæ ſoror: quæ præcedenti Hieroglypto deſcribuntur. Dicitur Aurora Solis prævia, quod Sol eam brevi ſequatur. Huic digitos roſeos tribuit Homerus, propter colorem ſubrubentem, quo cœlum tingit. Vehitur aurea ſede à Pegaſo equo alato, & cœleſti. Hoc Hieroglypto Principiſſa vigilantiam & diligentiam deſcribere videtur; Diligentiæ enim nota alatus equus & Pegaſus, non ſolùm pernici curſu, ſed & volatu eſt. Vigilantiæ ſignum gallus ad Rhedam trahendam adhibitus, & mulier facem manu præ ſe ferens, notare poteſt. Vtræque, virtuti veræ comparandæ neceſſatiæ, & tanquam viæ: ut aurora Solis prævia eſt,. Virtutis enim habitus abſque aſsiduo exercitio, ſummaque diligentia, propter naturæ ad improba propenſionem non acquiritur. Huic vigilantia connecti debet, cùm neutra abſque altera aliquid poſsit: Vigilantia enim præcaventur pericula, quæ virtutis exercitia impediunt, & remorantur, ac diligentia virtutis actiones in habitum tranſeunt.

FRUSTRATA NON DESINAM.

Arbor & Sagitta in hoc Hieroglypto fulminis telo fracta ac amputata cernitur: Volans aquila ſupra dejectæ arboris ramos quieſcere, aut nidificare cupit, ſed non poteſt: dolet itaque fortunam ſuam, ac ait: FRVSTRATA, videlicet requie, NON DESINAM, donec alias arbores, aut mihi convenientem locum inveniam. Aquila ut avium princeps eſt, ita Principem iſtum notat, qui etiamſi animi ſui propoſito optatus eventus non reſpondeat, ſe tamen animum propterea non deſpondere, ſed quidvis tentare velle: ut tandem, quod cupit, conſequatur, oſtendere vult. Qua in re conſtantia ipſius ſummopere laudanda eſt: In rebus enim arduis & magnis, etiamſi initio ſæpe fruſtremur deſiderato rei alicujus eventu: non tamen propterea deſinere, ſed perſeverare patiendo & agendo debemus: Sæpe enim una horula occaſionem rei gerendæ præbet, quam aliàs magno labore aſſequi non poſſumus. Quinetiam & labor ipſe improbus omnia vincit: Nec eſt vir fortis ac ſtrenuus, qui laborem fugit, & cui non creſcit animus, ipſa rerum difficultate. Perſeverandum itaque patientia, & labore, ut optata, aquilæ exemplo, (quæ in prædam ſemel intenta, eam donec rapiat non relinquit,) conſequamur.

FESTINATA MINUUNTUR.

Nihil veriùs, quàm in rebus omnibus feſtinationem plurimùm nocere: In conſilijs enim rerumpublicarum feſtinatio nimia, arduarum ac

gravium rerum pericula non ſatis examinat, ac ponderat. Hinc fit plerunq; præter opinionem res malè geri ac reipub. ſtatum labefactari & ruere. In actionibus perturbat agentem, & præcipitat: ut in rebus bellicis ſæpe contingit, in quibus nimia feſtinatio, integros interdum exercitus perpit, cũ ſine ordine, & tumultuariè acies inſtruitur, aut fuga, vix viſo hoſte, capitur. Ne itaque damnum aliquod feſtinatio inducat, admonere nos philoſophi ſolent aurea ſententia: feſtina lente, ut feſtinatio maturo conſilio ac circumſpecta actione coërceatur. Quo pacto autem feſtinata minuantur, ut Symbolum aſſerit, clarum non eſt: Videtur tamen pigmeus, ac arbuſcula id explicare: nam pigmeus citiùs alijs hominibus excreſcit, minoremque alijs ſtaturam habet. Stirpes etiam, arbuſculæ ac herbæ, quò citiùs excreſcunt, eò etiam minores ſunt. Arbores, ut quercus, tilia & nux quò tardiùs creſcunt, eò majores evadunt. Voluit itaque hîc indicare Myſta, majora ſemper eſſe ea, quæ paulatim conquiruntur, quàm quę feſtinãter. Proinde honores feſtinanter acquiſitos, lõgè minores ijs, qui paulatim arborum excelſarum inſtar radices magnas & firmas egerunt. Tales enim, quia baſim habent, ſemper augentur, & non facilè ruunt: Vt è contra, qui citò homini adveniunt, raro augeri diu ſolent: Quod enim citò fit, citò perit: & quod radice firma caret, facilè evellitur.

Horatius Gonzaga S R. Imp Princ
Marchio Solvarini Pincer Max Imp

Andreas Gonzaga Marchio Guastalæ.
et filius Ferdinand Marchio

Ludouicus Gonzaga S Rom Imp Prin
Marchio Castilionis Dns Castri Iuure

Aloysius Gonzaga S R Imp Prin
Marchio Castilionis et Soluarini

Curtius Gonzaga S. Rom Imp Princeps
Marchio Castilionis etc

Sigismundus Gonzaga S Rom
Impery Princeps

HIS DEUS OTIA FECIT.

Horatius iſte Gonzaga, cùm Cæſari Maximiliano in rebus bellicis diu inſerviviſſet, ac ad graviorem ætatem perveniſſet, rebuſque gerendis non ampliùs aptus ſibi propter ſenectutem videretur: dicitur hanc Hierographiam edidiſſe, qua exhibet partem navis, rotam unam, ac coronam, quæ utrumque complectitur. Symbolo Hieroglypton ſatis explicatur: Nam navis parte, ſe mari, ac rota, ſe terra, Imperatori ita fideliter inſerviviſſe, ut lauream illam appictam coronam, id eſt, æternam laudem & gloriam meritus fuerit, oſtendere voluit. Verùm ut neque pars navis utilis amplius ad navigandum, neque una rota ad vehendum cuiquam commodè inſervire poteſt: ita nec ſe ætate gravem, amplius poſſe: proinde emeritum eſſe, Deique voluntate, qui omnibus rebus & laboribus finem tandem imponit, neque ſupra vires ac ætatem quicquam fieri permittit, ſibi jam quieſcendum & otiandum eſſe: Natura enim & Deus Senibus otia non voluntaria, ſed neceſſaria facit.

QVI VIVENS LÆDIT MORTE MEDETUR.

Scorpius depingitur, animal exiguum, vix majus ipſa figura, qua hîc exprimitur, plerunque ex atro colore rubeſcit, multoties albicat, vireſcit, alijſq; coloribus ad flavedinem tendit. Venenatum animal, in cauda habens venenum: ibi enim aculeum habet ac exiguum ſacculum, cui humor aliquis ineſt viroſus & exitialis, ex hoc aculeus humectatur. Signa à ſcorpione icti hæc ſunt, locus imflammatur, indureſcit, tenditur, rubeſcit, nunc excaleſcit, nunc friget, dolor acerbus, aliquando remittens ſe, hæc ſigna ſequuntur, ſudores, horrores, tremores, ac extremarum partium frigora: capilli capitis eriguntur, ac icti per totum corpus ſe acubus pungi videntur. Remedium mali eſt, necare vel eundem, vel alium ſcorpionē, ac vulneri imponere aut exurere, cinereſq; ęgro bibendos propinare. Hac enim ratione facilè reſtituitur ſanitati ictus Celebratur etiā cinis ſcorpionis, ad urinæ difficultates & calculum, quem frangere potus putatur. Ita QVI VIVENS LAEDIT MORTE MEDETVR. Ab hujus natura accepit Symbolum Gonzaga, ac oſtendere voluit, ſibi ſtare ſenten-tentiam, illum interficere velle, à quo læderetur, ut ejus morte, læſionis dolorem ac vindictæ cupiditatem minueret & tolleret. Generoſum propoſitum, ſed non adeò pium: Bonum enim Chriſtianum decet, injurias illatas perferre, numinique ſolo vindictam relinquere. Niſi fortè Myſta admonere voluerit hac Hierographia eos, quos læſit, ne ſeſe ulciſcerentur: tandem enim morte, vel ſua, vel illorum, læſionis dolorem periturum: hæc ſi mens myſtæ ſit, laude dignus eſt.

IL MIO SPERAR, id eſt: SPES MEA.

Speramus ſæpe alta & magna, quæ difficulter vel nunquam aſſequi poſſumus: Tale quid iſtum Ducem ſperaſſe, pinus excelſa præ cæteris arbor, denotat: ſive virginis aut mulieris cuiuſpiam mutuum amorem,

ſive

ſive aliud quippiam ſpetatlt, patum intereſt. Sed conjugalem amotem & caſtum ſpetaſſe Petrarchæ verſus ex quibus Hierographia deſumpta eſt, oſtendunt. Ait enim Italicè:

Allor, che fulminato e morte giacque
Il mio ſperar, che troppo alto montava.

Quia verò proptet Amaſiæ dignitatem, majeſtatemque aut aliam cauſam, ſpe ſua excidit: fulmen, Pinum ſagitta triplici tangente, utente, ac ſecante deijcientem Hieroglipto exhibet, ſignificans: ut pinus fracta à fulgure eſt, ita etiam ſpem omnem intereiſam, ac numinis voluntate in cujus manu omnia noſtra ſunt, ablatam ac extinctam.

PVR CHE NE GODAN GLI OCCHI,

ARDEN LE PIVME.

id eſt:

MODO FRUANTUR OCULI,

ARDEANT PLUMÆ.

Amantes quia non ſemper habent occaſionem, qua commodè amaſijs ſuis amotis vehementiam ſignificate poſsint, Myſtographias invenerũt, quib' paucis figuris eleganter & artificiosè, ea quę vix multis verbis effari, & dici poſſunt, oſtendunt. Vti hac elegantiſsima Hierographia perſpicitur, & Symbolo (MODO FRVANTVR OCVLI, ARDEANT PLVMAE) intelligitur. Ad amores enim ſi accommodetur Hieroglypton; aquila, amantis amimum excelſa petere: atque Solem; id eſt Amaſiam intueri, cujus conſpectu delectatur & paſcitur, ſignificat; Nam Symbolum aquilam, (id eſt, amantem:) plumarum exuſtionem, (id eſt quævis pericula,) modo illa frui poſsit, contemnere indicat. Ad virtutes verò, ſi aptare Hierographiam placuerit, eleganter, ac aptè id fiet. Iuvenis enim & generoſus fuit iſte Princeps, cùm Hierographiam hanc erigeret, ac amans gloriæ, quæ ex ſtudijs, ac ijs quæ Principi conveniunt, comparatur. Hunc itaque amorem, quo ſe nihil mali vereri, ne mortem quidem, modò mentis, oculis, ſcientiarum, ac artium lucem Apollinem, ac gloriæ ſplendorem intueri, eoque frui poſsit, demonſtrare voluit. Poteſt & Theologicè, ſanctè & piè Hæc Hierographia exponi: nempe mentem hominis neglectis omnibus terrenis, corporiſque delicijs, aquilæ inſtar jugiter, non niſi cœleſtia, ac quæ Dei ſunt contemplari, ac ita ejus amore teneri, ut omnia contemnat, deſerat, & valetudinis jacturam potiùs faciat, quàm interno & aſsiduo illius conſpectu careat.

SIC QVIESCO,

Phoca ſeu vitulus marinus, amphibium animal, ac piloſum, dum dormit tauri mugitum emulatur, Catulos pecorum inſtar lactat, ac à duodecima die in mare defert; dicitur humanas voces intelligere, ac vocatus ſe ſiſtere. Alæ ipſius, capiti ſuppoſitæ, ſomnum provocant: oculi colores mutant, ut hyemæ. Hoc præcipuum habet quod à fulmine nunquam tangatur.

tangatur. Ob id Augſtus Cæſar cingulo ex ipſius corio, ut pelle cinctus eſſe ſolebat. Dum mare aut cœlum turbatur, ſcopulo innixus, tum cœli, rum maris procellas negligens, profundo ſomno dormitat, neque facilè expergiſcitur. Ab hac ipſius natura Hierographia hæc deſumpta videtur: Qua Myſta, ut vitulus marinus à fulminis ictu tactus, ac à maris procellis illæſus benè quieſcit. Ita ſe à fortunæ aut inimicorum minis vexatum, propter conſcientiæ ſecuritatem, animique magnitudinem, non perturbari, ſed compoſito quietoque eſſe animo, demonſtrare voluit. Hoc ſenſu elegans profectò eſt hæc Hierographia. Nihil enim homini fœliciùs hac in vita eſſe poteſt, quàm ut ab adverſis non facilè perturbetur, animumve deijci patiatur, ſed firmum ac quietum ſemper habeat.

COSI VIVO, id eſt: SIC VIVO.

Vt animalia, arbores, plantæ, ac cætera omnia Solis beneficio vivunt, qui tanquam parens rerum omnium, & proximum divinæ virtutis inſtrumentum, cuncta animalia, & ſtirpes generat, auget, nutrit, fovet ac Conſervat: Ita Sigiſmundus iſte Gonzaga hac Hierographia ſe Amaſiæ ſuæ, tanquam Solis conſpectu, ac familiaritate ſolummodò vivere poſſe, ſignificare voluit. Ea enim vis eſt amoris, ut amans rem amatam tam diu aſpicere, donec ea potiatur, deſideret. Ac vitã nullã extra illius complexũ, aut conſpectum jucundũ putet: propterea quod amantes, re amata jungi cupiant: Cujus cauſam expreſsit Cato Major, amantis videlicet animũ in alieno corpore vivere, ac animã illic potiùs eſſe ubi amat, quàm ubi animat: corpuſq; ob id iterũ ſibi animam amatę corpori connexam, amando repoſcere. Difficulter enim abſq; anima corpus vera vita vivere poteſt, quia vegetatur tantùm, ac SIC ut plantæ Solis radijs illuſtratæ vivunt, VIVIT. Poteſt in hac Hierographia Sol, æternum Solem deſignare, cujus amore author ſe ſolum vivere, deſignare voluit. Proindè mundanas pompas, corporis delicias, divitiaſq; contemnere, ac tantum vacare, operamq; dare puritati ſpiritus & contemplationi amoriq; Creatoris, exemplo patrum anachoritarum, qui carne & mundo mortui, ſoli Deo vivebant. Sanctum profectò & pium tale eſt propoſitum. Gloriam & honores quæ virtutibus comparantur, ſi quis velit Sole deſignari non aberrabit. Laudandi enim ſunt Principes qui hujuſmodi ſibi ſcopos proponunt, ac virtute potiùs quàm vitijs vivere volunt.

Alexander Gonzaga S. Rom. Imp: Princeps Pincerna Rodulphi Imp.

Franciscus Gonzaga S. Rom. Imp. Princeps March. Castilion. Dni Castrigufredi.

Alphonsus T Carrettus Marchio Finary Sauona et Clauesanę Vicarius ppetuus Rom. Impe:

Joannes Carettus Marchio Finary etc. Vicarius ppetuus S. R. Imperij:

Alexander Carettus S. R. Imp. Princ. Marchio Finary Sauonę Clauesanæ

CROCODILI LACHRYMÆ.

Crocodilum habet Nilus quadrupes malum & terra pariter ac flumine infeſtum; Superiorem maxillam habet mobilem, ac pectinatim ſtipante ſe dentium ſeriei morſu terribile eſt; magnitudine excedit plerunque duodeviginti cubitos. Parit ova quanta anſeres, nec aliud animal ex minori origine in majorem excreſcit magnitudinem. Vnguibus armatus eſt contra omnes ictus cute invicta. Die in terra agit, noctu in aqua, teporis utrumque ratione. Cibo ſatur piſcium, os aperit, ut à trochilo avium regulo dentes & gingivæ expurgentur, Qui os ſubiens, ſcabendi dulcedine in ſomnum crocodilum provocat, quem ſomno preſſum conſpicatus ichneumon, per patentes fauces, ut telum aliquod immiſſus, erodit alvum, ac crocodilum interficit. Dum homines non procul à littore animadvertit, vagitum, ac ploratum pueri emulatur; ac incautos, auxilium ferre ejulanti volentes, rapit, devoratque: Hinc natum adagium, Crocodili lachrymę, in fictos amicos, qui amicitiam ſimulant, ut noceant. Ab hac crocodili natura veriſimile eſt Principem iſtum ſumpſiſſe hanc Hierographiam ac demonſtrare velle: Se fictis amicis neque fidere, neque credere velle. Fide, inquit ille, ſed cui vide Sapiens & prudens vir cùm fidus ſit & fidelis, nemini facilè fidit. Qui facilè fidit, facilè decipitur, ac hoſtibus occultis ſe ipſum prodit.

VIRTUTI TROPHÆA NOVA NON DEGENER ADDAM.

A Paulo Iovio fuit hæc Hierographia primò inventa, Domino Andreæ filio Ferdinandi Gonzagæ: Is enim cùm in flore ætatis egregiam ad virtutes natam indolem oſtenderet, ac optimam de ſe unicuique ſpem faceret, & propterea turmæ equitum præfectus eſſet: rogavit Iovium, ut Hierographiam aliquam vexillo militari inſcribendam illi quæreret: qui Parmam aut ſcutum rotundum illi invenit, in cujus medio Virtus, laurea corona coronata cernitur. Cingitur parma fimbria, cui inſunt quatuor circuli, ſingulis quadrantibus reſpondentes. In primo tigillum auro plenum, ac igni expoſitum, cum Symbolo probaſti me Domine, continetur, qua Hierographia, Franciſcus avus iſtius paternus interdum uſus fuit. In ſecundo circulo Olympus cum altari fidei eſt, eaque fuit Ferdinandi Ducis patrni iſtius Hierographia. In tertio avi materni, Andreæ Capuani Ducis Thermolenſis Hierographia exhibetur, ea faſciculo ex pilis conſtabat, adjecto Symbolo, fortibus non deërunt. In quarto vero circulo Patris ſui Symbolum:(Nec ſpe, nec metu) eſt. Circa parmæ extremitates in orbē Symbolū additur: VIRTVTI TROPHAEA NOVA NON DEGENER ADDAM. Quo Symbolo manifeſtè indicare & ille & hic Princeps, qui eandem majorum ſuorum Hierographiam ſumpſit, cupit; etiam ſe majorum virtutes æmulari non ſolum, ſed etiam ſuperare, imò nova trophæa majorum victorijs, ſuo labore, virtute & induſtria addere velle.

UTROQVE

UTROQVE CLARESCERE PULCHRUM.

In hac Hierographia gladius bellum ſignificat, oleæ ramulus,qui enſem circumvolvit, pacem. Olea Minervæ ſacra erat, neque accendebatur in ſacris, ac prima in certamine Minervæ ac Neptuni edita fuit Sinc iſtius ramis non mittebantur Romanorum legati pacis obtinendæ gratiâ. Fuit etiam in ſacris literis ſignum reconciliationis & fœderis, dum columba ejus ramulos ad archam Noë tulit. Apud Athenienſes victores oleæ ramis olim coronabantur; ſed poſtmodum potiùs pacis,quàm victoriæ ſignum fuit. Symbolum habet, VTROQVE CLARESCERE PVLCHRVM: videlicet, pace & bello. Verè profectò: decet enim Principem in utroque eſſe verſatum, atque utrumque ſtatum tueri, ut clarus fiat. Clareſcit pace Princeps, cùm bonas condit leges, juſtitiam ſine delectu perſonarum adminiſtrat, ac æquitati & commodo reipublicæ, potiùs quàm proprio ſtudet, eaque tempeſtivè curat, quæ belli tempore neceſſaria ſunt: Tempore enim pacis cogitandum eſt de bello multi profectò Principes & reſpub. in hoc peccant,quòd ea,quæ tempore belli requiruntur, differant, donec illud præ foribus ſit Quo tempore multitudine negotiorum obruti, nihil rectè peragere poſſunt. Tempore pacis muniendæ arces, arma præparanda, pecunia colligenda, & militum delectus habendus, ut urgente neceſsitate in promptu haberi & eſſe omnia poſsint. Qui hæc negligit de ſtatu ſe periclitari ſciat, hoſtibuſque prædę eſſe. Bello clareſcit Princeps, cùm id prudenter delectis ac expertis militibus, & ducibus; non æmulis, non avaris, neque pertinacibus gerit. Sed ijs,qui rationem,conſiliaque ſequuntur, ac nihil non præmeditatum aggrediuntur, & in rebus gerendis audaces, alacres, prompti, ac circumſpecti ſunt, minimaq; quæque ſuſpecta habent, ac ita ſe muniunt, ut nullis dolis, aut fraudibus inimicorum circumveniri poſsint. Hanc prudentiã,cùm bellum geritur, victoria ſequitur, ac Princeps illuſtris redditur. Pulchrum itaque eſſe rectè hic Princeps ſtatuit, bello & pace clareſcere.

POTIUS MORI QVAM ABSTINERE.

Veſpertilio avicula muris inſtar, ſola inter volucres dentes, ſola mammas habet,ſola animal parit,& lacte nutrit,ſolaque pennis & plumis caret, telam habens pro alis: diei ac Solis lucem ferre non poteſt, ob viſus debilitatem. Lucem tamen aut facem ſi nocte viderit, non abſtinet, quin eam volando ſectetur, ac attingat, etiamſi ſe exurat. Ab hac ejus natura Hieroglypton deſumptum videtur: in quo Sol, lucis omnis parens conſpicitur, ac Veſpertilio ſub ipſo volitans, ejuſq; lucem appetens, Veſpertilione Princeps ſe, ac Sole fortaſsis amaſiam ſuam intelligit: cujus forma ac venuſtate fruitur, ac ita delectatur, ut potiùs mori,quàm abſtinere ejus conſpectu, & conſvetudinę velit: Cupiunt enim potiùs decies mori amantes, (ut Horatius in Odis canit) quàm re amata carere. Poteſt etiam ita interpretari hæc Hierographia: ut propoſitum Principis fuerit

non amplius latere, ſed illuſtrem aliquam gloriam virtute conſequi, aut mori, velle: Magni enim viri gloriam vitæ periculo emere ſolent. Quamobrem ait Symbolo: ſe POTIVS MORI, QVAM ABSTINERE à gloriæ, ac honoris deſiderio, cupere.

AD MELIORA.

Vt equus, omneque ferè animantis genus, dum herbis paſcitur, ac pabulatur, ulteriùs ſemper progreditur, ac meliores herbas quęrit: Ita generoſus animus præſenti fortuna, aut bonis, quæ ad manum ſunt, contentus eſſe non debet; Sed perpetuò AD MELIORA tendere; donec tandem ad id perveniat, quo melius haberi nihil poſsit, numen videlicet: Ad hoc enim ſapientis eſt ſua dirigere. Id ſi quis obtineat, ſatiatur, neque alio amplius indiget pabulo. Ad hoc reſpexiſſe Principem non eſt dubium: nam in mundanis rebus ſatietas nulla, neq; finis deſiderij eſt: Omnes tamen actiones humanæ, propter finem aliquem, qui appetitur, inſtituuntur. Gloria, honor, divitiæ & ſimilia appetuntur quidem, ſed non propter ſe, ſed propter alium finem: Non quieſcit enim in illis humanus animus. Finis hîc à philoſophis fœlicitas appellatur, quam quia perfectam nemo in hac vita habere poteſt, ſequitur æternam eſſe, cujus gratia homo ipſe creatus fuit. Hæc meta Myſtæ, ac Chriſtiani hominis eſſe debet: Quæ currenti ac petenti tanquam rerum omnium optimum dabitur.

VI ET RELIGIONE.

Poëtæ, ac authores qui Herculis hiſtoriam narrant, etiam Hydræ deſcribunt: Dicitur enim in Lernea palude vixiſſe ſerpens multorum capitum illius naturæ, ut ſi unum caput abſcinderetur, ejus loco complura alia enaſcerentur; quòd cum Hercules reſciviſſet, eo profectum fuiſſe, ac ferro & igne oppugnata belua eam tandem trucidaſſe, ac intereniſſe. Hac belua, ſeu Hydra veriſimile eſt, authorem ſignificare populum velle, qui à multis multorũ capitum belua dicitur. Id enim ſatis explicare Symbolum videtur: Nam nulla re melius quàm vi & religione regitur populus. Vi mali, ac Deorum contẽptores, religione, boni in officio retinentur. Quę ubi ſemel animos hominum occupaverit, probitatis & virtutis fit fundamentum, ac vita ipſa difficiliùs auferri & deleri poteſt. Principes itaque neceſſario religionem in regno ſervari curent: Hæc enim ſi nutet & vacillet, neque floreat, jam bonis exitium imminere, ac ſtatus ruinam præ foribus eſſe non dubitent: Virtus enim & probitas, ſolæ ſunt, quæ ſtatum conſervant, & hæ religionis ſoboles. Vi & armis etſi mali cohiberi poſsint interdum, ac urendo & ſecando, ut Hercules Hydram ſuperavit, compeſci; id tamen cum ſummo fit periculo; quòd uno ablato capite, plura nonnunquam hydræ inſtar renaſcantur. Rectè itaque utrumque modum, ut populi furorem & impetum domet, VIM ET RELIGIONEM, iſte Dux ſibi ſervanda propoſuit.

Principes Duces et Marchiones Italiæ.

Alfonsus II Carrettus S. Rom. Imp. Princeps et Vicarius perpetuus Marchio Sauonæ Clauesane et Finarij Com. clastij Dns. Calizani Vallis Charcherarū Stellanelli etc.

Sfortia Andreas Carrettus. S Rom. Imp. Princeps et Vicar: March. Finarij ultimus

Marcus Antonius Carettus Princeps Melphi. Classis maritime prefectus Reg: Hisp:

Marcus Antonius Carrettus Princ: Melphi. Classis maritime prefectus Reg. Hispa.

Victoria Doria Principissa Melphi. M. Antonij uxor.

PROBANTUR FORTES IMPETU.

Cnivis notum eſt, vitos fortes non cognoſci, niſi dum impetuntur, aut probantur: ut nec prudentes, niſi aliquando periculis objecti, illa vitarint. Virtus enim quævis objectum quoddam habet, circa quod verſatur, & cujus ratione virtus eſt. Fortitudo contraria, & adverſa quævis pro objecto habet. Hæc ſi quis ferre, vel removere poſsit, fortis eſt, & dicitur. Dum cum adverſis luctatur, ac illorum impetus ſuſtinet, illiſque ſe opponit, probari dicitur: Si vel agendo ſuperet, vel patiendo non frangatur ipſius animus, fortis viri nomen meretur. Alphonſus iſte Marchio Finariæ, quia ab Hiſpanis obſeſſus in arce quadam, illorum vim ſuſtinuit, præſens Hieroglypton, in quo arx in rupe ædificata, & à ventis, mariq; impetita cernitur, deſcripſit: Vt enim arx rupi ſuperædificata, firmiſsimum fundamentum habere creditur, ac à marinis fluctibus, aquarumque inundationibus, ventorumque procellis oppugnata & impetita; omnẽ illorum injuriam abſque noxa perfert, recteque probata dici, ac firma haberi debet: Ita etiam iſte Dux, qui hoſtium & fortunæ conatus pertulit ac ſuperavit, rectè ſe probatum, & proinde fortem eſſe, gloriari hac Hierographia poteſt; Probantur enim fortes impetu.

NEC ICTU, NEC IGNE.

Conſtantiæ & fortitudinis exemplum hîc exhibetur, adamante gemma, in jugo monticuli conſtituta, quæ mallei quemvis ictum ſuſtinere putatur, ſed falsò experienti. Valeat tamen fabula pro Symbolo, quia vulgo ita creditur. Igne tamen non frangi, aut defœdari, certiſsimum eſt. In jugo montis conſtituitur, ut omnium oculis authoris conſtantia, & fortitudo exponatur. Conſtantiæ ac fortitudinis profectò eſt, ictum & ignem ferre, hoc eſt, quoſvis fortunæ impetus. Eſt enim fortitudo, definiente Cicerone, ſcientia perferendarũ rerum, vel affectio animi in patiendo, & perferẽdo ſummę legi parens, ſine timore: Vir enim fortis, ne ſupplicijs quidem movetur, ac ea quę eximia pleriſq;, & præclara videntur, parva ducit, rationeque ſtabili, firmaque contemnit, eaque quæ videntur acerba, ita fert, ut nihil à ſtatu naturæ diſcedat, nihil à dignitate ſapientis, robuſtum magnæque conſtantiæ animum præ ſe ferens, & oſtendens. Hujuſmodi conſtantiæ & fortitudinis propoſitum hic Princeps contra fortunæ injurias, & hoſtes à quibus quotidie oppugnatus fuit, hac Hierographia oſtendere voluit.

VIRTUTEM EXTENDERE FACTIS.

Manus dextri brachij armati gladium flammis ignito mucrone continere conſpicitur, adjecta gnome; VIRTVTEM EXTENDERE FACTIS. Virtutem bellicam hîc intelligere Myſtam non ſolùm brachij armatura, ſed & gladius ipſe notat. Stat itaque illi ſententia, ſe huic virtuti operam dare velle, quæ rebus bellicis comparatur, ac non voluntate ſolummodò eam, ſed factis extendere velle. vehementia

deſiderij

deſiderij flammeo illo mucrone deſignatur. Ignis ſiquidem & flamma ut ardorem habent, ita animi & cupiditatis ardorem rectè notare poſſunt. Romani etiam dum cum hoſte congreſſuri eſſent ut pugnæ ardens deſiderium oſtenderent, gladios in ſcuta verberabant concuſsioneque fragorem ingentem, ac motu gladij micantes fulgores, ignis inſtar in hoſtes jaccre videbantur. Non male itaque Symbolum Hieroglypto convenit. Cùm virtus bellica non niſi gladio ignito, hoc eſt vi, ac animi ardore, diligentiaque obtineatur.

SOLATUR CONSCIENTIA ET FINIS.

Leo hoc loco caudam elevatam habens, ac diademate ornatus, animum Principis notat. Hoc enim proprium leoni, ut cum maximè animoſus eſt caudam ſurſum erigat. Animum itaque generoſum Principis SOLATVR CONSCIENTIA ET FINIS ut Symbolum declarat. Conſcientia rectè voluntatis, maxima conſolatio eſt rerum incommodarum, ac benè actæ vitæ, multorumque beneſactorum recordatio, jucundiſsima eſt. Solatur nos conſcientia bona propter finem. Si enim nullius mali aut peccati nobis conſcij ſimus, non ſolùm ſecurè & jucundè vivimus, ſed æternam gloriam finem ultimum, qui ab homine deſiderari poſsit, nos conſecuturos ſcimus. Si bonam conſcientiam non habeamus, angimur, triſtamur, ac conſcientiæ ſtimulis ita agitamur, ut nihil nobis lætum, jucundum & gratum ſit, Nulla enim pœna gravior mala conſcientia; quæ audaciſsimum, timidiſsimum: jucundiſsimum, triſtiſsimum facit, eſſe videtur. Ejus vim apprimè explicat Iuvenalis:

cur tamen hos tu
Evaſiſſe putes quos dixi? conſcia facti
Mens habet attonitos, & ſurdo verbere cadit
Occultum quatiente animo tortore flagellum
Pœna autem vehemens, ac nullo ſeuior illis
Quas & Seditius gravis invenit ac Rhadamantus
Nocte dieque ſuum geſtare in pectore teſtem.

Plautus in Muſtellaria ait: Nihil eſt miſerius quàm animus hominis conſcius. Finis etiam hunc Principem ſolatur, nempe vita æterna, quia omnes ærumnas, calamitates, mortiſque anguſtias obliterat, ac extinguit, ſua dulcedine. Hæc ſi non ſperaretur, beſtijs homo longè miſerior eſſet, quod negotijs, ſtudijs, paupertate, ſervitute, mortiſque timore angatur: beſtiæ verò horum omnium ignaræ, ſecurè ac liberè vivant. Verè itaque SOLATVR CONSCIENTIA ET FINIS.

ERIT ALTERA MERCES.

Hæc præfecti claſsis maritimæ Regis Hiſpaniarum Hierographia, elegans eſt, quod verùm generoſi, & boni præfecti officium indicet. Palmæ enim ramus victoriam, & Cupreſsi, mortem ſignificat. Quæ duo, ſi-

 dus belli

dus belli Dux ſibi proponere debet, vincere vel mori. Palmam victoriam ſignificare nemini dubium,& ſæpiùs expoſitum eſt. Cupreſſum verò mortem, non ita conſtat: Cupreſſus arbor eſt procera, rectaque ramos in ſummitate tantùm habens; folijs virens perpetuis; conos gerit lariceis æmulos, ſolidiores tamen compactioreſque; reſinam fundit liquidam, odore non ingrato, rami ſuaviſsimi ſunt odoris: quamobrem olim rogus ex ijs ſtruebatur; ut nempe odoris ſuavitas fœtorem cadaveris velaret, & tegeret. Ab hoc ipſius uſu, in Hieroglypto, rogum, aut mortem notat, Rectè itaque ſculptura fortiſsimi viri gnomen explicat. Ducis enim ſtrenui & fortis officium eſt, omnium rerum terribiliſsimum mortem, non metuere, & vel victoriam, vel occubitum ſibi proponere. Non poteſt enim militi, & Duci mors majori gloria contingere, quàm ſi fideliter ſuo fungendo muneri, occumbat. Turpe videtur militiæ deditum extra militiam mori, & mercede altera, quæ victoria vel mors eſt, ut Symbolum ait, carere.

VIDET ET VOLAT.

Cernitur hîc orbis figura cum Zodaico, cui Sol circa polos aſculptus eſt: in orbe volitat aquila, à ſiniſtris linceum apparet caput, à dextris aquilæ ala, & circa alterum polum cauda aquilæ apparet, Septus eſt etiam orbis corona laurea, Solem videre & luſtrare omnia, volare, ac omni volatui velociorem habere motum: aquilam Solem videre & intueri continuo abſque viſus jactura poſſe, ac volatu ſuperare alias aves, cuivis notum eſt. Linceos oculos acutè cernere dubium nemini, hinc enim fabella, illorum aciem muros penetrare. Sed ad quid tam multa in Hieroglypto? Exiſtimo profectò Principiſſam iſtam Sole maritum ſuum, ejuſque intuitu & conſortio in hoc orbe nihil illi eſſe poſſe gratiùs, deſignare velle, Vt enim aquila Solem ſemper intuetur, ac in altum volatu, ejus conſortium quærere videtur; ita etiam proba uxor, Solem ſuum, id eſt, maritum ſemper præ oculis habere, ac ſequi debet. Corona enim mulieris, vir eſt. Viceverſa, ut dum aquila Solem intuetur, ac ad illum tendere videtur, Sol in aquilam viſum ſeu radios dirigit, eamque fovet, ac ad ſe tepore allicit; ita vir fidam uxorem omni beneficij, & humanitatis genere tractare, ac in ſui amorem trahere debet: Hac enim ratione fœlix redditur conjugium. Oſtenditur itaque hac Hierographia Vxoris erga virum, & Viri erga uxorem officium; qui non minùs illius, quàm illa ipſius, curam habere debet.

* * *

Joannes Iordanus Vrsinus Dux Tagliacozz Marchio Mortare

Paulus Iordanus Vrsinus Romanus Dux Brachianum. Vice Rex Siciliæ

Virginius Vrsinus. Pauli Iordani F. Dux Bracchianum.

Virginius Vrsinus Dux Çelsi. Dus: Martricæ.

Ludouicus Vrsinus Dux Celsi Dominus Matricę fil. Virginij:

Camillus Vrsinus Princeps Nolę et. Pitigliani. General. Prefec Venet. Reip:

MELIORA QVÆRO.

Neminem latet bovem dum paſcitur progrediendo paulatim ulterius, meliores ſemper herbas pabuli gratia quærere ac eligere & nunquam una ſtatione contentum eſſe niſi ſatur ſit. Ab hoc ipſius pabulandi modo, ſumpſit hanc Hierographiam Princeps: qua oſtendere vult ſe indies MELIORA QVAE Rere. Verùm quod quærit non corporis nutrimentum, & ſatietas eſt: ſed animæ, quæ virtutibus tamdiu paſcitur, perfectiores, & meliores ſemper quærens, donec ſaturetur, ac ſummum illud bonum, verùm omnis appetentiæ finem, ac ſcopum conſequatur. Hoc enim obtento, ſaturatur anima, neque meliora amplius optare, aut habere, poteſt Si meliora iſta quæ ſe quærere Symbolo Princeps dicit, honores & gloriam quis intelligere velit; non malè Hierographiam exponet. Solent enim Principes, ac viri magni, rarò præſenti fortuna eſſe contenti, ſemper enim ad ſumma quædam, ac ut cæteros gloria, honore, & potentia ſuperent, contendunt. Cùm hac ratione ſe illuſtres & fœlices, quod multis benefacere poſsint, & à multis venerentur, & colantur, eſſe arbitrantur.

PATIENTIA IN ADVERSIS.

Scipſum conſolatur hic Princeps, dum à filio carceri incluſus detineretur. Conſolationis teſtem voluit eſſe hanc Hierographiam, cujus Hieroglypton compedes & vincula quibus ligatus fuit, adjuncta ſecuri, oſtendunt. Securi proculdubio ſignificare voluit ſe ad mortem paratum eſſe, neque eam metuêre. Magna hæc Principis fortitudo, & patientia in adverſis. Durum fuit à filio tanta pericula, tantaſque injurias ferre. Verùm hæc omnia conſtans, & fortis illius animus contempſit, & pertulit: donec iterum priſtinæ libertati reſtitueretur. Simile fortitudinis ſpecimen nobis exhibuit Annitius Boëtius conſul Romanus, ab Imperatore vinculis & carcere incluſus; quod Arrij de Trinitate ſententiam ſequi nollet. Hic cum primò dignitate ſumma ablata, carceri mancipatus eſſet, ſatis molli animo fuit, poſtea tamen cum ſe recolligeret, ita ſe firmavit, ut magnum conſtantiæ, & patientiæ poſteris, non ſolum exemplum, ſed ſolatij genus ediderit. Conſcripſit enim in carcere libellum de conſolatione philoſophiæ, Quo certè libello nullus, illi, qui adverſis premitur, utilior, majorique ſolatio eſſe poteſt. In eo vita noſtra theatri inſtar eſſe, & quæcunque magna videntur, ad tempus tantùm, & incertum durare, vanitatiſque plena eſſe omnia, & tandem relinquenda, aliamque perſonam (ut in Comœdijs) finito actu eſſe ſubeundam, longè à priori diverſam oſtenditur: Summum illud bonum, verum gaudium, immenſas delicias, æternamque beatitudinem, qua majus nihil eſſe poteſt, tantùm pòſt mortem, non hîc in vita dari. Proinde adverſa omnia & mortem ipſam jucundo, & læto animo, tanquam futuræ beatitudinis initia, eſſe perferenda.

RERUM VICISSITUDO.

Non ſolùm illi Heroës, & Principes laudendi ſunt, qui ſibi, egregia &

gia & magna proponunt, eaque Symbolis indicant. Verùm etiam qui ſeipſos gnome aliqua admonent, ac præ oculis varios rerum humanarum caſus, rerumque viciſsitudines conſtituunt: ut hac ratione memores ſui ſint, neque ſuperbiant, neque ſeſe præter modum extollant: Sæpe enim qui reges & Principes fuerunt, privati & ſervi fiunt. Sic Cyrus Perſarum rex ab Alexandro magno, & Baiazetes Turca à Tamerlano, ac Mythridates à Romanis capti fuerunt; ſæpe etiam ditiſsimi, pauperrimi evadunt; fœliciſsimi, miſerrimi: ita ut verum ſit quòd à Græco Comico dicitur: βέβαιον ὀυδὲν ἐν βίῳ δοκεῖ πέλειν, id eſt: ſtabile videtur habere noſtra vita nihil, omniumque rerum viciſsitudo eſt. Vt enim in rota aquaria, quam Hieroglypton exhibet; amphoræ, aut vaſcula quæ plena fuerunt, mox aqua vacua redduntur, ac quæ in ſummitate rotæ fuerunt, brevi ad ima perveniunt: ita etiam cuilibet, ut nunc à fortuna elevetur, nunc deprimatur, nunc ditetur, nunc ſpolietur, contingit. Vidit exemplum fortunæ iſte Princeps in parente, qui cum ſummo loco diu fuiſſet, tandem carceris miſerias experiri, & rerum viciſsitudinem pati, coactus fuit.

RESPICE FINEM.

Imperia omnia, (quæ corona indicantur) licet magnis laboribus multoque ſangvine ſint conquiſita, ut Romanorum, ac Alexandri Magni Monarchia, nunquam tamen perpetua ſunt, aut tanta, ut per totum orbem ſe extendant: Plerunque enim uti creſcunt, ita viciſsim decreſcunt, ac pereunt. Vi ſæpe conquiruntur, ac conſervantur; vi iterum aut ſeditione, dum juſtitiæ aut æquitati locus nullus datur, ruunt. Quicunque itaque Principes ambitione capiuntur, & perpetuò augere imperia, vel regna ſua, dolo, vel vi volunt, hîc admonentur, ut RESPICIANT FINEM, ac intelligant, ſe etiamſi totum orbem occuparint; nihil præter inanem quandam dominij ideam, abſque corporis vel animi fructu, tantoque emptam ſangvine, breviqụe interituram habere: Vbi enim Romanorum Imperium tot gentium ſangvine partum? Vbi Alexandri, tot regum copijs deletis? ad priſtinum ſtatum iterum redijt, ac ex uno denuo diverſa imperia facta ſunt: ita ut fruſtra tantum ſangvinis in gratiam unius ambitioſi, ac tegere volentis Principis effuſum fuerit. Rectè itaque admonentur Principes Symbolo, ut in hoc mundi Theatro RESPICIANT FINEM, quod nullum imperium ſtabile & perpetuum ſit, ac proinde illorum labores inutiles eſſe generique humano nocivos, dum propter ambitionem, regnandiq; cupiditatem multum ſangvinis humani fruſtra effundi debet. Frenent itaque hoc imperandi deſiderium, ac humano ſangvini pareant, mortem, & imperij, totiuſque mundanæ machinæ, nunquam duraturæ reſpiciant finem. Id ſi fecerint, non curis ſe ſolùm magnis, ſed etiam periculis multis levabunt, ac ut coronam cœleſtem habere poſsint, ſe magis idoneos facient.

CONTRARIA JUVANT.

Ignis ardens, à vento plerunque augetur, & ardentior redditur, etſi ventus contrarius quodammodo igni videatur: refrigerat enim & ignem exiguum extinguit. Quod autem ignis ardorem ventus juvet, licet

licet ipſi contrarius videatur: hoc propter motum quem in igne velociorem afflatu excitat, contingit. Hac enim ratione fuligo citiùs pellitur, ac materia citiùs conſumitur: quæ omnia ſpiritum ignis ſubtiliorem reddūt, igniſque vehementiam augent. Myſta hac Hierographia intelligi vult: Neminem rebus contrarijs, vel adverſis facilè perturbari debere; Vtpotè quæ etſi ſæpe multum obeſſe videntur, ſæpe tamen juvent, hominemque prudentiorem efficiant: non ſolùm ut majora damna, & pericula evitare poſsit, (quia ut inquit poëta) piſcator ictus ſapiet) ſed etiam, ut illata, ſibi utilia, ac perferendo dulcia faciat: gaudet enim patientia duris. Quin etiam ad hoc interdum adverſa valent, ut hominis virtutem propalent, ac ipſius conſtantia, & fortitudo conſpicua fiat. Quòd, dum fit, rectè juvari contrarijs dicere poſſumus; conſequitur enim gloriam, honorem, & laudem, propter virtutem, quibus vix aliud homini majus contingere poteſt.

NIL MOROR IGNAVOS.

Mulier hæc alata, diligentiam ſignificat, ignaviæ contrariam, hæc Symbolo ait: NIL MOROR IGNAVOS. Diligentia virtus eſt principi non ſolùm conveniens, ſed utilis tum domi tum militiæ. Domi, ut juſticia benè adminiſtretur, pauperes non opprimantur à potentioribus, ac potentes à plebe, fontes plectantur, ſeditiones quæ pullulant, ſtatim capitibus punitis deprimantur, ac omnia, quæ ad reipub. conſervationem ſpectant, accuratè præſcribantur, & ſerventur. Militiæ, ut maturè arma, commeatus, milites, & confinium munitiones procurentur. Sic enim ignavia reip. ſtatum perdit, ita diligentia erigit, victoriæque cauſa eſt: Nulla enim in re utilitas diligentiæ citiùs quàm in bello conſpicitur. Id teſtatur C. Neronis contra Aſdrubalem exemplum: Cùm enim potentiſſimo Aſdrubal exercitu in Italiam veniſſet, ac illi objiceretur Livius conſul, numero militum impar: C. Nero relictis caſtris milite exhauſtis, prope Annibalis caſtra, magnis itineribus nocte dieque, magnaque militum diligentia & labore, qui vix quòd ſatis ad naturale deſiderium corporum eſſet quieti dabant, tandem ad caſtra Livij prope Senam, noctu teſſera accepta, inſcio Aſdrubale, & Hannibale pervenit, ſequentique die pugna commiſſa, quod Aſdrubal geminatum exercitum ignoraret, ac errore pauciores hoſtes putaret, victus eſt. Qui error Livio teſte, ſi pugna protracta, tum ab Annibale, tum ab Aſdrubale detectus fuiſſet, victoriam Romanis abſtuliſſet. Tantùm poteſt in re militari diligentia.

Nicolaus Urſinus Nolę et Pitiglian Princeps, Generalis Præfectus Senenſiu, Florentini popul. Xyſti, Innocentij Alexandri VI. Pont. Max. Ferdin. Alphonſiq II Neapoli Regi, demu Venetorum Reipub.

Fabritius Columna Dux Paliani Marchio Tagliacozæ General. S.R. Eccles.

Proſper Columna Dux Paliani et Tagliacozæ Gener. Supré. Car. V Imp. p Ital.

Pyrrus Columna Marchio Mortaræ Tribunus militum Caroli V Imper.

Pompeius Columna Dux Paliani et Tagliacozæ.

SAUCIAT ET DEFENDIT.

Millus hîc exhibetur, qui ferreis clavibus extrorſum acumine prominentibus colla canum, non ſolùm defendit, ut gnome aſſerit, verùm etiam invadentes alios canes ſauciat. Qua Hierographia oſtendere hic Princeps vult: ſe contra omnes ſuos hoſtes, & inimicos ita benè munitum eſſe, ut ſi opus fuerit etiam eos offendere defenſionis legitimæ cauſa poſsit. Idque rectè, non poteſt enim Princeps bello laceſsitus ſe benè defendere; niſi data occaſione oppugnet hoſtem, illique rationes nocendi præſcindat, & auferat: Qui enim tantùm defenſioni ſtudet, ſolumque defenſivum, ut aiunt, bellum gerit, multis incommodis ſe afficit, ſuoſque prædæ inimicis obijcit, nullamque victoriam habere poteſt aliam, quàm ut hoſtis laceſſere deſinat, & quieſcat. Qui offendere ſtudet, non ſolùm ſe defendit, ſuoſque, ſed victoriam inſignem ſuperato hoſte habere poteſt. Vt itaque canis millo & ſcutum & telum habet: ita & hic Princeps armis ſuis ſe tuetur & hoſtem oppugnat.

VIGILIIS ET MODERATIONE.

Vigilias noctua ſignificat, propterea quòd noctu vigilet; cùm enim dies eſt, in truncis arborum, aut ſpeluncis latitat. Frenum moderationē notat, eo ſiquidem equi moderantur, hominiq; obſequioſi redduntur. Vtrunq; certanti neceſſarium eſt, ſive ſpirituale certamen, ſive mundanum ſuſcipiatur. In ſpirituali certamine, vigilijs impeditur Sathan, aut diabolus, ne incautum obruat, & priuſquam ad defenſionem paratus ſit, necet. Propterea dicit Chriſtus vigilate, & orate; ut non intretis in tentationem. Moderatione verò reguntur animi affectus, ne Sathanæ delitias, & illecebras ſequantur, ac equi effrenis inſtar, hominem perdant. In mundano certamine contra hoſtem, vel contra fortunam, aliaque adverſa, quæ contingere Principi poſſunt, non minus vigilijs & moderatione opus eſt, ut ſtatus ſervetur. Vigilijs; ut hoſtis præcaveri, antequam propius accedat, ac fortunæ inſultus prohiberi, antequam præſtò ſint, ſeditioneſq; in republica impædiri, priuſquam capita habeant, poſsint: Moderatione, ut hoſtis non tumultuariè, ſed ſapienter arceatur, ac fortunæ inſultus, qui præ manibus ſunt, prudenter declinentur, ſeditioneſque ac ſeditionum in republica capita, legibus tanquam frenis coërceantur: Hæc enim ſi Princeps in ſtatu ſuo ſervaverit, ac VIGILIIS ET MODERATIONE populum ſuum rexerit, firmum ac ſtabile habebit imperium.

INCULPATA TUTELA.

Grus accipitrem necat, quæ alias ab accipitre rapi, ac interimi victus gratiâ ſolet. Verùm non facilè accipiter gruem ſuperare & vincere poteſt, quia dorſum roſtro ita munit grus, ut dum gruem rapere vult accipiter, ventrem in roſtrum conijciat, ac ſeipſum interficiat. Ita in hoc Hieroglypto ſuperatus & interemptus à grue ſe defendente accipiter cernitur: idque jure: quia vim vi repellere licet, & omnis, quæ pro vita, cùm adverſarij damno, aut nece, tutela inſtituitur, inculpata & juſta eſt: Quilibet enim ſuam vitam, ſi alterius vitæ præferat, id quod naturæ debet, con-

ſervationem

ſervationem videlicet ſui ipſius perſolvit. Ac dignior is,(qui non ultrò ſe in periculum conjecit) vita cenſendus eſt, illo qui naturæ opus perdere voluit. · Excellens enim & admirandum naturæ opus eſt humanum corpus, tanto artificio conſtructum, totque annis educatum: ac is morte dignus, qui id naturæ artificium delere conatur. Princeps itaque dum hoſtes ſuos quibuſcunque poteſt modis, ſe delere velle, ne ab illis deleatur, hac Hierographia oſtendit, neque imprudens, neque injuſtus videtur.

INGENIO EXPERIOR FUNERA DIGNA MEO.

Narrat Iovius quod Proſper Columna jam ſenex amoribus fuerit deditus,(etiamſi Poëta id ſenibus dedecori eſſe velit, dum canit:

Turpe ſenex miles, turpe ſenilis amor.)

ac ſcribit,amaſſe illuſtrem fœminam,quæ illi mutuum amorem reddebat. Quem cum ille tegere, & honeſtum haberi vellet; ſemel ſecum familiarem quendam, ſed humili loco natum nobilem, ut fœminæ pudicos mores videret, adduxiſſe. Qui fœminæ (ut ſolent, inſtabiles & inconſtantes eſſe, ac novis rebus delectari) ita placuit, ut gratiam & copiam ſui illi fecerit. Quod, cùm ſummo animi dolore percepiſſet Proſper, taurum Perilli pro Hieroglypto adjecto Symbolo INGENIO EXPERIOR FVNERA DIGNA MEO, elegit; ut oſtenderet ſe flammis amoris exuri, ac mali ſui ſeipſum cauſam eſſe, quòd amaſiæ ſuæ alium adduxiſſet procum: ac eundem errorem commiſiſſe, quem Perillus olim commiſerat: dum proprij interitus cauſa eſſet. Perillus enim Tyranno Phalari invenerat modum quo homines ingenti cruciatu interfici, abſque aſtantium commiſeratione poſſent. Taurum nempe æneum,cui incluſus homo, ſubſtrato igne, non ejulantis aut gementis hominis vocem, ſed bovis mugitum ederet. Verùm Phalaris miratus artificis ingenium, illum tauro includi juſsit, ac ignem ſubſterni; ita miſer Perillus mugiens proprio invento, & horribili mortis genere perijt.

NE PER PIOGGIA, NE PER VENTO.

id eſt:

NEQVE PLUVIA, NEQVE VENTO.

Turris aut ædificium ſupra rupem extructum, animum Principis indicat, qui, ut turris neque à vento, neque a pluvia concuti, ac dejici poteſt, ita nec ille à rebus adverſis. Conſtans enim eſt ac firmus, ut nullo fortunæ, aut adverſitatis telo immutari, aut convelli poſsit. Quicunque hujuſmodi conſtantiæ propoſitum ſibi proponit Princeps, laude dignus eſt. Nihil enim Heroi magis conveniens, quàm fortunæ impetus negligere, invictum ſe præbere, quævis perferre, ac oſtendere animum omni fortuna, etiam adverſa eſſe majorem: & fortunam potiùs animo, quam animum fortunæ parere. Id certè martyres complures, qui ſangvinem pro Chriſti fide fuderunt, ac varias calamitates, variaque tormenta pertulerunt, teſtantur. In ferendis enim tormentis, & torturis, etiam delicatæ virgunculæ tam conſtantes nonnullæ fuerunt, ut non tormentis affligi, ſed

M delicijs

delicijs frui, ac ſtupentibus tyrannis, ſvaves illis pœnæ viderentur. Quis hic non animadvertit animum infractum, magnum & omnia vincentem: talem ſe habere hic Princeps hac Hierographia oſtendere voluit.

NIL LINQVERE INAUSUM.

Pompelus Columna duplici Hieroglypto, navicula, hominecque volante, oſtendit ſe NIL LINQVERE INAVSVM velle, etiamſi vitæ periculum ſubeundum ſit. Magni enim animi eſt, magna etiam cum periculo tentare, & nihil inauſum, aut intentatum relinquere. Sic Icarus tentavit avium volatum æmulari; verùm Solis ardore cereis alis liquefactis, in præceps delapſus, interijt. Simili modo navibus Oceanus præternavigatur, & ſuperatur, remotiſsimæque novi orbis regiones deteguntur, licet non abſque multorum jactura, & exitio. Hæc ſi ab audentibus inſtituta nō fuiſſet navigatio, occidentis & orientis divitiæ, adhuc ſepultæ, nobiſque ignotæ laterent. Americus Veſputius vir magnus, & perpetua memoria digniſsim', primus auſus fuit Oceanum preternavigare ac primus extremas incognitaſq; orbis partes detexit. Iſtorum duorum, inſtar omnium exemplo, Pompeius magni ſui animi inſtitutum demonſtrare voluit: ac nihil tam arduum, tam difficile eſſe, unde ſibi nomen & gloriam comparare poſsit, quin hoc etiam cùm vitæ periculo & diſpendio tentare & aggredi audeat. In rebus enim arduis & magnis, ſat voluiſſe ſatis, ac voluntas laudanda eſt, etſi optatus effect' voluntati non reſpōdeat. Qui nihil audent & tentant, rarò ad magna perveniunt, ac fortunæ beneficio fruuntur. Audaces fortuna juvat, timidoſque repellit, ac nunquam periculum ſine periculo vincitur.

* * *

DVCES PRICIPES ET MARCHIONES TOTIVS ITALIÆ 123
Mutius Colunna Marchio Mortaræ Generalis et Vexillifer S. Rom. Eccles.
Jeronimus Colunna Dux Paliani etc. Generalis regis Ferdinandi Arragó.
FORTIA FACERE ET PATI ROMANVM EST
CONTEMNIT TVTA PROCELLAS
Sarra Colunna Dux Pal. et Tagliacozæ Generalis Alphonsi Regis Neap.
Stepanus Colunna Dux Paliani Generalis Alph. ... reg. Neap. et Arag.
ADIMITQVÆ INGRATA REFVLGENS
PARCE PIAS SCELERARE MANVS
Ascanius Colunna Dux Paliani et Tagliacozæ Marchio Mortaræ
Joannes Caraffa Dux Paliani Marchio Cavę. Com. Mortory. nep. P.P. paul. 4
ME TVIS ORNARI
OMNES SVB IVGO MEO

FORTIA FACERE ET PATI ROMANUM EST.

C. Mutius adoleſcens nobilis Romanus, cùm Porſena Hetrurſcorum Rex, Romam obſideret, Senatus Romani conſenſu, in caſtra Hetruſcorum ſe contulit, ac in confertiſsima turba, prope regium tribunal conſtitit. Ibi cùm ſtipendium militibus daretur, & ſcriba cum rege ſedens, pari ferè ornatu multa ageret, eumque milites vulgo adirent: timens ſciſcitari uter Porſena eſſet, ne ignorando regem, ſemetipſe aperiret quis eſſet, ſcribam pro rege obtruncat. Eum ſtatim regij ſatellites compræhenſum, ante tribunal regis ſiſtunt. Tum Mutius, Romanus ſum inquit civis, C. Mutium vocant, hoſtis, hoſtem occidere volui, nec ad mortem minùs animi eſt, quàm ad cædem fuit, & FACERE ET PATI FORTIA ROMANVM EST. Cùm Rex ira incenſus, periculoque conterrirus, circumdari ignes minitabundus juberet, niſi inſidias, illi ſtructas proderet. En tibi inquit, ut ſentias quam vile corpus ijs ſit, qui magnam gloriam petunt, dextramque manum accenſo ad ſacrificium foculo inijcit, quam cum velut alienaro à ſenſu torreret animo: attonitus miraculo Rex cum à ſede ſua proſilijſſet, amoverique ab altaribus juvenem juſsiſſet. Tu verò abi inquit, in te magis quàm in me hoſtilia auſus: Iuberem mactè virtute eſſe, ſi pro mea patria iſta virtus ſtaret. Tum Mutius quaſi remunerans meritũ: Quandoquidem, inquit, eſt apud te virtuti honos, ut beneficio tuleris à me, quod minis nequiſti: trecenti conjuravimus principes juventutis Romanæ, ut in te hac via graſſaremur, mea prima ſors fuit, cæteri ut ſors ceciderit, quò te opportunum fortuna dederit, ſuo quiſque tempore adderunt Hujus periculi caſus Porſenam moverat, ut ultro Romanis pacis conditiones ferret. Ab hoc C. Mutij facto ſumpta eſt Hierographia: Cernitur enim dextra manus cum gladio igne torreri, ac dictum Mutij, Symbolum eſt. Mutium Romanum, Mutius Columna ſibi imitandum in rebus bellicis propoſuit: idque non malè, quòd equitum præfectus, induſtria & audacia, ad res fœlicirer gerendas opus habeat.

CONTEMNIT TUTA PROCELLAS.

Familia Columnenſis in parmis gentilitijs ſolet pro ſigno militari habere antiquitus Sirenem. Eſt autem Siren monſtrum marinum ſuperiori parte virginis forma, inferiori piſcis. Poëtæ tres fuiſſe fingunt, ac Acheloi filias. Quæ melodia, cantuſque ſvavirate nautas cùm ad ſe pellexiſſent; tandem undis obruebant, ac interimebant: Hæ, ut in undis & procellis tanquam in naturali domicilio tutæ vivunt, ac propterea procellas omnes, mariſque tempeſtates contemnunt, ita etiam Princeps iſte Sirenis figura, & Symbolo oſtendit, ſe adverſa omnia contemnere, ac virtutibus ſuis ita fidere, ut non dubiter, ſe illis omnia adverſa, & contraria facilè ſuperaturum: virtus enim adverſa non timet; quia ex ijs facilè eluctatur, Idque tum maximè verum eſt, cùm quis jam multoties

adverſa pertulit, ac iis ferendis ita obduruit, ut jam quodammodo in naturam & habitum tranſierint. Tum enim vix ſentiuntur, ac proinde negliguntur & contemnuntur, tanquam ea quæ nocere aut affligere amplius non poſſunt.

ADIMIT QVÆ INGRATA, REFULGENS.

Vt Luna à nubibus tecta, paulatim diſcuſsis nubibus iterum refulget: Ita etiam viri illuſtris,rerumq́; benè geſtarum gloria clari,fama,ſi ab inimicorũ calumnijs,vel convitijs obſcuretur,ac ad aliquod tempus obnubiletur: tandem virtutis inſita vi ac tempore,inimicorum,adverſariorumque machinationibus depulſis, iterum refulget, ac in priſtinum ſtatum reſtituitur. Id ſibi futurum virtuti confidens princeps, qui eo tempore quo hanc Hierographiam edidit, ab adverſarijs multa paſſus fuit, pollicetur. Virtus enim & tempus quantumvis deprimatur ac occultetur fama, eam tandem in lucem protrahunt, & quod verè in ſe continet, bonum ſit vel malum propalant. Ob id rectè veritas temporis filia appellatur, quod nihil latere ſinat, ſed quævis in lucem proferat. Admonemur itaque hac Hierographia, ne diffamati, aut rebus adverſis preſsi, deſperemus, quòd tempore tandem mala omnia finiantur. Ac Deo Opt. Max. ſi interdum nos adverſis affligat, illa iterum ſua bonitate adimat, tandemque radijs benignitatis nobis refulgens, donis innumeris nos ditet, ac malorum paſſorum memoriam jucundam faciat.

PARCE PIAS SCELERARE MANUS.

Accipiter hîc depingitur. Accipitrum genera varia, diſtinctio generum ex aviditate, alij non niſi ex terra rapiunt avem, alij non niſi circa arbores volitantem, alij ſedentem in ſublimi: aliqui volantem in aperto. Itaque & columbæ novere ex iis pericula, viſoque conſidunt, vel ſubvolant: contra naturam ejus auxiliantes ſibi. Regia eſt avis accipiter, animoſa, robur ejus in pectore, ungvibus & roſtro, quo præde cærebrum ſtatim tranſverberat. Sicuratus ſi prædam impetitam arripere non poteſt, indignatur, ac vix eo die ad dominum redit. In hac Hierographia accipiter Luſciniam devoratur* rapit; illa ſupplex laudat accipitrem ac pium, qui trux eſt vocat, admonetque ne pias manus ſceleret. Veriſimile eſt, Myſtam admonere velle eos qui potentiorum injurijs expoſiti ſunt, ut diſſimulent, bona verba dent, ac ſupplices tempori cedant, donec ira, & indignatio potentũ frangatur, aut extinguatur. Lex in aulis Principum; ubi potentes etiamſi injurij, ac injuſti ſint, reſpici ac coli volunt, utiliſsima, imo neceſſaria. Hanc qui non ſervat, neque injurias & deſpectum ſui, ferre tantiſper, ac magnatibus adulari, vel jocis placere poteſt, ſuperet eruditione & probitate quemvis, nunquam emerget. Non doctos, non probos, non pios vult aula, ſed fictos, qui probitatem in lingua & fronte, ferunt, ac potentibus ad nutum, omniaq́; obſequia præſtò ſunt. Hinc verſiculus:

Qui vult eſſe pius, exeat aula. Qui itaque in aula manere vult, Luſciniam imitetur, oppreſſus facilè eluctabitur, nihilque ut ad ſumma perveniat; illi invium erit.

ME TUIS ORNARI.

Pyramidem aut obeliſcum conſtantiam deſignare, jam ſæpiùs explicatum eſt. Ornatur pyramis vinea & corona. Vinea, quæ fructum ſuaviſsimum, hominique maximè ſalutarem profert; ubertatem, rerumq; affluentiam deſignat qua Myſta obeliſco notatus, ſe à domino cui fideliter inſervivit, donarum agnoſcit & gloriatur. Corona, honorem, gloriam & dignitatem, quàm itidem domini munificentia adeptus eſt, quaq; ornatur ſignificat. Quibus omnibus, ut nihil poteſt homini in præmium fidelitatis majus tribui, ita etiam nihil decentius, quàm tale beneficium agnoſcere, ac ſi non factis, ſaltem verbis, teſtimonijs, & monumentis, ſe gratum poſteris oſtendere, quod aptè profectò hac Hierographia Myſta qui ſe ornari domini ſui beneficijs confitetur, declarat.

OMNES SUB JUGO MEO.

Eleganter Princeps iſte Symbolo ait: OMNES SVB IVGO MEO. Quis enim dubitat, ſub Solis jugo omnia non ſolùm inferiora, ſed etiam ſuperiora eſſe. Sol enim lucem ſuam ſtellis omnibus præbet, radijſque inferiora omnia illuminat, ac calore ita fovet, ut ſine illo, neq; animalia, neq; plantæ vivere, neque mineralia, & metallica formam aliquam conſequi poſsint: Calore enim movet cuncta, & in actum redigit, illo deficiente omnia intereunt, quieſcunt, horridamque planè faciem nanciſcuntur. Id hyems, illæque mundi plagæ, quæ arctico polo viciniores ſunt, oſtendunt. Vt itaque ſub Solis jugo omnia ſunt, ac ab ipſo tanquam proximiore numinis Inſtrumento, quod ſint, habeant. Ita Myſta indicare voluit, ſe Solis inſtar ſuos ſimili modo ſub jugo habere velle, ac jugum ſuum non minùs quàm Solis ſuave fore, eoque vitam, omnemque commodam vivendi rationem habituros: Hujuſmodi propoſitum principes decet. Qui enim jugum, quo excarnificent, expilent, ac abigant ſubditos proponunt, ac inſtituunt, non Principes ſed Tyranni ſunt, digni ut dijs manibus ſacrificentur. Bonum itaq; jugum hic Princeps Sole, à quo omne bonum manat, demonſtrare voluit.

Marcus Antonius Colonna Dux Paliani et Tagliacozæ Eques Aurei Velleris Vice Rex Sicil.

Felice Ursina Colonna Ducissa Paliani et Tagliacozæ M. An. uxor.

M. Antonius Colonna iunior. Dux Paliani et Tagliacozæ

Jeronima Arragonia Ducissa Paliani et Tagliacozæ M. Ant: iun. uxor.

Antonius Medices. Princeps Capestrani Fil. Franc. Mag. Duc. Hetru.

SEMPER PERVICAX.

Princeps iſte hanc Hierographiam exhibuit,dum bellũ Veronenſe gereretur. Defendit enim Veronam contra Gallorum, Venetorumque impetus, qui duplici exercitu illam obſederant. Cernitur toga vel tellaris tunica inter ignis flammas illæſa permanere, quia ex asbeſtino,aut amiantho lapide conflata eſt. Sciindittir enim aut finditur in filamenta lapis, certoque artificio netur, deinde texitur, ut veſtes & lintea ex eo conficiantur; quæ cum ſqualida, aut ſordida fuerint in ignem, & flammas proijciuntur, aut detinentur, ut mundentur, nitidaque, ſordiumque expertia fiant. Non conſumuntur enim ab igne, quia lapis iſte omnes ignis non ſolùm injurias perfert, ſed exuſtus mundatur. Vt itaque Amianthus lapis, SEMPER in igne PERVICAX, id eſt: conſtans manet, ita Myſta ſe contra omnes hoſtium conatus, ſemper conſtantem fuiſſe, hac Hierographia oſtendere voluit.

NATURA DICTANTE FEROR.

Quæcunque in hac Hierographia apparent, omnia natura dictante feruntur. Sol ab oriente in occidentem, aut ſi mavis proprio, & naturali motu ab occidente in orientem. Nubes venti afflatum ſequuntur. Mare naturali ſuo motu lunæ motum ſequitur, & flores ſurſum feruntur. Ciconia etiam NATVRA DICTANTE ſemper altiora petit, ac nubes ſuperare nititur. Propterea hanc Symbolo loqui, & Myſtæ locum ſuppplere exiſtimandum eſt. Vt enim Ciconia maria tranſvolat,ac montiũ omnium juga, & nubes volatu ſuperat,ac ad ſublimia contendit, ita etiam Myſta in ſe eandem indolem percipere,clare demõſtrat. Proinde ſe non exilibus humilibuſq; eſſe contentũ,ſed NATVRA DICTANTE ad altiora, ut ijs potiatur FERri, ſive ea ſint mundana,ut honos, gloria, & virtus,quæ cæteris rebus omnibus præferuntur,ſive cœleſtia,ut æterna fœlicitas, ac Sol ille æternus Deus, ad quem abſque virtute non datur acceſſus. Ad hunc enim Solem qui NATVRA DICTANTE fertur, beatus verè dici poteſt,pauci enim propter primi parentis lapſum ad illum Solem ſummum bonum, plures ad malum feruntur. Nemini] acceptum ferendum eſt, ſi quid boni appetimus, & conſequimur.

OPES NON ANIMUM.

Fuit hæc Hierographia primùm inventa ab Erſilia Corteſe de Monti nobiliſsima fœmina, quia proci quos repudiarat multis cladibus ipſius bona, ut ſe ulciſcerentur, affecerant. Ab hac procuIdubiò deſumpſit hæc Principiſſa hanc Hierographiam, quæ fortaſsis opum fortunæque jacturam, alterius inſtar paſſa fuit. Oſtendit itaque animi conſtantiam, & fortitudinem, ac ſe nulla fortunæ, calamitate, impetu,aut inſultu commoveri, aut frangi: ſed animum invictum tenere: quia' etſi incendio omnia delerentur, tamen OPES tantùm NON ANIMVM exuri. Hic enim ſuperſtes, & firmus, infœlicia, fœlicia efficere, ac res amiſſas, perditaſque, arte, induſtria ac prudentia recuperare, omniaque in priſti-

in priſtinum ſtatum reducere poteſt. Sequi videtur hoc caſu Biantis di-ctum: qui incenſa patria admonitus, ſeu increpatus, quòd nihil ſuorum bonorum ex incendio ſecum efferret, ut cæteri, reſpondiſſe dicitur: bona mea omnia mecum porto: animum intelligebat, varijs virtutibus, artibus, ac ſcientijs inſtructum, ſuppellectili ac pecunijs præferendum, quò non ſolùm præſentis fortunæ injurias ſe ſuperare, ſed ita rem ſuam inſtituere poſſe confidebat, ne in poſterum egeret: Hærent enim præcordijs vera bona, vivoque nihil eripitur poſſeſſori, ſed ne mortuo quidem, in anima ſiquidem ſunt, quo nec fortunæ, nec mortis dextra ſe porrigit. Vera bona & virtutes non delentur fortunæ telis, nec igne extingvuntur; Imò potiùs augentur & clariores fiunt. Ut enim Solis ſplendor pòſt tenebras, ac diſcuſsis nebulis vivacior apparet, ita & virtus calamitate obſcurata, tandemque depulſa, clarior eluceſcit. Premitur non opprimitur virtus, ac quò magis deprimitur, eò fortiùs ſe erigit.

SEMPER IMMOTA.

Diverſam à patre & matre Hierographiam edit M. Antonius Columna Iunior: Sed eodem ſenſu; ut enim quercus arbor duriſsima, & robuſtiſsima, omni ventorum generi ſeſe opponit, ac ſemper immota manet: ita Principum & Heroum animi nullis fortunæ telis cedere debere oſtendit. Frangi lævi fortunæ adverſæ afflatu animum, muliebre eſt, & viro indignum. Fortis vir, non ſolùm adverſa non metuêre, ſed ne mortem quidem debet: ut Socrates, qui Platone teſte in Apolog. morti adjudicatus, propter philoſophiæ ſinceram profeſsionem, ad judicem converſus ait: Equidem vos omnes ſingulari quadam benevolentia conplector: parendum tamen potiùs duco Deo immortali, quàm vobis. Itaque quamdiu & ſpirabo & potero, nunquam philoſophiæ curam abijciam: nec veſtri admonendi, modoque, ac more meo adhortandi ad virtutem, quemcunque ex vobis nactus fuero, occaſionem omittam. Hujuſmodi fortitudinis exempla apud Chriſtianos eorum, qui pro fide ſangvinem effuderunt, multa extant: Imò & tenellæ virgines, ut S. Catharina, Apollonia ac aliæ innumeræ, non ſolùm mortem non timuerunt, ſed ſummas delicias, in pœnis crudeliſsimis, & atrociſsima morte ſe percepiſſe, ſæpe ſpectantibus demonſtrarunt.

UNA FUIT.

Mulierum & virginum Hierographicæ inventiones, plerunque virorum ingenij acumine & elegantia ſuperant: ut præcedentes complures examinatæ, & hæc facilè oſtendunt. Nec mirum, cùm fœminæ ingenium à durioribus negotijs, civilibus curis, ac gravioribus ſtudijs ſolutum, amoribus, animique affectibus totum incumbere poſsit. Hæc certè ſi quæ alia mihi ingenioſa videtur: inquit Symbolum VNA FVIT, nempe, candela ardens, id eſt anima, vita una, imò humanum corpuſculum unum ardens, vivens amore optati ſponſi: Quid enim aliud corpus virginis amore ardens, quàm candela ardens? Candelæ vita, ignis & ardor eſt. Virginis amantis vita, amor ſponſi aut ſponſus ipſe; neque enim

iſtic

iſtic vivitur aliter, quàm in amati corpore. Sed poſtquam virgo ſponſum conſecuta eſt, & conjunx facta: jam duæ candelæ, vinculo apparent ligatæ, ac ſimul mutuo amore flagrantes, duplicatoque lumine ſe mutuo juvantes, alioſque illuſtrantes. Tum gaudent ſe binas & junctas, quæ antea ſolæ fuerunt, non ſolùm ut ſibi prodeſſe & lucere, ſed etiam alijs poſsint. Hoc gaudium hac Hierographia propalare Principiſſa Hieronyma voluit.

TANDEM.

Procera arbor quam Hieroglypton exhibet patrem, propago filium authorem Hierographiæ deſignat. Symbolum TANDEM, mentem Myſtæ etiam uno vocabulo ſatis explicat. Cernitur arbuſculæ propago à majoris radice expullulans, quæ TANDEM excreſcet, ac majori ſimilis fiet: Hæc enim arborum natura & proprietas, ut quæ à radicibus eijciuut germina, in ejuſdē generis arbores excreſcant. Promittit itaq; Antonius iſte filius, ſe patri ſimilem TANDEM fore: virtutibus nempe, omnibuſque animi, quibus ille pollebat, dotibus: Neque enim aliud laudaretur propoſitum, cùm virtutes, non vitia majorum imitanda ſint. Quàm fuerit autem pater vir omni virtutum genere clarus, neminem latet. Hunc quod filius ſibi imitandum proponat, ac ſe ſimilem parenti fore promittat, jure laudandus venit: Majorum enim virtutes æmulari egregium, ſuperare glorioſum, ac utrumque non laude ſola, ſed corona dignum immortali.

Jonnes Maria Varanus I et ultimus Dux Camerini. gener P.P. Leonis X

Ioannes Farnesius Dux Castri et Camerini. Gener regis Francis. Galliae

Bertoldus Farnesius, Dux Camerini et Castri.

Carolus Spinelus Dux Seminariæ.

Carolus Spinellus Dux Seminariæ.

Ferdinandus Dux Calabriæ, Vice Rex Valentiæ Frid. Regis Neapoli fil:

FONTES DERIVARUNT.

Ex Symbolo & figura facilè colligitur, Principem hunc vivos & perennes aliquot fontes in aquæductum aliquem derivaſſe reipub. juvandæ cauſa, ac in perpetuam præſtiti officij memoriam, hanc Hierographiam poſteris reliquiſſe. Prudentes ſunt illi Principes, qui multorum commoda quærunt, ac ea conſtruunt, quæ non ſibi ſolis voluptati, ſed populo univerſo utilia ſunt. Inter hæc aquæductus præcipuum locum habere debent. Proſunt enim aquæductus in civitatibus, ad extingvenda incendia, ad rem domœſticã & culinariam, ad varias opificum officinas, ad molendino & alia innumera, ſine quibus incommodè vivitur. Nulla eſt civitas etiamſi flumine careat, quin arte aquæductum extructum habere poſsit: Sed magiſtratuum ignorantia aut negligentia, tantùm beneficium ſæpe omittitur. Vbi flumen nullum eſt, ex ædium ſtillicidijs collecta totius anni aqua, aquæductui ſufficere poteſt, ſi artificioſè conſtruatur: Verùm ubi politici non ſunt, fruſtra non conſveta, aut nova proponuntur. Multi malunt glandibus, quàm tritico veſci.

FLAVESCENT.

Maturitas perfecta frumenti Symbolo promittitur. Spectantur enim quatuor frumenti manipuli, qui aëri expoſiti aliquot diebus, Flaveſcunt, ac frumentum ſpicis incluſum, terreoque humore adhuc humidum plenam maturitatem adipiſcitur. Non dubium eſt, quin Myſta, ſi dum Hierographiam ederet, ætate junior fuerit, ac propterea ad res gerendas, non ſatis adhuc idoneus, brevi ætatis, & judicij maturitatem ſibi fore, Symbolo ſuis promiſerit. Verùm ſi ætatis ratione hæc Hierographia conſtituta non fuerit, aliquid magni Myſta præ manibus, ac in promptu habuit, quod quidem nondum perfectum & abſolutum, brevi tamen fore ſpondet: ac ob id moram rei certæ, & venturæ, æquo animo tollerandam eſſe. Vt enim frumentum in manipulos congeſtum, non ſtatim in horreum deportari debet, ſed primùm Soli exponi, ut ſiccatum, horreiſque ingeſtum, non facilè putreſiat, & corrumpatur, ita res utiles, neceſſariæ, & magnæ, antequam occaſio ſe offerat, expediri, & præcipitari non debent. Mora quippe adjuncta, paulatim ita regendæ ſunt, ut fœlicem ſortiantur eventum: Tempus enim quævis negotia maturat, ac rebus gerendis opportunitatem præbet.

UNDIQVE FRUSTRA.

Turris ex quadrato lapide in mari vel flumine extructa eſt. Hanc undiq; ventorum afflant procellæ, ſed fruſtra. Turris, Ducem, cjuſq; animum notat. Venti & undæ adverſarios, ac hoſtilia quævis. Vt itaque turris firma, VNDIQVE FRVSTRA impetitur, ac deijci non poteſt; ita Dux iſte ſe non ſolùm forti animo eſſe profitetur, nullaſque fortunæ vel adverſariorum minas & inſultus extimeſcere: ſed etiam tam firma baſi inniti, ut nullo fortunæ impulſu nulliſque adverſariorum arietibus concuti, aut convelli poſsit. Baſis autem, bona conſcientia, & virtus eſt. Bona ſiqui-

na ſiquidem coſcientia adverſa non timet, ne mortem quidem, quam beatam fore, & adverſitatum omnium finem agnoſcit. Vitam etiam iucundam & lætam, ut mala, triſtem facit.

Si rectè facies, hîc murus aheneus eſto,
Nil conſcire ſibi, nulla palleſcere culpa.

Statius:

Invigilant animo, ſceleriſq; parati
Supplicium exercent curæ. tunc plurima verſat
Peſſimus in dubijs timor.

Virtutis etiam ea vis eſt, ut non ſolùm externorum hoſtium vim repellere, & illudere, eorumque conatus fruſtraneos facere poſsit: Sed etiam, ut internos illos hoſtes, id eſt, vitiorum impetus, animique pravos affectus, iram, avaritiam, invidiam, libidinem, ambitionem, ſuperbiam, gulam ac ignaviam domet, frenet, ac vincat.

EX VULNERE VIGOR.

Antiqua Gnome eſt: Vireſcit vulnere virtus. Ab hac Symbolum deſumptum videtur, eodem ferè ſenſu. Quercus virtutem ſignificat, conſtantiam imprimis, & fortitudinem, quia à nullis procellis, aut tempeſtatibus facilè deijci poteſt. Securis verò qua vulneratur; hoſtes, inimicos, ac res adverſas deſignat. Vt itaq; ſecuris quercui vehementius adacta, eandem vulnerat, ac à vulneris & fiſſuræ vi aut vigore, ita detinetur, ut vix, & non ſine magna vi abſtrahi poſsit: ita iſte Princeps, ſi ab hoſtibus, vel rebus adverſis laceſsitus, aut læſus fuerit: non ſolùm ſe non abijcere, ac minuere animum, ſed potiùs retinere, ac augere, oſtendere vult. Vt optimè hac ratione EX VVLNERE, ſeu incommodo illato, VIGOR prodire, dici poſsit. Hoc enim proprium viri fortis, & magnanimi eſt, ut læſus aut preſſus, illi creſcat animus, ac illatum incommodum evincere & depellere, vel patiendo, vel obſtando fortiter, conetur.

NONDUM IN AUGE.

Orbis quo Sol defertur, non eſt orbi terrarum concentricus: Hinc fit, Solem interdum remotiorem, interdum propiorem terræ eſſe. Cùm longiſsimè à terra diſtat, in auge eſſe dicitur. In hac Hierographia, neque in auge, neque in oppoſito augis eſt, ſed in medio itinere movens ſe, & tendens verſus augem. Carolus Spinellus primus author iſtius Hierographiæ, qua & nunc tota familia utitur (& Illuſtriſs. & Reverendiſs. apud ſuam Sac. Cæſ. Majeſtatem Rudolphum II. Imperatorem glorioſiſsimum, nuncius Apoſtolicus) indicare voluit: ſe nondum deſiderata & optata attigiſſe: Quæ autem iſta fuerint, difficilè eſt conjectu. Poſſunt enim amores, honores, divitiæ, ac æterna deſiderari. Amores, à junioribus & ſolutis, voluptatis causâ: honores, & divitiæ à viris, ut alijs benefaciant: ac æterna ab utriſque, ſi ſapiunt, appeti ſolent. Carolum iſtum in rebus bellicis Carolo Quinto & regi Philippo Hiſpaniarum inſerviviſſe fideliſsimè, ac magno cum ſucceſſu, teſtantur hiſtoriæ. Alij etiam complures iſtius familiæ, qui eadem Hierographia uſi ſunt, & adhuc

 utuntur,

utuntur, non minùs virtute rebuſque bellicis gloria & honore clari, & illuſtres ſunt, ita ut nihil amplius illos deſiderare poſſe, quis arbitretur. Verùm ea eſt magni excelſiſque animi,& veri principis indoles, iſque genius, ut ſemper altiora petat, majoraque cupiat, ac nunquam extremum fœlicitatis culmen ſe aſſecutum putet. Laudandus profectò, magnique faciendus is appetitus, ſi virtutes ſectetur: hoc enim illa tandem comprehenditur ac tenetur, tenentemque æterna mercede ſatiat.

CAUTIUS.

Circumfert ſecum domicilium, ſcutum, ac ſepulchrum limax: Dum nimis confidenter repit, & ſub ſcuto, aut teſtudine ſua non latitat, ſagitta feritur, quæ in hoc Hieroglypto humeris infixa apparet. Symbolum ait cautiùs incedendum fuiſſe: Quicunque enim hoſtes, vel adverſa veretur, ita ſe munire, ac ita prudenter ſe gerere debet, ut præviſa jacula evitentur, ne feriant. Pericula etiam ſemel ſuſcepta erudiunt, ac prudentiores faciunt. Fuit iſte Princeps ab Hiſpanis incarceratus, quòd cum Rege Galliæ, dum Navarram recuperare ab Iberis vellet, pactum ſecretum habuiſſet: ac ad Regem redeunte in Galliam exercitu, fugam inſtituiſſet. Ictus itaque adverſa fortuna & captus, non facilè fidendum, ac prudentiùs & cautiùs eum, qui liber eſt, & alicujus partes ſequi vult, quid agat, examinare debere, hac Hierographia oſtendit. Lex hæc prudenti viro præ oculis perpetuò ſit: Periculoſa omnia circumſpectè & non niſi omnibus modis, quibus damnum inferri poſſit, examinatis agenda eſſe. Vigiles enim ut velis,& prævideas cuncta, vix adhuc illæſus evades.

Vt tutiùs evadas, deterrima quæ contingere poſſint, futura ſtatuito,
ac ijs, ne fiant, actus & conſilia ſelectiora obijcito:
ita CAVTIVS tua inſtitues, pericula vitabis, & prudens
eris.

Franciſcus Baucius Dux Andri.
Generalis Venetorum Republicæ

Joannes Fridericus Dux
Auári etc.

Fridericus (*Dux Montis*
Alti:

Andreas Matheus Aquauiua Dux
Adriæ.

Andreas Capuani Dux Termolis
Generalis PP. July III.

Jacobus Boncompagnus Dux
Soræ filius PP. Gregory XIII.

SEMPER ARDENTIBUS.

Aquilæ quia proprium eſt altiſsimè præ cæteris avibus volare, propterea in Hieroglyphicis, excelſas animi cogitationes notare ſolet. Poteſt itaque rectè aquila Myſtam, ſeu authorem Hierographiæ diſignare, ac ſerpens qui pectus aquilæ verberat,amaſiam. Ex Symbolo autem SEMPER ARDENTIVS, dignoſcitur ſerpens dipſas eſſe, qui à ſe verberatum, ſiti inſatiabili cruciat, ac ita afficit, ut quò plus bibat, ardentiùs potum appetat. Similis ſitis in amore animadvertitur: qui enim formoſæ fœminæ, aut puellæ amore captus eſt, quo plus eam contemplatur, SEMPER ARDENTIVS majoriq́ue contemplandi deſiderio afficitur & tenetur. Ea enim amoris vis eſt, ut amans nunquam viſu amicæ ſatietur, ſed SEMPER ARDENTIVS intueri cupiat, donec illa fruatur, ac illi uniatur.

NON COECA CONDEMUR IN ALVO.

Equum Troianum Hieroglypton refert,cujus hiſtoria Sex. AEneidos à Virgilio recitatur. Is Græcorum dolo Troiæ capiendæ cauſa extructus erat. Obſederant enim decennij ſpacio Troiam Græci, ac cum ſe capere urbem poſſe deſperarent: ad fraudes,& dolos converſi,equum immenſæ magnitudinis conſtruxerunt,intus concavum ac militibus tantùm repletum. Hoc in caſtris relicto, caſtra ipſi deſeruêre, ac ad Tenedum inſulam non procul inde diſtantem ſe receperunt, paucis circa equum relictis, qui nunciarent Troianis, Minervæ ſacris occupata urbe dedicatum fuiſſe, ac propterea optimum fore, ſi tantum Deæ oblatum munus, in urbem illæſum ad Deæ delubra deferretur. Troiani machinam admirati, ac religione commoti, cum per portas non poſſent, dirutis civitatis muris, viam equo fecerunt, ac in civitatem traxerunt. Id cum Græci audiſſent, ſtatuta hora ad mœnia properarunt, ac equo incluſi pactum facinus cum adventantibus ſocijs aggreſsi, ſimiliter tumultum non levem equo egreſsi, in civitate excitarunt: Ita ut tandem urbe,Troianis expulſis, potirentur. Ad hanc hiſtoriam alludit Myſta dum ait: NON COECA CONDEMVR IN ALVO. Quo Symbolo indicare vult, ſe non dolo, & fraude, ſed virtute hoſtes ſuos ſuperare velle. Generoſa me herclè Gnome: Animus enim magnus non rectè, & clanculum, ſed apertè inimicis nocere cupit, ut illi, ſe non fortuna, ſed virtute ſuperari ſentiant, ac virtus, inimici dolorem augeat. Cùm itaq; ſe ulciſci cupit Myſta, palam id facit, ut inimicus, ſi illi impar ſit, majorem dolorem, quòd ſe viciſsim ulciſci non poſsit, & hoſtem à quo injuria illata eſt, noſcat, impunitumq́ue ſinere cogatur, habeat. Hæc ſunt animi magni indicia, leoniſq́ue,non vulpeculæ naturam oſtentant.

PRUDENS SIMPLICITAS.

Inter ea quæ vitam beatiorem efficiunt, Martialis prudentem ſimplicitatem enarrat. Inde Symbolum deſumptum eſt. Simplicitatis prudentis

dentis Hieroglypton columba eſt, abieti arbori rectæ, quæ nullis tecta eſt ramis inſidens. Prudentia columbæ colligitur ex eo, quòd excelſæ arbori inſideat, alis ad volatum extenſis: ut accipitrem faciliùs, & procul conſpicere, ac ipſius dolos, technas & pericula fugiendo & avolando illudere extemplò poſsit. Columbæ verò ſimplicitas, tum arboris rectitudine, qua propria natura ſurſum ignis inſtar abſque ulla curvatura tendit: tum eo ipſo, quòd columba detecta ſedeat, ſignatur. PRVDENS enim SIMPLICITAS non cadit, niſi in eum, qui rectus, & apertus, id eſt, non rectus eſt. Talem proculdubiò hic Princeps ſe eſſe, profiteri hac Hierographia voluit: verum veri Prricipis ſignum: Qui enim ſimulare cogitur, & apertus eſſe non poteſt, is, neque regnat, neque regnare ſcit. Non regnat, quia voluntatem ad quævis imperia liberam non habet: nam ab eo ſtringitur, quod ſimulationem poſtulat. Regnare neſcit: quia id, quod ſtringit voluntatem, amovere ac tollere non poteſt. Qui ſimulare coguntur, plerunque tyranni ſunt, quia ſimulant, ut decipiant, ſeditionem effugiant, ac ſuos ſub jugum pedetentim redigant. Si recti & aperti eſſent, boni principes eſſent, ac non niſi quod æquum & juſtum eſt, peterent, ad quæ ſimulatione nulla opus eſt. Hujuſmodi quivis vir bonus facilè concedit Principi, ac ratione regnanti libenter paret, quòd hac ratione non bonis, qui lege opus non habent, ſed malis imperet, qui, ut boni defendantur, beateque vivant, coërcendi ſunt.

QVID IN ARIDO?

Nullum eſt animal, quod extra naturalem vitæ ſibi commodæ locum, bene vivere poſsit. Piſcibus aqua, quadrupedibus terra, & avibus aër, ut ſuum victum & pabulum habeant, convenit. Quæ ſi mutes, & piſces in aëre, aves in aquis, vivere velis, naturam ipſam auferes, & non vitam, ſed interitum omnibus procurabis: Ita enim Deus Opt. Max. aptè inferiora hæc omnia conſtituit, eumque ſenſum animalibus dedit, ut unumquodq; non ſolùm quis locus illi, ut diu vivere poſsit conveniat; ſed etiam qui cibus, qui potus ſentiat, quem ſi mutet, vel interit, vel ægram & moleſtam trahit vitam. Hîc Cete, vel aliud monſtrum marinum habes: quod quantam vim in mari habeat, nemini ignotum eſt: Sæpe enim maximas naves invertit, uno ictu ſternit, undiq; obruit. Sed QVID, ut inquit Symbolum IN ARIDO? ſupple poteſt? nihil profectò: Dum enim ad littus excurrit, ac intempeſtivè aquis deſtituitur, immotum jacet, breviq́ue moritur. Nihil itaque in arido, ne vivere quidem poteſt. Dux iſte Adriæ, ad familiæ nomen alludit Hieroglypto, ac ut Cete abſque aquaviva diu durare non poteſt: ita nec Ducatum ſuum, (quem Cete figura notare vult) ſine ipſo, aut ipſius familia, (quæ inſtar aquævivæ eundem alit, fovet, omnibuſq; beneficijs, quæ ad ipſius conſervationē conveniunt, accumulat) ſtare & florere diu nō poſſe, hac Hierographia oſtendit.

FORTIBUS NON DEERUNT.

Manipulus hîc cernitur miſsilium haſtarum, quas Romani pila vocabant, Erat autem omnium longitudo ligni, ferè tria cubita, quibus ſingulis aptabatur telum ferreum hamatum, longitudine par ipſi ligno, cujus

cujus nexus ita validè firmabatur: ut non priùs devinctio illa, inter utendum ſolveretur, quam ipſum ferrum defringeretur. Haſtatorum principum, & triariorum apud Romanos, erant arma iſta miſſilia quibus ſcuta & loricas ſæpe tranſverberabant: hoſtium ſcutis ſi hærebant illa reddebant inutilia, cum ſemilanceis hodiernis comparari poſſunt, niſi quod graviores ſint, & mitti non poſſint. Myſta hanc Hierographiã ad terrendos hoſtes, & adverſarios elegiſſe videtur: Oſtendit enim, ſibi tanquã viro forti, neq; animum, neq; arma defutura, ut vim vi repellat, ac illatas injurias ulciſcatur: FORTIBVS enim NON deſunt arma, & jacula, cùm ſæpe viri fortis, & gravis oratio, armarum vices suppleat, hoſtiumq; conatus ſupprimat & impediat. Admonere etiã hac Hierographia Princeps velle videtur, ne temerè ſubditi etſi inermes, vexentur, & ad ſeditiones compellãtur, quòd fortibus nunquam deſint arma, & furor arma miniſtret: Helvetiorum exemplo, qui cùm equis & armis carerent, lanceis, haſtiſque, principes & nobilitatem expulerunt, ac ſe in libertatem receperunt.

SEMEL IN ÆTERNUM.

Volitat in ſublime aquila, ac Solem intuetur, quem SEMEL intueri, ac IN AETERNVM, ut Symbolum ait, cupit, hoc eſt, ſemel & ſemper: Non enim cùm aſpicere incepit, intermitti aſpectum, ſed permanere perpetuò vult; Aquilæ natura, ut aliquoties diximus, ea eſt, quòd omnes aves volatu ſuperet, Solemque illæſa oculorum acie, intueri poſſit. Ob quam cauſam excluſos & adultiores pullos probat: quorum ſi viſum hebetari, aut offendi Solis radijs percipit, tanquam adulterinos è nido, ut alimento indignas præcipitat. Aquila in hac Hierographia Ducem notat, qui Solis, id eſt, adamatæ Amaſiæ ſuæ ſplendore ſemper frui deſiderat. Hoc enim commune omnibus amantibus eſt, ut nunquam aſpectu Amaſiæ ſatientur, ſed perpetuò ſibi pręſentem optent. Theologicè poſſumus Hierographiam explicare: Ducis nempe animum, amore divino capi, Deique conſpectum & unionem, SEMEL IN AETERNVM expetere, ut aquila, viſibilis Solis ſplendore, ſemper delectari cupit. Quo ſenſu elegans & pia eſt Hierographia, id proponens, quòd omnibus qui æterno Sole frui volunt, perneceſſarium eſt.

Niſi enim quis Deum Opt. Max. amet ex toto corde, nunquam illo unietur.

Constantia Sfortia Ducissa Sorę Iacobi Boncompagni uxor.

Claudius Dux Atri tribunus militu Reg Philippi in Regno Neapol.

Isabella Rouerea S. seuerina Principissa Bisignani

Nicolaus Bernardinus S. seuerina di Scanderbegi. Princeps Bisignani

Irena Castriota Principissa Bisignani Nicolai uxor.

Antonius Castriotus Dux Fernandinus Marchio Tripaldę Nep Scanderbegi

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Veſpertiliones hîc inimicos, & invidos notant. Olor Principiſſam. Veſpertilio neque quadrupes, neque avis eſt, utriuſque tamen naturæ particeps: Pedes enim habet ac dentes, ut aliæ quadrupedes, pennis plumiſque caret: Lucem Solis non fert, propterea veſperi tantùm membranis, non alis, ut avis volitat. Cignus albedine, & candore cæteras aves ſuperat. Apollini ſacer eſt, à quo divinationem habere videtur: Nam prævidens quid in morte ſit boni, cùm cantu & voluptate moritur. Muſarum etiam ob cantum ales dicitur, ac boni ſemper eſt ominis, Ennio teſte:

Cygnus in auſpicijs ſemper lætiſſimus ales
Hunc optant nautæ, quia non ſe mergit in undis.

Vt verò eximius candor Cygni, à veſpertinis tenebris obſcurari non poteſt, multoque minùs à circumvolitantibus veſpertilionibus: Ita & iſtius Principiſſæ animi candor, contra perverſorum & invidorum hominum technas illæſus permanet: neque injurijs aut calumnijs offendi, aut lædi poteſt. Magni profectò animi indicium eſt, injurias & calumnias contemnere, ac innocentiæ ſcuto excipere, vindictamque Deo ſoli relinquere. Narratur de Iulio Cæſare, quod nullarum rerum oblivio quam injuriarum illum capere poterat, ob quam cauſam à multis olim philoſophis laudatus fuit, & pro magnanimo habitus. Nunc nobiles viri, ſi inultas injurias relinquant, ſe pro abjectis haberi opinantur, tanta eſt hujus ſeculi, in dijudicandis rebus veris à falſis caligo: Verùm hæc Principiſſa hac Hierographia, ſe præſtantiùs hac de re habere judicium oſtendit.

QVIS NOSTROS EXPIET IGNES.

Non dubium eſt, quin iſte Dux, dum ait, QVIS NOSTROS EXPIET IGNES, amoris ignes & flammas intelligat: Ac amicæ ſuæ ingenioſè hac Hierographia ſignificet, (cùm fortaſsis alijs rationibus præcluſa illi ſit via) quam vehementer illius amore flagret, quantiſque flammis, quas ne Oceanus quidem extingvere poſsit, ardeat. Comparat enim amoris vehementiam, AEthnæ aut Heclæ montis flammis, quæ perennes, & perpetuæ, neq; ab imbre neque mari, aut fluvio extingvi poſſunt, tantaque vi ſaxa ingentia eructant, ut ad aliquot miliaria, ignis vi proijciantur. Eleganter omnia; vix enim amoris igne & flammis aliæ majores eſſe poſſunt. Vtpote quæ microcoſmum conſumunt, in tabem redigunt, ac planè exurunt: Primùm enim amantes triſtes, abjecti animi, ac pallentes fiunt, longiſque ſuſpirijs vitam trahunt, tandemque paulatim miſeram vitam agunt, ac extabeſcunt. Id apud Plautum teſtatur adoleſcens, dum ait:

Jactor, crucior, agitor, ſtimulor, verſor in amoris
Rota miſer, exanimor, feror, differor, diſtrahor,
Diripior, ita nullam mentem animi habeo, ubi ſum,
Ibi non

Ibi non ſum: ubi non ſum ibi eſt animus.

Complures ut has animi anxietates, amoriſque flammas effugerent, ſibi ipſis carnifices fuerunt. Sic Medea ſeipſam in ignem conjecit: ac Iphis puer ſe ſuſpendit, cùm Anaxareten puellam incredibili amore perſequeretur; & Cephalus ob amorem Piarole Deginiti filiæ, ex ſaxo ſe præcipitavit. Quis iſtos neget maximis flammis exuri, cùm ſola mors, omnium rerum inducens oblivionem, illas expiare poſſit.

NON SAN QVESTI OCCHI MEI
VOLGER SE ALTRVI.

Inquit Italicè. Non poſſunt oculi mei aliò ſe vertere; non mirum: tanta enim eſt Solis pulchritudo, tam gratus calor, ut floſculi omnes, ac inter cæteros ocellus ſeu garyophyllus, (ab oculis enim nomen habet) Solis aſpectum ſequatur, ac illi faciem opponar. Lætantur enim omnes floſculi Solis aſpectu, tum quòd ab ejus radijs illuſtrentur, ac pulchritudo eorum conſpicua reddatur, tum quod illius calore foveantur, nutriantur, & excreſcant. Floſculorum exemplo, hæc Principiſſa teſtatur amoris conjugalis vehementiam, ac ſe Solis, id eſt mariti conſvetudine & conſpectu ita delectari, (utpotè cujus beneficio, vitam & dignitatem habeat) ut nullius alterius rationem ullam habere poſſit. Mulieris probæ officium eſt, viri mores ſequi, illoſque ſibi à Deo pro lege conſtitutos exiſtimare, ac obſervare, ſi fœlicem cum marito hîc & pòſt obitum vitam degere velit. Quæ viro obſequioſa non eſt, ſibi infœlicem vitam facit, rem familiarem peſſundat, prolem malis exemplis educat, ac animæ ſuæ jacturam facit. Rectè itaque & prudenter hæc Principiſſa maritum ſolum amat ac colit, aliorumque virorum conſpectum negligit, & contemnit.

HIS PERFUSA.

Cernitur hîc concha margaritifera, unionem dorſo ferens, ſcopulo innixa, Soli, rorique maritimo ſeſe exponens: Symbolum ait HIS PERFVSA. A Plinij & vulgari hominum opinione deſumpta videtur Hierographia: Scribit enim Plinius, certo anni tempore conchas luxuriare, ac maritimum rorem, veluti maritum ſitire, cujus deſiderio hiant, & cùm maximè lunares liquantur aſpergines oſcitatione quadam haurire humorem cupitum: ſic concipere gravidaſque fieri, ac pro qualitate roris accepti, ac cœli ſerenitate pulchras fieri. Cœli enim, Soliſque majorem illis eſſe, quàm maris ſocietatem. Turbido cœlo, turbidas: ac claro, claras fieri, ſanoſque partus multiplici conſtare cute: Hæc Plinij & vulgi opinio. Ego ex conchis uniones exemi complures, ac deprehendi illos in animalis corpore naſci, ex eo humore, ex quo teſta ipſius conchæ excreſcit. Humor enim ille, teſtæ adhærens, ſicceſcit paulatim, & induratur, ac non niſi certo tempore ab animali pro teſtæ fabrica eructatur. Hinc fit conchas multiplici conſtare cute. Dum humor ille ab animali morboſo expelli non poteſt, & in corpore detinetur, ſicceſcit, ac adjecta ſæpiùs nova cute excreſcit, & in unionem abit, non ſecus ac in hominum veſica

num veſica lapides generantur. Dignoſcuntur extrinſecus conchæ, quæ margaritas proferunt: Cùm enim pulchræ extrinſecus, & benè formatæ ſunt, margaritis carent, dum tuberoſæ, inæquales, ac morboſæ quodammodo ſunt: tum uniones habent. Parum refert, quòd vulgarem hac de re opinionem Myſta ſequutus ſit, dummodo Hierographiæ genuinus ſenſus innoteſcat: Vt enim unionem parvum & vilem, Solis & roris beneficio, creſcere, augeri, & pulchritudinem, valoremque maximum acquirere putat. ita ſe, quem propter ætatem juvenilem, unioni exiguo comparat, tandem ætate & annis (quos Sol deſcribit) auctum, bonaque educatione, virtutibuſque, tanquam rore perfuſum, virum excellentem, magnique pretij fore promittit. Eleganter profectò: uniones enim, ut corpore, ſplendore ac puritate: ita pretio creſcunt.

CHE MI PVO FAR DI VERA GLORIA LIETA.

id eſt:

QVI ME POTEST VERA GLORIA FOELICEM FACERE.

Sol ſe inſpicientem aquilam poteſt vera gloria fœlicem facere, ut Symbolum Italice ait. Vera gloria hîc eſt ea, quam virtus, & bonarum actionum merita pariunt, ac Sol cœleſtis & ſummus, viſibilis Solis genitor tribuit. Animus itaque nobiliſsimæ fœminæ ſummopere laudandus, quòd ſemper Deum contemplari, ac ad illum ſe vertere, utpote qui omnes mentis tenebras illuſtrare, & illuminare, illamque ſolam lætam efficere poteſt, velit. Quòd ſi quis Solem maritum intelligere cupit, non malè exponet Hierographiam: fuit enim mariti amantiſsima, qui cùm in Hiſpaniam profectus fuiſſet, hanc illi Hierographiam miſiſſe dicitur, ut oſtenderet ſe abſque ipſius copia, & præſentia, verum gaudium nullum habere poſſe. Fuit illa filia, Ducis S. Petri in Galatina, ex nobiliſsima Epirotarum familia, quam Caſtriotam, aut Scanderbeccam familiam vocant. Quæ ferè toti Albaniæ tamdiu imperabat, donec Amurathes Imper. Turcarum occupata Macedonia obſidum loco Ioannis Caſtrioti filios ad ſe vocatos, veneno necaſſet, minori natu Georgio excepto; quem priùs à Chriſtianis baptiſatum circumcidi juſsit, ac Scanderbeg, id eſt Alexandrum Principem appellavit: Beg enim principem ſignificat. Is cùm ad vigeſimum ætatis annum perveniſſet, multa pro Turca bella fœliciſsimè geſsit, ac ſummus totius militiæ præfectus, ab eo conſtitutus fuit. Poſtea tamen quòd à ſuis nimis magni fieret, pœnituit Turcam promotionis, ac rationes quibus interfici commodè poſſet, quæſivit. Id cùm ſuboleſceiſſet Alexander, data opportunitate, in Epyrum avitum regnum ſe recepit, ac manu militum collecta, ſibi iterum paternum regnum recuperavit, multiſq; Turcarum milibus ſtratis, & fuſis, multis annis, & quamdiu vixit contra Turcarum vires defendit, & tenuit.

JUVAT AER ET IMBER.

Qui aliquando maria tranſnavigârunt, proculdubiò obſervarunt, venti,

venti, aut aëris impellentis beneficio, dum à velis ſiſtitur, ac excipitur, totam navem cui adhærent vela, vi illius propelli, ac citiſsimè moveri: deinde hunc motum augeri, vehementioremq; fieri, ſi vela aqua perfundantur, propterea quod ab aqua obſtructis veli poris aut foraminulis, aëris aut venti nihil, velum tranſire, poſsit: IVVAT itaque, ut Symbolum ait, AER ET IMBER navis motum. Navis Principem notat, qui ſcopum propoſitum conſequi cupiens, fatetur abſque cœleſti auxilio ſe conſequi non poſſe; Proindè manifeſtè imploratam numinis opem, (qua ducitur, & pellitur, ut eò faciliùs optatum propoſiti ſui portum, aut ſcopum conſequatur) in ſe percipere. Vt enim navis abſque vento progredi non poteſt, eoque adjuta, pluviaque velis perfuſis, facillimè curſum perficit; ita etiam abſque Dei auxilio (quod vento & imbre ſignificatur) nihil poſſumus. Vbi itaq; id ad manum eſt, omnia nos poſſe, & quæ fieri non poſſe videntur, credimus. Rectè ergò conatibus ſuis adjungit hic Princeps divinam opem, quæ petenti cuivis facilè præſtò eſt, ac difficillima quæque facillima facit.

Joan Alponsus Dux Fernandinus etc — *Alphonsus Picolomineus Dux Melphi nepos Py II. Pont Max:*

Ludouicus Piccolomineus Dux Malphi nepos Py III Pont Maxim — *Hieronima Columna Ducissa Montis Leonis*

Andreas Doria ab Auria et Melphi Princeps Admirallus et Generalis Caroli V Imper

HEBETAT ET ACUIT.

Saxi & rupis ea eſt natura, ut ferrum & malleum hebetet, & acuat, prout ille, qui malleum regit, eum rupi adhibet: Si enim planè in faciem, & ad angulos rectos, ut Geometræ loquuntur, ſaxum verberet, hebetabitur proculdubiò: Si verò aliter, ut acutum angulum faciat cum rupe, quò minorem, eò magis & faciliùs malleus acuetur. Vir, Principem: malleus, populum notat. Qui reipublicæ præſunt principes, ac plebem regunt, ſi omnia planè & apertè agant, legeſque novas patrijs contrarias promulgent, ſtrictèque obſervari velint, aut populum tributis, alijſve incommodis abſque ulla ſimulatione & neceſsitate onerent, aut premant, ſæpe imperium hebetant, in periculum conijciunt, invalidum ac debile reddunt. E contra, ſi populum blandè regant, ac humaniter tractent, ſtatum & imperium non hebetant, ſed acuunt, id eſt firmum reddunt; ut poſtea quævis incommoda ſuperare poſsit. Hoc verorum principum, qui amore ſuorum regnum ſtabiliunt, ac publicæ utilitati ſtudent, illud tyrannorum (qui ſuis exoſi, prima data rebellandi occaſione, omnem imperandi vim amittunt) officium, & munus eſt. Hanc regendæ reipublicæ rationem ſignificare hunc Principem voluiſſe, veriſimile eſt: niſi fortaſsis rupe, adverſa quævis, quæ animum & hebetant, id eſt, offendunt: & acuunt, id eſt prudentiorem efficiunt, intelligi voluerit. Adverſa enim omnia, dum damnum inferunt, aut animum premunt, prudentiorem hominem faciunt. Hinc proverbium: Piſcator ictus ſapiet.

NON VEGO UNDE ESCA.
id eſt:
NESCIO QVA EXIBO.

Myſta hîc Labyrinthum exhibet pro Hieroglypto. Fuerunt Labyrinthi duo, unus in AEgypto, alter in Creta. Labyrinthus pyramides operum mirabilitate ſuperabat: Huic enim duodecim erant aulæ, tecto coopertæ, portas invicem habentes oppoſitas, quarum ſex in Boream ſpectabant, ſex Notum reſpiciebant: unus erat murus exterior, qui illas intra ſe continebat. Domicilia interiùs erant duplicia: alia quidem ſubterranea, alia ſublimia, & ſub illis numero ad tria milia. Ad hujus Labyrinthi imitationem, Labyrinthus in Creta à Dædalo extructus fuit, in quem includebantur juvenes tributi nomine ad regem Minoëm miſsi, qui à Minotauro vorari putabantur: Verùm cùm Theſeus eò navigaſſet, ab Ariadne Minoïs filia, Dædali inventione, edoctus fuit, quopacto cæſo Minotauro (quod monſtrum fuit quadrupes, capite & brachijs humanis, Centauri inſtar) ab inextricabili viarum errore ſe expediret, ac ad ingreſſum, fili ductu reverteretur. Oſtendit hoc Hieroglypto Myſta: ut illi, qui Labyrintho intruſi erant, propter multifarias vias egreſſum reperire non poterant, tandemq; à Minotauro devorabantur, neque aliter quàm Theſei filo, ſpes exitus dabatur: ita etiam ſe in hoc mundi theatrum, ad publicam functionem & principatum à Deo vocatum, tot negotijs, curis, ſollicitudinibus & tricis implicitum, ut neſciat quomodo ſe

extricet. Difficultates has non ſolùm gubernacula & res publicæ, ſed etiam privatæ augent: dum Sathan alter Minotaurus, vitiorum multitudine & mundanis illecebris, implicatos, quærat ut devoret. His omnibus ſimul qui detinetur, verè in Labyrintho eſt, nulluſque illi egreſſus patet, niſi Theſei filo utatur, ac illud tanquam itineris ducem ſequatur, id eſt, Dei præcepta & leges obſervet: His enim facilè Minotaurum cædet, & erroneis vijs relictis, veram capeſſet, tandemque Labyrintho egreſſus, æternæ libertatis domicilium ingredietur.

EX BELLO QVIES.

Vt ex oleæ arboris (pacem deſignantis) ramis, in circumvolventis rotæ brachia incidentibus, contraque motum rotæ luctantibus, rotæ tandem quies oritur: ita ex bello quies naſcitur. Omne enim bellum inſtituitur, vel ut ibi quies fiat ubi geritur, vel ut alio in loco. Sæpe enim foris bellum geritur, ut domi quies & pax ſit. Id qui faciunt principes, vel reſpub. non parum ſapiunt: Hac enim ratione non ſolùm ſtabile fundamentum ſtatui ſuo ponunt, dum pax & quies omnium rerum affluentiam, & divitias ad ſe, pro futuro belli neruo trahant; ſed hoſtes debilitant, & ne ſuam provinciam aggrediantur, impediunt. Quibus & id foris gerentibus bellum contingit, quod perdere provincias ſuas non poſſint, alienas verò conquirere, & plerunque hoſtium agros vaſtando, & prædas agendo, illorum ſumptibus bella gerant. Sic Romani, dum in Italia cum Annibale diu bella geſſiſſent, tandem miſſo in Africam Scipione cum exercitu, Italiam ab Annibale & bello liberârunt, & quies domi externo bello inducta eſt, prudenti Senatus conſilio. Interdum domi bellum geritur, quod civile dicitur, cæteris periculoſius & diuturnius: Hujus etiam finis, quies, & reipub. tranquillitas ſtatuitur. Oritur enim propter oppreſſionem, principis, optimatum, vel plebis, qui ſeſe in priſtinum libertatis ſtatum reſtituere, ut quietè & ſecurè vivant, cupiunt. Qui bellum ambitionis causâ gerunt, ut alijs imperent, Alexandri Magni exemplo, illi etiamſi ex bellis bella ſerere & quærere, nullamque quietem poſcere videantur: tamen pacificum regnum, omnibus ſub jugum redactis, quibus pro libitu imperare poſſint, ſibi proponunt. Ita ut nec hoc modo Symbolum à vero declinet, EX BELLO quietem naſci. Omnia ſiquidem bella propter finem aliquem inſtituuntur, qui alius à bello eſt, & quicunque is ſit, abſque bello eſt, id eſt, belli finis ſeu quies.

OBVIIS ULNIS.

A ſe elapſam alioque delatam fortunam, muliercula Μετάνοια, Occaſionis aut Pœnitentiæ filia, tumulo inſidens, expanſis & OBVIIS cùm peplo expectat VLNIS: Non enim ſemp adverſa eſt fortuna neq; perpetuò contraria manet: ſed aliquando mutat faciem, ac iterum affabiliori ſe oſtentat, & redit vultu. Hanc revertentem diligenter obſervare convenit, ac OBVIIS VLNIS ejus ducem occaſionem, quæ hic depingitur, excipere: Mulier enim rotæ inſiſtens volubili, novaculam manu prehendens,

hendens, taloſq́ue alata, paſſos habens crines, anteriore capitis parte piloſa, ac occipitio calva, non fortuna, ſed ejus dux occaſio eſt, à Poëtis Dea vocata, ac à Phidia excellentiſsimo ſculptore primùm è marmore delineara, quæ Auſonij carmine interrogata, eidemq́ue reſpondens, ſcipſam graphicè depingit in Epigram:

Cuius opus? Phidiæ, qui ſignum Palladis eius:
Quiq́; Ionem fecit, tertia palma ego ſum.
Sum Dea quæ rara, & paucis occaſio nota.
Quid rotæ inſiſtis? ſtare loco nequeo.
Quid talaria habes? volucris ſum, Mercuriusq́;,
Fortunare ſolet, trado ego cuì volui.
Crine tegis faciem? cognoſci nolo. Sed heus tu
Occipiti calvo es? ne tenear fugiens.
Quæ tibi juncta comes? dicat tibi: dic rogo quæ ſis?
Sum Dea, cui nomen nec Cicero ipſe dedit.
Sum Dea, quæ facti, non factiq́; exigo penas.
Nempe ut pœniteat, ſic Metanœa vocor.
Tu modo dic quid agat tecum? Si quando volavi,
Hæc manet hanc retinent, quos ego præterij.
Tu quoque dum rogitas, dum percunctando moraris
Elapſam dices me tibi de manibus.

Hoc Carmine & Hieroglypto, eleganter natura & vis occaſionis exprimitur: Rota enim volubilis, inconſtantiam illius, ac capilli anteriores, prehenſuq́ue faciles, occaſionem oblatam ſubitò retinendam eſſe, indicant. Quippe quæ ſemel elapſa, non facilè iterum prehendi (ut calvities demonſtrat) poteſt. Nam novacula omnis generis moræ & impedimenta reſecantur: ita ut non facilè ſemel negligentia amiſſa iterum haberi poſsit, ſed eius loco Metanœa, vel pœnitentia. Occaſionis obſervandæ curam ac diligentiam ſummam habuiſſe hanc Principiſſam, Symbolum indicat. Quia fortaſsis nimis leviter aliquando fortunæ, ac occaſionis rationem habuerat: Ob id documentum dans, & ſibi, & ijs, quibus fortuna interdum arriſit, quo pacto ſi iterum arrideat, ejus oblatam occaſionem, OBVIIS VLNIS amplecti debeant: Qui enim datam occaſionem, cum ad manus eſt, negligunt, tardè vel nunquam eam recuperant, ac calamitatibus, alijſq́ue adverſis preſsi, imprudentiæ ſuæ pœnas dant. Tritum eſt adagium: unumquemque ſuæ fortunæ eſſe fabrum, & verè: illi nempe, qui occaſionem obſervat & captat: Multi enim etſi tam benigna fortuna eſt, ut obviam ire, ac ad fœlicia quævis invitare, & non petita ultrò offerre, videatur; ſi tamen negligitur, ac beneficij occaſio evaneſcat, non facilè poſtea priſtina benignitate affulget; ſed Metanœam, id eſt, pœnitentiam, ejuſque pediſſequas, dolorem, & mœſtitiam, in ſuo loco relinquit. Prudentes itaque ſunt, qui oblatas occaſiones emer-

emergendi,beneque vivendi,etſi exiguæ primò videantur, arripiunt: Paulatim enim baſi conſtituta facilè ad majora & meliora pervenitur. Qui parva contemnit, majoribus vix dignus eſt; Rarò per ſaltum abſque gradibus, ad altiora & ſublimia datur aditus. OBVIIS itaq; VLNIS, quæcunque ſpem meliorem ſpondent, iſtius Principiſſæ conſilio amplectenda ſunt.

NON DORMIT QVI CUSTODIT.

In triremibus & munitionibus ſæpe, quibus cuſtodiendi munus incumbit,dormiunt,hoc eſt,cuſtodias ipſis creditas negligũt; ita ut propterea in hoſtium poteſtatem veniant, reſque graviſsimas & maximas perdant. Vt ante paucos annos Turcis Iaurini contigit, qui campana tormentaria perfractis civitatis Janujs, circumventi à Rudolphi Cæſaris militibus, ad unum omnes,occupata civitate, cæſi ſunt. Simile nuper ijs,qui Albam regalem cuſtodiebant, accidit: Hi enim neglecta palude, ac ea parte civitatis, quæ paludem reſpiciebat, à tranſeunte paludis vadum milite Cæſareo, intercepti fuerunt, urbeque capta, trucidati. Iſti omnes etiamſi cuſtodes fuerint, dormierunt, hoc eſt, malè, negligenter, & ſine fructu cuſtodierunt. Myſta qui triremium Caroli Quinti Imperatoris ſummus præfectus fuit,hujuſmodi cuſtodes Symbolo intelligi non vult,ſed verum cuſtodem Iehova, cujus cuſtodiæ ſua omnia commiſit, dum Tunetanam expeditionem aggrederetur. Hunc enim ſcivit pro grege ſuo ſemper vigilare,ac nunquam,ut alios cuſtodes,dormire; de quibus inquiunt ſacræ literæ, fruſtra vigilant qui cuſtodiunt civitatem, niſi Dominus cuſtodiêrit illam. Indicare itaque voluit Myſta, ſe omnem ſpem ſalutis in Deo ponere, eumque pro ſe vigilare, ac triremium ſuarum fidum cuſtodem in expeditione Tunetana fore.

VIAS TUAS DOMINE DEMONSTRA MIHI.

Andreas Doria dum triremem pro Imperatore Carolo Quinto, ad expeditionem regni Tunetani ædificaſſet: triremi hanc Hierographiam appingi juſsit: Qua manifeſtè ſignificat, ſe, quemadmodum tres Magi regeſve Orientales,ſtella divina ducti ſunt Bethlehemum,etiam hujuſmodi itineris Ducem implorare, atque ab eo auxilium petere, ut hoſtes ſuperare poſsit. Id enim tela,à ſtella ejaculata apertè oſtendunt. Sapienter exercituum duces, Deum pro duce & adjutore cuplunt: Quia is omnium exercituum dux ſupremus, victoriam cui vult largitur, cùm omnes victoriæ occaſiones in ipſius ſint manu. Nam mare ventos & meteora regit, ac cor hominis vel audax,vel pavidum reddit,ut parva manu vincantur hoſtes. Sic Iudæi exiguis copijs, Deiq; auxilio audaces facti, Holofernis numeroſum exercitum panico pavore conſternatum, fuderunt. Tantùm poteſt hac in re numen.

Felice San Seuerina Ducissa Grauinæ etc.

Zenobia Caretta Doria Principissa Melphi et Marck de Thors Andreæ Doriæ uxor

Ioannes Andreas Doria tutor. ab Auria et Melphi Princeps. Adm Reg His

Peretta Cybo Caretta Doria Principissa Melphi uxor Andreæ Doria etc.

Ioannes Bentivolius Princeps Bononiæ S. Romani Impery Vicarius.

Augustinus de Lando. Vallis Torre Princeps Bardi Marchio et Compiani Com.

ILLE MEOS.

Virgilianum eſt Symbolum, ac Didonis, quæ perpetuam poſt obitum mariti viduitatem ſe ſervaturam jurabat, verba:

Ille meos, primus, qui me ſibi junxit amores
Abſtulit, ille habeat ſecum, ſervetq́; ſepulchro.

Hieroglypton Symbolo reſpondet; cernitur enim turtur exiccato inſidens arboris ramo, qui conjugij fœdera ita ſervat, ut pòſt obitum conjugis, aut paris ſuperſtes, nunquam conjugij ſocietatem, aut parem amplius quærat: defuncti enim mortem perpetuò luget, omnesq́; delicias fugit, neq; viridibus arborum ramis amplius, ſed exiccis, aridiſq́; tantum inſidet. Hæc Principiſſa, Ducis Biſignani filia, turturis exemplum ſecuta eſt: Marito enim defuncto, ipſa florente ætate vidua ſuperſtes, lugubris ſemper manſit, ſeſeque ab hominum conſortio ſegregavit. Domi etiam perpetuò occluſa veſtalis virginis inſtar, ac à vino abſtinens, ſtudijſque divinis, & moralibus dedita, remanſit. Nullas nuptias à principibus expetitas, inire unquam voluit. Iuſticiæ imprimis, ut ſubdiris bene adminiſtraretur operam dedit: in pauperes & virgines, quas ſuis expenſis elocabat, ſatis liberalis, tandem ut fidelitatem in maritum, & continentiam oſtenderet, hanc Hierographiam edidit.

CELERITATE ET MORA.

Ala orbi applicata celeritatem, ac teſtudo in adverſam ejus partem repens, moram deſignat. Aquila orbem ſuſtinens utrumque: quantùm enim alis feſtinare cupit, tantùm orbis pondere impeditur. Symbolum iſtud in libris iſtis frequens, differente Hieroglypto, intellectu non difficile. Hîc videtur indicare res graves & politicas, quæ ad orbis imperium ſpectant, neque citò, neque tardè geri debere, ſed inſtituto priùs conſilio, quod moram aliquam poſcit. Eo præhabito, celeriter quod concluſum eſt expediendum: alias mora peccatur & celeritate. Mora in rebus bellicis maximè nocere poteſt: Si enim Rex procul ab exercitu ſit, ac conſilia ad eum priuſquam quid geratur deferri debeant: ſæpe rei gerendæ non ſolùm occaſio amittitur: ſed etiam res perditur. Hoc incommodum ut Romani vitarent, Dictatorem creabant, penes quem ſumma erat ſtatuendi & imperandi poteſtas. Idem ægrotis accidit, dum morbus ſedem figit, priuſquam medicus vocetur, & quid agendum ſit conſultum fuerit. Celeritas, abſq; conſilio & electione ejus quod optimum eſt, inſtituta nocet, quia neque perpendit, neque præcavet, quæ acceleranti obvenire poſſunt pericula. Rectè itaq; hæc Principiſſa CELERITATE ET MORA, id eſt prudentia negotium quodvis geri debere, teſtatur. Idque verum eſt non ſolùm in ijs, quæ viro tantùm conveniunt, ut declaratum eſt, ſed etiam quæ fœminæ. Nam ad viri ferocis affectus compeſcendos, ejusque compeſcendum animum, reſque œconomicas rectè ac dextrè à fœmina gubernandas, non minùs quàm in cæteris celeritate, & mora opus eſt.

OMNIA

OMNIA FORTUNÆ COMMITTO.

Quis dubitat hunc Principem, dum ſe triremi & mari committit, omnia fortunæ committere? Externa enim bona, quæ nobis noſtra videntur, revera noſtra non ſunt, ſed tantùm interna, animi nempe & corporis. Ob id Bias dum patriam egrederetur, interrogatus: cur nullam ut alij ſuppellectilem ſecum ferret? Reſpondit: omnia mea mecum porto. Sapienter: Nihil enim noſtrum eſt, niſi id, quod à nobis auferri nullo modo poteſt. Hunc Princeps imitatus, dum ſe Cæſaris dominique ſui causâ mari committit, inquit: OMNIA FORTVNAE COMMITTO. Reliqua enim bona externa quæ poſſidentur, etiamſi ad aliorum manus perveniant, non tamen ideo intereunt, aut fortunæ caſus patiuntur. Solus homo is eſt, qui fortunæ inſultus perferre cogitur, & poteſt. Is ſi ſe periculis committat, ut fidelitatem quam ſuo domino debet, teſtetur, rectè omnia ſua fortunæ committere, aſſeverat: Nihil enim vita eſt majus, quàm qui pro domino ſuo exponit, verè ſe fidelem eſſe, ut hic Princeps Symbolo, jactare & gloriari poteſt.

IN MORA ET VELOCITATE.

Mora teſtudine, velocitas navi, & utrumque creſcente arbore ſignificatur. In mora & velocitate rerum gerendarum fœlicitatem conſiſtere, multis Hierographijs oſtenſum eſt: Quicunque enim mora & velocitate negotia, vel publica vel privata agere ſibi proponit, prudens eſt, neque facilè errat, aut periculum vel damnum incurrit. Nam mora perpendit pericula, eaque præcavet, & velocitas antequam quid aliud intercedat, negotium perficit: Multa enim ut inquit ille cadunt infra calicem ſupremaque labra, ac cunctatione, res bene perpenſæ & deliberatæ, ſæpe fructu carent, optatumque ſcopum non attingunt, pereuntque.

MI TROVO IN ALTO MAR SENZA GOVERNO.

Inquit Symbolum: me in alto mari abſque gubernaculo perſpicio: Hieroglypton Cymbam fluctibus jactatam, abſque gubernaculo continet. Voluit proculdubiò Myſta oſtendere, ſe in multis & maximis periculis verſari, neque omni ablato auxilio ſcire, quomodo emergere poſſit. Vt tamen Cymba fortunæ commiſſa, interdum à fluctibus ad littus proijcitur, ac pellitur, ita ſe non deſpondere animum, ſed fortunæ ita confidere, quod ſperet ab illa inductum malum, illius beneficio iterum ſe conſecuturum. Fortis enim animi eſt, dum adverſa urgent & præ manibus ſunt, ijs non ſuccumbere: ſed contra niti ardentius, ac ærumnarum finem ſibi brevì polliceri. Tum quòd rei melioris ſpes, dolorem minuat: tum quòd nullum onus tam grave à numine inſeratur, quod non ferat hominis natura: quæ patiendo exercitata, fortitudinis habitum inducit, ac hominem immortalitati conſecrat.

SI TE FATA VOCANT.

Ramus aureus Virgilianus hîc exhibetur, omnium, quæ optari poſſunt, ſcopus aut fœlicitas ipſa. Hanc cùm AEneas quæreret, ac omni ſtudio proſequeretur; reſponſum Sybillæ accepit, neque virtute, neque vi obtineri, ſed fato:

Si te fata vocant, aliàs non viribus ullis,
Nec etiam duro poteris convellere ferro.

Aureus enim ramus, quò honores, divitiæ, victoria, & quicquid deſiderari poteſt, ſignificatur; neque vi, neque ferro abſcinditur, aut amputatur, ſed fato, id eſt Dei providentia obtinetur: Vim enim inferenti ſæpe reſiſtit, ut demulcenti ſeſe ultrò carpendum obtrudit, ſi fata velint, hoc eſt, divina annuat voluntas: Fatum enim Chriſtianis nullum, niſi connectio & ordo rerum à cauſis neceſſarijs, vel contingentibus manans, numini ſolo nota, fatum vocetur. Hanc Chriſtiani fati neceſsitatem, agnovit Myſta, qui ſibi omnia fœlicia, divini numinis ope, ac victoriam contra hoſtes, quos complures habuit, citra labores pollicetur. Fruſtraneus enim labor & inutiles curæ ſunt, quæ adverſus divinitus ordinatam rerum ſeriem inſtituuntur. Reprehendendi itaque, qui fata cogere volunt, ac præ alijs chimici, qui aureum illum ramum, aureos proferentem fructus, quem lapidem philoſophorum appellant, tot laboribus vigilijs & impenſis, ut Cræſo ditiores fiant, quæritant: Avaris enim quique immenſas divitias, tanquam fœlicitatis ſcopum ſibi proponunt, ut neque potentibus, ramum iſtum ne attingere quidem datur. Imò conatus temeritatem ſæpe pœnis expiare debent, dum poſt immenſa ſtudia, ac profuſas facultates, ſenilem ætatem paupertie, morbis, ærumnis ac calamitatibus tranſigere coguntur: A fumis enim metallorum, ac mineralium, aliarumque materierum exhalationibus, quæ horrendum fœtorem expirant, non parum corpus labefactatur: Eò enim ſtulticiæ ventum eſt, ut aureum illum ramum ex excrementis alijſque deteſtandis rebus, quæ lethalem odorem ſpirant, elicere conentur. Multi naturam non ferre, ut auri ſemen haberi, & momento, in igne aurum generati poſsit, autumant. Alij è contra, quia metallorum ſimplex admodum eſt generatio, ac in mineris ex materijs aliquibus aptis & commixtis, agentis vi aurum generatur: extra terræ venas eodem modo generari naturæ opera, & artifice materias idoneas tantùm conjungente putant. Hi nocte dieque ſtudent, laborant, vigilant, ſumptibus non parcunt, ac nihil intentatum relinquunt, ut voti compotes fiant: ſed fruſtra plerumque, quòd illis ſolum aureum hunc ramum carpere liceat, quos fata vocarunt, ac quibus Deus tantùm beneficium largitur, ac mentis oculos aperit: ut naturam ducem ſequantur, ac rejectis minùs idoneis & fœdidis, prolificum ſemen ab aureo ramo, ſi aurum gignere velint, elicere aptis inſtrumentis, aquíſve ſolventibus ejuſdem naturæ, ex quibus ramus intrinſecè conſtat, conentur. Verùm inſtrumenti materiam, quam omnia metalla in ſe continent, pauci norunt. Philoſophi, chimici, unanimiter omnes ita deſcri-

ita deſcribunt, quòd unicuique quotidie ob oculos ſit, apud quemvis hominem inveniatur, in vijs calcetur pedibus, viliſsimi ſit pretij, ac interdum caſu immenſi, lapis ſit & non lapis, in ſe contineat omnes colores, in ſterquilinijs inveniatur. Terra ſit adami, & chaos: quia continet in ſe quatuor elementa actu, ignem qui cauterij inſtar urit, aquam veram, lutum, ſeu terram veram, ac ſpiritum: Sal etiam ab illis dicitur, & verè ſalis ſpeciem non ſolùm habet, ſed eſt. Aqua etiam permanens vocatur: quia ignis injurias perfert, neq; ab eo conſumitur, ſed purior redditur. Multi putant ænigmaticè, figurativè, aut allegoricè has notas dari, ſed decipiuntur: Niſi enim quis materiam præ manibus habeat, de qua omnia iſta verè dici poſsint, fruſtra laborabit. Hæc enim materia clavis eſt, qua janua horti auriferi aperitur, ac aqua aureum ramum ſolvens præparatur: Illa ab eadem radice cum aqua ſolvente, & aureo ramo manavit. Verum ut Myſta ait, nemo fructum carpet, niſi quem fata vocarint. Hæc in gratiam chimicorum, qui auri ſacra fame tenentur paulò uberius, ut tandem ſatiari poſsint, tractavi.

Claudius de Lando, Vallis terre Princ
et Bardio Marchio et Compl. Comes

Fridericus de Lando Vallis terre Princ
et Bardio Marchio, et Complani Comes

Ferdinandus San Seuerinus. Prĩnceps
Salerni Generalis Caroli V. Imper

Felix Prĩnceps Salerni. Generalis
reg Arragonię et Neapoli

Joannes Petrus Caraffa Princeps
Stitigliani.

Joannes Caracciolus. Princeps
Melphi.

ULTIMUS ARDOR.

Princeps iſte, cùm multa ab inimicis ſuis perpeſſus, boniſque ferè omnibus ſpoliatus eſſet, unaque tantùm ditio, ac ab inimicis laceſſita, illi ſupereſſet, nullibique ferè tutus vivere poſſet, hanc Hierographiam in lucem emiſit, qua ſe nudum trabibus ardentibus inſiſtentem, ac ſagittam fractam manu tenentem exhibet: Sic enim ſe omnibus denudatum ac ſpoliatum, teloque fracto, ſub nullius tutela ſecurè vivere poſſe, & quodammodo defenſioni ineptum eſſe, ac jam ultimum ignis ardorem, id eſt, extremum ſui interitum expectare, oſtendit. Vulgo nota iſtius Principis adverſa fortuna & cauſæ illius, quas hìc detegere nolo, ſufficiat lectori Hierographiæ expoſitio.

ATTAMEN CONSTANS.

Obeliſcus à fluctibus, ventis, ac fulminis telis oppugnatur: ATTAMEN non deijcitur, ſed CONSTANS manet, ac in ſignum victoriæ laurea corona coronatur. Obeliſcus Myſtam notat, qui varijs fortunæ caſibus agitatus, ejuſque tela perpeſſus; nihilominus non ſolùm magna animi conſtantia & fortitudine quævis diſcrimina pertulit, ac nullum puſilli animi indicium oſtendit: ſed etiam illæſus hactenus conſtitit Suſannæ exemplo: Quæ à ſenibus falsò adulterij accuſata, ac in ſummum vitæ periculum conjecta, Deo Opt. Max. innocentiæ propriæ teſtimonio confidens, ac extremam ignominiam, crudeliſsimumq; mortis genus expectans, tandem divino per Danielem judicio, ab ignominia, & periculo liberata fuit, ac de accuſatoribus triumphavit, & in eos talionis legem, mortiſque ſupplicium tranſtulit. Nihil ſanè prudentius, quàm adverſa ferre, deſpicere, nihilique facere, ac ita animum ſemper promptum inſtructúq; habere, ut num quid mali, aut boni illi contingat, id neq; animus ipſe, multò minùs alius quiſpiam percipere poſsit. Si mala contingant, ſperanda meliora, ſi bona metuenda adverſa, judice Horatio:

Sperat infeſtis, metuit ſecundis
Alteram ſortem, bene præparatum
Pectus.

Ita quaſi ponderibus inæqualibus, in æquales lances ad æquilibrium rediguntur, & quòd uni deeſt prudentia ſuppletur, quòd alteri ſuperfluum eſt, virtute demitur.

OFFICIUM NATURA DOCET.

Ferdinandus Princeps Salernitanus, cùm à Marchione Vaſtenſi admoneretur, ut Senæ delicias, ubi gubernatoris munere fungebatur relinqueret, ac ſecum ad bellum Pedemontanum proficiſceretur, reſpondebat: ſpiritum quidem promptum eſſe, carnemque non infirmam, ſed à nemine conductum eſſe, alludens ad Euangelij verba: Nemo nos conduxit. Quod reſpõſum cùm audiviſſet Marchio, illum Magiſtrum ſupremum celerũ equitum ad bellum Pedemõtanũ creavit. Ad quam expeditionẽ, cùm poſceret Hierographiam à Iovio vexillis militaribus impingendam, & Marchio

Marchio magiſtro equitum, audaciam, liberalitatem ac vigilantiã convenire diceret. Iovius Marchioni reſpondit: illum neq; liberalitatis neq; audaciæ, quòd priùs illas virtutes à Marchione didiciſſet, neq; etiam vigilãtiæ commonendum eſſe; quia conſueverat quotidie ante lucem ſurgere, tum ut citò à lecto ſe liberaret, tum ut venationibus operam daret. Quia tamen vigilantia partim hoſtium doli, & machinationes illuduntur, ac eadem in inſidias perducuntur, & circumveniuntur. Rectè Iovius illi vigilantiæ notam, gruē exhibuit, quæ Hieroglypton conſtituit, ac altero pede elevato lapillum continet. Grues namque NATVRA DOCENTE, dum maria tranſvolitant, ut Plinius refert, lapillos pedibus tenent, ut ſomnum impediant: Si enim jam dormituriant, ac ſomnus irrepat, reſolutis pedum nervis, decidit in aquam lapis, ac ſtrepitu ſomnum ſolvit, grueſque vigilantes iterum reddit. Vt gruibus hæc à natura documenta data ſunt: ita huius Principis NATVRA ad vigilias propenſa OFFICIVM DOCET.

AMOR ADDIDIT.

Mora in Hieroglyphicis plerunque teſtudine ſignatur, quòd lentum ſit animal, proprio domicilio, ſcutoque ſatis compacto & gravi tectum, quo à natura armata eſt, ut inter rupes, ubi commoratur, tutò degere poſset. Verùm hîc alata & in aëre volitans conſpicitur, mirum ſanè ſpectaculum: ſed non mirum, ſi quis Symbolo intelligat, amorem addidiſſe alas. Magna ſiquidem amoris vis eſt, qui ſæpe ea, quæ difficillima, & fieri non poſſe videntur, facillima facit. Idque verùm, ſive quis rerum terrenarum amore, ſive cœleſtium capiatur. Rerum terreſtrium amor multiplex, ălius corporum, ălius rerum externarum, alius eorum quæ ad ornatum animi ſpectant. Quid corporum aut carnis amor poſſit, & quanta pericula ſuperet, ut re amata potiatur, cuivis facilè notum eſt. Quas difficultates divitiarum amor aggrediatur & conficiat, teſtatur verſus:

Per mare per terras currit mercator ad Indos
Pauperiem fugiens.

Gloriæ, doctrinæ & virtutum amor, non minùs cæteris alatus eſt: labores maximos & graves, minimos & leves, ut optatis fruatur, efficit. Verùm præ cæteris amor ille, qui terreſtria omnia deſpicit, ac cœleſtia tantùm cupit, is divini amoris alis adjutus ac inſtructus, compos deſiderij tándem fit; Iis namque ſublevatus in cœleſte regnum, immenſis hinc diſtans intervallis, defertur.

SI PERDIDISSEM UNA SOLA MIHI REDOLERET.

Manipulum florum Hieroglypton exhibet: Flores exiſtimo ditiones, arces, aut civitates quas Princeps habet, ſignificare: quarum ſingulæ, Symbolo innuente, tanti ſunt momenti, ut omnibus amiſsis, una ſola ſuperſtes, ad beatè, commodèque vivendum Principi ſufficere poſsit: Proinde avaritiæ ac ambitioni ſe nequaquam deditum eſſe. Avaris enim & ambi-

& ambitioſis nihil ſufficit, cùm ſemper egeant ac ſemper aliquid deſit. Vt ob id vere pauperes&miſeri dici poſsint, etiamſi alijs immenſas habere divitias aut magnis ornati dignitatibus videantur. Nemo ſiquidem niſi indigentiæ ratione, & eorum quæ deſunt reſpectu, pauper et miſer eſt. Avaris autem ac ambitioſis innumera perpetuò deeſſe notiſsimum eſt.
Dum enim ædes habent prædia cupiunt: dum prædia pagos: dum pagos, civitates: dum civitates, provincias: tandem regna & imperia deſiderant. Ita ut nunquam expleri eorum cupiditas, & ambitio poſsit, ac ſemper ut optata conſequantur, ſe excarnificent. Inter hos qui proprium defraudant geniũ nec ijs,quę corpus ut bene valeat,poſcit,utuntur: omnium ſunt miſerrimi, pauperrimi ac imprudentiſsimi, quòd alijs non ſibi cumulent. Si interroges, cur vigilent, laborent, curis ſe angant, neceſſaria corpori detrahant, fœnore conſcientiam gravent, ac injuſtè aliena ad ſe rapiant, cùm jam fortaſsis parum vitæ ſuperſit? Reſpondent ſe neceſsitati providere, ac liberis omnia quærere. Si iterum roges an velint, liberi utantur & fruantur à ſe partis divitijs? annuunt: Sed imprudenter, quòd, ut liberis voluptatis occaſiones dent, ac genio, voluptatique ad libitum indulgere poſsint, ipſi ſe crucient, graviſsimaque peccata committant.
Si bonum eſt uti divitijs, tu ipſe illis utare potiùs quàm alij, ac liberis ſolummodo tantùm relinque, quantùm, ſi frugi eſſe velint, illis ad acquirendum & vivendum ſufficiat. Si multa liberis reliqueris, perdent ſe, & ſua, neque comparandis ad vitam neceſſarijs dabunt operam. Si parum reliqueris, ac bonæ fuerint indolis, non deerunt emergendi, & acquirendi occaſiones, ſi malæ, ac prodigi, indigni divitijs, & te illorum cauſa tantos labores ſuſcepiſſe, imò obulum illis reliquiſſe. Vt autem privato, avaritia turpis eſt, ita Principi, aut potenti ſordidiſsima, quòd illius cauſa omnium odia incurrat; nemo illi benè velit; nemo officium præſtet; ac quilibet illum tanquam generi humano inutile & noxium pecus, execretur. E contra nihil potenti vel principi laudabiliùs liberalitate, qua bene de ſe meritos beare poteſt, & debet: Ipſa etiam liberalitas per ſe jucundiſsima eſt ei, à qua exercetur: Amicos enim parit, homines ad omnia officia paratiſsimos facit, ac ſui ſtudioſum, maximo gaudio & honoribus afficit; Vix enim gratiùs quicquam eſſe poteſt, quàm multis poſſe benefacere, ac multorũ animos poſsidere, qui facilè liberalitate emuntur. Hæc omnia hunc Principem diligenter perpendiſſe non eſt dubium, ac propterea Symbolo dixiſſe: SI PERDIDISSEM, ſupple ferè omnes, VNA SOLA MIHI REDOLERET: id eſt, ſufficeret ad beatè commodèque vivendum. Homini enim neque avaro, neque ambitioſo pauca ſufficiunt, ut commodè ac honeſtè vivat. Si quis floribus amicitias, vel amicos intelligere velit, non male Hierographiam interprætabitur. Fortaſsis enim Princeps dum fortuna ſecunda eſſet, multos, ut fieri ſolet, amicos habuit; qui, dum vela vertere fortunam animadverterent, inconſtantiæ ſigna, parumque fidelis amicitiæ notas, uno excepto (qui cæteris conſtantior fuit), dederunt. Hunc unum ſibi fidelem, ſi celebret & colat, alijsque omnibus amiſsis, præferat, ac ſibi redolere aut placere, afferat, mirum non eſt. Cùm paucorum, quàm multorum amicitia, firmior ac ſincerior ſit: Imò Ariſtotele teſte, vix integra inter plures, quàm

duos conſiſtere poteſt, quòd amantis cor neque dividi, neque pluribus ſed uni ſoli tantùm integrum dari poſsit.

CONFICERE EST ANIMUS,

Quid face ardenti indicetur, difficilè eſt conjectu, fortè Myſta hoſtem aliquem habuit ſummo loco conſtitutum, facisque ardentis inſtar, omnibus publico aliquo munere conſpicuum: quem, quia loco indignum putavit, & ob privata odia, etiam de loco deijcere, & planc conficere ſibi propoſuit, non ſecus ac gladius hîc facem amputare velle videtur. Sed ſi fortè indignum videatur, hunc Principem parum Chriſtianum habere propoſitum, poterit Hieroglypton commodiùs, de publicis & non privatis hoſtibus intelligi, quos igne & gladio CONFICERE illi EST ANIMVS. Face enim, id eſt, igne, ac gladio hoſtes terrentur, & conficiuntur. Quicunq; bonam gerendi belli cauſam habet, is prudenter facit, ſi hoſtes gladio ac ferro adoriatur, inſequatur, & conficiat. Qui enim parcit hoſtibus, ac non ſatis ſevere bellum gerit, ac cùm conficiendi datur occaſio, non conficit, ille ſerpenten alit in ſinu: qui reſumptis viribus, hoſti ſuo non parcet, ſed crudelius acceptum dedecus & cladem vindicabit, ac rependet. Id teſte Livio, Sabinis contigit. Cùm enim Romanos exercitus duos conſulares in furculas Caudinas traxiſſent, Jamque ſaltibus auguſtijsque locorum occupatis, Romanis neque fugiendi, neque pugnandi daretur locus, & victi omnes deleri abſque gladio poſſent. Sabinis in tam lætis rebus non ſuppetabat conſilium, ac neq; dimittere Romanos liberos, neque penitus perdere, volebant; ſed tantùm ſub jugum miſſos, cùm ignominia domum mittebant. Quamobrem domum reverſi Romani, reſumpto in Sabinos bello, eos (à quibus deleri omnes poterant) debellarunt, ſibique ſubjecerunt; ita ut Sabini meritas imprudentiæ pœnas dederint: Moniti enim erant priùs, ut vel liberos dimitterent Romanos, hacque benevolentia perpetuam amicitiam ſtabilirent, vel omnes conficerent, quòd intra centum annos vix ſe iterum reſtituere poſſent; Verùm Sabini alio conſilio ignominiosè Romanos dimiſerunt, quo neque amicos fecerunt, neque inimicos ſuſtulerunt. Prudentiùs itaq; eſt conficere hoſtem.

Julius Cybo Marchio Massæ Dux Carariæ

Franciscus Cybo Malaspina Marchio Massæ

Albericus Cybo Malaspina S Rom Imper Princeps et Massæ March Carariæ

Albericus Cybo Malaspina S. Romã Imp Princ et Massæ March Carariæ

Philippus de Lanoi Princeps Sulmonæ Eques Aurei Velleris.

VON GUET, IN BESSER,
id eſt:
DE BONO, IN MELIUS.

DE BONO IN MELIVS inquit Symbolum: Hieroglypton depingitur vaſe ardente; ut itaq; vas,& præcipuè piee illicitum, dum cępit ardere paulatim vehementiùs ardet, ita illius exemplo Princeps indicare vult, ſe virtutis deſiderio inflammari, ac indies virtutibus principe viro dignis, ita proficere velle,ut poſtea ignis inſtar omnibnus illuſtris & conſpicuus fiat. Quemadmodum enim ignis tenebras omnes depellit, ſeq; conſpicuum per denſiſsimas tenebras facit: ita virtus vitia omnia delet,aliiſque rebus omnibus prælucet. Virtutes autem principe viro dignæ præcipuæ ſunt, juſticia, liberalitas & fortitudo. Iuſticia, Princeps unicuiq; ſuum tribuit, probos tuetur, improbos punit, ac leges æquas condit. Liberalitate, benemeritos remuneratur, miſeros juvat, ac ſubditorum benevolentiam ſibi conciliat. Fortitudine, adverſa perfert, hoſtes, ac difficillima quæque ſuperat. His virtutibus principes ſe exercere debent, ut DE BONO IN MELIVS proficiant, ac tandem habitum virtutis ſibi comparent.

DI BEN IN MEGLIO.
id eſt:
DE BONO IN MELIUS.

Eadem prorſus Hierographia cum proximè præcedente, ſed alterius Principis: Fuit enim iſte Comes Angvillaræ, ac ſe non minùs virtutis deſiderio inflammari quàm prędeceſſores,& quotidie in meliùs proficere velle, oſtendere voluit. Quod revera præſtitit: nam virtutis amator illuſtriumque familiarum cultor fuit: Inprimis autem familiam Mediceam conjugis gratia coluit: Habuit enim uxorem Magdalenam Laurentij Medicei filiam, Sororem Ioannis Medicei Cardinalis, qui poſtea Papa Leo decimus vocatus fuit. Filius iſtius Franciſci à Leone Decimo Cardinalis creatus fuit. Cùm autem Papa illi Cardinalatus dignitatem largiretur, ac coccineum illi imponeret pileum, hæc verba dixiſſe fertur. Innocentius Cybus mihi dedit,nunc autem Innocentio Cybo reſtituo: Quibus verbis innuebat ſe illius familiæ favore & opera,ad dignitatem illam perveniſſe, ac acceptam gratiam agnoſcere & reddere.

EN KYBΩ EYXARIΣTIA, id eſt: IN CUBO GRATITUDO.

In cubo inquit Myſtographus gratitudo: Græcum eſt Symbolum, cujus vocabulum cubo, reſpondet familiæ cognomini Cybo, licet illud aliter Latinè pronuncietur,Græcè enim per ypſilon ſcribitur. Symbolum luculenter teſtatur familiam hanc Græcam fuiſſe, uti etiam tota Hierographia; quæ olim ab Aronc Cybo nummo expreſſa, ædita fuit, cùm Nea-

cùm Neapolitanis, Renato Andagavenſi tenente regnum, in ſubſidium, inſtructo navali exercitu, & comeatu veniſſet. Origo autem huius Hierogtaphiæ à quodam viro Græco illuſtri eſt, qui dum Palęologi imperium orientis tenerent Genuam habitatum venit; Eo enim tempore Genuenſes, Peram, Tyrum, Ptolomaidem, Nigropontum, Pontum, Cyprum, Tauricam Cherſoneſum aliaſq; innumeras provincias ſub ſuo imperio habebant. Ex ijs complures familiæ nobiliſsimæ Genuam ſe conferebant, ob urbis elegantiam, ſplendorem, gentiſque humanitatem. Inter cæteras autē nobiliſsimas familias quæ eò venerunt hæc fuit, quæ à cybo nomen retinuit: quæque poſtea in varias Europæ partes ſe tranſtulit, ac ad pontificatum pervenit. In Hieroglypto cubus ſpectatur, ac ciconia illi inſiſtens, gratitudinis nota. Ciconia enim parentes ſuos, beneficiorum acceptorū non immemor, ſeneſcentes alit & nutrit, ac hoſpiti, à quò commorationis & nidificandi beneficium accipit, veris præſentis delitias annunciat, quòd zodaico deſignatur. Vt itaqua ciconia grata eſt benefactori, ita Myſta eius exemplo, ſe benemeritis non minùs gratum eſſe velle, & fore, oſtendit.

ALIIS SPRETIS TE SOLAM.

In hoc Hieroglypto multæ ſtellæ circumcirca, templumq; in cujus medio candela ardet conſpicitur: Ad hanc proculdubiò Myſta Symbolum dirigit, dum ait: ALIIS SPRETIS TE SOLAM, ſupple cupio, ſequor veneror ac adoro. Verùm quid templo & candela notetur dubitari poteſt. Ego Eccleſiam veram & Catholicam (quandoquidem Hieroglypto eccleſiæ vel templi forma exhibetur) quæ candelæ, vel facis inſtar, alijs ſtellis omnibus, id eſt, falſis opinionibus & hæreſibus prælucet, ſignificari puto; Cùm hac enim comparatæ inſtar ſtellarum ſunt, quæ videntur quidem, ſed nullam, à ſe lucem mittunt. Hanc Eccleſiam Catholicam, & Apoſtolicam qui ſequitur, non errat, quia columna, & firmamentum veritatis eſt, ex unione fidelium conſtans, ac per varias orbis partes diſperſa. Hoc proprium ejus eſt Hilario teſte, ut dum perſequuta eſt, floreat; dum opprimitur, creſcat: dum contemnitur, proficiat: dum læditur, vincat: dum arguitur, intelligat: ac tunc ſtet, cùm ſuperari videtur. Hanc Myſta Eccleſiam, cæteris ſpretis, ſequendam ſibi rectè propoſuit.

KAI EXOMEN EN κυβῳ, id eſt: ET HABEMUS IN CUBO.

Latinè ait Symbolum, & habemus in cubo, alludens ad nomē familiæ: Cubus Geometris corpus eſt ſex ſuperficierum, ad angulos rectos quos ortogonios vocant conſtitutarū, Latinis teſſera dicitur. Quidnam igitur in cubo eſt? Puto Myſtam ſignificare conſtātiam eſſe, qua maiorum & anteceſſorum virtutes imitari velit. Cubi enim conſtitutio talis eſt, ut poſitus aut jactus, dum reſederit, non facile ab externa aliqua re dimoveatur, ſedemve variet aut mutet. In hunc ciconia gratitudinis index, quòd parentes decrepitos alat, & hoſpiti ſuo imminens ver prænunciet, pedibus

inſiſtit; Gratitudinem ſibi Myſta etiam perpetuò, ciconiæ exemplo, colendam proponit. Vtræque virtutes principibus viris maximo non ſolùm ornamento, ſed emolumento: Conſtantia enim ſuperantur difficillima. Gratitudine omnium nobis ſubijciuntur, ac devinciuntur animi, ac utraque virtute, honor, gloria, divitiæ & potentia acquiruntur. Zodaicus porro Hieroglypti, quia Solis via eſt, tẽpus deſignat, quod ciconia ut migret, advoletq; obſervare, ſi veris vel autumni nuncia eſſe velit, cogitur.

IOVO DIETRO A QVEL CHE ME ARDE.

Cernitur in hac Hierographia candela ardens, ac tinea vel blatta potius, ad cãdelæ lucem volitans, adjuncto Symbolo Italico, quòd Latinè ita redditur: ME QVOD VRIT, INSEQVOR. Veriſimile eſt, hunc Principem virginem, aut mulierem quandam deperiſſe, ipſiusque aſpectu carere non potuiſſe, ac propterea amoris flammis flagrantem, proprij cruciatus ſibi ipſi cauſam dediſſe: Hæc enim amoris vis eſt, ut quò propiùs rem amatam accedat amans, majori rei amatæ deſiderio, ut ea potiatur, flagret: Siqùe potiri ea fas non detur, amoris igne exardeat, conſumatur ac tabeſcat; ſibiqùe ipſi necis cauſa fiat. Hunc animi ſui affectum & cruciatũ Myſta amaſiæ, hac Hierographia indicare voluit. Poſſumus aliter etiam explicare, ac Principis iſtius fidelitatẽ blatta demonſtrare. Inſervivit enim Philippo Hiſpaniarum regi fidelisſimè, ſuoque damno ac incommodo, communi aulicorum fortuna; quæ talis ſæpe eſt, ut quò fideliùs Principi ſuo inſerviunt, ac quo magis illis ſunt familiares, eò etiam citiùs illorum indignationem, ob minima peccata, incurrant, ac ſeipſos dum frui Principis familiaritate volunt, præcipitent, perdantqùe; ut blatta; quæ dum luci nimis ſe fidit, ab ea exuritur. In aulis itaque tutius eſt non nimis prope Principis intueri faciem.

Leonora Doria della Noia Principiſsa Sulmone Phil. uxor

Aristotile Stagiritta Princeps Philoſophorum

Constantia Carretta Principiſsa Sulmona etc

Bonifacius II S. Rom Imper Princeps et Vicar March Montis Fer V.

Gulielmus IIII Longospada Mar. Montis Ferratis VIII.

Bonifacius III Marchio Montis Ferratis IX

ROMA

ALTA ALATIS PATENT.

Iobates cùm Bellerophontem innocentem interficere juſſus fuiſſet, id facere noluit, ſed pœnæ loco, periculum imperavit Bellerophonti, ut Chymeram occideret. Erat autem Chymera quæ flammas evomebat, adeò terribilis, ut cum ea pugnanti, nihil aliud quàm præſens exitium præſtò eſſe videretur. Proxima enim quæque comburebat, igne devaſtabat, pecoraque interficiebat. Verùm Dij cognita Bellerophontis innocentia, ejus miſerti Pegaſum alatum equum, natum è Neptuno, & Meduſa, vel ut alij maluerunt, è ſangvine Meduſæ, dum eius caput à Perſeo cederetur,, illi dederunt. Quò vectus Bellerophon, Chymeram occidit, ac innocentia ejus cognita, à Iobate regni ſucceſſor inſtitutus fuit. Sed Bellerophon (quale eſt ingenium plerisque mortalium) tanta rerum fœlicitate nimium elatus, in cœlum quoque aſcendere inſidens Pegaſo voluit. Verùm tantam arrogantiam Iuppiter deprimendam eſſe ratus: æſtrum illi equo immiſit, ut Bellerophon in terram præceps deturbaretur, ac Pegaſus nunc ſublimis, nunc depreſſus per aëra volans, in cœlum tandem rediret. Quem cùm vidiſſet Aurora, impetravit à Iove ut ab eo vecta, quotidianum curſum conficeret. Ad fabuloſam hanc poëtarum hiſtoriam, quæ ab Heſiodo deſcribitur ſpectat Myſta, dum animum ſuum alta, & ſublimia petere Pegaſi, exemplo, & figura oſtendere voluit. Animus enim hominis verè alatus eſt, cùm cœlos omnes & quicquid in toto univerſo eſt, penetrare, & ſuperare momento poſsit: Huic nihil occultum, abditum & occluſum eſt, ſed omnia patent: Hujus beneficio non ſolùm planetarum & orbis motus, magnitudo & diſtantia, inveſtigatur, & percipitur. Sed etiam quæ ſupra firmamentum ſunt, ac æternam & beatam, teſte Ariſtotele, degunt vitam, intelliguntur, & cognoſcuntur. Rectè itaque Symbolum ait ALTA ALATIS PATENT.

NEC CITRA, NEC ULTRA.

Metas multi antiqui authores exiſtimant, pyramidis forma fuiſſe, planaque ſuperficie: verùm errant, quòd turbinis inſtar fuerint, Plinio teſte lib. 2. nat. Hiſtor. cap. x. ubi ſcribit noctem nihil aliud eſſe quàm terræ umbram, figuram autem umbræ ſimilem metæ, ac turbini inverſo, cuius figura ſemper in mucronem deſinat. Turbo autem ſeu trochus rotundus eſt, & pueris notum inſtrumentum, Virgilio teſte:

Ceu quondam torto volitans ſub verbere turbo
Quem pueri magno in gyro vacua atria circum
Intenti ludo exercent.

Metæ tres quadrato lapidi, ac mucronibus illorum, ova imponi ſolebant, quæ Caſtoris & Pollucis ova repræſentabant. Ita aptabantur, ut auferri ſecundum certantium, ac currentium leges poſſent. Hujuſmodi metas duas Hieroglypton habet; tres enim turbines qui lapidi impoſiti ſunt, pro una meta accipiuntur ab authoribus, uni aſcriptum eſt: NEC CITRA. alteri: NEC VLTRA. Quibus indicare hæc Principiſſa voluit: cuivis matronæ nihil magis in rebus omnibus convenite, quàm mediocritatem: Hæc enim virtutis meta eſt; hanc ſi exceſſeris in vitium

rues,

rues, ſi non aſſequutus fueris peccabis: Virtus enim ut vulgò dicitur, in medio conſiſtit, & verè res ita ſe habet. Nam inter prodigalitem & avaritiam, virtus eſt liberalitas; inter temeritatem & timiditatem fortitudo; inter ſorditiem & puſillitatem, magnificentia; inter ſuperbiam & puſillanimitatem, magnanimitas; inter animi abjectionem & ambitionem, modeſtia; inter iracundiam & ſtoliditatem, manſvetudo; inter placidum & contentioſum animi affectum, affabilitas medium tenet: inter jactantiam & mendacium veritas: ac inter ruſticitatem & ſcurrilitatem, comitas: ita ut in rebus omnibus, mediocritas, quæ & locum, & perſonam, & tēpus, ac occaſionen rei gerendæ, id eſt, decorem obſervat, virtutem pariat. Hanc itaque eleganter hæc Principiſſa ſibi propoſuit.

ARISTEIA, ideſt, STRENUITAS.

Hanc Hierographiam ab Ariſtotele ſummo philoſopho, & primo naturæ interprete inventam eſſe, vix credo; aliquid tamen Figura antiquitatis præ ſe fert, ac ex antiquis AEgyptiorum Hieroglyphicis deſumpta videtur. Symbolum, quidnam figura ſignificet, indicat: Græcè ait: ἀριστεία, id eſt: ſtrenuitas; fuit fortaſsis aliquādo ſtrenuitatis Glyptō, propter adjunctos pedibus duos venaticos canes, quorum ſtrenuitas, dum in venatione officio ſuo ſtrenuè perfunguntur, nota eſt. Strenuitas porro, circa res gerendas verſatur; quæ ſi diligenter magno animo, neglectoque omni periculo & mora gerantur, ſtrenuè geri dicuntur. Hac virtute Ariſtoteles valuit, dum tam ſtrenuè philoſophiæ omnibuſque ſcientijs operam dedit, ut non immeritò tot coronas, quòt figura continet, conſecutus & meritus fuerit. Diſcipulus etiam ipſius Alexander Magnus eadem virtute ornatus fuit, ejuſque beneficio multa regna acquiſivit, & coronas adeptus eſt, quæ ſtrenuitatem, tanquam umbra corpus, ſequuntur. Suprema verò, ac capiti imminens Hieroglypti corona, ἄριστον, id eſt, optimum & ſummum illud bonum deſignat, quòd Ariſtoteles agnovit ac coluit, quilibetque Chriſtianus ſummo ſtudio, ac ſtrenuè, ut id adipiſcatur perſequi debet.

CAUTIUS.

Bonifacius iſte, dum cùm hoſtibus confligere deberet, & nimis properās in tentorio galeam, qua caput ſemper pugnaturꝰ munire ſolebat, reliquiſſet, detectoq; capite nudus cum ſuis in medios hoſtes irruiſſet, vulnꝰ in capite, ſatis periculoſum dicitur accepiſſe. Quia verò periculum averti galea potuiſſet, propterea ſe CAVTIVS ac prudentius vitæ corporiſq; rationem habiturum, hac Hierographia, (in qua galea cum Symbolo CAVTIVS depingitur) oſtendit: Proprio enim periculo quivis prudentior fit, hinc proverbium: Piſcator ictus ſapit. Qui ſuo periculo non ſapit, ſtolidus eſt, aut imprudens, omnibuſque injurijs, periculis & damnis exponitur: Prudentia enim circa pericula verſatur, ac is, qui ea quantum poteſt vitat, prudens dicitur: neque enim omnia & quævis vitari poſſunt. Quæ præter opinionem incidunt, prudentiæ habitum non tollunt, cùm illa conſilio & electione præhabita, ejus quòd optimum factu eſt definiatur,

definiatur, etiamſi effectus infœlix,& non prævisus ſequatur: Hæc enim rerum, circa quas verſatur prudentia, natura eſt; ut caſu & propter rei alterius interventum, ſæpe mutentur. Conſilium ejusq; anima,recta ratio, rerumq; diſcurſus,prudentiam non eventus facit: Multa enim prudenter, tum in rerũ gubernaculis,tum in rebus bellicis ſæpe inſtituũtur, quæ tamē fœlici carent exitu,non conſilij,ſed rerum incidentium vitio. Hæc vulgus latent,quod ex rerũ eventu conſilia ponderat,ac mala omnia illa,quę fœlice fine carent,judicat. Sapientes viri aliter ſentiunt,ac conſiliũ non eventum perpendunt, Phocion, cùm Athenienſes rem aliter atque ipſe ſvaſerat, proſperè adminiſtraſſent, adeò perſeverans conſilij ſui propugnator extitit, ut in contione lætari quidem ſe ſucceſſu eorum, ſed conſilium tamen ſuum aliquantò melius fuiſſe diceret. Non enim damnavit, quòd rectè viderat (quia quòd alius malè conſuluerat, benè geſſerant) fœliciùs illud exiſtimans, hoc ſapientiùs.

UTRUMQVE.

Nuda muliercula utramque arborem & aridam, & ſiccam arripit, ac ab utraque ne vacillet, aut decidat, ſuſtentatur. Veriſimile eſt Myſtam, muliercula,ſe,vel ſtatum ſuum indicare,quem talem eſſe vult, ut non ſolùm à potentibus, ſed etiam à plebe ſuſtentetur: Vbi enim harmonia hæc in republica eſt,ut Princeps æqualitatem Geometricam inter ſuos conſervet,plebiq́ue,quæ plebi, optimatibus,quæ optimatibus conveniunt, relinquat, ab utriſque fulcitur ipſius imperium, ſecurèque regnat, neque facilè tumultus, aut reipublicæ mutatio fit; quæ ſequi ſolet, dum altera pars negligitur, alteraq́ue nimis colitur: Tum enim neglecta, flocciq́ue habita, omnia in republica ſurſum deorſum movet, ut priſtinum ſtatum, & antiquam libertatem recuperet. Poteſt etiam muliercula nuda, mentem ſeu animum Principis, ejuſq́ue virtutem, conſtantiam ſeu fortitudinem, qua V T R V M Q V E, id eſt, malam & bonam fortunam æquè ferre poteſt, indicare: Id enim conſtantis fortiſq́ue animi officium, & munus eſt, teſte Horatio:

Fortiſſimus ille eſt,
Qui promptus metuenda pati.

Et Cicero 2. de Oratore: Magna laus & admirabilis videri ſolet, tuliſſe caſus ſapienter adverſos, non fractum eſſe adverſa fortuna, retinuiſſe in rebus aſperis dignitatem. Vt autem qui magno animo eſt, atque forti, omnia quæ cadere in hominem poſſunt, deſpicit, & pro nihilo putat, ita & is, qui rebus ſecundis non inſoleſcit: Vir enim fortis & conſtans, ea,quæ eximia pleriſque, & præclara videntur, parva ducere, rationeque ſtabili, & firma contemnere debet, & ea quæ videntur acerba, ita ferre, ut nihil à ſtatu naturæ, nihil à dignitate ſapientis decedat. Inquit Horatius:

Rebus anguſtis animoſus, atque
Fortis appare, ſapienter idem,

Contraſſes

Contrahes vento nimium ſecundo
Turgida vela.

Hæc itaque qui facere poteſt, verè fortis & magni animi eſt.

HIS ARTIBUS.

Hieroglypton arcum, pharetram, ac clavam exhibet, quæ militaria ſunt arma. His tanquã artis militaris inſtrumentis Gnome teſtante, Myſta ſe gloriam & laudem quærere velle, videtur. Vt enim olim arma tractare artis erat, ac Romani ſæpe arte militari potius quàm vi, & potentia hoſtium longè numeroſiores exercitus fuderunt ac ſuperarunt; atque ita laudem & gloriam immortalem ſibi pepererunt: ita & hodie armorum dextra aptaque tractatio, artis eſſe ſtatuitur, illique qui ea regere, beneque tractare poſſunt, non infimam laudem & gloriam conſequuntur, longeque majorem merentur ſi rempublicam, patriamve defendant, maximamque ſi ab hoſtibus liberent. Hanc artem qui novit, ſuorumque commodo exercet, ſtatua dignus eſt, ut immortalitati conſecretur, poſteriſque bono exemplo ſit. Tales complures apud Romanos, noſtroq; ævo ijs qui hanc artem calluerunt, & fœliciter exercuerunt extructæ fuerunt. HIS itaq; inſtrumentis ſeu ARTIBVS militaribus Myſta ſibi laudem & gloriam parere vult.

Anna Marchionissa Montis Ferratis Bonifacy uxor.

Guilhelmus V Marcho Montis Ferratis. X.

Bonifacius IIII Marchio Montis Ferratis XI.

Guilhelmus VI Marcho Montis Ferratis XII.

Joannes Iustus Marchio Montis Ferratis ultimus XIII

Alphonsus Marchio Estensis Dominus Montechy Fr Duc Hercul. II Ferra

FIDES MAIORA FACIT.

Inter Hierographias, inſignem præ alijs ingenij dexteritatem fœminarum oſtendere videntur. Hæc profectò, ſi quæ alia non parum elegans eſt, qua diſcrimen ponitur, inter ea quæ à natura ſola, æ quæ numinis ope fiunt. Spectatur enim aridus olivæ arboris ramus, ſacráque columba, ramuſculum roſtro arripiens, ac folia viridia ſuo attactu inde producere. Sacræ columbæ figura, Spiritus ſanctus, tertia Trinitatis perſona, deſignati ſolet, quòd alias columbæ forma apparuerit. Hunc non ſolùm majora facere, quàm natura poſsit, cuivis Chriſtiano conſtat: Sed etiam eum (ut Myſtæ ſenſum explicem) qui illi ita firmiter fidit, ut credat ipſius opē ſibi non defuturam, ſi quid natura majus tentet. Hujuſmodi confidentia & FIDES ſæpe MAIORA FACIT, quàm natura ipſa: teſte ipſo Salvatore, qui ait: Si fidem habueris ut montes transferas, transferentur. Sic Anna in ſenectute ac extra concipiendi ætatem provecta, fidens Deo concepit & peperit; Thobias ſimiliter Saræ (licet ſeptem viri illi accubantes, perijſſent) divino auxilio fidens, ſe credidit, ac nihil incommodi paſſus fuit. Quantum autem poſsit fides ea, in qua divinum auxilium non apparet, & quam ſæpe, quæ rerum naturalium vires ſuperare videntur, efficiat, Philoſophis ac Medicis conſtat; qui hujuſmodi fidem cum imaginatione confundunt, atque in morbis, & prægnantibus præcipuè elucet. Non raro enim, propter ægroti in medicum, vel pharmacum fiduciam, morbus ſuperatur & depellitur. Fiducia enim vel fides, cordis ſpiritus & ſanguinem movet, agitatque, ac motione illius, calorem, nativum ſopitum, ac nimia quiete, marceſcentem excitat, qui recuperandæ ſanitatis fundamentum eſſe poteſt. Prægnantes etiam quid fide, & imaginatione in fœtum poſsint, cui fructus appetitos, in ea corporis parte, quam volunt, inſculpunt, vulgo notum eſt. Itaque propoſitum hujus Principiſſæ eſt, Deo Opt. Max. fidere, & omnia ſua committere; quòd ea quæ fieri non poſſe, ac præter naturam videntur, illius ope, qui ſteriles fœcundas efficere, & majora quam natura facere poſsit, perficiantur.

UNDIQVE FRUSTRA.

Pyramides in Ægypto regum pecunias oſtentabant, ac illarum ædificatio inſtituebatur, ne pecunia ad ſucceſſores aut inſidiantes æmulos perveniret, neve plebs otioſa eſſet. Præcipuæ tres ſunt, quæ orbem implevere fama, ſitæ inter Memphim oppidum (nunc Alcairum vocatum (& Delta inſulàm, à Nilo minùs quatuor milia paſſuum, à Memphi ſex ad vicum Buſirin, Pyramidem maximam trecenta ſexaginta hominum milia, annis viginti conſtruxiſſe, produntur, atque in Raphanos, & Allium, ac cœpas mille octoginta talenta dicuntur, operarijs erogata. Ampliſsima octo jugera obtinet ſoli, quadrata, cujus unum latus habet octingentos, & octoginta tres pedes. Multi putant monumenti & ſepulchri cauſa fuiſſe extructas, utque eorum, quorum juſſu extructæ ſunt, æterna eſſet memoria; quemadmodum illæ æternæ nulloque ſeculo perire, aut deſtrui poſſe videntur. Tanta enim lapidum moles cui accedit forma in mucronem aſ-

ſurgens, ſeipſam proprio pondere ſuſtinet, ac neque in ſe, neque extra machinam ullo vento, aut procella concuti, multò minùs deijci poteſt. A Pyramidis itaq; firmitate & conſtantia Myſta Hieroglypton deſumpſit, ac pyramidis inſtar, quæ neque ab aquis, neque ventis concuti aut deijci poteſt; ſe à nullis adverſitatibus, aut hoſtibus frangi poſſe: ſed ſemper animum conſtantem habiturum, oſtendit. Proinde omnes hoſtium, & inimicorum inſultus, & impetus fruſtraneos fore, ut pyramis in figura VNDIQVE FRVSTRA à vento & mari impetitur.

IN HOC VINCES.

Nicephorus narrat, Conſtantinum Magnum in bello contra Byzantinos, cùm jam bis victus eſſet, ſignum crucis in cœlo hac inſcriptione vidiſſe: IN HOC SIGNO VINCES HOSTES OMNES, idque poſtridie ſic accidiſſe, ac eum in bello contra Schytas tertiò crucem illam vidiſſe. Ab hac hiſtoria veriſimile eſt, Principem iſtum Hierographiam hanc ſumpſiſſe. Vtpotè qui auxilium hujus ſigni, divina ope juvante, in rebus adverſis, vel hoſtium oppugnatione ſenſit. Nec mirum, cùm hoc ſigno inferorum Princeps cum omnibus ſuis devictus ſit, genuſque humanum ab ipſius jugo liberatum. Hoc ſignum AEgyptij inter Hieroglypticos characteres, pro ſigno vitæ futuræ habuerunt, cujus rationem nullam ſciebant, quàm quòd certum aliquod divinum myſterium, in hoc ſigno latere crederent. Character etiam illius pectori Dei Serapidis erat inſculptus. Iſidoro etiam referente antiqui eum numerum eorum, qui cæſi, vel ſalvati in bello eſſent notarent, mortuos litera Θ figurabanr, & ſuperſtites litera Τ. Achonius Pedianus narrat, olim cùm è judicijs venirent accuſati, Damnatos litera Θ, & abſolutos litera Τ fuiſſe notatos. Eſt itaque crucis ſignum ſalutare, victoriæque, ac liberationis nota: ut Moiſis exemplo comprobatur, qui Iudęos victores effecit, quamdiu in monte Deum invocans, brachijs extenſis crucis figurã faceret: Nam cùm primùm remitterent ſe brachia, ac figura illa crucis amitteretur, Iudæi ab hoſtibus ſuperabantur. Rectè itaq; ait Myſta, IN HOC, nempe crucis ſigno, nos VINCEre.

UNITA VALENT.

Vt ſingula haſtilia facilè frangas, conjuncta non poſsis: ita diſsidentes facilè ſuperantur, concordes non facilè: Quia virtus unita fortior eſt, ut inquit Ariſtoteles, diſperſa, ſive agat, ſive patiatur. Hic patiendo, haſtilia vel ſagittæ junctæ fortiores ſunt una, quòd vires numero augeantur: Niſi enim ut patiens augetur, ita proportione agens augeatur, nõ cedet patiens, ſed fortiùs reſiſtet, quemadmodum patiens minùs reſiſtit, ſi agens numero creſcat. Iſtorum exemplo Myſta ſe concordiam quærere ſuorum, quibus unitus, quævis obſtacula pellere poſſe facillimè, nihilque tam arduum & difficile eſſe, quod ſuperare non poſsit, oſtendere voluit: Concordiam enim Princeps, qui in regno conſervat, firmam baſim regni habet, vireſque multiplices, neque facilè ipſius ſtatus concuti poteſt. Quia concordia etiam res parvæ creſcunt, ut diſcordia maximæ dilabuntur.

FINE

FIDE ET PATIENTIA.

Fideliſsimum homini animal canis eſt; ſæpe adverſus latrones pro domino pugnaſſe, & in Epyro agnitum, in conventu percuſſorem domini latratu, & laniatu accuſaſſe, ut ſcelus fateri coactus fuerit, conſtat. Garamantum regem canes ducenti ab exilio reduxere, præliati contra reſiſtentes. Canis, Iaſone Lycio interfecto, cibum capere noluit, inediaq; conſumptus eſt, ſed ſuper omnia actis populi Romani teſtatum: Appio Iunio, & P Silio Coſſ. cùm animadverteretur ex cauſa Neronis Gemanici filij, in T. Sabinum, canem illius nec à carcere abigi potuiſſe, nec à corpore receſsiſſe, mœſtos edentem ululatus, magna populi Romani corona circumſtante, ex qua cùm quidam ei cibum objeciſſet, ad os defuncti tuliſſe. Innatavit idem cadavere in Tyberim abjecto, ſuſtentare conatus, effuſa multitudine ad ſpectandum animalis fidem concurrente. Patientia canis non minùs præcedentibus exemplis, dum inediam vigilando, ac excubias ad domini corpus agendo, pertulit: quàm Hieroglypto ipſo confirmatur: Indies enim cathenis alligatus, ſervitutem ita æquo animo fert, ut propterea nihil de fide ipſius decedat. Vbi etiam adverſus dominum quid deliquerit, caſtigationem & verbera ita fert patienter, ut quamprimùm dominum blandientem perceperit, ſtatim injuriæ acceptæ immemor, etiam adblandiatur. Noſtro ævo contigiſſe narratur, crudelem dominum, ut canis ſui in ſe fidelitatem, & patientiam oſtenderet, ad ſe vocatum, gladio pedes omnes amputaſſe, ac gementem & jacentem canem, abjecto gladio ad ſe vocaſſe, qui ad dominum repens, cauda illi adblanditus fuiſſe, acceptæ cladis immemor, magna adſtantium commiſerationé,& in facinoris authorem odio,dicitur. Hujus animalis exemplo, hic Princeps FIDEm ET PATIENTIAm ſibi colendam, rectè & prudenter proponit; illa enim vinculum eſt, quo reipublicæ ſtatus connectitur,& conſervatur: hæc modus, & ratio, qua incommoda feruntur, donec occaſio, & opportunitas rei bene, & tutò gerendæ ſeſe offerat.

TORTO ET FORZA,
id eſt:
INJURIA ET VIS.

Symbolum iſtud Italicum, non aptè Latinè ita reddi poteſt, ut duplicem, quemadmodum Italicè ſenſum habeat. Torto Italicè ſignificat curvum, & injuſtum, curvaturam oſtendit funis, ac vim, quæ fune fieri poteſt: non tamen curvaturam ſignificari vult Myſta, ſed injuſtum, vel injuriam, quòd idem vocabulum torto ſignificat, ut videlicet fune ſeu vinculis oſtendat multis injuriam & vim fieri; quàm quia fortaſsis ipſe innocens perpeſſus eſt: Hierographia hac poſteritati notam voluit.

* * *

Franciscus Estensis Marchio Massę et Paduli Com Auellini Fr D. Her. Fer

Antonius Caraffa Marchio Mirabelli et Comes Bagni Nepos PP. Pauli IIII

Herculos Malaspina Marchio Oramalę ſuprem. Capitan: Reipub Genuens:

Antonius Carraciolus Marchio Vici.

Joannes Iacobus Medices Marchio Marignani Generalis Caroli V. Imperatoris.

DUX IN HOSTES PARITER ET CLYPEUS.

Duces,qui manipulis militaribus præficiuntur gregarios milites præcedunt,ſi illos in hoſtes ducere velint; utque ordine & loco; ita animi fortitudine: Sic enim gregarijs clypei,aut ſcuti loco ſunt, hoc eſt, primos hoſtium inſultus, & impetus excipiunt, & ſuſtinent. Hæc Hieroglypton ipſum ſatis explicat: Aquila enim avium regina,Ducem ac clypeum Symbolicè deſignat: quia adverſus avium impetus, pectoris robore & viribus munita eſt. Huic ſe comparat rectè Myſta; dum ad invadendos hoſtes pro ſuis ſe ſemper paratum,ac ſi ab hoſtibus oppugnetur,ſe illorum inſultus ſuſcipere, pro ſuorum tutela, & clypei,ſeu ſcuti inſtar illis eſſe velle,oſtendit. Laudandum certè in Principe propoſitum, cùm non ob alium finem à Deo creati, & ad imperij ſedem evecti ſint Principes,quàm ut hoſtes oppugnent, ſuos defendant, ac juſtè regant. Pius & bonus Princeps officium ſuum, ut iſte, intelligit, ac DVX IN HOSTES PARITER ET CLYPEVS pro gregarijs & ſubditis eſt.

DUM SPIRO, SPERO.

Fortuna inſtabilis rarò eadem apparet facie: dum arridet ſæpe fallit; dum truci intuetur vultu, beneficijs interdum decipit: Chameleontè itaque mutabilior. Quis tamen horridam faciem extimeſcat? quæ facilè benigna fit. Quis non ſperet, dum ſpirat, mutabilem mutaturam ingenium? AEvi tempus longum eſt, ſi non citò, ſat citò modò mutet. Interea ſpes alit afflictum, & ærumnæ devorantur alacriori animo, donec ſperata priùs, affulgeant. Id boni ſpes adfert, quòd ſperans, ſpe paſcatur,ac ſperatis ferè ut præſentibus fruatur,& niſi ea aleretur vita,animantibus alijs miſerior homo eſſet. Miſer itaque eſt, ſed miſeram vitam ſpes nutrit: Hinc Myſta DVM SPIRO, SPERO. Sed quid ſperat? mali in bonum cumulationem, aut quòd ruinam & exitium minitabatur, priſtinum ſtatum & vitam recuperaturum. Rectè quidem anguis exemplo, qui diſſectus, adjunctis diſiunctis partibus, iterum coaleſcere,& jam egreſſuram animam retinere fabuloſè putatur. Oſtendit itaque Myſta ſe virum, quòd non deſpondeat, quaſſatum fortunæ injurijs animum, brevì priſtinæ fœlicitati reſtitutum iri. Ea quippe rerum viciſsitudo; ut calamitatibus & adverſis; fœlicia ac ſecunda quævis ſuccedant: Speremus ergò dum ſpiramus.

MIHI MEDELAM.

Geſticulationibus humanos actus imitatur ſimia, ut divinos Sathan; illa ut placeat homini; hic ut decipiat, & quòd Dei eſt, Deo auferat, ac ad ſe transferat: Coli enim vult ut Deus; non quòd commodi inde habeat quicquam: ſed quòd Deo aliter nocere (ſi noxa eſt Majeſtatem, quæ offendi non poteſt laceſſere, ac ab ea clientes alienare) nequeat. Verùm mali genij ingenium, hominis calamitatibus exultat, & dum illius fœlicitatem impedit, pœnarum ſocios,ac in quos ſævire poſsit, conquirit. Ut mali aliorum fœlicitate marceſcunt, infœlicitate pingveſcunt;

ſcunt; ſic Sathan etſi corpore careat, Nam & animus paſcitur, & beatitatis inedia torquetur ac tabeſcit. Vicerat priùs ſimia fraude ac technis primum parentem ſerpentis facie; verùm vides in Hieroglypto à leone ſuperari: Hic eſt Leo de tribu Iuda: Sed Gnome, MIHI MEDELAM convenire non videtur, neque enim medela indiguit; profectò ſui (qui ipſius ſunt membra) indiguerunt. Imò ut ad Myſtam hæc transferantur, Myſtæ generoſus animus ſimiæ infernalis illecebras, præſtigias, ac tentationes, dum contemnit & ſuperat, ipſam ſternere, ac ſibi victoriâ medelam facere, rectè dici poteſt. Si mavis Leonem Principem eſſe, & Simiam adulatorem, non repugno, aptè enim quadrabit Gnome Hieroglypto. Simia paraſitando hero grata eſt, dum gravioribus preſſum negotijs, in riſum geſtibus conijcit; Canis & equus utiliores quidem Patriſamilias, ille ut cuſtodiat, hic ut onera ferat aut trahat; ſed citra ſplendorem & cùm deſpectu; cùm voluptatem herus imprudens, ſæpe utilitati præferat. In aulis adulatores, gnatones, paraſiti, ac hujuſmodi fæcis homines, aut Simiæ potiùs, dum voluptati ſunt Principi, & in pretio, graviſsimo morbo laborat Princeps, & tali, ut de ſtatu periclitetur, ni otius ſibi medelam adhibeat, ac hujuſmodi ſimias perdat. Dum febricitat leo, ſimiæ ſiangvine ſibi medetur. Cur id non imitetur Princeps, dum ſalus reipub. ſuæ, abacta veritate periclitatur: Ejus enim rei inopia laborant principes, ac id unum deeſt, nempe qui verum dicat; dum nemo ex animi ſui ſententia dicat & ſvadear, ac adulandi certamen ſit unum amicorum & aulicorum omnium officium. Si bellum gerat, adulatores contemnunr hoſtem ac illius ſucceſſus fœlices cœlant, vireſque ſui Principis majores, quàm ſint celebrant. Hinc ſtulta ſecuritas, neque proſpicit futuris, neque præſenti occaſione, ut hoſtem arceat, vel vincat utitur: Imò negligentia victoriam. hoſti ſæpe tradit. Faciat itaque ſibi medelam Princeps, ac adultores, paraſitos, gnarones abigat, eoſque apud ſe retineat, qui virtutibus & genere nobiles, veritatem colant, ac quid verè in regno geratur, fortunatum ſit nec ne explicent: Sic enim tempeſtivè admonitus occurrere malo, antequam radices agat, poterit. Si etiam majora adverſa omnia principi fiant quàm ſinr, conſultum erit; ita quippe majori diligentia, quam opus ſit illis occurretur, ac imminentia mala ſecuriùs depellentur. Sed aula aſſentationibus, rarò veritate ali cupit. Hinc fit tot rei gerendæ bonas occaſiones ſæpe amitti, nec priùs reipub. vel aulæ vitia corrigi, quàm Princeps ipſe manum & medelam adhibeat leonis exemplo.

SEMPER ADAMAS.

Maximum in rebus humanis inter gemmas pretium habet adamas, diu non niſi regibus & ijs admodum paucis cognitus: Veteres eum in AEthiopum tantùm metallis inveniri exiſtimavêre, inter delubrũ Mercurij, atque inſulam Meroen. Genera ejus ſex: Indici, non in auro naſcentis, ſed quadam cryſtalli cognatione. Siquidem & colore tranſlucido non differt & laterum ſexangulo levore turbinatus in mucronem, aut duabus contrarijs partibus, quò magis miremur, ut ſi duo turbines latiſsimis ſnis partibus jungantur: magnitudine verò etiam avellanæ nuclei. Similis eſt huic quidem Arabicus, minor tantùm, ſimiliter & naſcens. Incudibus hi deprehenduntur, ita reſpuentes ictum, ut ferrum utrinq; diſſultet

i n ſu-

incudeſq; etiam ipſi diſsiliant. Quippe duritia inenarrabilis eſt, ſimulque ignium victrix natura & nunquam incaleſcens. Vnde & nomen indomita vis Græca interpretatione accepit. Vnum ex ijs vocant cenchron, quòd eſt milij magnitudine. Alterum Macedonicum in Philippieo auro repertum: & hic eſt cucumeris ſemini par. Pòſt hos Cyprius vocatur, in Cypro repertus, vergens in æreum colorem, ſed in medicina efficacisſimus. Poſt hunc eſt ſiderites ferrei ſplendoris, pondere ante cæteros, ſed natura diſsimilis. Nam & ictibus frangitur, & alio adamante perforari poteſt: quòd & Cyprio evenit: breviterq; ut degeneres, nominis tantùm authoritatem habent. Hactenus Plinius de adamante, ex quo colligere licet noſtro ævo vix veros illos, qui & igni, & ferro reſiſtunt adamantes haberi. Omnes enim malleo facillimè franguntur, ut pulvis celandis alijs gemmis uſui ſit: Igne etiam in cineres noſtrates non difficulter rediguntur. Myſta Indicum, qui ferrum & ignem fert, exhibet; ut generoſi animi ſui fortitudinem & conſtantiam indicet, qua res adverſas abſque noxa & incommodo ferre, poteſt.

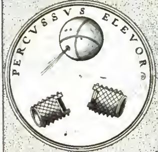
CUSTODI DOMINE VIGILANTES.

Hæc Hierographia intellectu difficilis non eſt: Conſpicitur enim navis vento agitata in alto mari, ac non procul à ſcopulis, quos navis præfectus, ut evitet, circa gubernaculum vigilat, numiniſque auxilium implorat, abſque cujus ope raro hujuſmodi pericula vitantur. Navis Myſtæ perſonam refert, qui multa pericula, & adverſa perpeſſus, numinis ope indiguit, numiniſque beneficio adjutus, tandem omnia ſuperavit, & ad magna evectus eſt. Prudentes illi, qui dum adverſis premuntur, numinis auxilium implorant: raro enim fallit quin adjuvet, orate, inquit Chriſtus & dabitur vobis. Tanta enim eſt patris cœleſtis benignitas, ut roganti nihil deneget, & plerunque petitis majora tribuat. Principem hunc præter multorum opinionem ad ſumma perveniſſe numinis voluntate, ejuſque priùs poſtulata ope, nemini dubium eſſe, Symbolo ac eventu id atteſtantibus, debet.

AGITO.

Imperantis eſt Symbolum: Sed quid imperat? Luſorios obeliſcos in tabula poſitos cædi vult, ut vincatur. Obeliſcis proculdubio Myſta inimicos, vel obſtacula illa, quæ ne ad ſcopum ſibi propoſitum pervenire poſsit, impediunt, ſignificat. Hos cædi, hoc eſt, è medio auferri vult. Magnanimi eſt, neque furtim, neque clanculum adverſarios ſuos adoriri, ſed aperto Marte: Hoc modo ſi vincãtur, laus manet apud victorem, ac victi æquiori animo infortunium ferunt, victorique fidelius parent. Prudentis etiam eſt, omnia ea, quæ conatibus obſtant amovere, ut faciliùs deſiderata & optata obtineri poſsint; medicorum exemplo: Qui dum aliquem ad priſtinum valetudinis ſtatum reducere cupiunt: primùm ea, quæ naturã impediunt, quò minùs medicamẽto adjuta morbũ depellere poſſet, auferunt, ac tum demum morbo auferendo, & depellendo, pharmaca adhibent, remotis enim impedimentis, facilè natura morbis medetur, medicamenta in actum redigit, illorumq; ope adjuta morbum vincit.

Joannes Iacobus Medices Marchio Marignani Generalis
Caroli V Imperatoris.

Joannes Paulus Sfortia Marchio Carauaty Frator
Ducis Francisci Mediolani.

Violante Bentiuoglia Sfortia Marchionissa Carauatij
Ioan' Pauli uxor.

PERCUSSUS ELEVOR.

Magna pila ventoſa, aut vento plenus coriaceus globus, qui in altum percuti à certantibus ſolet, adjunctis brachialibus, quibus in altum pellitur, hìc exhibetur. Pila hæc id habet, ut quia leviſsima eſt, ventoque conſtricto tumida, duraque, dum percutitur à duriori corpore, ſatis altè elevetur. Illius inſtar Myſta ſe ab invidis, ac fortunæ telis percuſſum, non deprimi, ſed magis elevari aſſerit: idque omnibus viris fortibus magnoque animo præditis commune eſt, adverſis enim non franguntur & corruunt, ſed firmiores redduntur, magiſque elevantur, id eſt, majores dignitates, melioremque fortunam conſequuntur. Cui iſtius Principis vita nota eſt, ſcit, quid ab inimicis perpeſſus, quibuſque poſtea honoribus, affectus fuerit; ſed hujus loci non eſt iſta recenſere.

TODO ES VIENTO.
id eſt:
TOTUM VENTUS EST.

Deſcribuntur iterum pilæ ventoſæ, adjecta ſyringa & folle, quibus ventus pilis inflari ſolet, addito Symbolo Hiſpanico, TODO ES VIENTO, id eſt, totum ventus eſt. Hac Hierographia Princeps ad ſummà (dum maximè inimici eum opprimere ſtuderent) evectus; mundanum omnem honorem & potentiam vanam, pilæque ventoſæ inſtar inanem eſſe, nihilque præter oſtentationem quandam habere, oſtendere voluit. Egregia profectò ſimilitudo: Nam ut pila hæc magna & duta, ac in altum percuſſa, multis admirationi eſt: examinata vero, inanis, levis, ac vento tantum repleta deprætenditur, riſumque movet: ita res quæ multis permagnæ, ut honores ſummi, & dignitates, videntur, ſi penitius inſpiciantur, & perpendantur, vanitate pleniſsimæ, & neque corpori, neque animæ utiles, ſed potiùs illorum carnificinæ deprætenduntur. Quantam enim ſervitutem corpori inducant dignitates; dum curam adipiſcendarum divitiarum, ſine quibus ſervari non poſſunt, poſcunt, & curam curandæ valetudinis, libertatemque faciendi, vel ruri, vel domi quod velis, vel quibus delecteris impediunt, cuivis notum eſt. Dignitate enim tanquam aurea cathena, homo perpetuò ligatur, facultateque vivendi ut velit privatur, ac dignitatis honorumque mancipium fit. Animæ ſaluti honores raròutiles ſunt, quòd ſuperbiendi, ac vitiorum multorum præbeant occaſiones; quibus ſi maculetur anima, neque mundetur, æternis pœnis eruciatur. Rectè itaque Myſta mundana hæc omnia, quantumvis magna & ſublimia videantur, vaniſsima, ventoque ſimilia eſſe agnoſcit. Is enim pilas, magnas & turgidas, duraſque facit, attamen nihilo ita proximus eſt, ut emiſſus, neque conſpici, neque comprætendi poſsit.

QVIS DICERE FALSUM AUDEAT.

Vt nemo viſu præditus, ortum Solem, ac illius lucem inficiari poteſt, ita vir probus & pius, ea quæ vera ſunt, negare neque debet, neque

poteſt,

poteſt: Veritas enim Solis inſtar eſt: quam hac Hierographia Myſta ſe profiteri Solis imagine, & Symbolo oſtendit: Sol enim illius eſt Hieroglyphicon: quia ſolus, & unus eſt, ut veritas: duplicia namque & multiplicia veritati contraria, & mendacia ſunt. Veritatis cultor imprimis T. Pomponius eques Romanus fuit, qui mendacium nec ipſe dicebat, nec pati poterat, quapropter omnes ei res ſuas, amici curandas certatim dabant: conſiliumque ab eo de republica, deque rebus magnis petebant. Vt itaque veritatis laus & utilitas magna; ita mendacij vituperium ingens, cui & id accedit, ut qui eo delectatur, vir probus eſſe non poſsit, qui execratur bonus ſit teſte Comico:

ψεῦδος δὲ μισεῖ πᾶς σοφὸς καὶ χρήσιμος.
id eſt:

Mendacinm odit, qui vir eſt frugi & ſapit.

Mendacium etiam rarò prodeſſe, ſæpiùs obeſſe ſolet. Nam mendaces id lucrantur, ut cùm vera dicunt, ijs non credatur, & ſi commercia exerceant, nunquam emergere, & rem facere poſsint: Nemo enim mendaci fidit. Fide autem amiſſa, & cluſa; quia ex alienis ac creditis bonis decerpendi fructus tollitur occaſio, omnes facultates, ac fundamentum diviriarum, vitæque ſuſtentandæ ratio corruunt; ut mercatoribus & principibus, qui alieno ære plerunque mercari, & bella gerere debent, notum eſt.

SIC ITUR AD ASTRA.

Arcus extenſus cùm ſagitta in cœlos deſtinata, in Hieroglypto conſpicitur, quæ ſi emittatur, ut figura oſtendit, ſurſum fertur, & ad aſtra tendit. Hujus exemplo Myſta & ſe, & quemvis ad aſtra ire, id eſt, extremum beatitudinis ſcopum adire poſſe, ſignificat. Vt autem in arcu vis requiritur, quo jaculum ſeu ſagitta emittitur, & ſagitta ſic concinnari debet, ut facilè ſurſum ferri poſsit; Ita etiam animus hominis, vim, ſtudium & diligentiam requirit; ut ad ſublimia & divina pellatur, ac ſummi boni compos fiat. Ipſe deniq; animus ita compoſitus eſſe debet, ut à cæteris adjutus, cœleſtia facilè aſſequatur. Regnum enim cœlorum, ut inquit Hierographus, vim patitur, & violenti rapiunt illud: Quæ autem iſta ſint, arcus, & ſagittæ forma oſtendit. Imprimis enim baſi, & fundamento opus eſt, cui ſagitta innititur, videlicet chorda & arcus: Deinde vis humana, quæ arcum & chordam ita extendat, & diducat, ut ſpes ſit, ſcopum propoſitum attingi poſſe, requiritur: ac poſtremò ſagittam alis & mucrone inſtructam eſſe oportet, ut facilè optatum ſcopum feriat. Vt verò iſta deſiderantur, ſi quis ſagittam in ſublime emittere velit; ita iſtorum exemplo, tria, ſi animus cœleſtia petere velit, videlicet fides, ſpes, & charitas ſunt neceſſaria: Fides enim fundamentum ſalutis eſt, ac arcu & ſagitta deſignatur. Spes ipſorum extenſione. Charitas verò alis, & mucrone ipſius ſagittæ, quæ animum hominis levem, & penetrantem facit, ut facilè cœleſtia adire, & aſſequi poſsit,

SOLA

SOLA, NON SOLA, REPRÆSENTO.

Duabus iſtis candelis ardentibus, non eſt dubium quin hæc Principiſſa, & ſe, & maritum notare voluerit, ac ſerpente, qui candelabrū utrumq; complectitur prudentiam, qua inter conjuges vinculum conjugij regitur, atque conſervatur. Id dum fit, fides ab utroque ſervatur, ac conjugij fœlicitas & amor, ignis & flammæ inſtar lucet, ut quilibet conjugum, ſolus quidem ſit, non tamen videatur, ut Symbolum ait, SOLA NON SOLA REPRAESENTO, ſupple, lumen: Quemadmodum enim duarum candelarum lux ita confunditur, & unitur, ut etſi uniuſcujuſque candelæ ſola ſit: tamen non appareat, ſed una lux tantùm; ita in conjugio, cuilibet conjugum ſolus, ſi perſona, non ſolus, ſi animus, qui in alterius conjugis corpore vivit, ſpectetur, eſt. Voluit itaque hæc Principiſſa oſtendere, ſe non ſolùm propter conjugalem amorem, vivere beneficio mariti, ſed etiam maritum ita animo ſuo inhærere, ut abſens, ſemper præſens ſit, atque hoc modo ſe nunquam ſolam eſſe,

NIL AMABILIUS.

Vt animalibus nihil Sole eſt amabilius, non ſolùm propter calorem, quo fovet cuncta, ſed propter lucem, qua omnia conſpicua ſuis coloribus illuſtrat, & exornat: abſque luce enim color nullus eſt, nullaque rerum in hoc orbe pulchritudo: ita probæ matriſfamilias nihil amabilius viro ſuo, à quo fovetur, defenditur & ornatur. Mulieris enim decus & ornamentum vir eſt, ac omnis viri dignitas, cū illa propter conjugale vinculum communicatur: Quò fortaſsis hæc Principiſſa reſpexit: niſi illam cenſeamus Symbolo voluiſſe, NIL æterno illo & inviſibili Sole eſſe AMABILIVS: hac enim ratione Hierographicè interpretabimur ſculpturam & benè: Cùm nihil eo Sole poſsit eſſe amabiliùs, à quo creati ſumus, cujus beneficio animam adepti ſumus, vivimus, intelligimus, ac æternæ beatitubinis capaces ſumus: Quis enim id, à quo omnia bona & æterna cōſequitur, & quod omni pulchro, pulchriùs, ac ōnis pulchritudinis parēs, & principium eſt, non amet. Poſtremò ſi Sole veritatem deſignate voluerit Principiſſa, eleganter Solis, qui unus eſt, ut veritas, figura uſa eſt. Veritate autem, quæ Deus ipſe eſt, NIL eſſe AMABILIVS, cuilibet notum eſt. Proinde laudedigni, qui eam obſervant, colunt, ac venerantur.

Mutius Sfortia Marchio Carauatij filius Ioanni: Pauli.

Constantia Columna Sfortia Marchio nissa Carauatij Mutij uxor.

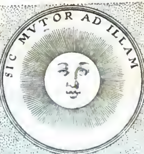
Philippus de Croio Marchio Arecotæ.

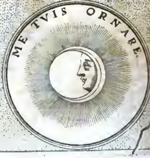
Andreas Sfortia Marchio Pallauicini Generalis Venetorum Reip.

Guilhelmus Marchio Turre Maioris etc.

Hippolita Carreta Marchionis Guilhelmi Turre Maioris uxor.

NON TALI AUXILIO.

AEthnam montem in Sicilia, & Heclam in Iſlandia perpetuos evomere ignes ſulphureos, ac vaſtè omnia exurere, cuivis notum eſt. Vt autem nulli imbres, nullæque pluviæ ignes iſtos extinguere poſſunt: ita Myſta oſtendere voluit, hac Hierographia ſe etiam igne uri, qui tali ac vulgari auxilio non tollitur. Exiſtimo autem flammas amoris intelligere, quæ medullas exurunt, hominemque interdum ad inſaniam, vel tabem redigunt, ac id habent, ut quò magis tegantur, magis ardeant, Ovidio teſte:

Quoq; magis tegitur, tectus magis æſtuat ignis.

Et alibi:

Quis enim bene celat amorem?
Eminet indicio prodita flamma ſuo.

Exemplum vehementis amoris narrat Valerius Max. Seleuci nempe regis filium Antiochum novercæ Stratonices amore correptum ad extremum decubuiſſe, & moribundum jam, Eriſiſtrati medici prudentia, amorem erga Stratonicem deprehenſum fuiſſe: quòd cùm illa ingrederetur cubiculum, rubore perfunderetur, & cùm egrederetur, iterum palleſceret, ac anhelitus, & pulſus fieret mutatio: ac propterea à patre conceſſa Stratonice filium fuiſſe valetudini reſtitutum. Fortaſsis Princeps conjugis ſuæ amore ſe ita flagrare, nullaque alia re, quàm ipſius copia, & præſentia, flammas amoris extingui poſſe, oſtendere voluit.

HIS SUFFULTA.

Reſpondet hac Hierographia uxor marito, ac ut ille priori Hierographia abſque uxore vivere non poſſe, ita nec ſe abſque marito vitam ullam habere, oſtendit. Refert enim arbor Principiſſam, & Sol maritum: ut enim arbor virere & vivere, niſi à Solis radijs illuſtretur, & foveatur, non poteſt: ita nec illa, niſi indies viri præſentia fruatur. Hæc enim conjugalis amoris verum fulcimentum, & pabulum eſt, ſine quo lugent, & tabeſcunt veri amantes. Conjugalis amoris exemplum præ cæteris præbuit Hiſpicratea, Mithridatæ regis Ponti uxor: Mariti enim cauſa, præcipuum formæ ſuæ decorem in habitum virilem convertit: Tonſis enim capillis, equo, & armis ſe aſſveſecit, quò faciliùs laboribus, & periculis mariti intereſſet. Quinetiam victum à C. Pompeio, per efferatas gentes fugientem, animo pariter, & corpore infatigabili ſequuta eſt: Cujus tanta fides aſperarum, & difficilium rerum Mithridatæ, maximum ſolatium, & jucundiſsimum lenimentum fuit, teſte Val. Maximo.

PRÆ NIMIO PONDERE.

Vt equi rhedam præter modum oneratam, trahere non poſſunt, & præ nimio pondere procedere ulteriùs impediuntur: ita principes viri gubernaculis rerum præfecti, ſi multitudine negotiorum obruantur,

 & impares

& impares tantæ moli regendæ ſint, (niſi à conſiliatijs, & adjutoribus juventur) rerum proceſſus intercipitur, quieſcit, & ſiſtitur, paciſque tempore, bonus reipublicæ ſtatus paulatim tabeſcit, ac extinguitur, belliquc tempore occaſiones rerum bene gerendarum amittuntur. Fortaſsis hanc Hierographiam eo tempore, cùm Dux Albanus Belgij præfectus, ac rerum Belgicarum ſtatus periculoſiſsimus eſſet, Princeps iſte edidit. Tunc enim hic Dux nullum publicum munus ſuſcepit. Nam rerum gerendarum magnitudine deterritus, ac metuens ne præ nimio ponderi ſuccumberet, privatam vitam ſapienter egit, ac ſolus & unus ferè ſano illo conſilio ex antiquis Belgarum familijs ſuperſtes remanſit, reliquis omnibus bellis, ac alijs calamitatibus extinctis. Dum bello inteſtino laborat patria nihil prudentiùs quiete. Quia cujuſcunque defendes cauſam, alteri injuriam facere videberis, ac in reipublicæ, cujus & tu membrum, cum illis, quos oppugnas es, tanquam in propria rues viſcera. Vir bonus in bello civili, neutri parti adhæret, quòd utriuſque cauſa & bona & mala ſit, ac proinde dubiam cauſam defendere viri boni non ſit officium.

IMMOBILIS.

Verè immobilis eſt pyramis ſeu obeliſcus, etſi alas addideris, ut in Hierographia. Obeliſcus à pyramide non differt figura, ſed ſtructura, quòd ex uno lapide obeliſcus, pyramis ex pluribus conſtructa ſit. Vtraque conſtantiam deſignat, quàm Principes plerunque profitentur: Nihil enim elegantius Principis conſtantia, ut nihil turpius levitate.
Conſtantia circa res arduas, & adverſas verſatur, quibus cedere viro conſtanti non licet, ſed contra ſtare & obſiſtere: Inde enim nomen habet conſtantia. Qui hac virtute præditus eſt, nullo malo opprimi planè poteſt. Nam preſſa latitat quidem aliquamdiu virtus, ut ignis ſub cineribus: verùm non extinguitur, ſed dimotis impedimentis, recentique accedente rerum gerendarum occaſione, iterum luculentiùs, ut ignis remotis cineribus, refulget, aſſurgit, & emicat: Verùm diſcrimen faciendum inter conſtantiam, & pertinaciam: Illa enim virtus, hæc vitium eſt. Conſtantia in rebus laudabilibus, & quæ virtutis aliquid continent, pertinacia in rebus malis, aut vitijs exercetur.

SIC MUTOR AD ILLAM.

De uxore loquitur Sol, id eſt maritus Princeps, qui ſe Solis figura denotat: Eſt enim uxori vir Solis inſtar, cum ab illo illuſtretur, & ornetur, ut à Sole inferiora hæc omnia. Inquit autem Symbolum: SIC MVTOR AD ILLAM. Sed quænam quæſo mutatio Solem ſubit? cùm ſemper uniuſmodi, eadem luce, eadem pulchritudine, eodemque motu appareat? Mutatur ſanè non ſibi, ſed nobis, dum Luna inter noſtrum, & illius corpus interponitur; tum enim Eclipſin patitur, & figura orbicularis, in lunarem mutatur; id in conjunctione Lunæ & Solis, aliàs non fit. Voluit itaq; Myſta indicare, ſe amore conjugali ita teneri, ut ſuus amplius non ſit; dumque præſentia & co-
pia

pia conjugis ſuæ fruitur, ita mutari, ut vita animoque ſuo in ipſius corpus tranſlato, ecclipſin patiatur, priſtinamque formam non retineat: vulgare enim eſt, amantes in aliorum corpore animum, non in ſuo habere. Id ut in ſolutis conjugio, vituperio dignum: ita in conjugibus ſummopere laudandum eſt.

ME TUIS ORNARI.

Vt Luna lucem à Sole habet, ejuſque beneficio illuſtratur, nobiſque conſpicua fit: ita uxor, & materfamilias, à viri conſortio, illiuſque dignitatibus ornatur, & illuſtratur. Hoc beneficium ſe à viro habere hæc Principiſſa agnoſcit Symbolo ME TVIS ORNARI, ſibi enim gratulatur, quòd illius ſocietate, & dignitate, tanquam ſolaribus radijs ornetur, & illuſtretur, Mulieris ſiquidem ornamentum vir eſt, qui ſi improbus & frugi non ſit: vitium omne cū muliere communicat, illamq; ſuis vitijs quaſi infamem reddit: ut è contra virtutibus illuſtrem, ſi illis ipſa careat. Celebretur itaque hæc Principiſſa, quæ ſe viri encomijs ornari fatetur.

Hipolita Fiaramonda, Marchionisa Scaldasole

Joannes Baptista Azzia Marchio Terzæ

Joannes Petrus Marchio Pohg: nani.

Paganus Doria Marchio Generalis Regis Hispaniarũ

Guilhelmus Malatesta Marchio Terrasanæ

Leonora Malaspina Marchionissa Terasanæ.

ITA ET VIRTUS.

Vt Laurus inter iratos leones in hac Hierographia virere conſpicitur, ac illorũ iras non perſentiſcit: ita & virtus inter Tyrannos floret, neq; illorũ rabiem percipit. Id Lucretiæ caſtitas invicta docuit, quæ vitiũ corpori illatum propria nece expiavit, ne virtutis fama ante mortem deſtitueretur; manſit enim animo caſta donec expiravit: Et ſcelus in ſe commiſſum, majori virtute, quàm fœmineus ſexus fert, delevit. Forte Marchioniſſa lauri exemplo ſe perpetuò virtutibus, Heroinis dignis, ac præcipuè caſtitate florere velle, neque procorum, malevolorum, & potentiorum adulàtiones, minas, aut iras metuere, oſtendere conatur. Eſt enim caſtitas inter alias virtutes, matronis maximum & præcipuum ornamentum, qua ſi deſtituantur, omnes aliæ virtutes defœdantur, & vitiorum potiùs vices ſubeunt. Vna caſtitas, reliqua matronarum vitia tegit, obliterat, & ex vitio virtutem facere videtur. Livia Auguſti Cæſaris uxor, cùm nudos homines, qui ſibi facti erant obviam, inſpexiſſet, & ideo à nonnullis damnaretur, dixit eos matronis honeſtis, & continentibus, nihil à ſtatuis differre: Cor enim hominis pudici, rerum impudicarum aſpectu, malis cogitationibus non tangi.

PRIUS MORI QVAM FIDEM FALLERE.

Coronam ſpineam, duæ utrinque manus comprehendunt, in cujus medio roſa conſtituitur. Duæ manus fidem datam notant; corona difficultates, ærumnas & moleſtias, quæ fidẽ ſervantibus nonnunquam contingunt, ac roſa bonum nomen, & laudem, quam ij, qui fidem ſervãt conſequuntur, oſtendunt: Vt enim ex ſpinis roſa, flos pulcherrimus, ac odore ſvaviſsimus provenit; ita ex difficultatibus, quæ propter fidei cultum incidunt, plerunque vel honor, vel emolumentum, vel memoria æterna provenit. Fides duplex: Theologica, & Politica. Theologica, quæ Deo debemus, & in fonte baptiſmi datis vadibus promiſimus, ſervamus & colimus, ac mortem potiùs ſubimus (martyrum multorum exemplo) quàm illam fallamus. Politica fide, rempublicam, ac rem familiarem conſervamus & augemus: Si enim reſpublica, propter hoſtium, aut vicinorum potentiam periclitetur, pax offerri & obtineri facilè poteſt, dum modò hoſtes ſciant petentes fidem non fallere: Quia certa pax, & lucroſa, dubiæ victoriæ, hoſtibus eſt utilior, ac præferenda. Si rempublicam augere eſt animus, nihil ad id fide utiliùs. Nam pace, & libertate promiſſa vicinis, vel hoſtibus, fideque religioſè ſervata; voluntariè & libenter paretur. Romanis maximum telum fides fuit, quo plures pace ſuſceptæ, quàm bello gentes fuerunt devictæ. Quanti autem momenti ad rem familiarem ſervandam, & augendam ſit fides, imprimis mercatoribus notum eſt, qui omnibus facultatibus deſtituti, facilè diteſcunt; ſi mercibus illorum fidei creditis, eas divendant, & fidem ſervent. Hac enim ratione plura illis creduntur, ac illi ex aliena re lucrum, & divitias captant, atque non ſolùm ſua conſervant, ſed augent. Quivis etiam illis, quos fidem ſervaturos non dubitat, ocioſas pecunias libenter mutuò dat. Fidem verò

dem verò non ſervanti, quia nemo credit, is nunquam emergere (ſi pauper ſit) & rem familiarem augere poterit, quòd pecunijs divitiarum acquirendarum, organis ac medijs deſtituatur. Potiùs itaque moriendum quàm fidem fallere.

INOPEM ME COPIA FACIT.

Cùm Tantalus Deos lauto excepiſſet convivio, inter cæteros cibos, Pelopen filium ad epularum magnificentiam illis appoſuit. Verùm Dij factum,& facinus malè ferentes, priſtinæ vitæ puerum reſtituerunt, ac Tantalum ad inferos damnarunt, ubi perpetua ſiti, etiamſi ſemper in aqua ſit, ac uſque ad mentum illa aſſurgat, cruciatur. Nam quoties labris eam attingere conatur, ſtatim refugit. Ab hujus hiſtoria Hieroglypton deſumptum videtur, ſed prorſus alio ſenſu, ut Symbolum declarat. Nam figura humana linguam exerens, Principem honorem & gloriam ſitientem & appetentem (nequaquam ob delicta commiſſa furijs infernalibus agitatum) indicat. Verùm ob occaſionum (quæ gloriam & honorem parere poſſunt) multitudinem, quæ ſeſe quotidie offerunt, ita angi, ut neſciens, quamnam præ cæteris eligat, nullam acceptet; ac ita ob copiam, inopia explendi deſiderij laborare: Id enim familiare viris magnis multiſque virtutibus præditis eſt; ut plures dignitates ſimul illis offerantur, ac copia impediti nullas acceptent, amantium exemplò, qui dum ſe multas in poteſtate habere fœminas putant,non facilè ex ijs unam,anxij quænam alijs præferenda ſit, ſibi uxorem eligant Optionis enim libertas, electionem tardat ac tollit; fortè Princeps ita hanc Hierographiam intelligi voluit; ſed ſæpe difficilè eſt Principum cogitata aſſequi.

AVNQVE OS PESE,
id eſt:
ETIAMSI ILLI DISPLICEAT.

Vt Sol etiamſi nubibus illlus aſpectus prohibeatur, nihilominus lucem ſuam per illas nobis tranſmittit, propter eximium & incomparabilem ſplendorem: Ita viri magni, & boni, etiamſi invidi & improbi obſtent, non poſſunt non favore, benevolentia ac facultatibus cuivis benefacere: Omne enim bonum ſui communicativum. Qui alijs ſervire, aut prodeſſe abſque damno poſſunt, ac id non faciunt, pro viris bonis habendi non ſunt: Vt nec illi,qui merita non compenſant, nihilque gratis faciunt, quos pro ſordidis,avaris & ſceleratis habere oportet: Boni enim, Solis inſtar, etiamſi invidis id diſpliceat, ſemper ad officia prompti ſunt, ac ut unicuique,dum datur occaſio,benefaciant. Talem ſe Symbolo Hiſpanico: AVNQVE OS PESE, id eſt, etiamſi illi diſpliceat,profitetur eſſe Myſta: Cùm nihil laudabilius ſit,quàm Principem eſſe liberalẽ, beneficum, ac ad juvandum paratum: Hac enim ratione populi benevolentiam ſibi conciliat: ſtatum ſuum ſecurum facit: inimicos latentes perturbat,abigitque ac ad quietè vivendum occaſionem præbet.

FULMINAT HIC BELLO.

Ad bella bene fœliciterque gerenda requiruntur, dexteritas, prudentia,

dentia, ardor animi, & arma. Hæc quatuor perbellè Hieroglypto demonſtrantur: Dexteritas enim, quæ experientia comparatur, annulo deſignatur, quem gladij mucrone, non niſi ſæpius expertus, & dexter ſuſcipere poteſt. Prudentiam, ſine qua bellum fœlici ſucceſſu caret, ſerpens gladium obrepens denotat. Animi ardorem & voluntatem, quo bella geruntur, ignis ſignificat. Ac gladius, brachiumque armatum, arma quibus bella geri debent. Quicunque igitur his quatuor inſtructus eſt, HIC verè FVLMINAT BELLO, præcipuè autem cui ardor animi magnus: Hic enim igne & gladio nihil invium ſinit, ac intactum, ſed quævis fulminis inſtar ſternit. An ſe talem, aut alium deſcribat Myſta, incertum eſt, lectoris itaque judicio id relinquendum puto.

SPLENDOR VANESCENS.

Vt candelæ flamma, & ſplendor, à leviſsimo afflatu & humore extinguitur, ac evaneſcit, ita quicquid in hoc orbe ſplendidum, egregium & pulchrum videtur: Sive enim quis formam, ætatis florem, corporis vires, & ſanitatem intueatur, hæc profectò citiſsimè tranſeunt: Pauci enim anni, & momento, morbus, aut caſus aliquis humanus hæc adimunt. Si verò quis magnificentiam, divitias, honores, dignitates, clientum & ſubditorum numerum, faſtum mundanum, ac rerum affluentiam, qua potentes & Principes præ alijs ſplendere ſolent, inſpiciat: Hæc omnia, non minùs quàm priora, levi fortunæ adverſæ afflatu, vel morte pereunt, & delentur: ita ut ſplendidiſsima quæq; vana omnia depræhendantur, ac indigna ſint, ut in ijs fœlicitas aliqua cõſtituatur. Id dũ perſpexiſſet Sapiens, exclamabat, vanitas vanitatum, & univerſa vanitas, & afflictio ſpiritus. Et Eſaias: omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus tanquam flos agri, Exiccatum eſt fœnum, & cecidit flos, & omnis gloria ejus. Hanc rerum mundanarum vanitatem, hæc Principiſſa cognoſcẽs, & perteſa, numiniſq; amore flagrans, Hierographiam hanc edidit, amicis & poſteris, judicium hac de re ſuum relinquens.

Marcellus Pignonius Marcho Riuoli.

Ferdinandus Caraffa Mar: Sancti Lucidi.

Robertus Marchio Pallauicini. Vicarius Impery et p Longobardiá general:

Camilla Pallauicina Marchionissa uxor Roberti Marchionis.

Hermetes Marchio: Soncini et Comes a Stampa.

HAUD ALITER.

Inter auguſtas arbores Palma cenſetur, quòd ea victores, & in urbem ingredientes Imperatores triumphantes, in ſignum victoriæ ornarentur, ac coronarentur. Diſtinctio inter palmas ſexus eſt, ac femellæ, appetitus maſculitam vehemens, ut ſi non procul abſit, ad illum ramos & folia inclinet, ſoloq; afflatu & odore, aut pulvere foliorum ejus aſperſa, fructus faciat. Sola plantata ſterilis manet. Hoc etiam peculiare habet palma, ut phœnicis avis inſtar, dum ſenio aut alio caſu interierit, iterum à ſe ipſa renaſcatur, ac perpetuitatem obtineat. Deinde ut fructus, non circa medios ramos, ſed in ſummitate producat, ac eo loci, ubi à Sole foveri, ac calefieri poſsit. Nam dum Solis aſpectu & radijs privatur, nullos edit fructus. Huc reſpicere Myſta videtur, dum ait Symbolo: ſe HAVD ALITER fructus facere: Sole enim Deum Opt. Max. intelligi vult, ad quem mentem, ac omnes animi vires, ut ejus ope & auxilio aliquid boni proferre poſsit, dirigit: Abſque enim illius radijs, ac benevolo aſpectu, vix aliquid frugiferum effici poteſt, cùm ille omnis boni parens ſit, ac noſtra indoles primorum parentum culpa ita vitiata, ut illius gratia deſtituta, nullos utiles virtutum fructus gignere, & producere poſsit. Propoſitum itaque hujus Principis ſanctiſsimum, ac verè Hierographicum eſt.

SIC DIVA LUX MIHI.

Princeps dum juvenis in aula Caroli Quinti Imperatoris educaretur, animique & corporis donis excelleret, armiſque & literis operam daret, hanc Hierographiam invenit, in qua ſpectatur Lotus herba florens, fluminiq; innatans, ac ad Solem ſe gyrans. Herba à Theophraſto, ac Plinio deſcribitur, Euphratiq́ue fluvio innaſci dicitur, idque proprij habere, ut cùm Sol oritur, ac Hemiſphærium aſcendit, paulatim ex aquis prorumpat, ſeque ita elevet, ut cùm Sol meridianam attigerit lineam, erecta ſtet, apertis floribus, iterumque occaſum petente Sole, ſequendo paulatim occidat; donec poſt Solis occaſum, ita ſe aquis altè immergat, ut amplius ne manibus quidem comprehendi poſsit. Ab admiranda hujus herbæ hiſtoria Myſta Hierographiam deſumpſit, qua oſtendit: quemadmodum Lotus herba Solem perpetuò ſequitur, & abſque ipſius radijs, neque ſe erigere, neque florere poteſt; ſed aquis immerſa langvet, ac ut mortua latitat; ita nec ſe vivere abſque amaſiæ conſpectu poſſe, illoque privatus, lachrymis, varijſque animi anxietatibus tanquam undis fluentibus obrui, vitamq; infœlicem ac morti ſimilem agere, donec DIVA LVX iterum affulgeat. Poteſt etiam Theologicè interpretari Hierographia, mentem videlicet & animum hominis gratia divina affulgente florere, ac mundanas omnes tempeſtates ſuperare.

IMMERGAR AUT EMERGAM.

Præcipitem ſe nudus homo dat, ex ſcopulo in Oceanum, ait: IMMERGAR AVT EMERGAM. Similem aleam ſe Myſta ſubire

ſubire velle docet: Quiſquis enim in republica verſari, & rebus præfici vult, neceſſe eſt multa adoriatur, tentet & audeat, quæ periculis non vacant, ac iis ſe committat: hæc enim ſi ſuperaverit, tandem non minimam laudē conſequitur. Qui nihil tentare audet, ac audendo gloriam ſibi comparare negligit, raro emergit, aut ex privato loco ad publicum evehitur. Audendum ut fortuna ſequatur; audaces enim juvat timidoſque repellit. Indignus bona videtur, qui adverſam nunquam ſenſit. Adverſam paſſo, ſecunda dulcior eſt, teſte AEnea:

Revocate animos, mœſtumq; timorem
Mittite: forſan & hæc olim meminiſſe juvabit:

Ea enim natura boni eſt, ut neque intelligatur, neque cognoſcatur, niſi ejus contrarium malum in ſenſum aliquando inciderit. Laudanda itaque Myſtæ voluntas, quòd tentare in rebus arduis fortunam, ac illi ſe committere gravioris & utilioris rei obtinendæ causâ voluerit. Id in rebus bellicis ſæpe contingit, ubi ut ait Horatius:

Concurritur horæ momento
Citò mors venit aut victoria læta.

Verùm ea pericula, quæ omni ſpe emergendi carent, laudem non patiunt; ſed tantùm quæ cum iudicio & ſpe ſalutis ſuſcipiuntur: illa enim temeratium faciunt, hæc fortem.

OGNI BELLEZA A FINE.

Gatiophyllus flos depingitur, qui cæteros omnes non ſolùm forma, coloribus ac pulchritudine vincit: verùm etiam odore, unde nomen habet: Olet enim Indicum Gariophyllum, cujus priuſquam ſe aperiat, formam reddit. Herba veteribus incognita à recentioribus tunica vetonica & ſuperbia appellatur, quòd floris elegantia alios flores omnes contemptui habeat: Celebratur florum cum ſaccharo extractum ad peſtis contagia ac cordis paſsiones, quibus cum vino aut aceto ſumptum mirificè medetur. Vt porrò in Hieroglypto teſtudo, animal vile & tardum, caulem floris morſu ſauciat, ac mox floris inde manat interitus: ita vilisſimum & minimum quid, pulchritudinem & ſplēndorem rerum magnarum minuere ac delere poteſt: Omnis enim pulchritudo finem habet, ut inquir Symbolum. Nulla autem pulchritudo (de qua Camilla agere videtur) citiùs petit mulieris, teſte Ovidio:

Quam citò, me miſerum, laxantur corpora rugis
Et perit in nitido, qui fuit ore color.

Formæ inconſtantiam flos iſte eleganter exprimit: Dum enim teſtudo carpit floris caulem, illius paulatim promovet interitum, ut

Florem decoris ſinguli carpunt dies.

Ac canente Ovidio:

Forma bonum fragile eſt, quantumq; accedit ad omnes,
Fit minor & ſpacio carpitur ipſa ſuo.

Nec

Nec ſemper violæ, nec ſemper lilia florent,
Et riget amiſſa ſpina relicta roſa.
Et tibi jam venient cani formoſe capilli:
Iam venient rugæ, quæ tibi corpus arent.
Iam mollire animum, qui duret & adſtrue formam,
Solus ad extremos permanet ille rogos.
Nec levis ingenuas pectus coluiſſe per artes
Cura ſit,& linguas edidiciſſe duas.

Admonemur itaque Hierographia, ne corporis aut animi donis multò minùs externis tam facilè interituris ſuperbiamus.

NEC SORTE, NEC FATO.[1]

Laurus triumphis olim dicata fuit, gratiſsima domibus, Ianitrix Cæſarum, Pontificumque, quæ ſola & domos exornabat, & ante limina excubabat. Ejus plures ſunt ſpecies. Quæ olim regia, vel auguſta appellabatur, ampliſsima eſt arbore & folio baccis guſtatu non aſperis. Romanis præcipuæ lætitiæ, victoriarumque nuncia addebatur literis, ut & militum lanceis piliſque; faſces Imperatorum decorabat, & in gremio Iovis Opt Max. deponebatur, quoties lætitiam novam victoria adferebat. Hoc peculiare habere ſcribitur, quòd fulmine non iciatur, ac geſtantem ramos, ne lædatur ab ictu, defendat. Vt itaque Laurus nativa facultate ſe contra fulminis impetum tuetur, ita Myſta virtutibus ſuis confidens, NEC SORTE, NEC FATO ſe cedere velle, oſtendere conatur: Fortunam enim virtus ferendo, ac fatum prudentia avertendo, vincit, ſuperatque. Vtrumque maximi in rebus humanis momenti eſſe putatur. Verùm tale,ut altero poſito,alterum non eſſe videatur. Si enim fortuito quævis homini contingere ſtatuantur, fatalis omnis neceſsitas excluditur. Si verò fato & neceſſariò, tanquam à Dijs præviſa,& præſcripta, omnis fortuna excludetur, ac voluntas homini adimetur. Verùm hoc quia rationi contrarium, & quilibet in ſe falſum agnoſcit, moderatè de fortuna & fato cenſendum, ac complura homini accidere, quorum ipſemet cauſa eſt; unde adagium: unuſquiſque faber ſuæ fortunæ. Nonnulla naturæ certa lege advenire, quæ nec ille vitare, nec pellere poteſt, ut mors: quæ olim fati neceſsitate & Parcarum ſtatuto ſic fieri dicebantur, Nam antiqui exiſtimarunt, animalia, plantas, ædificia ac civitates, aliaque infinita, non ſolùm proprium habere Genium, à quò gubernarentur, ſed etiam ſub fati ac parcarum poteſtate eſſe ſita, ita ut quoties aliquid naſceretur, illi poſt aliquot tempus ordine fati, ferro, igne, aqua, vel ægritudine, alióve mortis genere, eſſet pereundum. Quam neceſsitatem nulla ratione, nullaque hominis prudentia,devitari poſſe exiſtimabant. Imò & Dijs ipſis dominari fatum, & Parcas, Herodoto teſte,putabant. Chriſtiani divinam providentiam quæ ſupra fatum eſt, & futura omnia in æternitate ſine tempore, & tanquam præſentia intuetur, agnoſcunt. Hæc libertatem hominis non adimit:

adimit: ſed quidnam libertas aget, & liberè eliget, antequam fiat, ineffa, bili modo & facultate prævidet.

MUTUA FOECUNDITAS.

Princeps Hermes cum eccleſiaſtico ſtatui ſe per aliquot tempus conſecraſſet, ac interea familiæ ſtirps paulatim deficeret, relicto cælibatu, matrimonium contraxit, cujus ut cauſam oſtenderet, ac conjngij ad res humanas perpetuandas, neceſsitatem & utilitatem, hanc Hierographiam edidit. Dum cælebs & ſolus viveret, poſteritati & naturæ nullum ſui fructum relinquere poterat: conjugio verò inito, quia indubia prolis, & poſteritatis ſpes præ manibus eſt, eam commodè Hieroglypto duabus nempe palmis confirmat: Palma enim ſexu diſtinguitur, ac femella nunquam fructificat, niſi vicinum habeat marem, ut ejus halitu, & exſpiratione, vel aura concipiat, & fructum faciat. Auram deferre ventus poteſt: Si proximus ſit mas, ad illũ fœtus avida ſe inclinat, ut attingat, & voti compos fiat; aliàs ejus pulvere aſperſa, quæ nunquam fructum ferret, (ut à multis obſervatum eſt) fœcunda efficitur.

* * *

Petrus Franciscus de Malaspina Marchio Aculficiorum.

Joannes Baptista Castaldus Marchio Mortar. Gener. Ferd. Imp. p Transiluania

Jo: Iacobus Triultius March: Vigueni Franc. Tiburg ac profect. militu in Italia

Theodorus Triultius March. Picichitoni. Prefectus militum Regis Francię

Sigismundus Malatesta Arimini Princeps. Pandulphi filius.

Robertus Malatesta Arimini Princeps Sigismundi filius.

INTREPIDA FIDES.

Intrepidam eſſe canum erga dominum fidem, nemo eſt qui neſciat, cùm multis ea exemplis ab hiſtorijs petitis comprobetur. Nam ſæpe adverſus latrones pro domino pugnaſſe conſtat, confectumque plagis, à corpore non receſsiſſe, ac volucres, feraſque abegiſſe. Colophonij, itemque Caſtabalenſes cohortes canum habuiſſe dicuntur, quæ primùm dimicabant in acie, ac nunquam pugnam detrectabant. Hæc erant fidiſsima auxilia, nec ſtipendiorum indiga. Canes defenderunt, Cimbris cæſis, domus eorum plauſtris impoſitas: Canis Hircanus accenſo regis Lyſimachi rogo injecit ſe flammæ, ſimiliterque Hieronis regis. Ab hac animalis intrepida fide Hierographia haud dubiè deſumpta eſt, qua Myſta demonſtrare cupit, ſe perpetuo fidum ſuis & vocationi ſuæ eſſe, ac omnia pericula lubenter ſubire velle, ut de fide ipſius conſtet; imò mortem potiùs, quàm datam fidem non ſervet, ſubire paratum eſſe. Virtus hæc ut omni laude digna, ita ſervanti utiliſsima; fidelis enim, quavis fortuna extinctus propemodum, facilè reviviſcit, ac priſtinum vitæ ſplendorem recuperat, dum amici fidelem virum auxilijs, non perituris libenter adjuvent, ut ſimili caſu & infortunio laceſsitus, illis viciſsim beneficij accepti memor opem ferat. Id noverat Plautus in Aſinaria, qui fidem ſervandam ei, qui integer manere vult ſvadet:

Eidem homini, ſi quid rectè curatum velis
Mandes: moriri ſeſe miſere mavolet:
Quàm non perfectum reddat, quòd promiſerit.

Tanti fiebat olim apud Romanos fides, ut moriendum potiùs, quàm fidem non ſervandam putarent.

LIBERALITATE ET MORA.

Tigrin Hircani & Indi ferunt animal velocitatis tremendæ: totus enim fœtus, qui ſemper numeroſus eſt, ab inſidiante rapitur equo quàm maximè pernici. At ubi vacuum cubile reperit, fœta fertur præceps, odore veſtigans: Raptor appropinquante fremitu fera, abijcit unum è catulis. Tollit illa morſu, & pondere etiam ocior acta, remeat, iterumque conſequitur, ac ſubinde donec in navim regreſſo raptore, illa ſævit in littore. Dum per mare effugium non datur, conſtituit in via raptor plurium facierum ſpecula, non plana, ſed paulùm connexa, ut minores fera ideæ catulorum æmulæ reddantur. Has fera intuita, dum catulos arbitratur, ac ſedulò ungvibus è ſpeculis eximere conatur, moram trahit: Interea effugit raptor, feramque illudit. Ita fit feram, & liberalitate raptoris, & mora deceptam fœtus jacturam facere. Iſtius exemplo exercituum ſummi Imperatores ſciunt ſæpiſsimè hoſtes etiam ferociſsimos ac ſtrenuiſsimos ſtratagemate aliquo militari citiùs quàm magna vi ſuperare. Inter quæ profectò pecunijs, ad conatus hoſtium impediendos, nihil ferè eſt accommodatiùs. His enim ſi, ut aiunt, aſinus oneretur, facilè mœnia transvolabit, ac obſidentibus viam in urbem faciet: Tanta enim eſt pecuniæ vis, propter cupientium aviditatem, ut nihil

nihil tam arduum, nihil tam difficilè ſit, quòd non leve & facile reddat. Huic ſi militum Duces parcere nolunt, facilè compotes voti redduntur, ac victoriã liberalitate, & largitionibus emunt. Alterum ſtratagema mora eſt, qua hoſtium impetus ſpe alicuius boni, retardantur, & tempus inſidianti datur, ut ea,quæ ad obtinendam victoriam neceſſaria ſunt, tempeſtivè curare poſsit, aut ſi in periculo ſit, elabendi tempus habeat. His itaque duobus LIBERALITATE ET MORA, Myſta ſe ferocisſimos quoſvis rectè domare, & cicurare velle proponit: Liberalitas enim animum officijs ad mutua officia invitat, & cogit, ac mora ferocem animum,tempore molliorem reddit.

NON CEDIT UMBRA SOLI.

Inter præcipuos ſui temporis Duces, haud dubiè Ioannes Iacobus Triulcius,tum authoritate,tum prudentia,ac rei militaris peritia clar' fuit. Is dum ambitionem Ludovici Sfortiæ, qui ducatum Mediolanenſem nepoti, ac legitimo ſucceſſori auferre, ac ſibi uſurpare volebat, animadverteret: ipſius amicitiam reliquit, ac iniquitatem ægre ferens ac deteſtatus, partes regis Aragonij ſecutus eſt, qui tunc temporis ſe ob eandem cauſam hoſtem Ludovici eſſe, palàm oſtenderat. Cùm verò omnibus notum cuperet, ſe non minùs aptum eſſe ad regendam provinciam Ludovico,Hierographiam exhibuit,qua quadrato marmori ſtilus ferreus infixus eſt, ac Soli oppoſitus, ut umbram jaciat; Antiquæ Triulſiorum familiæ ſignum,adjecto Symbolo NON CEDIT VMBRA SOLI. Quibus ſignificatur: ut currentem Solem, umbra perpetuò ſequitur, nec illi cedit, ita Principem, nec Duci Ludovico cedere ulla in re velle & debere, nec ad gubernacula rerum gerenda,minùs idoneum eſſe, minùſq; iuris quàm Ducem Ludovicum habere. Generoſi profectò animi ſignum eſt pupillis, ac ijs,qui defendere ſe non poſſunt illatas injurias, ulciſci,miſerorumque oppreſſores execrari, ac hoſtium loco perſequi.

ME TUIS ADHÆRERE RAMIS.

Inter viros bonos nihil laudabilius eſt, quàm ut eos, à quibus beneficia accipimus, magnifaciamus, & viciſsim mutuis officijs colamus, beneficiorumque acceptorum illis nos memores eſſe, oſtendamus. Id Theodorus Triulcius regis Franciæ militũ præfectus ſibi faciendũ eſſe exiſtimavit: Ac propterea Hieroglypro oſtendere voluit: ut vinea ſine alterius arboris fulcimento, cui adhæreat, neque creſcere, neque commodè fructus ferre poteſt: ita nec ſe boni quippiam præſtare, imò ne vivere abſq; regis favore ac benevolentia poſſe: Gratulatur enim ſibi, dum Symbolo ait: ME TVIS ADHAERERE RAMIS, ſupple utile eſt; Quia ſine ijs vita nulla eſt; Si qua alibi vita conceditur, effœta, inutilis & ſine fructu eſt. Hac Hierographia Myſta gratitudinem magnam benefactori ac patrono oſtendit. Cui vix aliquid gratius, quàm beneficij accepti recognitio, & memoria eſſe ſolet. Beneficium enim acceptum qui agnoſcit, is agnitione id rependere, & compenſare danti vi-

detur, propter obligationem, quam agnitio parit, & officia, quæ ipſam ut umbra ſequuntur.

HIS GRAVIORA.

Celebratur ab hiſtoricis C. Mutij facinus: qui cùm Porſenam regem ac Romanorum hoſtem trucidare vellet, errore ſcribam pro rege interfecit, captuſque à regijs ſatellitibus, ac igne ut combureretur extructo, ultrò dexteram, qua erraverat, igne cremavit, regique agere & pati fortia, Romanum eſſe, effatus eſt. Verùm Rex juvenis virtutem admiratus, ac facinoris miraculo attonitus, ſimileſque complures in illius necem conſpiraſſe intelligens, Mutio ad ſuos redire juſſo, pacem cum Romanis ſancivit. Myſta porrò graviora ſe pro ijs quibus fidem & vitam debet, tolerare, quàm C. Mutius perpeſſus fuerit, velle: Symbolo HIS GRAVIORA promittit. Patria autem, parentes, & amici, ea ſunt, quibus vita & fides debetur, ac pro quibus pericula quævis ſubire, & mortem oppetere, clarum & glorioſum eſt. Patriam qui negligit, ac contra hoſtes non tuetur, ingratus erga eam, & eos qui illum aluerunt ac indignus, ut ab illa ſuſtentetur, ejuſque fruatur donis & fructibus, eſt. Qui verò eam deſtruere conatur, lacerat, aut oppugnat, ut omni ærumnarum & calamitatum genere obruatur dignisſimus. Singulare in patriam fidei extat Codri regis Athenienſis exemplum, qui vitam ut patriam ſalvaret, profudit: Cùm enim ingenti exercitu Attica regio ferro, ignique vaſtaretur, diffidentia humani auxilij, ad Apollinis oraculum legatos miſit, ſciſcitatum, quonam modo tam grave bellum diſcuti poſſet? Reſpondit oraculum: ita illi finem fore, ſi ipſe hoſtili manu occidiſſet: Quòd quidem non ſolùm totis Athenienſium caſtris, ſed etiam contrarijs percrebuit. Eoque factum eſt, ut ediceretur, ne quis Codri corpus vulneraret. Id poſtquam cognovit, depoſitis inſignibus imperij, familiarem cultum induit, ac palantium globo ſeſe objecit, unumque ex his falce percuſſum, in cædem ſuam compulit. Cujus interitu, ne Athenæ occiderent, effectum eſt. Myſta ut ſe gratisſimum erga patriam oſtenderet, non ſolum dexteram, ſed vitam offert, qua nihil neque graviùs, neque majùs dare poſſumus.

OMNIA FORTUNÆ COMMITTO.

Fortuna, penes quàm omnes humanæ vitæ mutationes, omneq; facultatum, honorum, amicitiarum, & commodorum arbitrium eſſe creditur, Oceani filia ab Homero ſtatuitur, ante quem incognita prorſus fuit, nullumque nomen obtinuit. Hanc putant res humanas ſurſum ac deorſum ſubvertere, pro ſuo arbitrio, in ſingulos homines jus habere, civitates, regna, amicitias evertere, cùm libuerit, illa everſa, & jacentia demum erigere, opulentia, hominumque frequentia replere, & florentisſima efficere. Quare ſi quid proſperum, ſi quid ex voto, ſi quid fœlix ex obſcuris cauſis eveniat, aut contra, ſi quid turbulentum, moleſtum, calamitoſum contingat, id totum fortunæ tribuitur. Ita ut una

una rerum domina exiſtimata fuerit, ac vitam mortalium illius ludum eſſe, multi crediderint: Fortunæ ſignum primus Bupalus apud Smyrneos effinxit, ciuſq; capiti polum impoſuit, ac alteri manui cornu Amaltheæ. Deinde Archilochus dextra flammas, ac ſiniſtra manu aquam geſtantem effinxit, ut fœlicitatem donare & calamitates afferre ſignificaretur. Poſtea à poëtis rotæ Oceano innatanti, adjecto velo inſiſtere fingitur: ut hac ratione nullam ſtabilitatem habere, ac leviſsimo vento moveri, locumque mutare oſtenderetur. Huic Myſta ſe omnia ſua committere, Symbolo aſſerit. Fortè imprudenter: Quis enim prudens rei inconſtantiſsimæ ſua omnia committit? Reſpondeo Myſtam Chriſtianum eſſe, qui fortunam non agnoſcit, ſed eum, qui cuncta gubernat, ac ſine cujus ſcitu & voluntate, ne capillus capitis decidit. Huic dum fortunæ ſe committere ſua dicit, vere ſanctè & prudenter committit: Is enim Fortunam, ſi qua eſt regit, ac unicuique fœlicia, vel infœlicia, ineffabili ſua providentia & bonitate, prout ſaluti expedire judicat, tribuit: Multis enim bona fortuna, ut alijs benefaciant, & benefaciendo, æterna bona mercantur, datur: multis mala, ut crimina, doloribus, ac anxietatibus expient, expiatique, compotes regni cœleſtis fiant. Hæc qui meditabitur ritè Myſtæ exemplo, curis nullis ſe cruciabit, ſed Deo Opt. Max. ſua commendans omnia, adverſa non ſolùm facillimè, ſed animo modeſto, & hilari, tanquam ad æternam beatitudinem faciliùs obtinendam, data calcaria & ſubſidia, feret.

Virginia Sauella Vitella Marchionissa Andridoce

Olympia Vrsina Cesi Marchionissa Moncelli

Portia Ceri Angilare Cesi Marchio: missa Riani.

Clelia Farnesia Cesarina Marchionissa Ciuilatis noue.

Petrus Medices filius Magni Ducis Cosimi Hetrurie.

Petrus Medices filius Laurentij Duces Vrbini.

NON DEFICIT ALTER.

Fœdera, & olim & nunc datis utrinque dextris, contrahuntur, ac firmantur, ac is mos in conjugijs celebrandis obſervatur: in quibus idei cultus non ſolùm utiliſsimus, ſed etiam ſanctiſsimus eſt. Vtiliſsimus, quia eo conjuges fœlicem & beatam vitam, mutuo animorum conſenſu, ac prolium delicijs degunt. Sanctiſsimus; quia matrimonij fœdus Sacramento, ac Deo teſte, firmatum eſt. Quod qui violat, in conjugem ſceleratus, in Deum impius, gehennæ dignus eſt cruciatibus. Conjugale fœdus frangentem, leges Imperatoriæ & civiles capite plectunt, ac in rebuspublicis bene conſtitutis ſimilis pœna paſsim ſtatuitur. Hæc itaq; Principiſſa cùm fœdus conjugale inijſſet, & cor id eſt, animum, omnemque voluntatem marito conſecraſſet, indicare voluit hac Hierographia, neque mariti erga ſe mutuam fidelitatem deficere, neque minùs conjugalem fidem, quàm ſe ſervare. Cùm conjunx vero amore conjugalia fœdera ſervat, & NON DEFICIT ALTER conjugum, fœlix & ſvave conjugium eſt. Contra dum deficit alter conjugum infœliciſsimum, ac orci faucibus peius fit: propter jurgia, rixas & zelotipiam, quæ inde oriuntur, & rem familiarem perdunt: Vbi enim mutuus neque amor, neque fidei conjugalis cultus eſt, concordia in diſcordiam mutatur, res familiares negliguntur, diſsipantur, & tandem planè intereunt. Concordia res parvæ creſcunt, diſcordia maximæ dilabuntur. Rectè itaque ſibi gratulatur Principiſſa, quòd fide, & amore non deficiat illi maritus.

DEORSUM NUNQVAM.

Ignis ea natura eſt, ut deorſum nunquam, ſurſum ſemper tendat, cauſam philoſophi putant, quòd ſupra aërem ignis locus ſit, ac elementum quodvis quietem quærat, ac nuſquam, quàm in proprio & naturali ſuo loco quieſcere poſsit. Ob hanc cauſam terreſtria & gravia univerſi centrum petunt, ac ſurſum nunquam, deorſum, ſemper feruntur: Ibi enim naturaliter quieſcunt, etiamſi à nulla re alia ſuſtententur. Sic terræ totus globus, centro innititur univerſi, neq; ulla re fulcitur. Vt autem ignis quò magis augetur, altiùs flammas mittit: ita amor conjugalis; Nam incrementum capiens ignis inſtar, ardore & flammis excreſcit, neque ab ignis ingenita natura degenerat, ut diminuatur, aut decreſcat. Quòd autem de fœdere conjugali ſacro, ac cœleſti intelligenda ſit Hierographia, manus ſe mutuò complectentes, & è nubibus ac cœlo porrectæ ſignificant. Propoſuit enim Olympia, non ſolùm marito datam fidem ſervare, ſed etiam amorem erga maritum, tanquam fidei vinculum indies augere, ac majorem facere velle. Hoc Myſtæ propoſitum, laudem non parvam meretur: Cùm nihil laudabiliùs ſit matronis magnis, quàm fidem marito promiſſam colere, ſinceroque amore firmare, quem obſequia & officia viro præſtita pariunt: ijs enim ad mutuam fidem & amorem cogitur: Qui enim amatur, vix non poteſt amari, hinc vulgare:

Vt ameris amabilis eſto,
Obſequium amicos parit.

VTRVM-

UTRUMQVE.

Vna figura hæc Principiſſa,& Palladem,& Iunonem exhibet. Pallade virtus, Iunone majeſtas dignitaſque ſignificatur. Quæ duo, ſi prudentia, (quam anguis haſtam obrepens notat) regantur ac exerceantur, mirum in modum, Principi conveniunt: Virtute enim hominum animi ad amorem incitantur, cùm nemo non (licet iniquus) virtutem, ac qui virtute præditus ſit, amet. Maieſtate verò ſeu dignitate, populi ingenia cicurantur, ac ad obſequia flectuntur: ita ut ultrò ijs quos ſe præſtantiores, ac in dignitate conſtitutos ſcit, libenter pareat, ac eos veneretur. Amorem itaque & obſequium ſuorum, ſibi parere virtute, & majeſtate, hæc Principiſſa prudenter voluit: His enim ſtabile reipublicæ fundamentum ponitur, ac Principis perſona ita ornatur, ut amicis & ſubditis admirationi, hoſtibus verò terrori ſit. VTRVMQVE igitur & Palladem, quæ artium ac virtutum Dea à poëtis ſtatuitur,& Iunonem,quæ Iovis conjunx, omniumque Dearum regina eſt, hæc Principiſſa refert: Virtutibus enim ita ornata fuit, ut alijs exemplar virtutis eſſet. Majeſtas etiam perſonæ tam auguſta, ut majori loco & dignitate digna viſa fuerit.

VOLENTE.

Non eſt dubium,quin hac Hierographia Fortunæ imago depingatur, quòd volubili Spheræ inſideat, velumque manibus vento agitatum contineat. Hac enim forma in veterum monumentis figurari ſolebat. Quid autem velit Gnome: VOLENTE, ingenioſus facilè aſſequi poteſt: Sperantis enim & expectantis eſt,ut propterea VOLENTE, videlicet fortuna, Myſta ſibi fœlicē rei alicujus jam ſelectę eventum promittat. Non tamē eo fine,ut propterea Fortunam cauſam quandā Divininam humano intellectui occultam, à qua omnes effectus fortuiti fiunt, ex Stoicorum ſententia ſtatuat: nihil enim aliud eſt, quàm actio aliqua ſecundum electionem procedens, quam conſequitur finis aliquis non intentus, & ratò contingens: Sed quòd illius,qui Fortunam regit, & cui nihil fortuitum eſt, opera, & auxilio, hæc Principiſſa ſe deſideratorū & optatorum compotem fore,oſtēdere cuivis velit. Deo enim qui omnium præſcius eſt, & ipſius actioni, qua cum omnibus cauſis particularibus concurrit, nihil eſt fortuitum,aut caſuale. Nam caſus à fortuna differt, cùm caſus tantum ſit cauſa per accidens, in his quæ agunt propter finem eorum, quæ rarò contingunt. Fortuna verò in his,quæ propter finem ſecundum electionem: Qua ratione intelligitur, in bruta non fortunam, ſed caſum tantum cadere poſſe. Fatum verò quia aliqui cum fortuna confundunt, ab ea definitione ipſius poſita,& intellecta facilè diſtinguitur. Eſt autem, Boëthio teſte,fatum inhærens, mobilibus diſpoſitio, ſecundum quam divina providentia ſuis quæque nectit ordinibus. Idque ita fit,ut propterea rebus omnibus neceſſitatem non imponat: Deus enim ad effectus contingentes, cauſas prærordinavit contingentes, ad neceſſarios, neceſſarias: ita ut quamque cauſam agere ſecundum modum ſuæ naturæ, & effectus pariter modo ſuæ naturæ provenire permittat.

SEMPER.

Falco annulum adamante ornatum ungvibus continet, adjecto Symbolo SEMPER: his omnibus ſimul Myſta ſe conſtantem, & invictum adamantis inſtar eſſe, atque id Heroibus, viriſque generoſis maximè convenire, indicare voluit. Falcone enim generoſam pectoris ſui indolem Myſticè ſignificat, cùm falco cæteras aves fere omnes animi magnitudine ſuperet. Id enim proprij habet, dum in ſubvolantem prædam impetum fecit, ac eam non rapuit, ut ſibi ipſi indignabundus ob errorem commiſſum ſe præda indignum cenſeat, neque eam amplius perſequatur. De adamante vulgaris opinio eſt neque malleo neque igni cedere, utrumque tamen falſum eſt. Nam adamas malleo in pulverem redigitur, ac ungvibus humanis abſque alicuius inſtrumenti ope, peculiari artificio teritur, ac confringitur. Huic falſæ opinioni, tanquam veræ nititur Hierographia, qua Myſta invictum ſibi animum, tum contra fortunæ procellas, tum contra hoſtes & adverſarios eſſe, palam oſtendere voluit. Qui plura de adamante habere vult, legat priores Hierographias.

IN VIRIDI TENERAS EXURIT FLAMMA MEDULLAS.

Amatoria hæc eſt Hierographia, ab Angelo Politiano, Iovio teſte, inventa, ac huic Principi juveni dicata, qua teſtari Princeps amaſiæ ſuæ, amoris vehementiam, ac quopacto amoris flammis, nondum ſucci plenum, ac ad virile robur perductum corpus conſumatur, atque tabeſcat, voluit. Magna ſiquidem vis amoris eſt, & tanta ut non ſolùm ad tabem, ſed ſæpe ad rabiem, & inſaniam ducat amantes. Cur autem tam ſevis Symptomatis amantes afficiantur, difficile ſcitu eſt. Exiſtimo propter appetitus, & imaginationis in rem amatam perpetuam intentionem facultatum cærebri inſtrumenta, quorum beneficio imaginatio exercetur, debilitari, ac ijs debilitatis non ſufficere ad alia munia rationis exercenda. Quòd cùm fit inſania vel furor, vel delirium præ manibus eſt: fitque intrinſecis ſenſibus vehementi intentione, quòd extrinſecis vehementioribus objectis. Obſervamus enim luce Solis diutius inſpecta, non ſolùm viſum hebetari, ſed Solis ſpeciem præ oculis verſari, & tormentorum boatu ſurditatem & perpetuum aurium tinniurm induci. Tabes autem aut marcor inducitur amantibus, quia ſpiritus omnes nobiliores corporis jugi cogitatione rei amatæ occupati à coctione, digeſtione, & aſsimilatione partium nutriendarum divertuntur, ſine quibus corpus neque conſervari in ſuo ſtatu, neque ali poteſt. Non mirum eſt itaque Myſtam cavere ſe amorum ignibus exuri, licet juvenis adhuc ſit, & propter viridem ætatem fortius amori, lignorum viridium inſtar reſiſtere deberet: Tantam enim erga amaſiam ſuam amoris vehementiam oſtendere voluit, ut illi reſiſti non poſsit.

T ERRA-

ERRATA.

Pag. 6.	Lin. 14.	aluunt lege alluunt.
10.	36.	Tyranni haberi velint lege Tyrannus haberi valit
11.	35.	oppreſsio, propter lege oppreſsio ac propter
	ultima:	Si nomen, tum lege Si momentum
24.	15.	momentibus lege momentia
32.	29.	damnum capiant lege damnum inferant ac laceſſentes
34.	6.	victam lege victam
41.	27.	dele ſit
47.	13.	intervalla: requietis mediocris- lege intervalla requietis: mediocrium
58.	27.	catenas lege catenis
71.	41.	iſtum lege ictum
77.	30.	impoſsibilis lege impoſsibile
78.	25.	ocalis lege oculus
88.	11.	conbuſtibile, generatioois lege combuſtibile, cauſâ generationis
	58.	maximé lege maxima
Pag: 98.	Lin: ult:	genuit lege gemit
101.	14.	equus & Pegaſus lege equ⁹ Pegaſ
	25.	arbos & ſagitta dele & ſagitta
102.	4.	perpit lege perdit
105.	ultima	hyemæ lege hyenæ
106.	1.	ut lege aut
128.	31.	Nemini lege numini
132.	10.	molendino lege molendina
125.	19.	Deo lege Deus
	30.	prede lege prædæ
130.	14.	eijciunt lege eijciuntur
134.	3.	excelſiſq; lege excelſiq;
138.	34.	illo lege illi
155.	32.	in æquales lege inæquales
181.	37.	Mithridatæ lege Mithridatis
182.	23.	Principis lege principi
157.	31.	à qua lege à quo
160.	5.	illicitum lege oblinitum aut illitum
199.	antepenult.	amari lege redamare

Cætera quoniam facilè poteſt lector corrigat

INDEX HIEROGLYPTORUM ET SYMBOLORUM TERTII THOMI,

Ducum, Principum & Marchionum totius Italiæ.

NUMERI NOTANT PAGINAM.

Hieroglyptorum ſculptura: — Symbolorum explicatio:

Duces Venetorum.

Pagina 1.
- Sic immortalis ſum: *Pag.* 1.
- Conſtanter & ſincere: ibid.
- Sic ſemper: ibid.
- Vis conjuncta major: 3.
- Immortale quod opto: ibid.
- Bonæ ſpei: 4.

Duces Venetorum.

Pag. 5.
- Læſæ libertatis affectus: 6.
- Nulli cedit: ibid.
- Cum patientia: 7.
- Non mihi Domine, ſed nomini tuo da gloriam: ibid.
- Copia me perdit: ibid.
- Naſcetur: 8.

Duces Venetorum.

Pag. 9.
- Feſtina lente: 10.
- Suſtinet nec fatiſcit: ibid.
- In ollis venari: ibid.
- Libertas ſub metu: 11.
- Sumus: ibid.
- Audaces juvat: 12.

Duces Venetorum.

Pag. 13.
- Nulla hora ſine linea: 14.
- Paolatim, paulatim: ibid.
- Non ſunt tales amores: ibid.
- Viparva non invertitur: 15.
- Alijs inſerviendo conſumor: ibid.
- Ultra nubila: 16.

Duces Venetorum & Mediolanenſium.

Pag. 17.
- Sola mihi redolet: 18.
- Sydera cordis: ibid.
- Humentia ſiccis: ibid.
- Humentia ſiccis: 19.
- Vel in ara: ibid.
- Batti tutti ſe non guaſta: 20.

Duces Mediolanenſes.

Pag. 21.
- Quietú nemo impune laceſſet: 22.
- Quietú nemo impune laceſſet: ibid.

Hieroglyptorum ſculptura: — Symbolorum explicatio.

Pag. 21.
- Me trahit altus honos: *Pag.* 22.
- Sola facta, ſolú Deum ſequor: 23.
- Eſte Duces: ibid.
- Securitas altera: 24.

Duces Mediolanenſes & Sabaudiæ.

Pag. 25.
- Brevis vita magnanimorum: 26.
- Salus & victoria noſtra: ibid.
- Mit der zeit: ibid. (27.
- Accipio nullas ſordida turris aves
- Fortitudo ejus Rhodú tenuit: 27.
- Ductore Deo: ibid.

Duces Sabaudiæ.

Pag. 29.
- Tracta magis feriunt: 30.
- Iactæ creſcimus: ibid.
- Præſtantior animus: ibid.
- Natura majora facit: 31.
- Hærent ſub corde ſagittæ: ibid.
- Fortitudo ejus Rhodum tenuit: 32.

Duces Sabaudiæ.

Pag. 33.
- Infeſtus infeſtis: 34.
- Fide & conſilio: ibid.
- Con Eſtas: ibid.
- Inſtar omnium: 35.
- Reconduntur, nó retundútur: ibi.
- Spoliatis arma ſuperſunt: 36.

Duces Sabaudiæ & Hetruriæ.

Pag. 37.
- Quis dicere laudes: 38.
- Nec degenero: ibid.
- Præmio & Pœna: ibid.
- In Virtute tua, N.: 39.
- Non bueluo ſin vincer: ibid.
- Premitur non opprimitur: ibid.

Duces Hetruriæ.

Pag. 41.
- Cum pudore læta fœcunditas: 42.
- Cum pudore læta fœcunditas: ib.
- Uno avulſo nó deficit alter: ibid.
- Duabus: 43.

Feſtina

Hieroglyptorum ſculptura. — Symbolorum explicatio.

Feſtina lentè: Pag. 43.
Fidem fati virtute ſequemur: 44.

Duces Hetruriæ.

Pag. 45.
Dei virtus eſt nobis: 46.
Integer vitæ, ſceleriſq; purus: ibid.
Tuſcorum & Ligurum ſecuritati: *Sylva renaſcens:* ibid.
Superabo: 47.
Feſtina lentè: ibid.
Hetruria pacata: ibid.

Duces Hetruriæ.

Pag. 49.
Famam ſervare memento: 50
Proſpero motu: ibid.
Lædentem, læďo: ibid.
Amat Victoria curam: 51.
Garrula & Vade: ibid.
Aude & fiet: ibid.

Duces Hetruriæ & Modenæ.

Pag. 53.
Piſa in vetuſtatæ Majeſtatis memoriam: 54.
Majeſtate tantùm: ibid.
In fide & juſticia fortitudo: ibid.
Nil amabilius: 55.
Nec igne, nec ferro: ibid.
Utrumque: 56.

Duces Ferrariæ.

Pag. 57.
οὕτως ἅπαντα: 58.
οὕτως ἅπαντα: ibid.
Sic repugnant: 59.
De forti dulcedo: ibid.
Loco & tempore: 60.
A Lieu & temps: ibid.

Duces Ferrariæ.

Pag. 61.
In hoc ſigno vinces: 62.
In te qui ſperat nó confunditur: 62.
Perficit & conficit: ibid.
Qui judicatis terram diligite juſticiam: 63.
Deus Fortitudo mea: 64.
Vrget majora: ibid.

Duces Ferrariæ, ac Modenæ, & Marchiones Mantuæ.

Pag. 66.
Vna fuit: 67.
Excelſæ firmitudini: ibid.
Obſtantia nubila ſolvet: Pag. 67.
Heſperus unus luceſcet: 68.
Ad nos laudis amor: ibid.
Ex glacie Cryſtallus evaſit: ibid.

Marchiones Mantuæ.

Pag. 70.
Solus indeficiens: 71.
Domine probaſti me, & cognoviſti ſeſsionem meam: ibid.
Domine probaſti me, & cognoviſti me. 72.
Unum ſufficit in tenebris: ibid.
Αμωμος: 73.
In æternum: ibid.

Duces Mantuæ.

Pag. 75.
Quod hic deeſt me torquet: 76.
Vias tuas Domine demonſtra mihi: ibid.
Spoliat mors munera noſtra. 77.
Ολυμπος: ibid.
Coſi morir mi piace: ibid.
Semper viva: 78.

Duces Mantuæ & Parmæ.

Pag. 79.
Φύσις: 80.
Probaſti Domine: ibid.
A fundamentis erexit: ibid.
Sic: 81.
Se ſibi: ibid.
His artibus: 82.

Ducum Parmenſium.

Pag. 83.
Virtutis imperio: 84.
Nubes excedit: ibid.
Placentia floret: ibid.
PLACentia ROMANorum COLONia: 85.
Securitas Placentiæ & Parmæ: ibid.

Duces Vrbini.

Pag. 87.
Non quovis teror: 88.
Virtus unita: ibid.
Non degener addam: ibid.
Semper: 89.
Ea ſola voluptas: ibid.
Φιλαρετολατως 90.

Hieroglyptorum ſculptura. — Symbolorum explicatio.

Duces Vrbini.

Pag. 91.
- Meritis minora: Pag. 92.
- Adverſis, adverſa ſolatio: ibid.
- Ad lachrymas: ibid.
- Non deeſt generoſo in pectore virtus: 93.
- Inclinata reſurgo: ibid.
- Inclinata reſurgo: ibid.

Duces Vrbini, Trajecti, & Dariani.

Pag. 95.
- Vt ereſcit: 96.
- Decus & tutamen in armis: ibid.
- His impij terrentur: ibid.
- Iuvat empta labore gloria: 97.
- Vivo o morto: 98.
- Sic alias devorat una meas: ibid.

Duces & Principes Dariani, Melpheta, & Dd. S. Martini.

Pag. 99.
- Hæc eſt ſola noſtra gloria: 100.
- Nemo ſine re: ibid.
- Par ubique poteſtas: ibid.
- Virtutis formæque prævia: 101.
- Fruſtra non deſinam: ibid.
- Feſtinata minuuntur: ibid.

Marchiones Solvarini & Caſtilionis.

Pag. 103.
- His Deus otia fecit: 104.
- Qui vivens lædit, morte medetur: (ibid.
- Il mio ſperar: ibid.
- Purche ne godan gli occhi, arden le piume: 105.
- Sic quieſco: ibid.
- Coſi vivo: ibid.

Principes & Marchiones Italia.

Pag. 107.
- Crocodilli lachrymæ: 108.
- Virtuti trophæa nova non degener addam: ibid.
- Utroque clareſcere pulchrũ: 109.
- Potius mori quàm abſtinere: ibid.
- Ad meliora: 100.
- Vi & Religione: ibid.

Principes & Marchiones Italia.

Pag. 111.
- Probantur fortes impetu: 112.
- Nec ictu, nec igne: Pag. 112.
- Virtutem extendere factis: ibid.
- Solatur conſcientia & finis: 113.
- Erit altera merces: ibid.
- Videt & volat: 114.

Duces, Principes, & Marchiones Italia.

Pag. 115.
- Meliora quæro: 116.
- Patientia in adverſis: ibid.
- Rerum viciſsitudo: ibid.
- Reſpice finem: 117.
- Contraria juvant: ibid.
- Nil moror ignavos: 118.

Duces, Principes, & Marchiones Italia.

Pag. 119.
- Sauciat & defendit: 120.
- Vigiliis & moderatione: ibid.
- Inculpata tutela: ibid. (meo: 121.
- Ingenio experior funera digna-
- Ne per pioggia, ne per viento: ibid.
- Nil linquere inauſum: 122.

Duces & Marchiones Italia.

Pag. 123.
- Fortia facere & pati Romanum eſt: 114.
- Contemnit tuta procellas: ibid.
- Adimit quæ ingrata refulgens: 125.
- Parce pias ſcelerare manus: ibid.
- Me tuis ornari: 126.
- Omnes ſub jugo meo: ibid.

Duces, Principes, & Marchiones Italia.

Pag. 127.
- Semper pervicax. 128.
- Natura dictante feror: ibid.
- Opes non animum: ibid.
- Semper immota: 129.
- Una fuit: ibid.
- Tandem: 130.

Duces Camerini, Seminaria & Calabria.

Pag. 131.
- Fontes derivarunt: 132.
- Flaveſcent: ibid.
- Undique fruſtra: ibid.
- Ex vulnere vigor: 133.
- Nondum in auge: ibid.
- Cautius: 134.

Duces

INDEX.

Hieroglyphorum sculptura. — Symbolorum explicatio.

Duces Andri, Montis alti, Adriæ, Termolis & Soræ.

Pag. 135.
- Semper ardentius: Pag. 136.
- Non cœca condemut in alvo: ibid.
- Prudens ſimplicitas: ibid.
- Quid in arido: 137.
- Fortibus non deerunt: ibid.
- Semel in æternum: 138.

Duces & Principes Italiæ.

Pag. 139.
- Candor illæſus: 140.
- Quis noſtros expiet ignes: ibid.
- Non ſan queſti occhi mei volger ſe altrui: 141.
- His perfuſa: ibid.
- Che mi puo far di' vera Gloria lieta: 142.
- Iuvat aët & imber: ibid.

Duces & Principes Italiæ.

Pag. 144.
- Hebetat & acuit: 145.
- Non vego unde eſca: ibid.
- Ex bello quies: 146.
- Obuijs ulnis: ibid.
- Non dormit qui cuſtodit: 148.
- Vias tuas Domine demonſtra mihi: ibid.

Duces & Principes Italiæ.

Pag. 149.
- Ille meos: 150.
- Celeritate & mora: ibid.
- Omnia fortunæ committo: 151.
- In mora & velocitate: ibid.
- Mi trovo in alto Marcenza governo: ibid.
- Si te fata vocant: 152.

Principes Vallis terræ, Salerni, Stirigliani & Melphi.

Pag. 154.
- Ultimus ardor: 155.
- Atramen conſtans: ibid.
- Officium natura docet: ibid.
- Amor addidit: 156.
- Si perdidiſſem una ſola mihi redo leret: ibid.
- Conficere eſt animus: 158.

Marchiones Maſſæ.

Pag. 159.
- Bon guet in beſſer: 160.
- Di ben in meglio: ibid.

Pag. 159.
- Ἐν κύκῳ εὐχαριστία: Pag. 160.
- Alijs ſpretis te ſolam: 161.
- καὶ ἔχομεν ὡς κύκῳ: ibid.
- Iovo dietro a quel che me arde: 162.

Principes & Marchiones Italiæ.

Pag. 163.
- Alta alatis patent: 164.
- Nec citra, nec ultra: ibid.
- Ἀγρίῳ: 165.
- Cautius: ibid.
- Utrumque: 166.
- His artibus: 167.

Marchiones Italiæ.

Pag. 168.
- Fides majora facit: 169.
- Undique fruſtra: ibid.
- In hoc vinces: 170.
- Unita valent: ibid.
- Fide & patientia: 171.
- Torto & forza: ibid.

Marchiones Italiæ.

Pag. 172.
- Dux in hoſtes pariter & Clypeus: ibid.
- Dum ſpiro ſpero: ibid. (173.
- Mihi medelam: ibid.
- Semper Adamas: 174.
- Cuſtodi Domine vigilantes: 175.
- Agito: ibid.

Marchiones Italiæ.

Pag. 176.
- Percuſſus elevor: 177.
- Todo es viento: ibid.
- Quis dicere falſum audeat: ibid.
- Sic itur ad Aſtra: 178.
- Sola non ſola, repræſento: 179.
- Nil amabilius: ibid.

Marchiones Italiæ.

Pag. 180.
- Non tali auxilio: 181.
- His fulta: ibid.
- Præ nimio pondere: ibid.
- Immobilis: 182.
- Sic mutor ad illam: ibid.
- Me tuis ornari: 183.

Marchiones Italiæ.

Pag. 184.
- Ita & virtus: 185.
- Prius mori quàm fidem fallere: ibid.

Ἐμισῶ — Inopem

INDEX.

Hieroglyptorum ſculptura:	Symbolorum explicatio:	
Pag. 184.	Inopem me copia facit:	Pag. 186.
	Aunque os peſe:	ibid.
	Fulminat hic bello:	ibid.
	Splendor vaneſcens:	187.

Marchiones Italiæ.

Pag. 188.	Haud aliter:	189.
	Sic Diva lux mihi:	ibid.
	Immergar aut emergam:	ibid.
	Ogni belleza à fine:	190.
	Nec ſorte nec fato:	191.
	Mutua fœcunditas:	192.

Marchiones Italiæ.

Pag. 193.	Intrepida fides:	194.

Hieroglyptorum ſculptura:	Symbolorum explicatio.	
Pag. 193.	Libertate & mora:	Pag. 194.
	Non cedit umbra Soli,	195.
	Me tuis adhærere ramis:	ibid.
	His graviora:	196.
	Omnia fortunæ committo:	ibid.

Marchiones Italiæ.

Pag. 198.	Non deficit alter:	199.
	Deorſum nunquam:	ibid.
	Utrumque:	200.
	Volente:	ibid.
	Semper:	201.
	In viridi teneras exurit flamma medullas:	ibid.

FINIS.

ANNO

regnante roDoLpho IMperatore pIo, gLorIoſo.

Typis G. N.